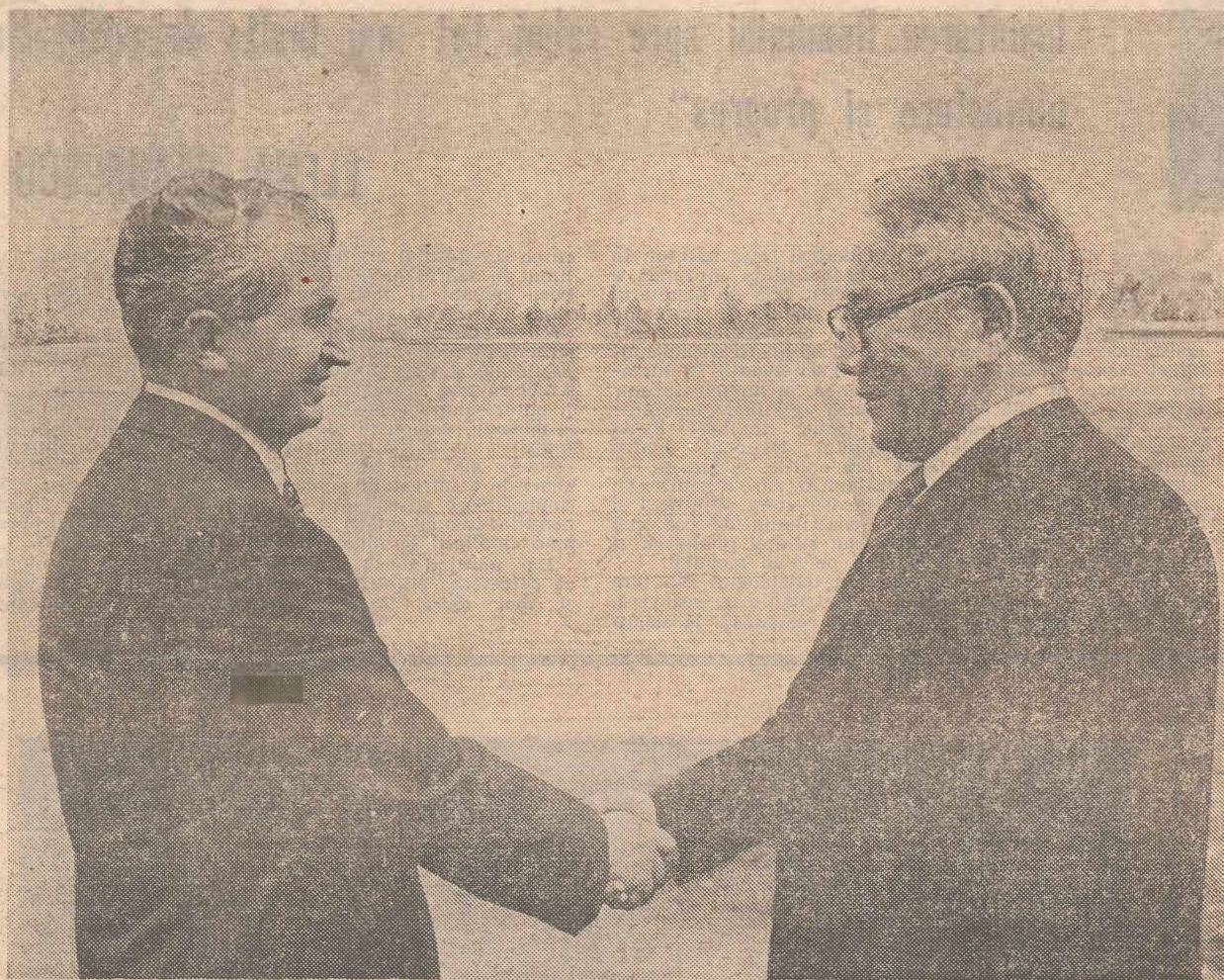

● săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

România și Mongolia: o prietenie statornică, un nou și fructuos dialog la nivel înalt

(Reportajul vizitei în paginile 4-5)

**Fotbaliștii noștri
coboară zimbitori
la Otopeni.
Au și de ce:
i-au invins pe suedezi
la ei acasă!**

**GHEORGHE ZAMFIR:
un artist pentru
eternitate**

pag. 21

**Timișoara medicală, centru
al marilor ambiții**

pag. 11

Dosarul doctorului Voinea rămâne deschis

pag. 23

Ce e nou cu Gelul antiulceros?

pag. 10

Starea de veghe

în bătălia pentru

pîinea țării:

secerișul

pag. 7

LA CE VÂRSTĂ

„SE UZEAZĂ INIMA“?

pag. 26

Invitații noștri:

Maria Banuș

și Ștefan Bănică

pag. 13

O grădină cu mere de aur

la Simburești

pag. 8-9

Vacanțe la scară umană

pag. 27

Iubirea comunistă

Sînt dintre aceia pentru care gloria aparține celor ce iubesc mai mult lupta decît succesul, pentru că succesul este adesea efemer, durata satisfacției lui e și ea, adesea, în ordinea grăuntelui de nisip într-o clesidă, lupta singură mi se pare starea cea mai nobilă, nu am încă răbdarea să număr grăunții de nisip ai efemerului succes, am încă vie în ființa mea lăcomia luptei și bucuria acestei lăcomii și sint convins că societatea noastră socialistă favorizează inspirat și fericit lupta, noi toți vrem mai binele, avem pentru ce ne bate, iar mai binele nu vine nici în socialism de la sine, încă mai sint oameni care se tem de tunete și fulgere și care cred că ce nu înțeleg ei nu e bine sau nu e curat sau nu e chiar cinstit. De multe ori în lunga mea meserie jurnalistică am fost martorul luptei pentru izbînda mai binelui, o luptă frumoasă, incununată de glorie, eu insumi a trebuit la un moment dat să înțeleg că era o împrejurare obiectivă — deși nefericită — faptul că unii din tovarășii mei nu înțelegeau cîntea revoluționară a romanului meu

(Continuare în pagina 11)

DINU SARARU ■

ȘTIINȚA — FACTOR DE ÎNSEMNĂTATE HOTĂRÎTOARE PENTRU ÎNFĂPTUIREA

Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, care și-a desfășurat lucrările la sfârșitul săptămânii trecute, a analizat pe larg, într-un spirit de înaltă exigență și responsabilitate, activitatea desfășurată în domeniul cercetării științifice și tehnologice, stabilind totodată direcțiile activității în perioada următoare, potrivit sarcinilor ce revin institutelor de cercetări și sectoarelor de creație ale întreprinderilor din documentele Congresului al XII-lea, din programele prioritare adoptate de Conferința Națională a partidului, din expunerile de excepțională valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, în vederea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare a patriei noastre, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții. În cadrul plenarei, s-a dat o înaltă apreciere contribuției hotărâtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și îndeplinirea politicii partidului și statului, la creșterea forței economice a țării, la înflorirea continuă a patriei, în deplină libertate și independență, la sporirea prestigiului României pe arena mondială, la făurirea unei lumi fără arme și fără războaie,

o lume a păcii, înțelegerii și colaborării între națiuni. În același timp, a fost exprimată recunoștința profundă a celor ce lucrează pe tărîmul cercetării față de secretarul general al partidului pentru contribuția sa determinantă la dezvoltarea continuă a științei și tehnologiei, la afirmarea acestora ca factori de bază ai edificării socialismului și comunismului în România. Participanții la lucrările plenarei au adresat, de asemenea, în numele tuturor oamenilor de știință din țara noastră, cele mai vii mulțumiri tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, eminent om politic, savant de renume mondial, pentru modul strălucit în care organizează, îndrumă și conduce activitatea de cercetare științifică și dezvoltarea tehnologică, pentru contribuția de cea mai mare importanță adusă la progresul științei românești și la afirmarea ei tot mai puternică pe plan mondial.

Faptul că cercetarea științifică și tehnologică din țara noastră și-a adus și își aduce o contribuție de seamă la mersul neabătut înainte al societății românești, la asigu-

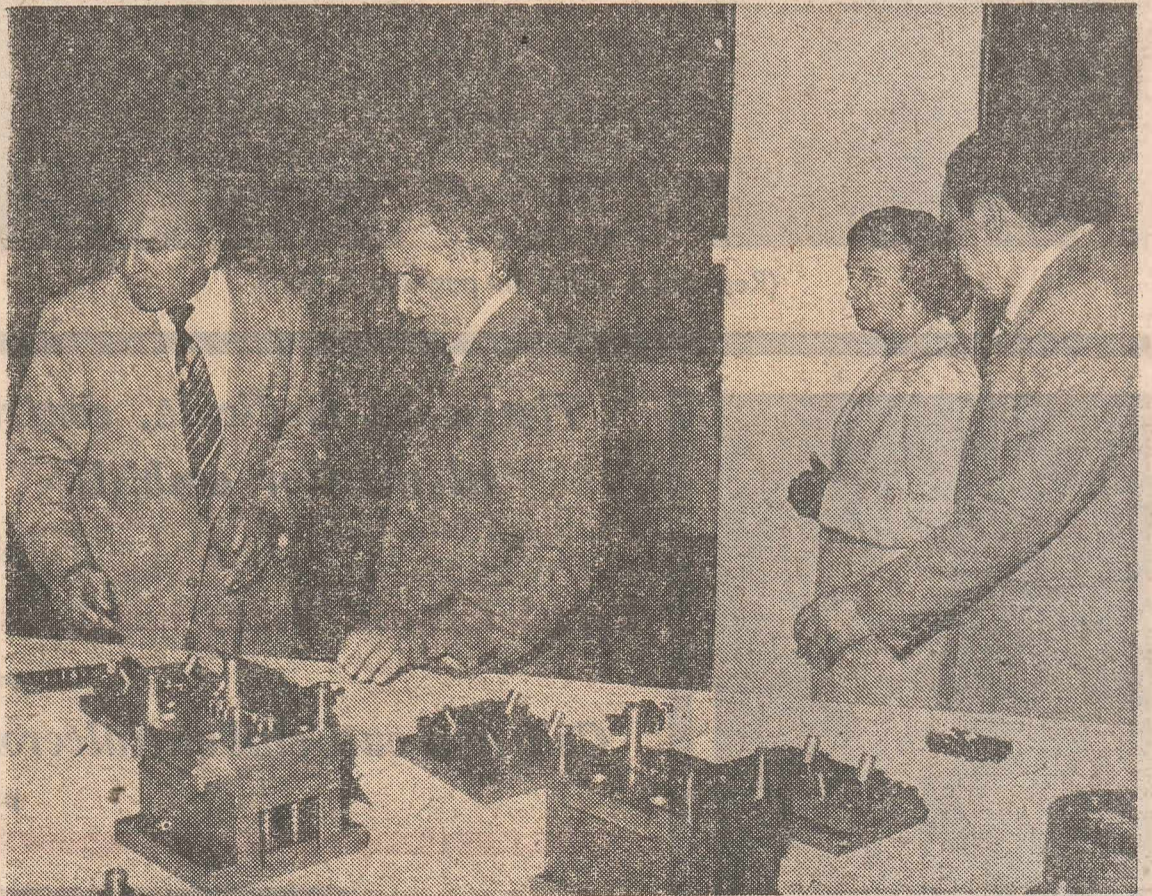
„Noi, toți cei ce muncim în domeniul cercetării științifice și tehnologice, conștienți de marile răspunderi ce le avem în îndeplinirea întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, să ne angajăm să facem totul pentru a spori și mai mult contribuția la dezvoltarea științei și tehnicii românești, la progresul economic și social al întregii țări, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și la înaintarea României spre culmi tot mai înalte de civilizație, bunăstare și progres“

ELENA CEAUȘESCU

rarea progresului civilizației noastre, a fost puternic subliniat în cadrul lucrărilor, în cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și în cuvîntarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. „Pe baza rezultatelor de pînă acum — a spus conducătorul partidului și statului nostru —, se poate afirma cu deplină temei că fără unirea tuturor forțelor de cercetare nu am fi putut soluționa la timp și la nivel tehnic corespunzător problemele complexe ale dezvoltării economico-sociale. Industria modernă, realizările din agricultură, din alte sectoare sint, desigur, rezultatul nemijlocit al activității generale a întregului popor — al clasei muncitoare, clasa conducătoare a societății —, dar și al activității directe, nemijlocite a cercetării științifice, care a determinat aceste mari împliniri la nivel tehnic și științific mondial“.

Dar, pornind de la realizările de pînă acum, se impune ca cercetarea științifică să aducă pe viitor o contribuție și mai mare la dezvoltarea multilaterală a României

Preocupare
susținută
pentru
sporirea
eficienței
cercetării

Este unanim cunoscută și apreciată practica întâlnirilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale din întreaga țară, pentru examinarea, la fața locului, în cadrul dialogului cu oamenii muncii, a rezultatelor obținute pînă acum și pentru stabilirea măsurilor menite să contribuie la îndeplinirea integrală a obiectivelor acestui cincinal, în toate sectoarele de activitate. Înscriindu-se în această practică și evidențind importanța deosebită pe care conducerea partidului și statului nostru o acordă dezvoltării științei, promovării progresului tehnic pentru îndeplinirea programului de înflorire economico-socială a patriei, la sfârșitul săptămânii trecute a avut loc vizita de

lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică din Capitală.

Problemele privind cercetarea în domeniul chimiei au fost examinate în cadrul vizitei la Institutul de Cercetări Chimice, unitate de prestigiu a științei românești, de patru ori distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste“. Crearea acestui institut, etalon al cercetării românești, realizările de deosebită valoare și importanță științifică, tehnică și economică ale institutului, larg cunoscute și apreciate și peste hotare, sint nemijlocit legate de multilaterală și remarcabilă activitate științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Științific al Institutului Central de Chimie,

de consecvență cu care a orientat și orientează munca de cercetare spre soluționarea problemelor prioritare ale chimiei românești, ale economiei naționale. În spiritul documentelor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, al indicațiilor și orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub îndrumarea și cu sprijinul permanent al tovarășei Elena Ceaușescu, cercetătorii chimiști și-au axat activitatea în special pe asimilarea produselor chimice care se importau, pe diversificarea producției și realizarea acesteia la un nivel calitativ de competitivitate ridicată, în vederea sporirii exportului, pe creșterea gradului de valorificare a țițeiului, a gazului metan și a altor resurse, pe lărgirea bazei indigene de materii prime, pe diminuarea continuă a consumurilor

de materii prime, materiale, combustibili și energie.

În timpul vizitei înaltilor oaspeți, cadrele de conducere, ceilalți specialiști prezenți au înfașșat rezultatele muncii lor în elaborarea de tehnologii moderne, asimilarea de noi produse, definitivarea de proiecte de investiții în toate sectoarele industriei chimice. S-a precizat că anul trecut unitățile Institutului Central de Chimie au valorificat peste 300 de tehnologii, iar în perioada 1983-1985 urmează a fi introduse în producția industrială, pe baza cercetărilor proprii, peste 2.000 de produse cu o producție anuală de peste 5 miliarde lei și care vor duce la importante economii valutare. Pe întreg parcursul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut tuturor celor care lucrează în cercetarea chimică să acțio-

CU SUCCES A SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA

„Un obiectiv important al întregii activități este realizarea unei noi calități a muncii și vieții, accentuarea și dezvoltarea, pe o bază superioară, a revoluției tehnico-științifice în România. În acest cadru, oamenilor de știință, cercetării științifice și tehnologice le revin răspunderi de mare importanță, care necesită concentrarea tuturor forțelor de cercetare, învățământ și producție într-un tot unitar, în vederea realizării tuturor programelor din fiecare domeniu de activitate”

NICOLAE CEAUȘESCU

socialiste. Etapa pe care o parcurgem este deosebit de importantă pentru transpunerea în viață a obiectivelor Programului partidului. Cea de-a doua jumătate a actualului cincinal trebuie să se distingă prin intensificarea eforturilor în toate domeniile, prin munca neobosită a întregului popor în vederea îndeplinirii programelor speciale stabilite de Conferința Națională, a celorlalte obiective strategice ale dezvoltării multilaterale a patriei noastre. Și este limpede că pentru ducerea la îndeplinire a marilor sarcini ale acestei perioade, și în primul rând pentru creșterea mai accentuată a bazei energetice și de materii prime, pentru trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă în industrie și pentru realizarea noii revoluții agrare, este necesar ca activitatea de cercetare științifică să cunoască o mobilizare tot mai puternică, să fie orientată nemijlocit către rezolvarea eficientă, rapidă, la nivelul cerințelor mondiale, a problemelor concrete ale economiei naționale.

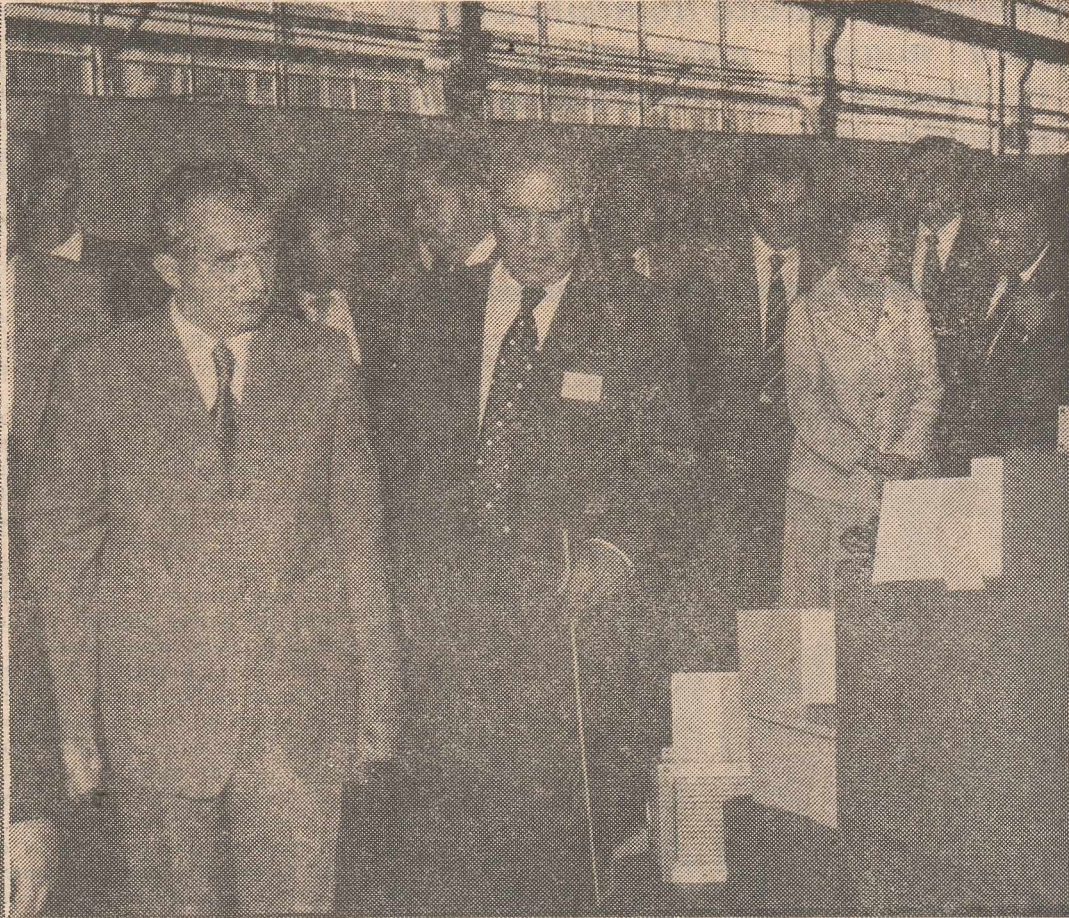
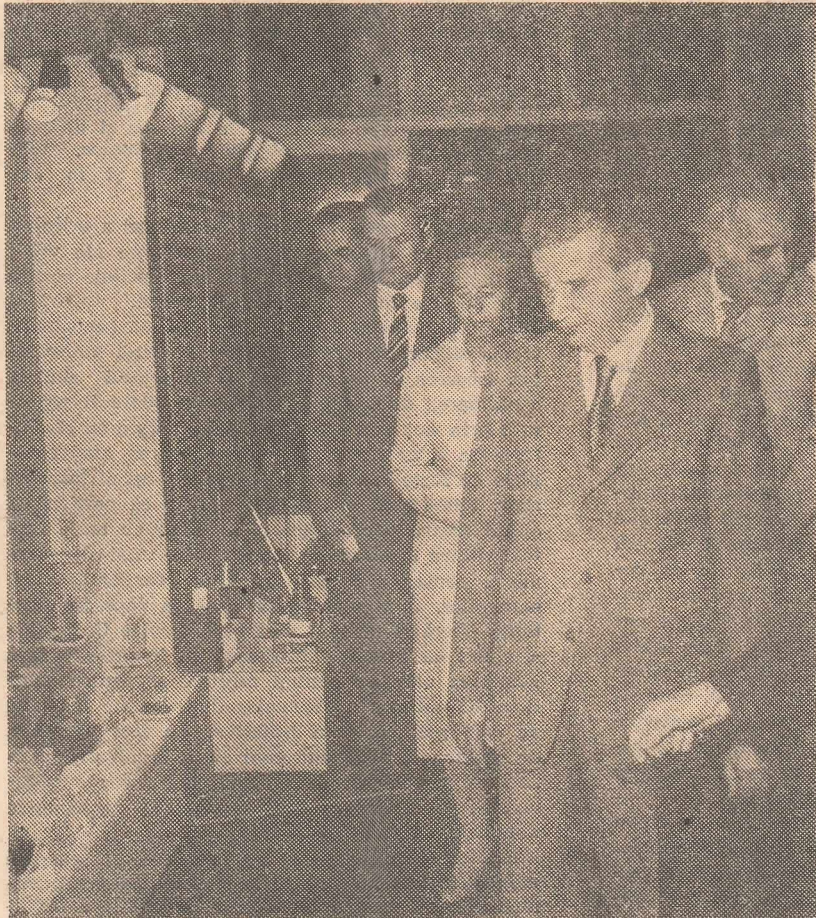
Tocmai pornindu-se de la aceste necesități, au fost stabilite, în cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu

la plenară, direcțiile de bază ale cercetării științifice și tehnologice din țara noastră: intensificarea cercetării noilor surse de energie și elaborarea de noi tehnologii care să ducă la reducerea consumului de combustibil și de energie; intensificarea, în scopul dezvoltării mai puternice a bazei de materii prime, a activității geologice și de valorificare a tuturor minereurilor și substanțelor utile, chiar cu un conținut mai sărac; valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor; realizarea unei noi calități în domeniul creșterii mai puternice a productivității muncii sociale; dezvoltarea și mai puternică a cercetării în domeniul fizicii, al matematicii și biologiei; dezvoltarea cercetării agricole, în vederea sporirii producției vegetale și animale, a creșterii potențialului productiv al pământului; acordarea atenției necesare cercetării medicale; dezvoltarea științelor economice, legate de creșterea eficienței și rentabilității în toate sectoarele economice; îmbunătățirea activității de formare și perfecționare a cadrelor, de ridicare a nivelului de cunoștințe profesionale, tehnice și științifice în toate sectoarele.

De o mare actualitate și importanță este ideea, subliniată alături în cuvântarea conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cit și în cuvântarea rostită de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a marii responsabilități pe care oamenii de știință, toți cei ce muncesc în cercetare trebuie să o aibă în direcția menținerii păcii, luptei pentru dezarmare, și în primul rând pentru dezarmare nucleară, făuririi unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Prin problemele dezbătute și prin sarcinile stabilite pentru viitor, recenta plenară a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie se înscrie ca un moment important în unirea tuturor forțelor cercetării, învățământului și producției într-un tot unitar, în vederea îndeplinirii programelor în toate domeniile, în creșterea rolului științei în realizarea actualului plan cincinal, la dezvoltarea generală a patriei noastre.

P. NICOARA

neze cu mai multă energie pentru aplicarea într-un timp cât mai scurt în producție a rezultatelor obținute. În același timp, s-a indicat specialiștilor, cercetătorilor să acorde o atenție deosebită reducerii consumurilor în industria de îngrășăminte, să se urgenteze cercetările și experimentările în domeniul utilizării biomasei pentru a se putea trece la producția industrială. Ținând seama de rezultatele valoroase obținute de cercetătorii din domeniul chimiei, secretarul general al partidului a cerut ministerului de resort să acorde o cât mai mare atenție valorificării rezultatelor obținute, introducerii lor într-un timp cât mai scurt în producție.

Aceeași preocupare a conducătorului partidului și statului nostru pentru dezvoltarea științei, pentru promovarea pro-

gresului tehnic, pentru sporirea eficienței cercetării, în scopul îndeplinirii programului de înflorire economico-socială a patriei, s-a vădit și cu prilejul vizitelor la Institutul Național de Creație Științifică și Tehnică — INCREST, la Institutul Național de Motoare Termice și la Institutul Central de Cercetări pentru Mașin-unelte, Electrotehnică și Electronică.

În toate unitățile vizitate, colectivele de cercetători au făcut o entuziastă primire tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu. Au fost reafirmate dragostea și stima față de secretarul general al partidului, care are un rol hotărâtor în stabilirea și îndeplinirea politicii partidului nostru, în mobilizarea energiilor creatoare ale națiunii pentru transpunerea neabătută în viață a hotărâ-

rilor istorice ale Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului. În același timp, s-a dat expresie profundeii prețurii pe care toți cei ce lucrează pe tărîmul cercetării o acordă aportului esențial al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de renume mondial, la elaborarea concepției de organizare, pe baze științifice, a sistemului de cercetare din țara noastră, la progresul continuu al științei românești, devenită astăzi o puternică forță materială de producție, un factor important în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prin indicațiile și orientările de mare însemnătate pentru perfecționarea întregii activități de cercetare și promovare a

progresului tehnic, de sporire continuă a eficienței cercetării, prin profunda și amplă analiză efectuată cu acest prilej, noua vizită de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în institute de cercetare din Capitală constituie un eveniment remarcabil, care pune încă o dată în evidență preocuparea constantă a conducătorului partidului și statului nostru pentru ridicarea întregii munci de creație științifică și tehnică la un nivel calitativ superior, pentru ca cercetarea să aducă o contribuție mai directă, cât mai substanțială, la consolidarea și dezvoltarea economiei naționale.

ION CODRU

Noi dimensiuni relațiilor multilaterale dintre

„Apreciez că există toate condițiile ca relațiile româno-mongole — care se fundamentează trainic pe principiile socialismului, pe stimă și respect reciproc, pe deplină egalitate și respect al independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne, solidaritate și întrajutorare reciprocă — să cunoască în continuare o puternică dezvoltare în toate domeniile de activitate“.

NICOLAE CEAUȘESCU

„Remarcăm cu satisfacție că între țările noastre, colaborarea economică și tehnico-științifică, legăturile comerciale și culturale se dezvoltă cu succes, volumul lor crescând an de an. Dăm o înaltă apreciere faptului că Republica Socialistă România acordă țării noastre asistență tehnico-economică în construirea de obiective economice și culturale“.

YUMJAAGHIIN ŢEDENBAL

Expresie a bunelor raporturi de prietenie și colaborare româno-mongolă, a dorinței comune de a întări și mai mult conlucrarea multilaterală dintre România și Mongolia, în țara noastră are loc, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, vizita delegației de partid și de stat a Republicii Populare Mongole, conduse de tovarășul Yumjaaghiin Tedenbal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole.

După cum este cunoscut, de-a lungul anilor, între Partidul Comunist Român și Partidul Popular Revoluționar Mongol, între Republica Socialistă România și Republica Populară Mongolă, între popoarele celor două țări s-au statornicit relații de strinsă prietenie și colaborare, care se dezvoltă continuu pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, întrajutorării tovarășești și solidarității internaționale, ceea ce servește intereselor vitale ale popoarelor români și mongoli, precum și întăririi socialismului și asigurării păcii. Relațiile de colaborare economică și tehnico-științifică, de cooperare pe diverse planuri între cele două state cunosc o dezvoltare continuă, în special după vizita efectuată în Republica Populară Mongolă de delegația de partid și guvernamentală română, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Un rol determinant în adâncirea relațiilor bilaterale îl au întâlnirile și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Yumjaaghiin Tedenbal.

Continuând tradiția existentă, întâlnirea de acum a conducătorilor de partid și de stat ai României și Mongoliei reprezintă un moment deosebit de important în relațiile dintre partidele, țările și popoarele noastre. Dialogul la cel mai înalt nivel din Capitala României socialiste are menirea de a contribui la adâncirea prieteniei și colaborării româno-mongole, la impulsivarea și mai puternică a conlucrării prietenești dintre cele două țări în folosul reciproc, al cauzei socialismului, păcii și înțelegerii internaționale. Este ceea ce s-a subliniat și în timpul convorbirilor oficiale, în toasturile rostite, în alte documente ale vizitei. Constatându-se cu satisfacție că în ultimii ani s-a extins colaborarea și cooperarea economică dintre țările noastre, s-a largit conlucrarea în domeniile științei, învățămîntului, culturii, s-au intensificat contactele și schimburile de experiență pe linie de partid și de stat, a organizațiilor de masă și obștești, s-a apreciat că există toate condițiile ca relațiile româno-mongole, care se fundamentează trainic pe principiile socialismului, pe stimă reciprocă, pe deplină

egalitate, pe respectarea independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne, solidaritate și întrajutorare reciprocă, să cunoască în continuare o puternică dezvoltare, în toate domeniile de activitate. Aceste condiții și posibilități, create de realizările pe care atât poporul român, cât și poporul mongol le obțin în dezvoltarea lor economico-socială, se referă la lărgirea și diversificarea continuă a schimburilor economice, tehnico-științifice și culturale, precum și în alte sectoare.

Dialogul la nivel înalt româno-mongol a prilejuit și abordarea unor importante probleme ale vieții internaționale. Reafirmând, cu acest prilej, poziția țării noastre în chestiunile discutate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că problema fundamentală a zilelor noastre este oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, și în primul rând la dezarmarea nucleară, că pacea nu poate fi asigurată prin noi armamente, ci prin reducerea și distrugerea celor existente, prin realizarea unui echilibru de forțe la un nivel cât mai scăzut al înarmărilor. Remarcând și cu acest prilej că partidul și statul nostru vor acționa și în viitor cu toate forțele pentru înfăptuirea dezideratului vital al dezarmării, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor la viață, la pace, la existență liberă și demnă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că România militează cu hotărâre pentru încetarea oricăror acțiuni militare și pentru soluționarea tuturor problemelor dintre state exclusiv pe cale politică, prin tratative. Au fost abordate, de asemenea, probleme cum sînt: rezolvarea conflictului din Orientul Mijlociu, lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice mondiale, bazate pe deplină egalitate și echitate.

Printre obiectivele vizitate de înaltul oaspete mongol în țara noastră au fost întreprinderea bucurăsteană „23 August“ și Muzeul de istorie a Republicii Socialiste România. Tovarășa Elena Ceaușescu și tovarășa Anastasia Ivanovna Tedenbal-Filatova au vizitat Muzeul colecțiilor de artă, Liceul „George Enescu“ și Fabrica de confecții și tricotațe din Capitală.

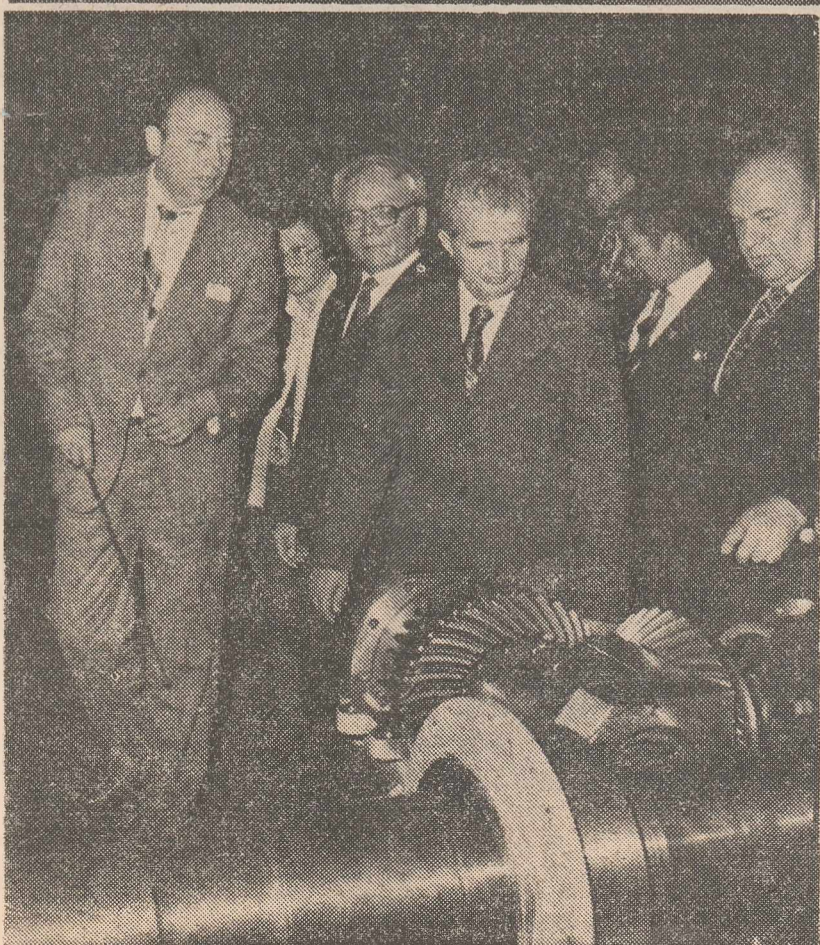
Desfășurându-se într-o atmosferă caldă, prietenească, de înțelegere și stimă reciprocă ce caracterizează raportul dintre partidele, țările și popoarele noastre, noul dialog româno-mongol — care, la încheierea ediției revistei noastre, continuă — se înscrie ca un moment important în evoluția relațiilor dintre România și Mongolia, fiind menit să confere noi dimensiuni acestor relații, atât pe țărîm bilateral, cât și în sfera vieții internaționale, în folosul și spre binele reciproc, al cauzei generale a socialismului, colaborării și păcii.

ION D. GOIA

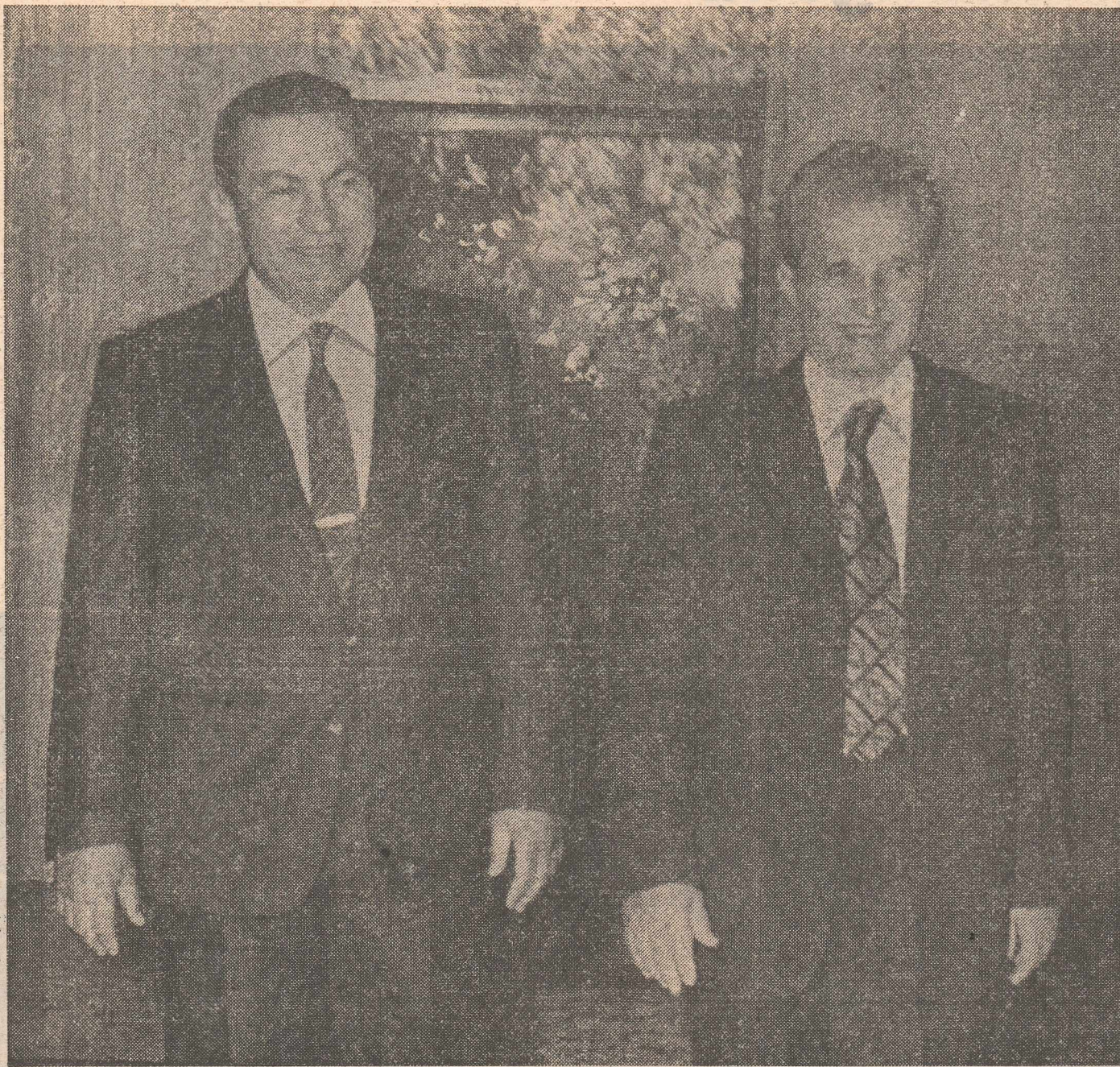

de prietenie și colaborare

România și Mongolia

Contribuție remarcabilă la continua adâncire a relațiilor româno-egiptene

Recenta vizită efectuată în țara noastră, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, de președintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak, împreună cu doamna Suzanne Mubarak, constituie un moment important, cu profunde semnificații, în dezvoltarea și întărirea raporturilor de prietenie și colaborare dintre România și Egipt.

Relațiile româno-egiptene au o bogată tradiție. Premisele fructuoasei conlucrări de astăzi dintre țările și popoarele noastre au fost puse odată cu prima vizită efectuată la Cairo, în aprilie 1972, de președintele Nicolae Ceaușescu. Sub impulsul înțelegerilor realizate atunci, al hotărârilor adoptate ulterior la cel mai înalt nivel, colaborarea româno-egipteană a cunoscut o continuă dezvoltare, evidențiindu-se în mod deosebit rezultatele obținute pe linia cooperării în realizarea unor importante obiective economice, dintre care amintim întreprinderile industriale construite în Egipt printr-o strinsă conlucrare a muncitorilor și specialiștilor din ambele țări: uzina de produse sodice El Mex (Alexandria), complexul de extragere și preparare a fosfaților de la Hamrawein, fabrica de acid sulfuric de la Abu Zaabal. Numeroase tractoare și automobile de teren de fabricație românească pot fi întâlnite pe ogoarele și pe drumurile din Egipt. Întâlnirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și Hosni Mubarak, cea de acum fiind a treia în mai puțin de un an, s-au soldat de fiecare dată cu înțelegeri care au deschis noi perspective colaborării multilaterale româno-egiptene. Astfel, în timpul convorbirilor la nivel înalt care au avut loc la București în septembrie 1982, au fost semnate „Declarația comună cu privire la dezvoltarea în continuare a cooperării dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Egipt pe plan bilateral și în viața internațională” și „Memorandumul privind dezvoltarea cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale”. După cum se menționează în aceste documente, cei doi șefi de stat au hotărât să fie continuate și intensificate eforturile pentru creșterea volumului schimburilor comerciale, pentru accelerarea lucrărilor și obiectivelor pe termen lung. Având în vedere experiența dobândită, potențialul economic și tehnic al României și Egiptului, precum și posibili-

tățile largi existente pentru dezvoltarea pe mai departe a schimburilor comerciale și a cooperării economice reciproc avantajoase, în cursul întâlnirii din septembrie 1982 s-a stabilit ca în anul 1985 volumul acestor schimburi să se dubleze față de

1980, ajungând la un total de 1 miliard de dolari. În acest scop, atenția va fi concentrată asupra aprofundării cooperării economice în domeniile energiei, explorării, exploatării și prelucrării petrolului, electrificării rurale, industriei con-

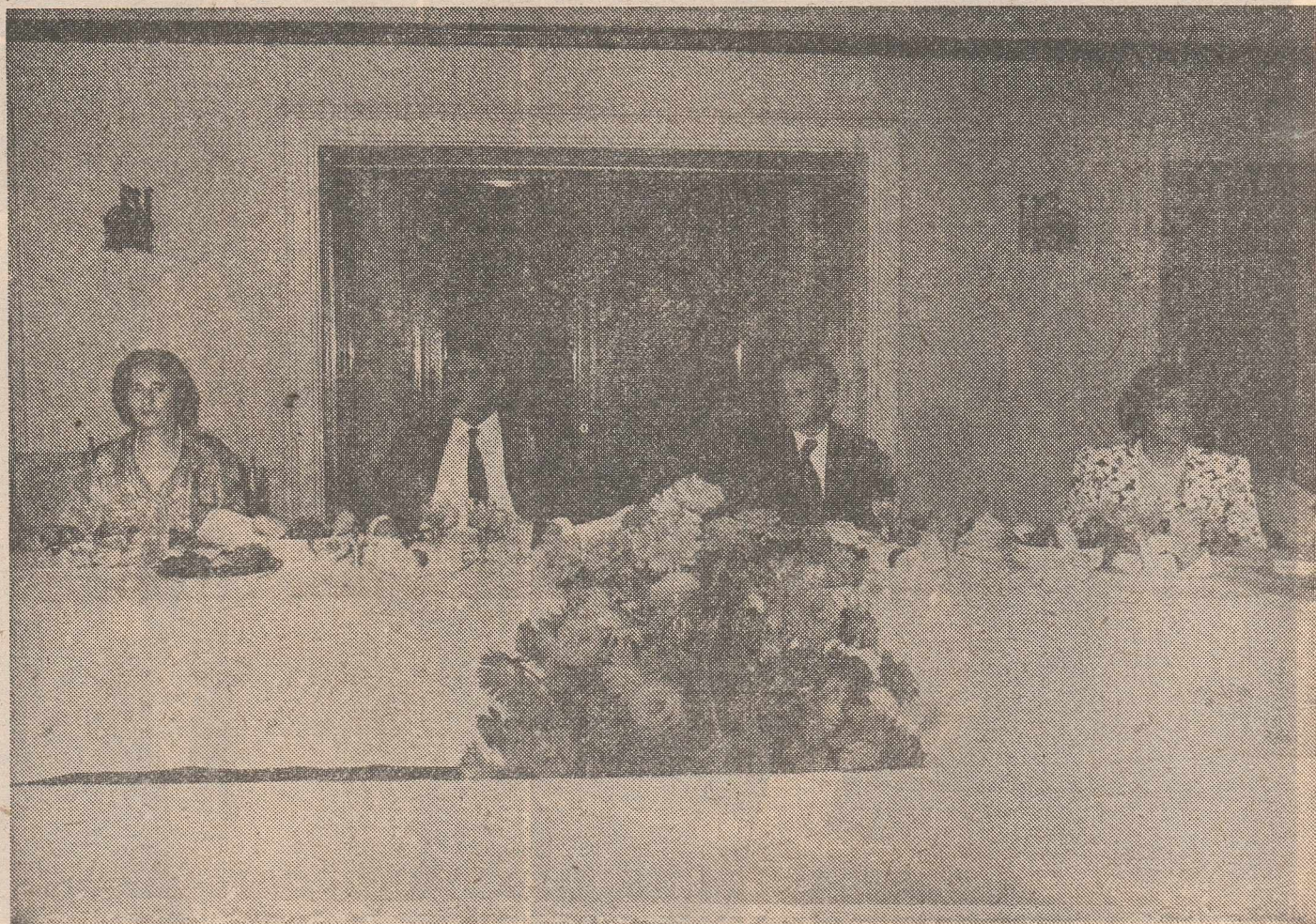
strucțiilor de mașini, industriei materialelor de construcții, industriei metalurgice, industriei chimice, transporturilor, telecomunicațiilor, agriculturii și industriei alimentare.

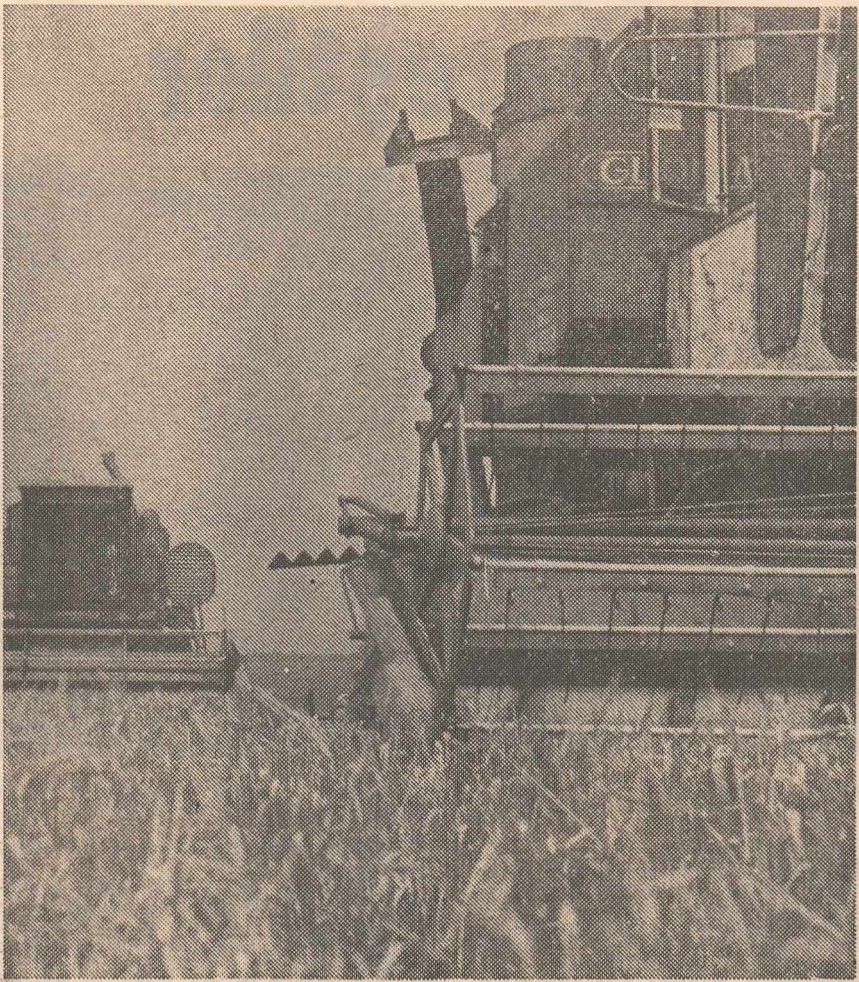
Având în vedere coordonatele stabilite, în timpul recentului dialog la nivel înalt româno-egiptean președintii Nicolae Ceaușescu și Hosni Mubarak au relevat cu satisfacție că raporturile de colaborare dintre România și Egipt, pe plan politic, economic, cultural, tehnico-științific și în alte domenii, cunosc o dezvoltare continuă, în conformitate cu înțelegerile și acordurile încheiate. În același timp, a fost manifestată voința ambelor state de a extinde și aprofunda aceste raporturi, de a valorifica largile posibilități de cooperare pe care le oferă economiile celor două țări, în avantajul reciproc, al cauzei colaborării și înțelegerii internaționale.

Abordând probleme ale situației internaționale actuale, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Hosni Mubarak au acordat o atenție deosebită situației din Orientul Mijlociu. S-a relevat că perpetuarea conflictului în această regiune reclamă intensificarea acțiunilor politice și diplomatice pentru realizarea unei reglementări globale, juste și durabile a problemelor din zonă, pentru statornicirea unei păci trainice, bazate pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate, pe recunoașterea drepturilor inalienabile ale poporului palestinian la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent, pe instaurarea în Orientul Mijlociu a unor relații care să asigure conviețuirea pașnică a tuturor statelor din zonă. Legat de aceasta, relevat că se impune să se treacă chiar în acest an la tratative de pace între părțile direct interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Într-un cadru organizatoric adecvat și la care să fie discutate toate propunerile de pace formulate de părțile aflate în conflict. În același cadru, a fost subliniată necesitatea de a se depune toate eforturile pentru a se ajunge la retragerea neînfrizată a Israelului din Liban, pentru respectarea integrității și suveranității Libanului. Președintele Hosni Mubarak a dat o înaltă apreciere poziției principiale, constructive a României față de criza din Orientul Mijlociu, eforturilor permanente ale președintelui Nicolae Ceaușescu îndreptate spre instaurarea unei păci globale, juste și durabile în această parte a lumii.

Întreaga desfășurare a vizitei, rezultatele ei rodnice duc la concluzia că noua întâlnire dintre conducătorii României și Egiptului constituie un eveniment politic de mare însemnătate în bogata cronică a relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare dintre țările noastre, o contribuție importantă la continua adâncire a acestor relații, în interesul și spre binele popoarelor române și egiptean, al cauzei generale a păcii, respectării independenței naționale, destinderii, progresului și cooperării în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

Stilul de muncă Brăniștari

Marin Olteanu, șeful de fermă, recunoaște că ieri după-amiază, pe la ora 3, abia dacă și-ar mai fi putut aduce aminte cum îl cheamă. Ca o pată de funingine care se șterge în cele din urmă, teama i-a pierit pînă astăzi dar el încă n-ar ști să spună întocmai cum s-au petrecut lucrurile. Parcă i s-a rupt filmul, zice, și nu-și mai amintește decât de ultima scenă. Cei 32 de mecanizatori n-au mai coborât pe scările metalice, treaptă cu treaptă, ci se aruncau unul câte unul de pe platformele barărilor, în salturi alungite, elastice. Constantin Birzeanu, șeful secției de mecanizare, nu ascunde că e mindru de această ispravă a oamenilor lui și vorbește despre ei cu un vădit respect și cu o afecțiune pe care nu le poate arăta decât un bătrîn sergent pentru cei cu care a trecut peste tot felul de încercări. El chiar asta fiind, un bătrîn sergent care după ce în tinerețe a bătut cu bocancii lui de infanterist pulbera drumurilor unei jumătăți de continent, ajungînd pînă în centrul Europei și făcîndu-și datoria cu meticulozitatea cu care un țaran ar porni la cules de porumb, s-a înțors în satul lui, la Călugăreni, și nu s-a mai desprins din acest loc așa cum nu te desprinzi de un stîlp de casă. Mai cu seamă, zice el, atunci cînd înțelegi că, oriunde ar fi să te îndepărtezi la nevoie tot de același stîlp vii să te rezamii.

Sigur este că pînă nu demult C.A.P.-ul din acest sat mare și frumos, însă ajuns să fie astfel mai cu seamă datorită ban-

lor cîștigați în industrie de muncitorii navetisti, ținea pasul unei statornice mediocrități și din cadența aceea în care intrase părea că-i va fi greu să mai iasă. În această privință, satul rămăsese în urma numelui pe care-l poartă, altfel cunoscut și copiilor de școală. Și cum n-ar fi avut decât ori să rămînă și mai mult în urmă, ori să-și înalte numele spre a-și dobîndi o faimă pe măsura vreunei fapte mai de pret, s-a întimolat că unirea, în urmă cu doi ani, a C.A.P.-ului de aici cu cel din Brăniștari a fost chiar acea faptă în stare să renască o speranță. Ar fi puțin să spunem că la Brăniștari, sat aparținător de comuna Călugăreni și așezat la cîteva kilometri de sosea, într-un loc unde naveta către oraș ar fi fost mai puțin lesnicioasă, oamenii nu se înduraseră să se rupă de munca pămîntului. Dacă vom arăta cel puțin că fără să calce pe urma vreunei tradiții ei au ajuns, de vreo zece ani, să fie legumicultorii vestiți, se va înțelege că prețul pămîntului a tot crescut aici, în vreme ce la Călugăreni părea că scade. Ion Logofătu, președintele C.A.P.-ului din Brăniștari și inginerul șef, Ion Slujitoru, au venit ca președinte și inginer șef la Călugăreni și au adus cu ei, cum zice primarul comunei, Nicolae Hader, mecanizator de profesie, un stil de muncă despre care ar fi vorbit în felul cel mai simplu cu putință: toți să tragă înalțe și să-și facă datoria, nu să se ațînă cu coada ochiului către vecin și să încerce să-l lase pe el să ducă mai greu în ham. Recolta din toamna anului trecut, de 12 000 kilograme de porumb la hectar, i-a făcut pe mulți să ridice fruntea și să afle și ei bucuria neîncercată pînă atunci de a ști că se numără printre cei mai vrednici din țară. Abia atunci și-au dat seama că ambiția despre care vorbesc unii

E vremea secerișului Fiecare bob e pîine!

și n-au nici o șială s-o declare este chiar ambiția cu care ei se aștern pe muncă. Iar în toamna trecută și-n primăvara acestui an au lucrat cu toții, neîndoielnici, cu vrednicia la care i-a minat ambiția de a statornici faima comunei lor în obținerea unor producții mari nu numai la porumb. Din păcate, seceta le-a cam încurcat socotelile, fiindcă n-au putut să irige decât 40 de hectare și dacă pe fiecare dintre acestea au scos cite 5 300 kilograme, în ultima zi a secerișului orzului producția medie la hectar inclina către 2 000, nu mai mult. În îndărătnicia lor la vorbă, care adeverește că în zilele culesului țărani sînt mai tăcuți decît oricînd, fiindcă mulți văd cit se culege dar numai ei știu cit ar fi trebuit să se culeagă, Ion și Constantin Ursu, Petre Ghimpeanu, Gheorghe Stanciu, Dumitru Drăgușin și Ion Bolocan și-au adaptat combinele pentru a putea prinde spicele nu prea înalte și-a nu se pierde nici un bob. Nicolae Nedeleu, Alexandru Strimbeanu, Florea Manea și Ion Ochetan minuiu pe urma combinelor presele iar Marin Simion, Vasile Ciobanu, Dumitru Tase, Gheorghe Voitiș încarcă baloții de paie în căruțe și se grăbeau să lase loc liber echinei alcătuite din Gheorghe Tudor, Ion Stan, Dumitru Beca, Ion Paraschiv, Ion Cantonieru și Constantin Nicolae, în a căror grijă rămăsese aratul și discuitul. Chiar a doua zi urma să înceapă semănatul porumbului. Ce s-a pierdut la orz și se va mai pierde la grîul care promise tot o producție de vreo 2 000 kilograme la hectar, trebuie recuperat printr-o recoltă cit mai bună de porumb. Poate de aceea, cînd Ion Pismac, președintele Consiliului unic agroindustrial Călugăreni, ne spunea că în cele opt C.A.P.-uri și un I.A.S. de care răspunde aproape că s-a încheiat recoltatul orzului pe 1 890 de hectare și pe aceeași suprafață se lucrează la semănatul porumbului, în cuvintele lui părea că se înfiribă o nădejde nouă așa cum în pinza strălucitoare a zilei s-ar fi desfășurat, ca dintr-un stergar, aburul cald și înmiresmat al piinii din grîul greu al acestei veri.

DUMITRU ELIADE

Prețul unui bob de grîu

„Grîul, spune Ianoș Tancău, unul din mecanicii S.M.A.-ului Răcăciuni, e mai mic decît anul trecut, dar e bun. În medie, am găsit în spic 38 de boabe”.

„Grîul, spune Gheorghe Antochi, directorul general al Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară Bacău, s-a refăcut nesperat de mult. După ploile din 19 mai, a înflorit și s-a umplut spicul. Are, e drept, mai puține boabe în spic, însă la greutate normală. Problema care se pune e să nu pierdem nimic, să nu lăsăm nimic în cîmp. Dacă în anii trecuți, o sută de kilograme de orz sau de grîu mai puțin la hectar era ceva ce se putea înțimpla, fie din cauza oamenilor, fie din cauza mașinilor, anul acesta nici oamenii

și nici mașinile n-au voie să risipească un grăunte”.

„Anul trecut, zice Ioan Seniuc, primarul comunei „Nicolae Bălcescu”, era o situație, că se găsea de unde; acum e altă situație, că nu e de unde”.

Venind spre C.U.A.S.C. Răcăciuni, dinspre Focșani am stat nițel de vorbă cu cîteva mecanizatori vînceni, ce-și așezau tabăra de vară pentru strînsul orzului și al grîului la C.A.P. Ruginești. Muncitorii cu vorbă puțină și chipuri îngrijorate.

În astfel de momente, obșnuim să facem caz de toate zicerile și proverbele din care reiese că abia greutățile dovedesc puterile reale ale omului. De fapt, anotimpurile de belșug arată la fel de limpede cum e omul. Aici, în județul Bacău, agricultura a avut anii din urmă foarte buni. Județul este, de la o vreme, al doilea pe țară, recoltele sînt cele care i-au dobîndit ordinul „Meritul agricol”, pentru muncă și rezultate a primit inginerul Gheorghe Antochi „Meritul agricol” clasa I, pentru muncă inteligentă și devotație a primit comuna „Nicolae Bălcescu”, în 1982, „Ordinul Muncii” clasa I.

Președintele C.A.P.-ului din comună, inginerul Nicolae Leuștean, vorbește despre seceriș cu anume îngîndurare. El știe că s-a întreprins tot ce-i omeneste să se întreprindă ca să se secere orzul „la rasul pămîntului”, știe că unele culturi vor compensa pierderile de la orz, că porumbul dacă-i lucrat cu dragoste și știință plătește toamna multe din datorile verii, că, în sfîrșit, la grîu s-au mai întors speranțele.

Nicolae Leuștean e președintele C.A.P.-ului de abia un an de zile. Tot de atunci e primar și Ioan Seniuc. Localitatea, cu cei 12 000 locuitori ai săi, cu moșia ei nu tocmai mare, cu mulțimea de navetisti, cu pușterea de copii ce-i umplu casele a pățit o întimplare foarte interesantă.

În 1979, urmare a recoltelor de toată lauda, s-a clasat a treia în țară. În cei doi ani ce-au urmat însă aici s-a petrecut ceva. O anchetă sociologică ar reuși să demonstreze ce efecte bizare poate să aibă un succes la niște oameni parcă nedepriși cu succesul. Astfel că după ce au gustat nițel din dulceața frunțiișei, șeful C.A.P.-ului au izbutit în 1981 să-și dea cîntea pe rușine și să scoată — cu aceiași oameni, pe aceiași tarlale, cu aceiași mașini — abia 1530 kg boabe de porumb la hectar. O cantitate atît de mică încît — fiindcă nu porumbul era de vină — a fost musai să fie schimbați șefii. Noua conducere a comunei și a C.A.P.-ului a purces la treabă cu seriozitate, cu gravitate, cu o îndărijire de la care ar avea de învîtat și alții.

Aceiași țărani, cu aceiași mașini, pe același cîmp.

Dar cu o administrație strasică în ce privește calitatea lucrărilor, hotărîrită să ducă iarăși comuna în frunte. La „Nicolae Bălcescu” s-au obținut cele mai mari recolte din județ și asta pe un teren neirrigat: 6 300 kg porumb boabe la hectar. La orz, s-a scos 4 250 kg la hectar, la grîu 3 700 kg. C.A.P.-ul a plătit 51 lei la ziua muncă și lumea a fost toată mulțumită.

TUDOR OCTAVIAN

În Mureș, în ciuda condițiilor nefavorabile se speră într-un an—record

● **Interviu cu tovarășul IOAN CATA-RIG, director general al Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară Mureș.**

- Plouă, tovarășe Catarig!
- Plouă, și plouă bine, aur adevărat!
- Să înțelegem că nu mai aveți probleme cu recolta?
- Dacă vreți să știți, deficitul de apă în sol este încă de aproape 60 la sută în zona de cîmpie a județului, în ciuda precipitațiilor care în aceste zile au atins 7,5 litri pe metrul pătrat în unele locuri. Seceta a fost prea mare pentru a se restabili necesarul de apă în numai cîteva zile. Am avut o iarnă practic fără zăpadă și am ieșit din ea cu numai 30—40 la sută din necesarul de apă al solului...
- Deci, sînt probleme mari.
- Știți probabil că în agricultură există o vorbă: un prăsit bun face cit o ploaie bună. Am reușit așadar să asigurăm lanuri curate, pentru ca buruienile să nu consume din rezerva de apă. Prin baza tehnico-materială creată în ultimii ani, ca și prin participarea mai bună a populației la lucrările agricole, am făcut ca la această dată județul Mureș să aibă, estimativ desigur, o producție de foarte mare valoare, aș spune chiar că este fără precedent în ultimii 20 de ani.
- Chiar așa?
- Da, avem foarte frumoase culturi de grîu, orz și porumb, cartofii arată excelent, via și pomii arată fantastic, ieșit din comun, zău așa. Și în baza de furaje se vede o producție excepțională, care ne va permite să ajutăm și județele ale căror fînețuri au fost afectate de secetă. Dealt-

fel, am primit 2 000 de capete de taurine și 12 000 de ovine din județul Bacău, care pășunează la noi. În fine, ne gîndim acum mai mult la cum vom stringe recolta, asta-i problema la ordinea zilei.

— Mai exact, tovarășe Catarig, despre ce fel de problemă este vorba?

— După aprecierea specialiștilor, în Mureș avem culturi timpurii, cu cel puțin 10—14 zile în comparație cu anii precedenți. Lucrul acesta ne obligă să ieșim puțin din „tradiție”, să luăm măsuri urgente pentru întreținerea și stringerea întregii recolte. În ceea ce ne privește, noi am făcut tot ce aveam de făcut: însămințări la vreme, alte lucrări de pregătire, la înalt nivel agrotehnic, fertilizări la timp, ierbicidări la timp, combaterea dăunătorilor și a bolilor și altele. Numai așa se explică de ce nu avem nici un hectar de grîu și orz calamitat. Practic, cum am semănat, atîtea vom recolta.

— Bun, și care e necazul?

— Va trebui să începem recoltarea orzului cam în ziua de 17 iunie, iar grîului în jur de 26—28 iunie, lucru care în Mureș se petrecea de obicei după 8—10 iulie. Tocmai de aceea dorim ca la conducerea ministerului să se ia decizia necesară, pentru asigurarea din timp cu numărul de combine CP 12 planificate, 80 ca număr, pentru campania recoltării, ca și 237 de tractoare pentru lucrările arabile, astfel încît să putem semăna cit mai repede cultura a doua, acum, cit avem suficientă apă în sol. De asemenea, dacă alte 250 de combine și 100 de prese de balotat s-ar mișca mai repede din sud, venind prin Intrajutorare, așa cum s-a planificat, dată fiind cantitatea mare de

cereale și de paie ce trebuie strînse, și dacă vom beneficia și de o asigurare ritmică privind livrarea carburanților, ei bine, în aceste condiții județul Mureș poate să-și onoreze și chiar să depășească toate obligațiile pentru anul 1983, atît pentru livrarea producției la fondul de stat, cit și pentru programul de autoaprovizionare județean.

— Ne bucură foarte mult ce spuneți, tovarășe director general. Este cel puțin mulțumitoro informația dumneavoastră după care, dintr-un an în care recolta părea mai amenințată ca oricînd, aici, în Mureș, același an se transformă într-un an—record al producțiilor de cereale, între altele, desigur, Rămîne așadar, ca de obicei cum s-ar putea spune, să și stringem această recoltă! Desigur, sperăm să vă audă conducerea M.A.I.A. și să ia toate măsurile care se impun. Vă rugăm însă, dați fiind profilul mixt al agriculturii din județul dumneavoastră, să ne spuneți ceva și despre zootehnie.

— În fapt, la noi dominantă este ramura zootehnică, atît prin tradiție, cit și prin condițiile create. Creștem în special taurine, rasa „bălțata românească”. Pînă în anul 1985 trebuie îndeplinit programul județean de îmbunătățire a întregii suprafețe de pașiști montane. Astfel, modernizăm cam 30 000 de hectare de pașiști în fiecare an. Avem de acum cîteva pășuni model, cum ar fi cea de la Daia, 850 de hectare, pe care pășunează de la 25 aprilie la 1 octombrie circa 4 000 de femelle tineret gestante, apoi pășunea Hoșoș, cu 800 ha, pășunea Mocear, unde avem un nucleu de 5 000 de ovine, pășunea Capul Fintinelului și altele mai mici,

de 50—100 ha, pe care am încheiat de acum programul de îmbunătățiri ale covorului ierbaceu, am făcut tarlalizări, tabere de adăpostire, asigurarea apei, astfel încît de la potențialul natural de 10 000—13 000 km masă verde la hectar am trecut la peste 25 000 kg pe aceste pășuni îmbunătățite. Avem în sectorul de stat și cooperatist circa 140 000 de taurine, în vreme ce la gospodăriile populației se află în proprietatea cetățenilor peste 75 000 de capete, de unde se livrează la fondul de stat mai bine de o mie de litri de lapte de fiecare vacă. În acest an vom încheia modernizările și obiectivele noi de investiții în sectorul zootehnic, toate făcute cu importanță economică de materiale și urmînd linia de simplificare a tehnologiilor de exploatare în fermele și complexe de referință. Sistemul de evacuare a dejectiilor, prin cădere liberă, fără consum de energie, practicat de noi, atrage în continuare multe delegații din țară, specialiștii venind nu numai din județele învecinate, ci și de mai departe, pentru a vedea cum am pus noi la punct această problemă. De asemenea, pe linia folosirii mai raționale a pămîntului, conform celor indicate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în județul nostru am reușit ca, prin acțiuni intense, să readucem în structură de arabil unele suprafețe afectate de eroziune, sau cu exces de umiditate, astfel încît chiar din acest an peste 5 000 de hectare se cultivă cu porumb, acolo unde pînă mai ieri nu creștea nimic.

DUMITRU GRAUR

Fructele de aur ale Sîmbureștilor

Inițiată cu trei decenii în urmă, Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Strejești-Sîmburești (în actuala organizare abia din anul 1970) reprezintă unul din pivoții amplului program de dezvoltare a pomiculturii românești. Dotată cu utilaje de înaltă productivitate, cu specialiști și tehnologii moderne, stațiunea, în principalele sale domenii de activitate (Cercetarea științifică în pomicultură, producția și industrializarea fructelor, organizarea și coordonarea activității din pomicultura județului GI) a atins performanțe care i-au adus o recunoaștere națională și internațională. Ele sînt consecințele unei organizări impecabile, eficiente

și creatoare, în care spiritul de inițiativă și ordinea dau specificul fiecărei zile. De la Stațiunea Strejești-Sîmburești, prin imbinarea cercetării cu producția, anual se expediază spre beneficiarii din țară și de peste hotare, peste 12 mii de tone de fructe. Stațiunea produce și livrează anual 1 milion de pomi altoiți, 2 milioane de vițe altoiți și 15-20 de milioane butași portaltoi. Dacă luăm în calcul realizările acestei unități moderne, cu un beneficiu în anul 1982 de peste 27 milioane lei, avem imaginea exactă a unei stațiuni complexe, care demonstrează că roadele programului de dezvoltare a pomiculturii românești se văd acum în livezile și plantațiile țării.

„Fără pomi viața noastră ar fi teribil de scurtă“

După un mic ocol pe la alte unități, în 1962 inginerul Ioniță Nicolaescu s-a întors acasă, ca specialist al cooperativei din satul său de baștină, Suțești, din județul Vilcea. Cu încrederea consătenilor, cu idei și cu multă pasiune, în cîțiva ani la Suțești a apărut una din cele mai bune unități din județ. Șase ani, trăiți umăr la umăr, alături de consătenii săi au reprezentat cea mai bună școală a pămîntului, absolvită de inginerul Nicolaescu. În anul 1970, în baza unui amplu program de dezvoltare a pomiculturii românești, inițiat de conducerea partidului, a fost inițiată și Stațiunea de cercetare și producție pomicolă. Cum s-a format acest colectiv, care este cheia atitor cifre record și, mai ales, cum o unitate de producție și cercetare a devenit și-o impresionantă școală a muncii a fost greu de aflat chiar și de la cei care și-au dăruit o parte din ani acestor țeluri. Nici chiar de la inginerul Ioniță Nicolaescu, directorul stațiunii, unul dintre cei care, alături de comuniștii de aici, au transformat în realitate acest ambițios proiect. Adevărul este că în focul bătațiilor oamenii se modelează, se înfruntă și bucuriile îi apropie mai mult. Dar odată împlinit un proiect, dacă te întrebi care sînt cheile lui secrete, ești pus în situația de a ezita. Poate chiar proiectul, ideea lui, poate ambițiile oamenilor de aș dovedi putere, poate nevoia de-a ridica și ei piramidele timpului lor.

— Ca să înțeleagă cititorii despre ce este vorba voi pune acestui dialog o mică pălărie. Făcînd un mic calcul, producția maximă a Stațiunii de cercetări și producție pomicolă din Strejești-Sîmburești va fi prin anii 1986-1987 cînd toate plantațiile tinere, sădite în locul celor îmbătrînite, vor intra pe rod. Știți ce se va petrece prin anii 1986-1987?

— Ce?

— Îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar o fac pentru a vă sentimentaliza puțin. Exact prin acei ani dumneavoastră veți ieși la pensie. Va trebui să vă bucurați din umbră.

— Nu-i nimic! În toate, orice mi se întimplă, mi-am zis eu, important e să las ceva pentru ceilalți, să am satisfacția că, atunci cînd voi preda ștăfeta, am la ce privi și nu va trebui să caut prea rău cînd mă voi întreba ce-am făcut în ațișia ani. Peste tot pe unde am fost, am fost un neastîmpărat, un fel de indisciplinat, voiam să mișc lumea înainte. Ca director puteam să stau liniștit, fără să mă ambalez într-o muncă de asemenea proporții și fără să-i chinui pe oameni.

— CHIN mi se pare un cuvînt cam tare!

— E un fel de a spune. Dacă ar fi fost chin în accepțiunea obișnuită nu s-ar fi înflăcărat nici ei și n-ar fi fost alături de mine. Ar fi dat bir cu fugiții. Sînt unii colegi, n-am nimic cu ei, retribuiția o iau ca și mine, dar ei nu sînt pasibili nici de sancțiuni, nici de critici și nici nu au momente de neliniște cînd riscă. Numai că unde totul e liniște și împăcare, unde nu-i durere, nu-i nici bucurie și nici producție.

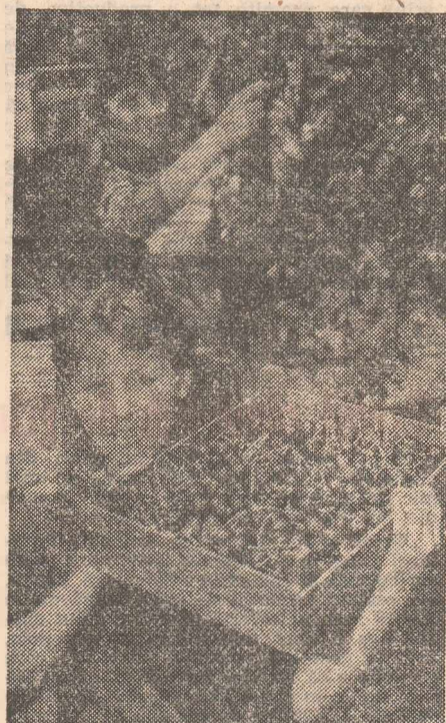
— Cînd ați riscat cel mai mult?

— Ca meserie, niciodată. Doar ca sla-

lom printre diverse hirtii nu odată inutile. Dar am avut noroc, riscurile mele de multe ori s-au dovedit a fi anticipat legi și proiecte, investiții.

— Întîi stațiunea a fost ca multe alte stațiuni. Atîta doar că se întindea cu fermele la distanțe de zeci de kilometri unele de altele. Încet, încet ați făcut din ea un uriaș mecanism care scoate mereu pe țevă zeci și zeci de tone de fructe. Nu v-a fost teamă că la un moment dat n-o să-l mai puteți domina?

— La înființarea unității în 1970 era pămîntul cu o parte din plantații unele destul de îmbătrînite. Restul stațiunii o purtam într-o geantă. Eram într-o stare de derută totală. Nu aveam nici mă-

Ia cireșe! Ia cireșe!

car un scaun pe care să stau, nici un dulap în care să las actele. Trebuia ca noaptea să le duc la mine acasă. Atunci mi-am spus că dacă nu am puterea să o iau de la capăt și s-o duc spre ce visam eu, înseamnă că sînt slab și că în toate izbinzile dinainte fusese multă întimplare. Și m-am ambiționat. În două săptămîni am încadrat un șef de fermă, pe nea Fănică Durlă. El a fost primul om al muncii. După el m-am întîlnit cu contabilul șef. Cu anii am ajuns la ce vedeți, la ce se vede din șosea, la ce mai știe lumea. Singur aș fi rămas tot unde eram la început. Dar timpul și pomii au selectat oamenii, au format un colectiv de comuniști de care sînt mîndru, și de care e mîndru orice membru al lui. Știu fiecare pom și fiecare om ca să am încredere în ceilalți la fel cum am și-n mine. I-am simțit mereu alături în ideea de-a face bine și de-a lăsa ceva pentru posteritate.

— Pomii și posteritatea! Nu vi se

Elicopter de luptă... împotriva manei. Statul „major al bataliei, inginerul Ioniță Nicolaescu, directorul stațiunii, alături de „profesorii“ de pe elicoptere

pare cam mult?

— Nu. Pomii îmbătrînesc și ei, și stînge timpul dar civilizația pomilor fructiferi, cultul pentru pomicultură, respectul și priceperea rămîn urmașilor. Programul inițiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind dezvoltarea agriculturii românești și, implicit a pomiculturii, își arată roadele și el va rămîne în timp ca o mărturie a acestei logici.

— Pomi ați schimbat mulți pe acest drum. Dar oameni? Cîți ați pierdut?

— Mulți au rămas pe drum. Unii din motive obiective, s-au transferat, dar și mulți care n-au putut să joace ciuleandra cu noi. Li s-a părut că iureșul e prea mare. Dar am avut grijă ca nici unul să nu plece supărat și-n pustiu. M-am îngrijit să-i găsească un loc pe măsura puterii și priceperii lui. Cei care au rămas s-au călit, ne-am și certat, dar la cîteva minute eu am fost cel care s-a întors cu împăcarea. Nu mi-a plăcut să trec printre oameni supărați. Unde a fost oboseală, am înțeles, unde a fost neputință, am dat ajutor, unde a fost inițiativă, am stimulat și-am sprijinit să se desfășoare, unde am văzut că omul ricăie cu unghiile la poarta necunoscutului am încercat să limpezesc alături de el.

— Care a fost principiul care nu l-ați călcat niciodată? De obicei ne stabilim mai multe, dar-le mai și schimbăm, fie

că sîntem slabi, fie că viața ne obligă s-o facem.

— Nu cedez de la tehnologie. Tehnologia e sfîntă. Cedez la soluții mai bune decît ale mele. Le-am impus colegilor mei să nu mă lase să greșesc. Le-am și spus, dacă eu greșesc și voi nu-mi atrageți atenția și mă lăsați să persist, vă condamn. Dar după ce-am căzut de acord, n-am tolerat lenca, indiferența și reaua credință.

— Tare aș vrea să văd care vă sînt regretele. Nu de alta, dar acum cînd instituția dumneavoastră împlineste trei decenii toată lumea vă trece în revistă succesele și meritele. Vă mai doare vreun gînd?

— Că mosorelul anilor a devenit din ce în ce mai mic, pe măsură ce pomii cresc și plantațiile îmi odihnesc privirea. În general nu mi-a părut rău de timp. Am încercat să-l mobiliz cu bucurii, cu certitudinile. Dar tocmai acum, cînd aspirațiile mele au prins contur, cînd am cîștigat atîtea războaie, tocmai acum parcă nu-mi mai ajunge timpul.

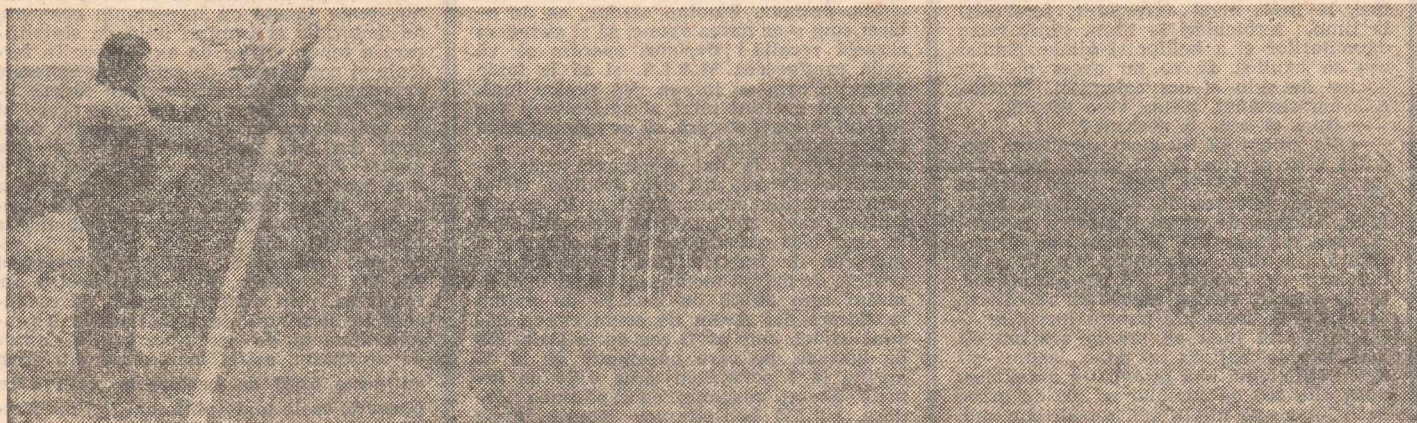
— După 30 de ani de pomicultură poate ați aflat și-mi spuneți și mie ce este un pom!

— E viață, viața lui și a noastră. Vegetația e plămîntul cu care trăim. Fără pomi viața noastră ar fi teribil de scurtă. Cred că nici n-am putea trăi. Și ca

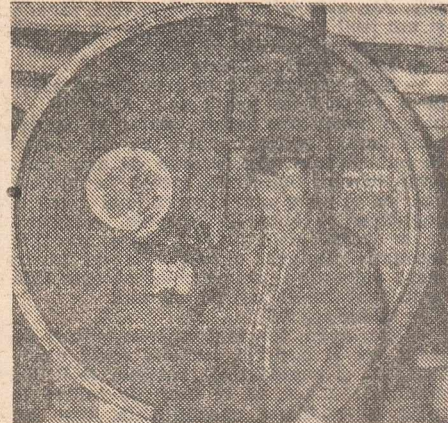
Stupii dau mai puțină miere dar cîștigul vine din altă parte

La Iancu Jianu stațiunea de cercetări are o fermă apicolă. Pe colinele din preajma satului sau pe aiurea 2.000 de familii de albine, în 20 prisăci, zumbăie mereu și, după ce-au sfîrșit cu florile pomilor din plantații, trec la salcimi și, mai apoi, la florile de fin. Spre deosebire de alți stupii din prisăci, cei ai stațiunii de cercetări dau mai puțină miere. De ce? „Dată fiind stropirea permanentă a plantațiilor cu tot felul de substanțe, insectele care făceau polenizarea au dispărut. Cum albinele sînt un factor ideal de polenizare, în perioada de înflorire ducem familiile în apropierea plantațiilor și diferența de recoltă între zonele cu albine și cele nevizitate de ele este enormă. Cum unele albine mor din cauza substanțelor, recolta de miere e mai mică dar e compensată de o creștere a recoltei de fructe“ (ing. Silvia Stelea, șefa fermei apicole). În această vară seceta a adus al-

binele din zonele ocolite de ploaie în pragul infometării. După ce-au polenizat plantațiile și au cules dulceața florilor de salcim, albinele așteaptă ploile și înfloritul florii soarelui. Lingă stupi se aude un zumzet odihnitor. Doar în cei fără matcă un plîns cîntat pregătește apariția noii regine. Trebuie să plouă și trebuie ca floarea-soarelui să-și scoată dinții de aur! Stațiunea de cercetări are obligația să ofere anual altor unități 900 de roturi de albine. Ideea polenizării cu familiile de albine a prins și va lua proporții și-n alte locuri. Și pentru extinderea ei trudes 10 prisăcari și un specialist. Stuparii sînt mai toți dintr-o școală. Prințul Știrbei avea o prisacă și-n ea lucra un oarecare Dumitru Roșoga. Au fost vremuri cînd nimeni nu știa de stropitul cu substanțe toxice, cînd pădurile de salcimi acopereau dealurile, cînd stupii se răsturnau de prea multă miere, cînd buturugile erau pline cu albine și la culesul mierii cei din buturoaie erau omorîți. Atunci au învățat albinării și Constantin Neacșu și Niță Dumitru, doi din cei șase bătrîni care și-au petrecut viața în prisăci și acum, fără să știe, participă la un program de cercetare.

Aceste plantații există! Ele anunță o toamnă de aur a pomiculturii românești

Inginerul Vasile Radu: „Vinul este o flintă vie“

să te îngrijești de ei mi se pare a fi o în-deletnicire nobilă. O vreme pomul a fost oropsit. Dar l-a venit și lui vremea să înflorească, să dea în frumusețe.

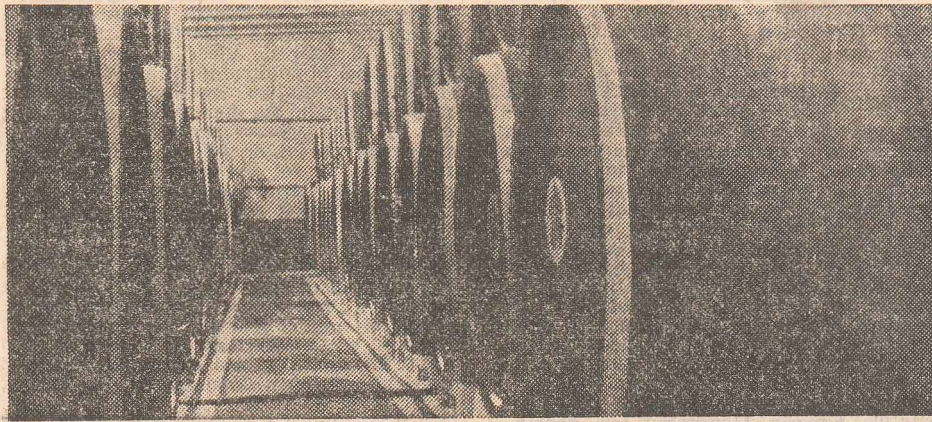
Îmi venea să-i spun că înainte de a se naște poate că a fost un creșcuț cu fructe rubinii sau un măr încărcat, dar omul sobru dinaintea mea, clipind rar îndărătul lentilelor mari, verzu, semă-

nind cu două frunze de sticlă, îmi impunea un respect aparte. Plantațiile sale făceau în adierile vântului de dimineață și-o clipă am avut sentimentul că aș putea să le număr, fir cu fir, dar nu străbătându-le la pas, ci în puzderia de fire albe care i-au ținut socoteala fiecărei speranțe.

La ce se uită soarele de dimineța pînă seara

Podgoria seamănă cu un cazan larg pe pereții căruia se preling valuri le-nese de verdeață. Un soare puternic stinge toate culorile și butucii vițelor arată ca niște miini noduroase de tiran ascuns în pământ. Undeva la poalele dealurilor, prin vii, călătorește un nor alb, însoțit de un biziit metallic. Pe coama dealului vecln un tractor mormăie în preajma platoului de beton pe care aterizează elicopterele pentru tratamentele aeriene. Ceva mai aproape o clădire veche ca o durere se încălzește în jarul după-amiezii, biata de ea, o fostă cramă călcată de prinți, cu cisterne din cărămizi de sticlă, cu butoaie vechi și descheiate, cu pereții mirosind a droagă bătrână. Locul unde se plămădeau celebrele vinuri ale Simbureștilor. De sus, de pe coama dealului ai impresia că toată lumea stă ingenunchată la picioarele acestei podgorii și așteaptă la rind implorind o mireasmă. Vocile unor bărbați se aud ca niște clopote, în vreme ce țărânul din fața mea își împinge pălăria spre ceafă cu virful unui creion bont. Îmi desenează corzile de viță, le rețență cu virful tocit de grafit și-si continuă discursul ca la o lecție. Jocul de-a o nota cu fidelitate mă surprinde

din ce în ce mai mult. Iată discursul de primăvară al profesorului Petre F. Boștinaru, zis Tiță, mare specialist în cultura viei, țărân din Mănești cu studii de specializare în podgoriile Simbureștilor. „Via și armata sînt frumoase să le privești. Mai greu nițel e să le trăiești. Pînă la vin mai este de fiecare dată cel puțin un an. Odată a venit un tovarăș care vorbea cam pâlș și cînd a văzut locurile a zis, aici m-ați adus mă, să-mi las ciolanele pe dealuri. Și un alt tovarăș care nu vorbea pâlș l-a zis, mai bine faci, dacă nu știi unde ești, și cînd a coborît în cramă și-a zărit butoaiele de 500 de deca l-am văzut că i se face gura pungă și ochii apoși și blinzi. Și-atunci o zis, măi frate, asta-i farmacie de vin! Păi da, la gustat e farmacie, da' la muncă e robie. De exemplu, tre să faci de toate. După atîția ani, eu mi-s universal. Știu să tai via, să zidesc, să stropesc, să leg, să sap, nu știu să fac numa'ce nu vād. Iarna încep cu tăiatul. Tai scurt. Cep la doi ochi, cordița la 5-6 ochi, depinde după vigoarea butucului. După tăiat trecem la făcutul copciei în jurul butucului. Noi tăiem în jurul lui pentru că lăstarii din jur să nu dăuneze la creș-

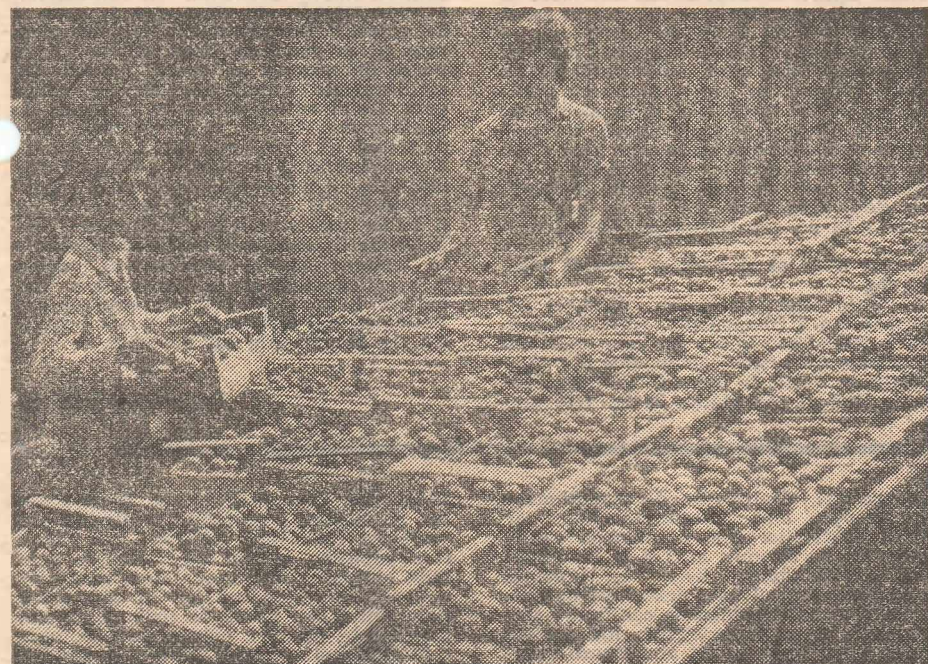
Depozite de „petrol ceresc” la Simburești

terea viței. Pe urmă trecem la revizuitul palierelor, astea e pā post de pari de pā vremuri. Am revizuit șpalierele? Bun, cercuim și facem tăiatul specific la Simburești, în sistem de cordon bilateral, adică în denumirea din cărți Lens Moser. Doamne, ce-mi place la tăiat și legat. Vița e subțire și lemnul lucios și răcoros. Ți-l milă să bagi foarfeca în el. Ți-e frică să nu țipe. Dar noi știm să tăiem. Aștia vechii taie fără să se uite. Le merge mina ca țeava la mitralieră! Să zicem că primăvara s-a lăsat bine, nu mai are cale de întors. Noi trecem la arătura adîncă. Acum nu mai pișcă înghețul. Frigul s-a dus departe. Muguri încă nu-s. Sînt pe drum, dar nu știu de unde vin. Și cînd el sînt aproape, bāgăm discuitul ca să nu iasă apa din sol. De-acum e bine. Se pun vremurile frumoase. Îi dăm cu prașila mare, zisă și sapa mare, dar numai pe rînd, tot pe rînd și tot cu mina, adică manual. Atunci avem multă lume, de toate națiile și din toate locurile. Le dăm și 90 de lei pe zi, plus masa. Și cînd e gata o lăsăm în pace, da puțin și iar, haida-hai, dāi la prașila mică, de două ori, tot cu mina, adică manual. Cînd anul e timpuriu se lasă înfloritul. Cîteodată vine de pe 1 pā 15 mai, alteori, cînd nu ne lasă iarna, înfloritul vine de pā 15 pā 30 de mai. Atunci și la cules îți pare rău că îmbătrînești. Dar vine iar prașila mică și, după ea, dăm 4-5-6 strociri. Cîteodată le facem cu tractoarele, da'le facem și cu elicopteru'. Eu îi cunosc pe soferii de la elicopter și le spun dom', profesori. Dar elicopteru' vine cînd ploavă de nu poate intra tractorul printre rînduri. Atunci e o vreme tare grea și periculoasă. Poate să vină mana. Ce este mana? Mana este o boare de căldură care vine-atunci cînd a plouat și după ploaie se face soare. Se lasă atunci un val de boare caldă și pămîntul în inima lui e rece. Ei, atunci avem mare pericol de atac de mană și noi dăm cu stropitu' și cu tratamentul să scăpăm via de boală. Atunci e bun elicopteru. Da' domnii profesori de pā elicopter nu stropesc cu sulfat de cupru că cupru asta le strică mașinăria, le-o

roade și le-o mănîncă și se blochează aparatele. Dumnealor stropesc numa'cu turdacoșul și cu turdavor. Cu sulfat dau tractoarele noastre. Ele-s mai belege, da mai sigure, pā ele nu le roade sulfatu și dau cu de toate. La sfîrșit dā iulie incheiem campania de vară la vița de vie. Acum trebuie căldură pentru că fără căldură nu avem coacere la struguri. Coacerea și căldura dau vinul. El e altul de la an la an din soare, adică din condițiile climatice, umiditatea, adică ploaia, pā urmă eclirajul, adică strălucirea soarelui. El, și vine 15 septembrie. O luăm de sus, de la parcelele pe care le-a văzut soarele de dimineța pînă seara. Parcelele pe care soarele le-a văzut mai tîrziu le culegem mai la urmă. Și începe bulucul, vin sute de oameni, copii, țărani, soldați, tot neamul e în vie. Culegem, punem în benele de pe tractoare și pleacă la combinat. Acolo se cîntărește cu un bon dublu, unul rămîne la magazie și altul se întoarce la șeful de fermă și pe el scrie cantitatea, bruto, tara și neto, în vale, în vreme ce noi culegem spre locurile vāce în ce maimic, pe măsură ce pomii zute de soare mai tîrziu, ios se face vinul de Simburești. Eu știu cum se face, da' eu mi-s specialist la cultură și nu e treaba mea. Acolo jos lucrează alții și făcutul vinului e altă poveste. Gata”.

Țărânul își coboară nițel pălăria pe frunte, pregătindu-se pentru întîlnirea cu soarele de afară. Iesim amîndoi pe scările fermei, cuvintele fermierilor se sting peste vale ca niște umbre fugare și un inginer tinăr, Dumitru Cirstea, mă privește lung, de parcă m-ar întreba, ei acum ai putea să cultivi o vie, dar n-o să poți pentru că mai trebuie ceva, și se întoarce spre căldura verde cu o privire la capătul căreia se întinde toamna. Pe ascuns pămîntul își continuă lucrarea și fostele vii ale Brătienilor seamănă cu un marș solemn al naturii spre o minune care se repetă mereu.

Pagini realizate de
CORNEL NISTORESCU
Fotografii de ELENA GHERA

Cules la început de vară. Dar ce va fi la toamna!

Durlă, Ștefan: (nea Fănică); tehnician, șef de fermă, primul încadrat al S.C.P.P., un om cu obraz rotofei și roșu; timid. Se fisticeste ușor și redevine el însuși abia afară, în cîmp. Drept pentru care la 5 minute de stat într-un birou, avînd mîinile înroșite ca mărgelele curcanilor, a exclamat, hai afară, la pomii, eu fac ceva și dumneata îmi pui întrebări. Aici nu mai suport. Și-a cumpărat o mașină dar nu are carneț. Într-o zi a lăsat-o pe un țapșan și a găsit-o rezemată de un măr.

apă: principala problemă a locuitorilor de pe platforma Cotmeana. În satele Otești și Leleasca izvoarele de apă se află la peste 60 de metri adîncime. Țărânii, ca să supraviețuiască, fac mici baraje și bazine în care adună apa de ploaie. Anul acesta, bazinele au secat și localnicii s-au salvat cu puțul fermei, săpat la 300 de metri adîncime. Un al doilea puț se forează în aceste zile. La 70 de metri adîncime apa lipsea.

școala (de viță): suprafețe pe care se plantează viță sălbatică adusă de pe alte continente. Ea nu poate fi distrusă de filoxeră, cea care a distrus viile românești la începutul acestui secol. Pe butași de viță sălbatică se altoiesc soiuri moderne. Într-un singur an stațiunea de la Strejești-Simburești produce la cele trei școli de viță de la fermele Cîmpul Mare, Iancu Jianu și Schitu cîteva milioane de butași.

altoi: ramură dintr-o plantă mamă folosită la altoire. Ferma de la Slatina, de lângă Slatina, are statut de pepinieră. Inginerul Mihail Pirșan produce la ferma sa 500 000 de puieți și 500 000 de altoi, cărora li se adaugă un imens număr de arbuști fructiferi, (coacăz, zmeură) cel mai adesea.

soi: grup de plante cu aceleași trăsături. Un soi de măr e rezultatul unor cercetări de-o viață. Și cel care l-a descoperit l-a dat un nume care îi spunea ceva. Iată soiuri de pomi cultivați la S.C.P.P.: înceveci să vă imaginați de ce au fost numite așa de diferiții lor autori: Anna Spăth, Tuleu gras, Rievers timpuriu, O.K., Agen 707, Stanley, Franc, Pescăruș, Silvia, Centenar, Superb, Albatros (prun),

Ferme, fermieri, plantații și confesiunile unui măr înflorit

(Fișe pentru un posibil dicționar al pomiculturii românești)

Goldenspur, Starkrimson, Jonathan, Red Melba, Crețesc, Mașonschi, Garrny Smith, James Griēs (măr), Cardinal, Jerseyland, Redheven, Elberta, Fillete, Dixired (persici), Amar galben, Amar negru, Roze Vilcele, Ulster, Fotachi, Bigareau, Amare Vilcele, Moreau, Boambe de Cotnari, Tiganaca, Negre de Bistrita, Ciganny Maggy, Timpurie de Pitești, Vislanca pozaga, Breznița, Asfalt, Pandi 48 (vișine), Williams roșu, Untoasă de Geoagiu, Bella di Giugno, Timpurii de Dimbovița, General Leqlerc, Contesa de Paris (păr), Selena, Sulmona, Serena, Umberto (cais). Cine-l mai știe pe cei care au lăsat după ei doar un soi de pom. Și cine o fi fost Anna Spăth, al cărei nume îl poartă un prun?

Protopopescu, Puiu: proprietar de pămînturi, cel care a cumpărat moșia Otești de la o bancă din Corabia unde fusese amanetată de fostul ei proprietar, Stan Căpăținescu. Pe aceleași pămînturi se întind acum plantațiile de pruni și meri ale fermei de la Otești. (vezi Durlă Ștefan).

eleșteu: lac cu pește. Cinci din fermele stațiunii și-au amenajat lacuri artificiale în care cresc tone de pește. Producția piscicolă este folosită pentru cantinele fermelor.

anexă: parte a fermei în care sînt concentrate producțiile de legume și animale. Majoritatea fermelor au anexa cu zeii de porci, zeii de vaci, păsări, altele mai au și iepuri, porumbei și nutril. Pentru nevoile cantinelor existente, la fiecea din cele 22 de ferme ale stațiunii doar zahărul, sarea și uleiul se aduc din afară.

zillieri: țărani din satele apropiate sau din județele vecine veniți la lucru în perioada de campanie. Pe lângă elevi și soldați, mii de zillieri descind aici în fiecare toamnă, ocupă spațiile de cazare și ușurează plantațiile pe

rod. Numărul celor care participă la o singură campanie de recoltat depășește cifra de 5 000.

Lantz-Buldog: denumirea utilajelor din posesia fermei Iancu Jianu într-o anumită perioadă a existenței sale. 3 tractoare Lantz-Buldog și unul Deutz reprezentau toată dotarea mecanică.

Simburul: denumirea dealului pe care se întinde plantația de vie care dă cel mai grozav cabernet românesc. De la acest deal vine și denumirea comunei în care și-a avut o vreme întreprinderea sediul în momentul înființării ei.

colecție: suprafață de teren pe care sînt plantate cite 10-20 de exemplare de pomi care nu sînt cultivați dar sînt păstrați spre a nu dispărea. Un mic muzeu vegetal cu o mare diversitate de fructe.

naș: grad de rudenie. În stațiune majoritatea oamenilor se strigă, măi nașu Nae, măi nașu Reli, măi finu cutare, fără ca vreunul să fie rudă cu celălalt. Se strigă și rid. Asta-i tot.

Măcău, Ilie: fermier, om trecut prin multe, cu simț practic, cel care are în mină o școală de viță. Cîteva milioane de butași pot fi un argument pentru introducerea în orice dicționar de candidații la celebritate.

opinie: punct de vedere asupra unei situații. De exemplu: „Noi vrem să lăsăm pentru țară opiniile noastre și rezultatele în legătură cu altoirile și în general cu creșterea pomilor”.

pivniter: persoană care se ocupă cu păstrarea vinurilor. „Vinul e o ființă vie care trebuie luată în seamă” (Iancu Durlă).

Gheorghiu, Mircea: inginer, șef de fermă, un specialist tinăr, adus de tatăl său în ferma în care își trăise cei mai mulți ani. După toate îndoiele care au planat asupra fiului, acesta a devenit unul din cei mai buni

fermieri. „Nu aveam nici depozit, nici sector anexă. Clădirea fermei am luat-o în roșu. În 3 ani am fertilizat toate plantațiile cu gunoi de grajd”.

Lică, Grigore: tehnician, mare artist în tăiatul crengilor de măr. Încă nu s-a găsit nimeni care să-i poată număra tăieturile pe minut.

Suță, Ion: gospodar de fermă, țărân din județul Vilcea care lucrează în județul Olț. Merge 500 de metri și schimbă județele. Din curtea fermei privește în curtea casei sale din județul vecin. „Eu am bătut țărșul dinții pe plantația asta de la Iancu Jianu”.

suferință: durere fizică sau morală, simțită doar de oameni sau animale. Cultivatorii de pomi susțin că și plantele au o asemenea stare. „Cînd nu e ploaie sau nu e stropit, pomul suferă ca un om. Îi cad fructele, îi îngălbesc frunzele, parcă și crengile nu mai au putere” (Ion Suță).

trup: corp. Printr-o ciudată coincidență, o suprafață de pămînt se numește tot trup.

Stelea, Florea: inginer șef, un om cu umor, trecut prin toate școlile de pomicultură. „Noi ne ocupăm de pomicultura întregului județ. Avem specialiști care se preocupă de dezvoltarea fondului pomicol. De asemenea, încercăm să determinăm C.A.P.-urile să adopte cele mai moderne tehnologii. Și noi vom renunța la soiuri depășite moral, la cele nerentabile, la plantații cu distanțe mari între rînduri, înlocuindu-le cu cele intensive și superintensive. Există un plan de dezvoltare pînă în 1985 cînd stațiunea va atinge producția maximă”. Dacă ar avea timp și nu l-ar copleși tot felul de probleme, la sfîrșitul fiecărei fraze ar adăuga o concluzie care ar suna totdeauna așa: hai Craiova!

pomicultor: persoană pasionată de cultivarea pomilor fructiferi. Vezi articolele despre Pirșan Mihail, Ionescu Constantin, Bucă Mihai, Pislaru Irimin, Popescu Gh. Dumitru, Cirstea Dumitru, Lixandru Gh., Lungoci Constantin, Radu Constantin, Răduca Ion, Tălpigă Constantin, Tăreivan Dumitru, Marinescu Florea etc; Oamenii care pot înțelege ce-și spun doi meri cînd stau de vorbă înaltea culesului.

În revista noastră nr. 15, din 15 aprilie 1983, publicăm o convorbire cu farmacistul severinean Alexandru Torjescu, care, după mai bine de 6 ani de studii minuțioase și 1 an de aplicare-n practică la secția de interne a Spitalului județean din Mehedinți — avind ca sprijin neprețuit pe internistul Mihai Melencu — a (au) introdus în medicația bolnavilor cu maladii ale tubului digestiv, un medicament nou, pe nume **Gelul antiulceros**. Rândamentul este neașteptat de bun. Drept probant și garant al capacității sale de vindecare stau înșiși fișele de observație ale bolnavilor și înșiși bolnavii propriu-zisi, tratați cu Gel antiulceros, în număr de peste 170. Adevărul este că numărul bolnavilor tratați cu Gel antiulceros este mult mai mare, asupra celor 170 existind însă fișă de observație concretă la spitalul mehedințean.

Farmacista Pușcas Georgeta din Drobeta-Tr. Severin, Georgescu Ion, pensionar din orasul Gheorghie Gheorghiu-Dej, precum și bucureștenii Sandu Dorin și George Vieru sint mai ușor de abordat, intrucit au intrat ceva mai recent în posesia și folosința medicamentului. Rezultatele sint confirmate în tratamentul nemijlocit. În urma intervenției revistei, ne confirmă Alexandru Torjescu, scrisorile solicitantilor sint de ordinul miilor (un teanc bun ne-a parvenit și la redacție), iar bolnavii veniți în „pelerinaj” la Drobeta-Tr. Severin, din Iași, Brașov, Vrancea, Buzău, Bihor, Craiova, București, Tg. Mureș,Constanța, Onesti, Deva, Cluj, Botoșani, Suceava etc. se ridică la cîteva sute. Conform preceptului care definește lucrul bine făcut, vă propunem să ne gândim la bolile ulceroase și la posibilitățile de tămăduire ale lor nu numai în timpul remisiunii lor, adică, primăvara și toamna, ci ori de cite ori este nevoie. Așadar, **ce e nou cu Gelul antiulceros ?**

Internistul Mihai Melencu de la spitalul mehedințean ne relatează că produsul nou este deosebit de eficient și are o mare capacitate de-a se mulla pe mucoasa stomacală; cum are, de asemenea, o reală capacitate de-a vindeca. El concură cu cele mai bune medicamente în domeniu. „Aștept, realmente, ca noul produs să fie omologat și să poată beneficia de el toți suferinzii; iar internistii noștri, colegii de breasla, să-l poată prescrie cu folos în rețete și utiliza în tratament. Fără a folosi vorbe mari, așteptăm industrializarea Gelului și introducerea sa în rețeaua farmaceutică. Prin fabricarea pe plan local încă n-am rezolvat sutele de bolnavi veniți la Drobeta-Tr. Severin din toate colțurile țării”, a conchis Mihai Melencu. Iată, concret, și părerea unora dintre pacienții tratați, unii fiind chiar

cadre medicale cu studii superioare: „Subsemnatul Pop Marin, medic stagiar la Spitalul județean Drobeta-Tr. Severin, declar că sufar de ulcer duodenal de 7 ani de zile. Simptomatologia clinică, clinică, hiperaciditatea, completate de examen radiologic au demonstrat acest lucru. În toată această perioadă am urmat tratament cu fel de fel de produse farmaceutice, cu rol alchimizant al secreției gastrice. În timpul ultimelor două pusee am folosit **Gelul antiulceros**. Efectul a fost foarte rapid. Foarte eficace. Gelul antiulceros a fost singurul în măsură să-mi aline durerile, suferința. De-aceia îl recomand ca foarte bun”. Altă dovadă, în scris: „Mă numesc Drăghicescu Ana, am 61 de ani și locuiesc în Drobeta-Tr. Severin, str. Kiseleff nr. 38, bloc 1, sc. 4, ap. 7. De mulți ani am suferit de gastroduodenită cronică. Credeam că sint com-

— **Ce înseamnă microproducție ? Dacă aceasta este o soluție, o rezolvare optimă ?**

— Producerea Gelului în farmacia pendinte de Oficiul farmaceutic Craiova... Din păcate, însă, nu s-a luat absolut nici o măsură în acest sens. Gelul antiulceros se prepară tot în cadrul secției de interne a Spitalului unificat din Drobeta-Tr. Severin, unde au fost spitalizați și unii bolnavi cronici din țară, veniți special în acest scop. O mai fericită rezolvare ar fi, după mine, producerea lui în Drobeta-Tr. Severin, pe scară mai largă, ca să răspund de calitatea medicamentului, așa cum am răspuns 6 ani la rind.

— **Aceasta ar fi o rezolvare locală, dar care ar fi una normală ?**

— O rezolvare normală ar fi omologarea și industrializarea lui. Să se poată găsi, adică, la toate farmaciile din țară și să

me). Amintesc, fie și-n treacăt, că 170 gr de Gel antiulceros are 9-11 ingrediente autohtone în compoziție și costă doar 9 lei. Cît despre capacitatea lui de vindecare să vorbească faptele și înșiși beneficiarii lui, bolnavii.

— **Vin și vă întreb în final : chiar, așa, sint suficiente medicamente antiacide și antiulceroase în rețeaua farmaceutică ?**

— Sint și nu prea. Cuncsc toată paleta acestor medicamente. Oamenii care izbucnesc în puseuri dureroase consumă uneori inconștienți din farmacia, bicarbonat ; cu nemiluita. Acesta se transformă în stomac în carbonat de sodiu care este, pur și simplu, sodă de rufe! ? Sodă care le provoacă, la scurt interval, ulceratii sîngerinde ! ? Uneori medicii prescriu din grabă sau din necunoaștere — am suficiente dovezi și rețete în acest sens —, bismutul subnitric, care, dacă se acumulează în organism, dă grave afecțiuni psihice. Să mai amintesc de hidroxidul de aluminiu, regăsit, de asemenea, în compoziția unor medicamente prescrise în rețete, care „fură” fosforul din oase. Iar exemple așa mai putea da. În acest sens, desigur, merită să spun că **Gelul antiulceros** nu are efecte secundare, nedorite. Preparatul nu prezintă nici un grad de toxicitate. Chiar la administrare prelungită, așa cum v-am mai spus, ingredientele nu se acumulează în organism. Metamorfoza lor, ca și eliminarea lor făcîndu-se în mod firesc din organism. Deci, normal.

...Din statistici reiese clar că bolile tubului digestiv sint în creștere. Boli interne felurite, avînd însă ca punct de plecare și unele afecțiuni psihice. În atari condițiuni, este și normal că atît discipolii lui Hipocrate, cit și instituțiile de profil trebuie, asadar, să fie în pas cu vremea ; să caute, adică, metode noi, practici noi în prevenția și combaterea acestor maladii ale sfîrșitului de veac și de mileniu. Iar în rețeaua farmaceutică, este cit se poate de firesc și este cit se poate de necesar să apară, pe măsură, medicamente complexe, adecvate, eficiente. **Gelul antiulceros** este un astfel de medicament. Așadar, să ajutăm acest medicament să intre definitiv în farmacia. Cerem factorilor de resort, inclusiv Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetării farmaceutice, cit și Laboratorului galenic al Oficiului farmaceutic Craiova, mai multă operativitate în testarea acestui produs nou, probat în practica medicală și introducerea lui, hotărît lucru, în rețeaua farmaceutică. Astfel ca toți suferinzii să poată beneficia de binefacerile lui dovedite.

DORIN SALAJAN

Ce e nou cu Gelul antiulceros ?

plicațiile bătrînetii ! Folosind însă Gelul antiulceros, m-am făcut bine în scurt timp. Nu am cuvinte prin care să recomand acest minunat produs”. Iată și scrisoarea semnată de farmacista **Pușcasu Georgeta** : „Am suferit de ulcer gastroduodenal în puseu acut. Simptomatologia bolii se manifesta prin dureri acute înainte și după masă ; crize la maximum o oră înainte și după mese, care nu cedau la nici un fel de medicament. Am consumat 5 zile și 5 nopți — la intervale regulate — **Gel antiulceros**. Toate fenomenele mi-au cedat complet”. **Medicul primar chirurg Budu Theodor**, de la Spitalul unificat din orasul de la Dunăre, într-o scrisoare parafată conchide : „Sufer de un ulcer duodenal cronic. Am folosit **Gelul antiulceros** în perioada de criză dureroasă. Pot afirma că efectul antiacid și antidureros a fost mult superior celorlalte medicamente folosite. Socot că ar fi necesar să fie folosit în terapia ulcerului cu toată încrederea.”

Îl întrebăm pe Alexandru Torjescu despre situația medicamentului în momentul de față, adică, după apariția articolului din Flacăra... Iată ce ne răspunde : „Instituții pentru controlul de stat al medicamentului și cercetării farmaceutice, de pe lîngă Ministerul Sănătății a aprobat, în urma intervenției revistei Flacăra, ca Gelul antiulceros să fie realizat în condiții de microproducție, de către Laboratorul galenic al Oficiului farmaceutic Craiova și Farmacia nr. 59 din cadrul Spitalului T.B.C. și psihiatric, unde lucrez.”

beneficiele de el, nestînjînit, toți suferinzii și doritorii. Să nu fie nevoiți, la urma urmei, să bată sute de km din cele mai îndepărtate zone ale țării pentru procurarea lui ; care procurare, momentan, nu se poate face decît de la noi, din Drobeta-Tr. Severin.

— **În adresa Comisiei medicamentului se stipulează că în rețea există „suficiente medicamente antiacide și antiulceroase”.**

— De reținut că se mai stipulează și „...nu avem posibilitatea preluării medicamentului dv. în vederea industrializării”. M-a surprins și pe mine acest răspuns evaziv și neconform cu cerințele. Unele dintre medicamentele existente în terapeutică autohtonă și chiar și în aceea mondială — nu spun un lucru nou — sint paleative, opresc, pentru moment simptomele sau sint antidureroase. La drept vorbind, se știe și faptul că pastilele se desfac insuficient în stomac și nu acoperă integral partea bolnavă. Iar pulberile medicamentoase, folosite pînă acum ca pansament gastric, sint limitate și iritante pentru mucoasa gastrică bolnavă, ulcerată, sîngerindă. Și în această privință văd eu superioritatea Gelului nostru.

— **Aș vrea să dezvoltăm această idee. Vă rog.**

— Spre pildă, importăm „Almagel A”, format din 2 componente. Nu-l denigrez, nu e de căderea mea ; dar este ineficient și scump. Cele două componente din compoziția sa costă, la noi, 4,65 lei ; iar pentru „Almagel A” plătim 38 lei (170 gra-

Inginerul Ion Roventța sau portretul concret al pasiunii

O descoperire de zile mari și cîteva recomandări judicioase

Sint 12 ani de cînd inginerul Ion Roventța se ocupă de studierea și ameliorarea culturilor de Luffa cilindrică, plantă cucurbitacee de origine tropicală. Am scris despre această pasiune statornică în „Flacăra” din 24 septembrie 1982. Ulterior, observațiile eroului nostru au făcut obiectul unei suite de articole publicate în „Magazinul” și „Informația”.

Ecoul acestor relatări a fost imens. Inginerul Ion Roventța a primit mai bine de 1000 de scrisori și a fost nevoit să furnizeze sîmintă (pe propria sa cheltuială) celor peste 1500 de grădinari din țară care l-au solicitat acest lucru. Mai există și asemenea oameni.

Luffa cilindrică, reamintim cititorului nostru, are forma unui castravete uriaș din care se obține, prin prelucrare, cunoscutul burete de baie. Planta crește pe verticală (pe spaliere sau chiar pe ziduri) și se recomandă prin producția fabuloasă : 10—12 tone la hectar, deci de 6 ori mai mult decît produce, de pildă, floarea soarelui pe aceeași suprafață. Comparatia nu este intîmplătoare. Din simburii Luffei, cercetătorul a izbutit să extragă prin decorticare și presare, un ulei comestibil cu nimic inferior celui de floarea soarelui. Acest lucru a fost de altminteri stabilit pe baza unor cercetări de specialitate la Institutul de cercetări alimentare din București. Uleiul din Luffa cilindrică este alcătuit din acid oleic (8%), acid stearic (18%), acid palmitic (10%), acid linoleic (64%). De observat că acidul oleic — de nedorit în structura chimică a uleiurilor comestibile — lipsește în cazul de față. În schimb, acidul linoleic — principalul component al uleiului comestibil, se află în proporție mai mare în Luffa cilindrică decît în floarea soarelui. E o descoperire de zile mari care, sperăm, se va bucura de audiența cuvenită.

Ion Roventța a întreprins aceste cercetări în cadrul întreprinderii de sere Berceci. Complexul Militari, unde lucrează ca șef de fermă. Dar eroul nostru nu este și nu poate fi omul unei singure pasiuni. E locul să arătăm că sub semnătura sa au văzut lumina tiparului trei lucrări de proporții : „Plante floricele perene de parcuri și grădini”, „Peisajele sănătății” și „Dracocephalum Moldavica”. La acestea vom mai adăuga peste 400 de articole și comunicări, precum și două brevete de invenție.

Ultima lucrare a inginerului Roventța,

deocamdată în manuscris, consemnează și ea un travaliu științific ce însuează aproape 10 ani. Ea se intitulază „Contribuții la stabilirea tehnologiei de cultură a speciei „Vinca Minor”, plantă medicinală extrem de solicitată de fabricile de medicamente deoarece din ea se fabrică o întreagă gamă de medicamente pentru combaterea afecțiunilor cardiovasculare. Autorial ține să remarce la bucurie că, deocamdată, în țara noastră, iarba de Vinca Minor se folosește în primul rînd ca produs de export și abia apoi ca materie primă pentru fabricile de medicamente autohtone. Prezintă o listă a drogurilor care au la bază iarba de Vinca Minor, inginerul Roventța este nevoit să-și exprime totodată, și regretul că farmaciștii noștri au intîrziat atît de mult punerea la punct a tehnologiei de extragere a principiilor active din Vinca Minor. Recoltarea intensă a speciei, constatată în continuare autorial, a dus la scăderea bazinelor naturale care o produc, situație care impune de urgență obținerea plantei în culturi dirijate. Lucrarea se referă apoi în extenso la prezentarea unei metode originale de înmulțire vegetativă, procedeul garantînd o producție de peste o sută de ori mai mare în comparație cu alte metode de înmulțire a speciei. Ea constă în folosirea unor butași realizați din tulpini florifere mature, ceea ce exclude divizarea tufelor sau înmulțirea prin fragmentarea tulpinilor repente. În cazul metodei propuse și experimentate cu succes de horticultorul Roventța, se folosește, cu alte cuvinte, exact partea care se utilizează pentru înmulțire și în fabricarea drogurilor, ceea ce permite păstrarea sistemului radical și pe această cale perpetuarea speciei.

Obținerea de plante medicinale și aromatice în culturi dirijate constituie o mai veche preocupare a inginerului Ion Roventța. Propunerea a făcut dealfel, obiectul unei lucrări publicate, este vorba de „Peisajele sănătății”, carte epuizată (și uitată) cam de multă vreme. Autorial recomandă cultivarea acestor specii din flora spontană în parcuri și grădini publice unde ele ar avea un dublu rol : unul peisagistic și altul economic. Iată argumentele :

Recoltarea plantelor medicinale și aromatice din flora spontană este greoaie și neeconomică, iar aceasta cu atît mai mult cu cît ea duce treptat și la scăderea bazinelor naturale. Productivitatea

este redusă, cheltuielile de condiționare și transport sint întotdeauna mari, iar riscul confuziilor este permanent. Cultivarea lor pe terenuri mici și în mod special în ansambluri horticoale, prezintă marele avantaj al unei dezvoltări optime, precum și posibilitatea de continuă ameliorare a speciilor existente. Iar aceasta cu atît mai mult cu cît numeroase plante medicinale și aromatice sint la fel de frumoase, de decorative ca și plantele ornamentale. O largă gamă de talii și culori oferă primăvara speciile : Glanthes, Viola, Leucogon, Anemona, Covallaria, Adonis, Iris. Vara și toamna : Gypsiphila, Calendula, Tagetes, Salvia, Aconitum,

Heleborus, Primula Vina etc. Toate acestea se etalează ochiului printr-o mare varietate coloristică (alb-roșu, roz, liliachiu, albastru, galben etc.), ceea ce permite obținerea unor nuanțate efecte cromatice prin aranjarea lor în compoziții peisagistice sub formă de rodouri, rabate, plat-bande, borduri, peluze, pergole, parcele alpine și stîncării. **Autorial a calculat că pe această cale s-ar putea realiza o cantitate de plante medicinale și aromatice echivalentă cu mai bine de o treime din tonajul ce se obține la ora actuală prin exploatarea florei spontane.**

LIVIU TIMBUS

Din nou despre „Fenomenul Forgaci”

Sub titlul : „A fost descoperit un nou fenomen fizic”, revista noastră (Flacăra nr. 20 din 14 05 1981) a publicat, în premerita absolută, comunicarea inginerului Radu Forgaci, examinator principal la O.S.I.M., în legătură cu descoperirea unui aspect particular și necunoscut din domeniul electricității ; este vorba de **propagarea elicoidală a curenților electrice**.

Descoperirea contestă unele concepții actuale fundamentale ale fizicii, ceea ce — evident — a provocat discuții aprinse în rîndul unor cercuri de specialitate. Ulterior revista „Flacăra” a publicat și alte relatări în acest sens, aducînd în atenția opiniei publice părerile unor specialiști în materie, care, pe baza unor experimente proprii, au izbutit să aducă noi dovezi privind existența fenomenului semnalat.

Iată ce ne-a declarat în acest sens inginerul Radu Forgaci :

Pentru a obține aceste imagini, s-a folosit un conductor (cu un diametru de 1,8 mm) prin care s-a trecut un curent electric alternativ obișnuit, cu o intensitate de 35 amperi, obținut cu ajutorul unui transformator electric uzual, de mică putere.

S-a folosit pulbere feromagnetică (spre exemplu pilitură foarte fină din fier) presărată ușor pe o coală de hirtie, **netedă și lucioasă** (de exemplu hirtie creată subțire), așezată pe conductor.

Liniiile oblice lungi — inclinate la circa 85° față de conductor — au rolul de reper, iar liniuțele oblice scurte indică orientarea liniilor magnetice din imediata apropiere a conductorului electric, aflat sub coala de hirtie respectivă.

Autorial ne-a mai informat că **propagarea elicoidală a curenților electrice nu**

este o descoperire experimentală ci rezultatul unor deducții fenomenologice teoretice, deci nu au fost utilizate formule sau ecuații matematice.

Utilizînd această metodologie — fizică și mai puțin matematică — înțelegerea fenomenelor care se produc este accesibilă, în mare măsură, chiar și unor ne-specialiști, care au — totuși — cunoștințe de fizică și în special de electricitate.

Experiențele făcute confirmă că deducțiile fenomenologice respective, precum și premisele de la care s-a pornit, au fost juste, atrăgîndu-ni-se atenția că elicitarea curenților electrice obișnuiți este similară formeii elicoidale a filetelui unui șurub de tip dreapta, adică este o elicitare de tip dreapta (D) indiferent de sensul de deplasare al curențului electric prin conductor. Deci indiferent dacă acești curenți electrice sint continui sau alternativi.

Consecințele — directe și indirecte — care rezultă din cele de mai sus, pun în discuție o serie de concepte, principii și legi fizice dintre care unele sint fundamentale.

O parte dintre aceste concluzii — așa cum ne-a informat autorial — sint următoarele :

● fluxul de particule specifice ale unui curent electric obișnuit se propagă prin înșurubare în medial parcurs ;

● înșurubarea fiind de tip dreapta (D), particulele respective sint **pozitive** ;

● particulele fiind pozitive rezultă că ele nu sint electroni ;

● sarcina particulelor electrice în mișcare crește odată cu viteza lor de avans longitudinal, cu totul similar creșterii masei lor inerte ;

● între sarcina electrică și masa inertă aferentă nu este nici o deosebire de fond, ci doar una de denumire diferită a uneia și aceleiași realități fizice primare, fundamentale ;

● legile de bază electromagnetice, cunoscute sub numele de ecuațiile Maxwell, nu sint exacte

Timișoara medicală în competiția noului

— Ca centru medical universitar, Timișoara și-a câștigat de multă vreme o solidă reputație. Și trebuie să recunoaștem că asta se datorează dascălilor săi. Reputația acestora, faptului că abordează o medicină de ultimă oră. Aproape concomitent cu premiera de la București, s-a efectuat transplant renal, se aplică implantul de celule splenice, avansează preparativele în vederea realizării la om a transplantului de ficat, deține un laborator de chirurgie experimentală (printre puținele din țară). Tocmai despre cercetările și contribuțiile universitarilor timișoreni v-am ruga să ne vorbiți, în calitatea de care o aveți de rector al Institutului de medicină, stimat tovarășe prof. dr. GHEORGHE BĂCANU.

Pentru noi, dascălii lor, care ne dedicăm atât bolnavilor cât și învățămîntului, cercetarea și abordarea noului devine obligație morală și de serviciu. Avem un program integrat, împreună cu Direcția județeană sanitară și Centrul de igienă și sănătate publică în cadrul căruia ne-a preocupat și ne preocupă cîteva sectoare mari privind medicina omului sănătos, cu accent pe prevenirea unor boli cronice (cardiovasculare, digestive, hepatice, neoplazice), studiul unor afecțiuni cu răspîndire în rîndul populației din zonă (cauze, depistare, tratament), cercetări privind îmbunătățirea metodelor de diagnostic și terapeutice, realizarea de aparatură pentru a reduce efortul valutar al țării...

— Să nu enumerăm, să concretizăm.
— Să începem cu disciplina de morfopatologie, condusă de prof. dr. doc. Leonida Georgescu, unde s-au obținut unele rezultate notabile, recunoscute prin elementele de noutate și contribuțiile originale aduse. Prin aplicarea unor metode moderne de investigație — microscopie electronică, imunofluorescență, histoenzimologie, culturi in vitro și altele — s-au urmărit modificările structurale în cursul unor boli renale, hepatice, miocardice, precum și identificarea unor aspecte etiologice, patologice și eficacitatea unor sisteme terapeutice. În nefropatia cronică edemătică balcanică s-a pus astfel în evidență structura unor particole de tip viral, orientînd investigațiile spre direcția aceasta, a unei etiologii posibile virale. Studiile s-au concretizat în monografia „Nefrologia clinică” distinsă în anul 1981, cu un premiu al Academiei R.S.R. Autori — prof. dr. C. Zosin, L. Georgescu și colectivul. În neoplazmele cu unele localizări s-a urmărit rolul unor infecții virale persistente (herpes-virus) ca factor de risc în geneza unor tumorilor. Prezența unor particole de tip viral în celulele neoplazice din cazurile studiate a stimulat cercetările în direcția izolării și identificării unor agenți virali. Rezultatele au fost publicate în revistele de specialitate din țară și străinătate (Morphologie et Embryologie, Virusologie, Am Heart Journal, Lancet și altele). Monografia „Diagnosticul bolilor renale prin puncție-biopsie” a prof. dr. doc. Leonida Georgescu a fost, de asemenea, distinsă cu un premiu al Academiei R.S.R., premiul „Victor Babeș” pe anul 1980.

— Noi am fi vrut să începeți, stimat tovarășe profesor, cu cercetările și rezultatele privind medicina omului sănătos, nu numai pentru că ar fi la modă, ci tocmai pentru că se vorbește prea mult pretutindeni, iar rezultatele nu se văd în aceeași măsură.
— Catedra de medicină socială și igienă, condusă de prof. dr. doc. Mircea Ancușă, a întreprins cercetări privind rolul pe care îl au factorii mediului înconjurător asupra stării de sănătate și populației din municipiul Timișoara și din unele localități ale județului. Totodată, a urmărit incidența unor boli cronice, acțiunea unor condiții de muncă asupra oamenilor și studii demografice privind structura populației pe grupe de vîrstă în județul Timiș și implicațiile medico-sociale ale acestora. Rezultatele au pus în evidență modul de distribuție zonală a patologiei prin cancer și boli cardiovasculare și variațiile acestora în raport cu sexul, vîrsta și unele forme clinice. Și de aici, a decurs luarea unor măsuri pentru ameliorarea situației existente.

Sînt de remarcat neapărat și cercetările întreprinse în cadrul disciplinei de pediatrie, ale colectivului Clinicii conduse de prof. dr. doc. Louis Turcanu pentru depistarea precoce a unor anomalii metabolice congenitale și recuperarea unor nou-născuți cu handicap sau sugari cu malnutriție. Lucrarea „Depistarea precoce a unor erori innăscute de metabolism” oferă tinerilor specialiști o metodologie complexă de investigație — cu teste screening (cu aplicare largă, în masă), explorări biochimice, reusindu-se astfel recunoașterea într-un teritoriu a frecvenței și modalităților de manifestare a acestei forme de patologie. Prin urmărirea de durată și tratament s-a obținut practic o reducere a manifestărilor de boală ca și argumente pentru sfat genetic.

— Studii statistice și de modelare matematică în epidemiologia anomaliilor și malformațiilor congenitale, în corelare cu unele infecții virale s-a obținut o metodologie de apreciere a riscului infecțios prenatal. Lucrările au avut un puternic impact în asistența medicală a copilului și a redus simțitor riscul morbidității grave și a mortalității infantile.
— Știm că dumneavoastră ați pus bazele aici, la Timișoara, ale celui de al doilea centru de boli de nutriție al țării, după cel de la București, condus de prof. dr. Iulian Mineu. Era absolut nevoie, suferă mulți bănașeni de diabet?
— Clinica a III-a medicală, pe care o conduc, a întreprins ani de zile, începînd încă din 1963, studii ample de teren pentru depistarea activă, dirijată a diabetului zaharat. Sototim că am reușit să avem la ora actuală în evidență aproape întreaga populație din județ afectată de această boală. Mai mult, în obiectivul nostru este de a urmări și familiile acestora, avînd în vedere caracterul predispozant. Am ajuns ca pacientul să fie tratat într-o fază incipientă și să nu ajungă la spitalizare, cînd, de obicei, este foarte gravă, greu reversibilă și mult mai costisitor de recuperat bolnavul, avînd și sub acest aspect al economizării medicinelor. În ultimii ani, mergem în paralel cu studiul depistării și a altor perturbări de metabolism, a altor boli degenerative și a altor factori de risc. Pentru a nu lungi, aș continua cu preocupările colectivului Clinicii a II-a medicale, condusă de prof. dr. Nicolae Barbu, în problema „Enterocolitelor cronice nespecifice”, boli destul de frecvente în practica medicală, punînd de multe ori medicul în fața unor dificultăți reale de diagnostic și tratament. Cauzele care duc la asemenea suferințe sînt numai parțial cunoscute, iar mijloacele de explorare implică o înzestrare tehnică modernă și complexă. De asemenea, a organizat depistarea aproape în întreaga masă a populației și a urmărit dispensarizarea celor suferinzi. Fapt pe care l-a întreprins, cu aceeași seriozitate și mîgală, colectivul condus de prof. dr. Luca Stanciu pentru depistarea precoce a cardiopatiei ische-

mice. Este cunoscut pe plan mondial că 1/3 din decese sînt produse de acest flagel. Prof. dr. Stanciu este și coautor la imaginarea și producerea unor aparate, cum sînt, de pildă, instalația tip covor rulant, metodă ce permite testarea mușchilor inimii în condiții de efort, și dispozitivul ergonomic de testare și antrenament pentru bolnavii obligați a păstra poziția clinostatică.

— Tovarășe profesor, am mîștigat încă de la prima întrebare cititorii cu noutățile de vîrf ce au loc la dumneavoastră. Ce se mai întîmplă în laboratorul de medicină experimentală, unde a avut loc, știm, transplantul renal la om?

— Membrii echipei chirurgicale de transplant renal, coordonat de conf. dr. Petru Drăgan, s-au preocupat și se preocupă în continuare de cercetări experimentale pe animal (ciine) asupra problemelor legate de tehnica transplantului precum și de vascularizația rinichiului. Transplantul renal realizat la om de către această excelentă echipă de profesioniști s-a făcut atît cu rinichi recoltat de la donator viu cît și de la cadavru, experiență pe care o perfecționează. Studiază și circulația ureterului după diferite intervenții, au abordat și chirurgia arterei renale în hipertensiune... O echipă de medici entuziaști bine pregătiți despre care ar merita să vă ocupați special, ca și despre echipa transplantului de ficat.

— Promitem că o vom face cît de curînd, pînă atunci, spuneți-ne în ce stadiu se află preparativele pentru trecerea la efectuarea transplantului de ficat la om. (Revista noastră a scris despre cercetările experimentale cu circa 4 ani în urmă). Cîți suferinzi de ciroză, cîți oameni condamnați de boli ireversibile ale acestui organ vital îl așteaptă?

— Ce pot să vă spun, ar trebui să-l abordezi pe doctorul Fluture care conduce acest colectiv, colectiv ce depune foarte mult entuziasm și chiar risipă de energie. Este tot în fază experimentală, dar mult mai avansată decît, firește, cînd a scris revista prima oară. Și pe plan mondial pașii sînt mici, există doar cîteva centre în lume — două-trei — care practică grea hepatică la om cu rezultate ce nu sînt încă satisfăcătoare. Nu se poate compara cu grea de rinichi care are o experiență, un trecut de 28 de ani, față de aceasta care e mult mai recent studiată și în plus este un organ mult mai complex, cu funcțiuni atît de multiple. Presupune o unitate spitalicească foarte bine dotată și o tehnică foarte bine pusă la punct. Au fost publicate tehnica și rezultatele imediate obținute în etapa experimentală ale transplantării la porc, în Revista de chirurgie pe 1982 și tot în cursul aceluiași an a fost brevetat un aparat de perfuzie normotermă de ficat izolat, al cărui prototip s-a realizat în colaborare cu „Electrotimș”. Aparat ce este testat în ultimii doi ani în laborator de medicină experimentală pentru menținerea în viață a organelor izolate în scopul cercetărilor fundamentale de fiziologie, fiziopatologie pe organ izolat. Utilizarea lui în perfuzia ficatului izolat se indică în tratamentul comei hepatice fulminante și eventual al insuficienței postoperatorii. În prezent, se cercetează cu ajutorul lui acțiunea endotoxinelor gram negative asupra ficatului izolat de porc.

— Deci avem speranțe, deci Timișoara ar putea fi curînd centrul medical care ar putea trăi și săvîrși acest mare eveniment științific, un succes al nedemnității școlii de chirurgie românești, pe care îl merită, avînd în vedere tradițiile ei.

CICI IORDACHE-ADAM

Din nou despre drumul sucurilor naturale

La întreprinderea de sucuri și răcoritoare București, la prima oră a dimineții i-am întîlnit, la sediul întreprinderii, pe directorul Gheorghe Marinescu și pe contabilul șef Nicolae Paraschivescu. În ultima vreme, ne-au spus acestia, întreprinderea noastră a devenit, cum se spune, ciuca bătailor. Dar, în realitate lucrurile nu se prezintă așa cum sînt descrise în ziare. Am fost criticați în presă dar cei care semnau respectivele articole nu numai că nu cunosc în realitate situația sucurilor naturale — dar nici măcar nu au trecut pe aici. Așa stînd lucrurile, în afară de revista „Flacăra”, care a spus lucrurile pe nume, în mai toate celelalte publicații opinia publică a fost dezinformată. În primul rînd noi sîntem direct subordonați Direcției Generale Economice a Horticulturii și Direcției de Industrializare a Legumelor și Fructelor. Noi, întreprinderea noastră, nu face altceva decît să execute întocmai ceea ce primim ca indicații de la respectivele direcții. Să fie clar pentru toată lumea; nu putem trece în producția de serie și să imbuteliem decît ceea ce ni se spune. Sîntem executați și nicidecum cei care propun. Noi trebuie să facem producție. Așa stînd lucrurile cei care au ceva de discutat și de propus, se înțelege de la sine, cu cine trebuie să se stea de vorbă. Instalațiile noastre sînt foarte moderne și se poate imbutelia orice și în orice cantități. Așa că așteptăm... Reveșind la sucurile aduse de la Vatra Dornei nu este așa cum s-a spus chiar în revista dumneavoastră. Noi am fost de foarte multe ori, în calitate de consumatori, la restaurantul Olimp. Nu numai că am băut dar chiar am luat pentru acasă din respectivele băuturi și chiar s-au făcut și analize. Vă putem arăta adresa cu numărul 3292 din 4.05.1983. Analizele au ieșit foarte bune. Cantitățile de zahăr sînt destul de mari ceea ce demonstrează că cei de la Vatra Dornei știu să conserve și să immagazineze, să spunem așa, tot zahărul din fructe. Adăosul care intervine nu face altceva decît să le conserve și să le dea un gust plăcut. Desigur mai sînt încă multe de făcut în ceea ce privește capsulele. Cele din plastic sînt ele cum sînt. Par a fi mai bune decît cele din metal, care nu au masa de etanșare și curg. Sucul pierde acidul și se transformă în așa numita „băutură plată”. De asemenea mi se pare exagerat și incomod să se aducă sucurile imbuteliate de la Dorna. Dacă totuși dorim să avem sucuri cu apă de Dorna nu avem altceva de făcut decît să aducem separat esența și separat apa și să le imbuteliem aici. Așa că se vede clar, că ne-am interesat de aceste băuturi aduse în sectorul doi al Capitalei. Concurența, așa trebuie să fie, reprezintă progres. Vă mai putem spune, că nici în întreprinderea noastră, în toată această perioadă, nu s-a stat cu miinile în sîn. Altfel spus de pe data de 28 mai au intrat în producția de serie cîteva răcoritoare pe care lumea încă nu le știe. Este vorba de suc natural din măr. (Este produs la Dej. Apoi este adus la Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Valorificarea și Industrializarea Legumelor și Fructelor unde se face și i se dă concentrația. Zahărul ajunge pînă la 8 la sută ceea ce se apropie de cele de la Vatra Dornei). O altă băutură este cea din suc natural de strugure cu aromă de mușcat, cu aromă de zmeură, cu aromă de lămîie, cu aromă de simbre de căisă și cu extract de plante aromatice. „Litoralul” este o altă băutură din suc natural de strugure care este aromatizat.

SORIN POSTOLACHE

Iubirea comunistă

(Urmare din pagina 1)

Clipa, am cunoscut atunci și lașii și vigilenții redutelor retrograde, dar am avut și marea, niciodată secata bucurie de a fi găsit cea mai înaltă înțelegere și apărare a crezului meu comunist și revoluționar la cea mai autorizată instanță a bătaiei noastre comuniste. Nici Dragostea și Revoluția nu a învins ușor și poate că mai sînt în paginile ei motive de îngrijorare pentru cine își inchipuie că socialismul a fost odată pentru todeauna construit sau că se construiește cu rețele și că Revoluția nu este o permanentă stare de luptă pentru mai bine, așa cum iar sîntem în chip fericit îndemnați de instanța supremă a voinței noastre comuniste.

Iată, așadar, de ce fac parte dintre aceia pentru care gloria aparține celor ce iubesc mai mult lupta decît succesul. Din această perspectivă și vreau să vorbesc astăzi despre edilii unui ținut oltenesc care și-au făcut o atît de inspirată amblietă din a sluji lumea lor, lumea pe care au fost aleși și însărcinați să o reprezinte, cu o dragoste mereu vegheată de simțămîntul răspunderii în fața celor ce i-au ales și și-au pus nădejdea în devotamentul și destoinicia lor. Merg, adesea, cu o neistovită (și niciodată nu va fi is-

tovită) insetare la locul sau în locurile obșirei mele și citesc cu un ochi treaz ce se mai întîmplă și crește inima în mine, cum zice olteanul, cînd văd cum înțeleg și cit de bine înțeleg acei tovarăși ai mei și ai conjudețenilor mei și nu precupețescă nici o clipă pentru a se putea spune că, într-adevăr, în geografia lor așa cum se întîmplă în România azi, peste tot, dincolo de atîtea greutăți, pe care nici nu le vom nega, nici nu le vom ignora pentru că avem datoria să le privim în față cîștit și cu ambiția de a le înlătura și cît mai repede, pentru a spune că, într-adevăr la cirna acelei geografii au stat cum spune cronicarul, după puterile lor și după mîntea lor și după inima lor, comunisti români.

Am revăzut iar orașul copilăriei mele, un oraș care poate fi el însuși un simbol al renașterii României sub emblema Ceușescu, al unei renașteri cu adevărat demnă de numele ei.

Am revăzut acest oraș ocrotit de umbra vitează a munților Coziei și am întîlnit iar în el dragostea mare pe care numai socialismul o poate avea pentru om fiindcă socialismul se construiește cu oamenii, însă șeful partidului nostru ne-a atras mereu atenția că se construiește pentru oameni. În fond, noi construim această societate pentru ca oamenii ei să fie mai buni și mai înstăriți și mai frumoși și mai liberi și mai siguri pe ei și pe numele lor și pe destinul lor și pe ziua lor

de miine și pe democrația lor, construim socialismul cu conștiința că noi toți îl construim, adică îl construim împreună, nimeni nu poate fi altceva decît egal în această construcție a unei lumi de oameni egali, îl construim ca să fim mai demni și ca nimeni să nu mai poată să fie, pentru aproapele lui decît dialogantul unui climat de democrație și de respect și de sinceră reciprocă prețuire.

Marele nostru avantaj este că opera construcției socialiste românești se desfășoară în spațiul atît de categoric favorizant al luptei pentru umanitatea socialistă, fiindcă în geografia socialistă românească a fost fundamentat principiul comunistului de omenie presupunînd înalta condiție morală a constructorilor și bătaia pentru un om nou care să facă viabilă ideea de omenie în orice împrejurare și pe oricare treaptă ierarhică.

Iată de ce zic, întors în orașul copilăriei mele am întîlnit cu satisfacție, sigur, dincolo de, dacă nu firești, în orice caz inevitabile greutăți și neori chiar evitabile și, să recunoaștem, și lipsuri ce pot sînt mai ales puteau fi evitate, o mare înțelegere pentru ideea de Om.

Dar, cum mai ziceam, orașul e simbolic pentru revoluția noastră și deși n-am scris cum a crezut multă lume anume despre el, cred că ar merita o cronică a revoluției care a făcut ca în numai cîteva ani saltul urbanității să se măsoare aici de la nici douăzeci de mii de locuitori, la peste optzeci. Să mai pomenesc eu

superba Sală a sporturilor, Arenele Traian, spațiile ultramoderne de agrement, să mai spun cum arată azi Calea lui Traian, o fostă uliță care începea, orgolioasă naiv, la Podul Vinerii Mari și se termina cu mult înainte de Cetățuia și care acum poate rivaliza cu un elegant bulevard pe malul lacului Leman. E oare cineva dintre cei ce cunosc acest oraș să nu tresalte de bucurie văzînd salba de lacuri a hidrocentralelor, vămuind intrările cu o arhitectură elvețiană? E cineva care să nu intre în acest oraș cu sentimentul că Revoluția este, într-adevăr, cea mai nobilă stare pentru progresul poporului nostru. Ei bine, m-am întors din acest oraș cu și mai multă admirație pentru ce am construit noi în România socialistă și pentru lupta noastră în favoarea mai binelui. Am fost dar și sînt și mai mîndru pentru lumea care s-a angajat să facă din socialismul românesc șansa unică a izbinzii noastre sub soare. Iată, dar, de ce aparțin celor ce iubesc mai mult lupta. Sîntem angajați într-o prea nobilă luptă: mai binele patriei — e iubirea noastră cea mai mare, iubirea comunistă. Ea arde ca o flăcără adăvărată și puternică numai în oxigenul democrației, al dialogului plin de încredere reciprocă, al conștiinței că depinde de noi să fie mai bine, de noi toți, liberi și demni necentenit, deschiși la cuget.

Flacăra iubirii comuniste arde cel mai bine — cum zicea Poetul — în lupta cu inerția!

ONISIFOR GHIBU — 100 DE ANI DE LA NAȘTERE

Intr-unul din studiile sale Constantin Noica scria despre existența unui „model Cantemir” în cultura română. Adică despre un polihistorism, trăsătură întâlnită la toți marii oameni de cultură ai acestui neam de la Cantemir la Mircea Eliade. Nici unul n-a suportat o singură specialitate sau simpla specializare. Mai toți au fost de formație enciclopedică și s-au manifestat ca enciclopediști în timpul nostru spiritual. În această matrice structurală se înscrie și o personalitate ca aceea a lui Onisifor Ghibu. Pentru că, rămânând înainte de toate un mare pedagog și un educator național, el este, în același timp, un istoric, un foarte bun organizator de școală, un activ publicist și scriitor, un ardent militant pentru realizarea unității politice și spirituale a neamului românesc. Și aceasta încă din anii de școală, de la Brașov, Sibiu, București, Budapesta, Strasbourg sau Jena, când acumula cunoștințe, dar, în același timp, trăia tot ce se întâmpla în jurul său și simțea nevoia să comunice această trăire ziarelor și revistelor din Transilvania, numeroșilor oameni de cultură români (și nu numai) cu care a știut și a căutat să se țină în contact. Pentru că Ghibu s-a simțit totdeauna ca făcând parte dintr-o generație destinată. Destinată nu numai să păstreze și să dezvolte un fond etno-spiritual, ceea ce făcuse fiecare din generațiile anterioare, dar să împlinească visul cel mare: unirea politică a neamului întreg. Un sentiment pe care-l redă limpede în cultura a Nicolae Iorga sau un Octavian Goga, iar în politică un Nicolae Filipescu, un Take Ionescu. Onisifor Ghibu acționează tot timpul presimțitor. Și o face cu neameșuită energie. Iată-l, de pildă, între 1910—1914, când este inspector general al învățământului primar în cadrul mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei (pină la Unirea din 1918 întregul învățământ primar românesc din Transilvania era confesional). În această calitate el conduce întreaga activitate de apărare a școlii românești amenințată cu maghiarizarea de legea Apponyi; îndrumă sistematic și curajos pe învățătorii și preoții români demoralizați, publică, cu sau fără semnătură, un mare număr de articole și broșuri pentru a trezi pe toată lumea în acțiunea de susținere a școlilor, face inspecții metodice peste tot încurajându-i pe toți, ia atitudine publică contra celor care se pusese, din teamă sau din oportunism, în slujba administrației opresoare.

Sau iată-l pe Onisifor Ghibu într-un alt moment. Izbucnește primul război mondial. Ghibu părăsește Ardealul pentru că nu voia să fie înrolat în armata Austro-Ungariei într-un război care nu era al lui și nici al neamului său. Și se refugiază la București (peripețiile sale în acest refugiu, povestite în memoriile, încă nepublicate, sînt de un rar dramatism). Aici se adaugă atitor altor intelectuali transilvăneni, care, grupați în jurul lui Vasile Lucaciu și Octavian Goga, erau în Regat intruparea vie a îndureratului Ardeal și a voinței sale de unire cu țara. La București, Ghibu e animatorul principal al revistei „Tribuna”, unul din organele de presă dintre cele mai active în acțiunea de angajare a României libere în războiul unității naționale; este un energie membru al Ligii pentru unitatea politică a tuturor românilor (noul nume al Ligii Culturale); desfășoară o rodnică activitate publicistică, scriind despre învățământul românesc, despre istoria și organizarea lui în acel moment, despre Ardeal cu deosebire pentru că românul de dincoace de Carpați trebuia să-l cunoască bine pe fratele său de dincolo de munți cu o clipă înainte de a-și da mina pentru totdeauna. Când România a intrat în război mersul nefavorabil al operațiunilor îl silește și pe Onisifor Ghibu să ia drumul pribegiei în Moldova. În martie 1917 trece Prutul în Basarabia aflată sub eferescența revoluției. Editează revista „Școala Moldovenească”, ziarul „Ardealul” (transformat la 24 ianuarie 1918 în „România Nouă”). El este

cel care aduce la Chișinău prima tipografie cu litere latine cu care și tipărește primul „abecedar moldovenesc” (în 100 000 de exemplare).

Iorga. Un crez pe care Ghibu îl pune și la temelul întregii sale activități de profesor de pedagogie la Universității din Cluj. De aici de la Cluj el a înțeles să fie un „pedagog național”. Adică „nu un pedagog care propovăduiește în românește anumite idei pedagogice sau declamează despre Taica Traian și România Mare. Ci, înțelegătorul clipei celei mari prin care trece neamul, îndrumătorul acestuia spre steaua sa polară, animatorul, descoperitorul de idei conducătoare, modelul practic de urmat”. Sînt cuvinte rostite de Ghibu în 1929 într-o cuvîntare de evocare a marelui său prieten Pârvan, acestuia atribuindu-i el titlul de „pedagog național”. Dar el însuși nu l-a meritat mai puțin. Și a mai înțeles ceva. Anume că o pedagogie trebuie să fie, în același timp, o știință militantă. „Socoteam că așa comite un adevărat act de trădare națională dacă m-aș închide între cei patru pereți ai cabinetului meu de studiu și m-aș indeletnici cu studiul «savante» de pedagogie științifică [...] Am preferat, în locul unei asemenea activități «academice», ce mi-ar fi putut aduce și glorie și situații și stimă și avere, o luptă de fiecare zi pe terenul problemelor mari de viață ale neamului și ale statului român”. În afara catedrei conduce mai multe publicații periodice, inițiază sau contribuie la crearea de numeroase organizații, societăți și instituții cultural-patriotice, scrie o întreagă literatură, foarte documentată, contra organizațiilor călugărești maghiare din Transilvania, care, sub aparența activității bisericești și didactice, s-au dovedit a fi adevese centre de virulență educațională și propagandă revizionistă maghiară ș.a. Ca și Iorga sau Pârvan, Ghibu contribuia cu propria-i forță intelectuală la opera de asanare pe plan social, politic, cultural și moral, pentru a deschide popoului român unit un viitor către toate valorile și perspectivele.

ION BULEI ■

O necontenită ardere patriotică

cel care aduce la Chișinău prima tipografie cu litere latine cu care și tipărește primul „abecedar moldovenesc” (în 100 000 de exemplare).

În primăvara anului 1919 revine în Ardeal, Marea Adunare de la Alba Iulia îl alege secretar general al resortului Instrucției publice al Consiliului Dirigent al Transilvaniei de acum unite pentru totdeauna cu țara. Căci marea vis se împlinise. Împreună cu V. Goldiș și V. Braniște, O. Ghibu reorganizează întreg sistemul de școli românești al Transilvaniei de toate gradele și categoriile, creează peste 1 000 de școli primare noi, școli profesionale, comerciale, licee. Acțiune și iarăși acțiune. Acțiune nu însemna o activitate în sine, ci strădanie necurmată de ridicare a națiunii, o necontenită ardere patriotică, așa cum n-a încetat o clipă să propovăduiască Nicolae

RESTITUIRI

Un capitol de istorie care a rămas pînă acum nescris

(În amintirea lui Timotei Popovici)

Pe Timotei Popovici l-am avut mai întâi profesor de muzică la „Seminarul Andreian” din Sibiu, în anii 1902—1905, apoi coleg de profesor la aceeași școală în anii școlari 1910—1911/12.

Dar nu despre fostul meu profesor și coleg vreau să scriu aici, ci despre colaboratorul meu din anul 1910—1912 în domeniul organizării învățământului primar confesional din arhiepiscopia ortodoxă a Transilvaniei. Soarta a pus pe umerii mei, în anii 1910—1914, greaua sarcină de organizator și conducător al învățământului primar românesc ardelean în cea mai grea perioadă a istoriei sale, după intrarea în vigoare a faimoasei „Legi Apponyi”, înrată în vigoare la 1907, prin care se urmărea desființarea sistematică a celor 3 000 de școli primare din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș.

Cei trei ani care s-au depășit de la intrarea în vigoare a legii și pînă la 1910, când am intrat eu în serviciul școlilor din arhiepiscopia ortodoxă a Transilvaniei, au fost ani de cumplită durată sufletească. Nu mai era în Transilvania nici un singur om care să mai creadă că școlile românești vor mai putea rămîne în ființă altfel, decît acomodîndu-se servil la politica de maghiarizare a guvernărilor de la Budapesta. Lozincă tuturor era: acomodarea.

Eu fusesem în vremea cînd în Parlamentul din capitala vechii Ungarii se dezbătea proiectul Apponyi, redactor la marea ziar cotidian **Lupta**, organul Comitetului național român din Transilvania și Ungaria. În această calitate eu dusesem o vastă și aprigă luptă ziaristică în contra tentativei monstruoase maghiare, dar, evident, nimeni nu-și putea închipui ca dreptatea unei cauze mari să fie în stare a birui sovînismul unguresc atît de virulent. După terminarea luptei de mai multe luni de zile, mi-am dat seama că orice efort să mai face, în împrejurările date, nu pot spera într-o îmbunătățire a situației. Nu mai erau suficiente eforturile gazetărești sau parlamentare. Potentații „cu pita și cu țutul în mină” își urmau, victorioși, drumul înainte, în speranța că prin noua lege a învățământului, idealul lor milenar, de a ne cotorpi [...], va putea fi atins într-un timp relativ scurt.

Românismul ardelean, nesprimjinit de nimeni, se împăcase și el cu această fatală perspectivă, inevitabilă. Eu, care dusesem aproape singur marea campanie ziaristică în contra contelui Apponyi, nu mă puteam împăca cu o asemenea perspectivă. În consecință, cu ajutorul unei burse care mi-a fost oferită de Liga Culturală din București, în urma stăruinței profesorului N. Iorga, mi-am părăsit patria natală și am plecat în Germania, unde aveam să mă înarmez cu alte arme decît cele tradiționale, prin studii juridice, filozofice și pedagogice cît mai profunde, grație cărora să pot redresa mai întîi sufletul românesc intrat în comă, apoi să pot lua lupta cu sistemul dominant altfel decît pe teren pur politic, cum se lucrase pînă aici. Am plecat, astfel, mai întîi în Alsacia-Lorena, germană pe atunci, unde alături de studii teoretice de filozofie și de pedagogie, am cercetat cu de-a-mîmuntul situația politică și socială a provinciei, care de veacuri forma mărul de ceartă între două popoare mari, și unde am căutat să cunosc, prin mine însumi, realitățile pedagogice în multe privințe asemănătoare cu cele din Transilvania. Am făcut în cursul anului univesitar 1907—1908, urmat la Strassburg, o lungă călătorie de studii prin întreaga provincie, cercetînd toate școlile primare din satele locuite de populația franceză din Lorena, stringînd un material documentar bogat, care avea să servească la războiul pe care în mintea mea îl pregăteam pentru vremea cînd, după terminarea studiilor, care aveau să culmineze cu obținerea titlului de

doctor în filozofie și pedagogie, mă voi întoarce în Transilvania, unde trebuia să pot ajunge la conducerea învățămîntului primar atît de periclitat dar în salvarea căruia eu nu-mi pierdusem nici un moment credința. Paralel cu studiile pe teren relative la problema bilingvismului în Lorena, am întreprins ample studii și în legătură cu învățămîntul din teritoriile anexate Germaniei, locuite de polonezi și danezi. După un an de asemenea peregrinări, am trecut la Universitatea din Jena, care în vremea aceea era capitala pedagogiei mondiale, unde aveam să-mi încerc norocul cu o teză de doctorat în care să pun, pentru prima oară în lumea pedagogică, în mod sistematic și științific problema utracvismului, respectiv a bilingvismului în școala populară, tratînd această problemă în legătură cu stările de lucruri din Germania, Rusia, Turcia și în special din Ungaria. Dacă voi reuși să obțin aprobarea tezei mele de doctorat de către Universitate, voi fi pus o temelie nezdărnicită pentru lupta ce aveam să dau în Ungaria împotriva legii antipedagogice a contelui Apponyi, ceea ce însemna salvarea unui mare principiu de dreptate, de umanitate și de pace în lume. La Jena, după oarecari dificultăți, am găsit deplină înțelegere pentru ideea mea, dîndu-mi-se posibilitatea de a obține, prin subiectul tezei mele — care, în fond, era o „combatere documentată, și juridic și filozofic, și politic, a politicii oficiale a ministerului de instrucție maghiar — titlul de doctor, cu mențiunea „cum laude” și a tipăririi lucrării mele în marea bibliotecă de circulație universală „**Pädagogisches Magazin**”. Ambele aceste momente constituiau biruințe serioase în lupta căreia îi consacrasem, pot spune, viața. [...] Paralel cu lucrarea de doctorat, am elaborat la Jena și o a

Vom publica, începînd cu acest număr un serial din memoriile, amintirile și vasta corespondență cu mari personalități ale culturii noastre ale acestui exemplar patriot, om de știință, militant pentru drepturile și libertățile românilor din Transilvania.

doou lucrare, în care imi propusesem să dobor la pămînt lozincă acomodării la legea Apponyi și în locul ei să pun necesitatea inexorabilă a unei noi fundamentări a învățămîntului nostru primar, pe baza principului integral românesc, nu pur și simplu confesional și regional românesc.

Solid înarmat cu aceste două lucrări, m-am înapoiat în Transilvania, hotărît de a mă angaja la cea mai îndrîjită luptă pentru postulatare la care ajunsesem după trei ani de studii și cercetări pe care Universitatea din Jena le apreciaze la adevărata lor valoare și pe care știința pedagogică le luase sub ocrotirea sa.

Trebuie să recunosc că ajungerea la conducerea învățămîntului primar din arhiepiscopia Transilvaniei n-a fost lucru ușor. Nimeni nu mai credea în posibilitatea salvării școlii românești, intrate în ultimii trei ani într-un proces de descompunere aproape mortal. Vederile mele erau considerate de cei de la conducere ca o naivitate și ca o aventură, la care oameni cu experiență și judecată nu se pot angaja.

Dacă n-ar fi îmbrățișat cu o uimitoare îndrăzneală cauza căreia mă dedicasem eu, prietenul meu Octavian Goga, care credea în mine, din toate frămîntările mele praf se alegea. În calitate de deputat al Sinodului arhiepiscopesc. O. Goga a ridicat, în sesiunea din 1910, problema salvării școlilor noastre, cu atîta energie, încît a determinat întreg sinodul pentru instituirea în fruntea învățămîntului a unui conducător competent și energic.

Ajuns în postul de inspector al învățămîntului primar ortodox, după lupte grele, uneori de-a dreptul disperate, în care, cu timpul, a ajuns să mă sustină întrucîta și bătrînul mitropolit I. Mețianu, am procedat la elaborarea sistematică a unui program de activitate în consecință. Nu poate fi vorba aici de înfățișarea aceluia program vast, ci doar de un scurt capitol al lui, care are contingență cu T. Popovici.

Încă înainte de a fi fost ales în postul de la consistor, am supus unei critici severe noul Plan de învățămînt

aprobat de autoritatea bisericească ortodoxă română, declarîndu-l pur și simplu „o monstruoasă pedagogie literară”. Superioritatea școlară a fost nevoită să recunoască argumentele pe care imi întemeiască această gravă afirmațiune și să procedez la alcătuirea unui nou plan de învățămînt, lucrare pentru care s-a văzut nevoită să facă apel la contribuția mea, desemnîndu-mă chiar ca secretar al Comisiunii însărcinate cu noua lucrare. Chestiunea se prezenta în condițiuni destul de curioase, căci între mine și superioritatea bisericească școlară existau deosebiri de vederi ce păreau imposibil de înlăturat. Totuși, contribuția mea la noul plan se părea că este cu totul necesară și, pînă la urmă, conducătorii s-au văzut nevoiți să accepte ideile mele, exprimate în cele două lucrări amintite mai sus, și să treacă de la „rețeta” acomodare, la aceea a fundamentării învățămîntului pe baze naționale precis conturate. În calitate de secretar al Comisiunii am reușit să afirm aproape în întregime punctele mele de vedere, reușind printre altele să fixeze, pentru învățarea cîntului în școala populară, o serie de cîntece naționale programatice, menite a consolida mai întîi printre învățătorii, apoi, prin ei, în tineretul școlar și în popor, conștiința și mîndria națională. [...] Lucrul acesta nu era deloc ușor dat fiindcă biserica greco-catolică avansase, fără nici o colaborare cu cea ortodoxă, punctele de vedere ale statului ungur. Deși o procedare deosebită de cea a greco-catolicilor părea a nu mai fi posibilă, eu totuși am vîrît în programa analitică, afară de anumite cîntece bisericești și populare, un număr destul de mare de cîntece naționale românești, menite nu numai a mîngia speranțele de viitor ale unui neam asuprit, ce nu vrea să moară, ci să trezească și dorul de vitejie și de luptă pentru valorile superioare naționale [...]. Astfel, am introdus, încă pentru elevii de clasele I—II, cîntecul **Limba românească** [...]. Apoi, pentru clasele II—IV, **Vivat țara mea, Drum bun, drum bun, Cîntec de război**; pentru clasele V—VI — **Cîntecul Gintei latine, Pe-al nostru steag e scris unire, Patria, Pe o stîncă neagră** (Mama lui Ștefan cel Mare).

Dar, aceste cîntece nu puteau rămîne numai inserate în programa analitică, — ele trebuiau să fie valorificate în chip cît mai bogat în învățămînt și educație. În acest scop am propus Consistorului editarea a două cărțile, care să cuprindă toate cîntecele prevăzute de programă, inclusiv cele de mai sus. Propunerea a fost aprobată, și cu executarea lucrării a fost însărcinat T. Popovici, care s-a achitat foarte bine de această însărcinare, cu privire la care am avut diferite convorbiri folositoare. Rezultatul muncii comune a fost apariția a două cărțile, intitulate: „**Carte de cîntece pentru școlile primare, gimnaziile inferioare, școlile civile și preparandii**” (Sibiu, 1911. Partea I, 36 p., Partea a II-a 60 p.). Cînd am prezentat Senatului școlar al Consistorului lucrarea lui T. Popovici, propunînd aprobarea și tipărirea ei în editura Consistorului, bătrînul mitropolit și-a arătat dorința ca autorul cărțilelor să-i cînte toate cîntecele, ceea ce s-a și împlinit.

Intr-o ședință restrînsă la trei persoane: mitropolitul I. Mețianu, T. Popovici și eu, s-a cîntat rînd pe rînd tot repertoriul muzical cuprins în ele [...].

Finalul acestei povestiri: După apariția celor două cărți, guvernul luînd cunoștință de faptul consumat, a trimis Consistorului o adresă prin care declară că nu poate admite întrebuintarea cărții în școli, mai întîi că ea n-a fost aprobată de guvern, și în al doilea rînd pentru că ea nu conține și cîntece ungurești. I s-a răspuns ministrului că legea nu ne obligă să avem aprobarea manualelor de școală de către guvern, și că, grație autonomiei garantate prin Statutul organic de însuși Capul Încoronat, se prevede că manualele trebuie să fie aprobate doar de autoritatea superioară bisericească școlară [...]. Memoriul, foarte bine documentat, prin care se făcea apărarea cărții noastre, a fost redactat în întregime de mine însumi, care eram principalul vinovat în chestiune. De semnat l-a semnat mitropolitul și secretarul Consistorului. Ministerul n-a mai răspuns nimic [...].

De încheiere a acestor rînduri țîn să mai adaug că colecția lui T. Popovici a fost o lucrare model, cum mi se pare că n-a mai fost alta și că nu este nici astăzi.

ONISIFOR GHIBU ■

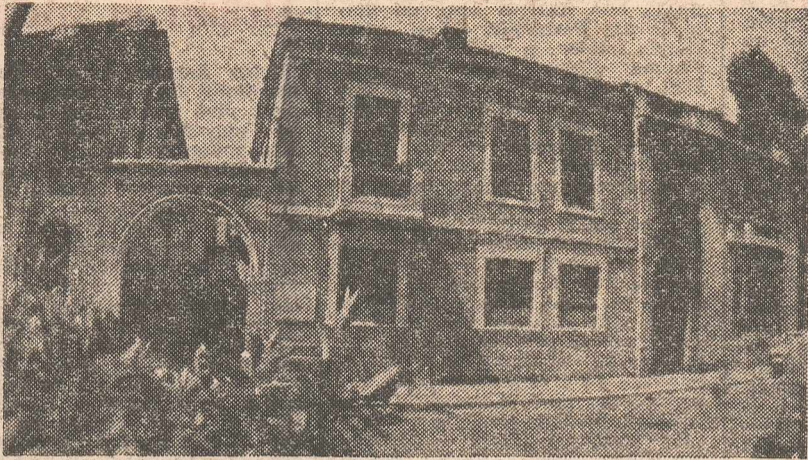
(După manuscrisul autograf, în cerneală, 17 file, aflat în arhiva O. Ghibu. Lucrarea e nedată.)

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

O casă pentru un Luceafăr

În toamna anului 1888, Mihai Eminescu se întorcea în București cu străzi acoperite de frunze galbene și ape încetoșate. Imbrăcat cu îngrijire, cu ochii încercănăți de insomnii, poetul apărea prin cafenele în mijlocul zgomotoaselor grupuri de tineri și, într-o zi de iarnă, avea să primească să citorească o publicație nouă, *Fântina Blanduziei*, pe frontispiciul căreia admiratorii săi tipăriseră versurile:

„Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?”
Redacția revistei se afla într-o casă boierească de pe liniștita stra-

dă a Plantelor. Eminescu venea uneori aici, în odăile pline de fum de țigară, și larma tinerilor îl va fi bucurat, poate, pe cel care era și cel mai strălucit gazetar al timpului său. Mai mult, în noaptea de dinaintea apariției primului număr, a învățat cu mina lui roata tipografică. Pe neașteptate însă, poetul recăzu în noaptea aceeași suferință cristalină sensibilă la memoria sa și-a întunecat apele și prietenii s-au văzut nevoiți să-l incredinteze grijii bătrânului doctor Sutu, la ospiciul „Caritas” de pe aceeași stradă a Plantelor...

Toate cele 13 case în care, veș-

nic pelerin, a locuit poetul, au dispărut de pe harta orașului. Ploile, zăpezile și mai ales războiul le-au năruit. Dar casa — ceva din ea măcar — din strada Plantelor există, mai există. Poate fi văzută odaia care pare să fi fost cancelarie, prima în care poetul va fi fost adus, poarta metalică existentă și ea, există clanta pe care degetele infierbintate ale poetului s-au odihnit cindva. Cîteva chiriși ocupă cîteva camere din fundul curții, iar în cămăcile subterane ale fostului sanatoriu era depozitată în urmă cu cîteva ani arhiva unui trust alimentar.

Mă gîndesc că această casă, între pereții căreia în zorii zilei de miercuri 15 iunie 1889 a murit Eminescu, ar putea deveni muzeu. Orașul în care a trăit, a strălucit și s-a sfîrșit Luceafărul poeziei românești merită să aibă un muzeu Eminescu. Casa din strada Plantelor ar fi bine să fie păstrată așa cum este. În plus, ar putea fi reconstruite interioarele camerelor ocupate de doctorul Sutu, cu mobilier de epocă. Bucureștii pot să-l omagieze perpetuu și prin acest gest pe marele său cetățean, despre care G. Călinescu spunea, cu cuvinte de cîntec, cu sunete de psalm: „Ape vor seca în albie, și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și cite o stea va vesteji pe cer în depărtări, pînă cînd acest pămînt să-și strîngă toate sevele și să le ridice în țeva subțire a altui crin de țaria parfumurilor sale”.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Stare de spirit

Uneori se răsucesc singele în mine

cum crivățul în teii de toamnă.

Alteori cînd iau plugul și ies să ar

văd pe cîmpuri stafia unui munte.

NICHITA STĂNESCU ■

Maria Banuș:

Îndepărtarea
între oameni —
ce tristețe!

Fotografii de PAUL AGARICI ■

— Cum era în „Tara fetelor”, Maria Banuș? Vă mai aduceți aminte de ea?

— Mi-ai pus o întrebare dramatică. Dar, în definitiv, dacă omul are o cotă de înțelepciune, n-ar trebui să fie chiar dramatică. Sigur că virstele n-au pereți etanși, mai comunică o virstă cu cealaltă sau cu celelalte... Și totuși, să ajungi la aproape 70 de ani e oribil și incredibil... Dar... trebuie să ne plecăm în fața realității, și cu toate că în sufletul meu mai trăiește copilul, trebuie să recunosc că acea virstă aparține altui univers.

— Mai păstrați vreo cheie care să vă-ngăduie accesul pe acel tărîm?

— Da, mai există cîte-o porțiță prin care se poate comunica, se mai poate aluneca printr-un soi de „tunel al timpului” imaginar în acea lume. Dar nu mai sînt decît puține tangențe între ce sînt, ce trăiesc acum și virsta „Tării fetelor”, a maximei vitalități creatoare, senzoriale. Undeva totuși bătrîna se întîlnește cu copilul de altădată. Nu vreau să mistific în fața dumitale, nu vreau să înțeleg că mă refer la „a da în mințea copiilor”, ci la senzația de minunare în contact cu lumea, cu universul mic, apropiat, și a celui pe care nu-l putem atinge, aflat dincolo de noi, de posibilitățile noastre de percepție și înțelegere, de a fi scaldat în cosmos — cum credea copilul de altădată — și care s-ar putea traduce prin bucuria de a exista — chiar și în suferință. O grațitudine pentru acea întimplare mira-

culoasă care a făcut că întotdeauna întîlnirea dintre un bărbat și o femeie să ne dea posibilitatea de a exista, de a ne implanta unei existențe, de a încerca să-o înțelegem, să o cuprîndem. N-am putut cuprinde foarte mult, dar am făcut-o cu intensitate. Cu patimă, așa putea spune, în sensul original al cuvîntului, care înseamnă și pătimire. Cred că ti-am spus destule, și-am răspuns poate chiar prea lung la scurta dumitale întrebare care atinge un punct nevralgic la orice artist — și nu numai la el — relațiile noastre întîme cu propriile noastre virste, care trăiesc mai mult sau mai puțin în noi.

— În „Tara fetelor” era conturat un teritoriu mirific, așa cum e el descoperit de un copil care îi caută incintat reperate. Totul pare să existe aici numai pentru tandrețe, pentru dragoste. Toți sînt ocrotiți de o pavăză inexpugnabilă. Și totuși, cine v-a smuls de pe acest tărîm?

— În primul rînd m-a smuls, cred, uraganul istoriei, anii dintre cele două războaie. Ceea ce a urmat în poezia mea le-a părut unora ca un clivaj, ca o trecere bruscă la o poezie socialmente angajată. Cred că era un proces firesc, ca un om cu antene intelectuale și afective sensibile nu numai la senzorial și la supra-realitate și la ceea ce ține de o anu-

(Continuare în pag. 18)

GEORGE ARION ■

Ștefan Bănică:

„Cer să mi se
respecte meseria
și vocația”

— Îl știam bolnav, din care cauză am evitat multe zile să-i dau telefon. Credeam că infarctul care l-a reținut la pat cîteva luni i-a creat o stare apatică și un dezinteres față de profesiune, și, poate, chiar față de viață. Dar, spre surprinderea mea, Ștefan Bănică s-a arătat dispus să stăm de vorbă, bucurîndu-se pînă și de telefonul primit. Locuiește pe Austrului, într-o cochetă vilioasă, niciodată cu poarta incuiată, iar amfitrionii sînt totdeauna bucuroși de oaspeți. De cum ai pășit pragul casei, trăiești cu impresia că îți vizitezi un vechi prieten. Nu are nimic din morga unei vedete, vorbește deschis și prietenos, cu tîte că mai sînt vizibile urmele suferinței. Nu accepta ideea de a fi bolnav. Se mișcă dezinvolt. Imediat ce doctorul i-a permis, a cerut Teatrului Giulești să repună pe afiș marele său succes „Escu”, piesa care de peste zece ani îi aduce mari satisfacții.

— Boala, ne mărturisește Ștefan Bănică, m-a scos din circulație cînd eu nu mă așteptam. În februarie, cînd am plecat la Predeal, mă simțeam foarte bine, doar puțin obosit. Acolo, boala a-nceput să-mi dea tircoale. Am crezut că e o simplă răceală. La București am aflat cu stupeoare că am făcut un infarct pe care nu-l bănuiam și, bin-zis, nu-l doresc. Nu am acceptat ideea de a fi internat la spital. Am rămas acasă, sub strictă supraveghere medicală și familială. Iată-mă restabilit, gata să-mi

reiau întreaga activitate profesională. Fără scenă, fără spectatori și aplauze viața nu are — pentru mine — nici un sens. Nu uiți că joacă cînd mă știu.

— Chiar, de cînd jucați?

— Din pruncie. Am început să cînt în corul radio, apoi am trecut la ora celor mici pentru a interpreta roluri de copil la teatrul la microfon, parcurgînd, copăcel-copăcel, treptele ierarhice ale spinoasei noastre meserii. Datorită acestui nemijlocit contact cu arta, de mic am avut privilegiul de a vedea și asculta monștrii sacri ai generației de aur a teatrului românesc.

— Înțeleg că acest nemijlocit contact cu marii actori v-a îndreptat de timpuriu pașii spre sălile de teatru, deoarece pe vremea aceea televiziunea nu exista.

— Nu-ncape discuție. Puterea de fascinație a lui Birlic, Timică sau Manolescu, ca să iau numai trei nume la-nțimplare, era atît de puternică încît serile semnau prezent în fața teatrelor bucarestene. Bari nu aveam. Aveam o metodă infailibilă de a pătrunde în sala de spectacole. Nu există controlor care să nu poată fi păcălit.

— Deci, stimate Ștefan Bănică, drumul dumneavoastră spre cariera teatrală a fost croit încă din tinerețe.

— N-a fost chiar așa. Am făcut liceul la Cantemir, unde am avut colegi pe

(Continuare în pag. 18)

DAN BĂRLĂDEANU ■

Spectacol eveniment

DANS, DANS, DANS

Pentru toți în lume, deci și în România, se vorbește și se scrie mult despre necesitatea revitalizării artei coregrafice. Fără îndoială, acestui deziderat răspunde cea mai recentă premieră a baletului timișorean, propunând iubitorilor artei Terosichorei spectacolul intitulat **Dans, dans, dans**. Semnificația titlului o găsim, deopotrivă, în limbajul, în coregrafia și în regia producției, toate semnate de Françoise Valkay. Intenția declarată a creatorului spectacolului (dealtfel finalizată în reprezentările) este redobândirea valorii originare a dansului, ca mijloc de comunicare a unor stări umane. Ne aflăm, așadar, în fața unui scop ambițios, care implică nu numai reunirea la „epicitate”, dar și adoptarea unei dramaturgii ce encliază dramaturgia muzicală. Dificultatea pe care o incumbă această antrepriză, este și mai evidentă, dacă avem în vedere că stratul muzical al reprezentății este un colaj: partea întâi cuprinde prelucrări ale lui Pyramond Lefebvre după Bach, Mozart, Vivaldi; Rodrigo, Mancini, Dizzy Gillespie, Patrick Cowley și George Marder, iar a doua piesele Oxigen Echinox și Campuri magnetice de Jean-Michel Jarre.

Imaginea generală a spectacolului este net favorabilă. Valkay urmărește cu consecvență ideea de bază la care ne-am referit mai sus. Imaginația lui coregrafică se mișcă cu familiaritate în sfera baletului tinzind spre abstracțiune, lipsit de acțiune. În ultima instanță, spectacolul ne convinge că dansul pur poate emoționa, că poate prileji reflecții, dacă revelația vizuală are acoperirea unui conținut cu adevărat înalt.

Partea întâi a spectacolului, intitulată **Dansul zilei și al amintirii**, are ca temă dominantă o experiență existențială, anume imposibilitatea aventurii a reintroducerii în timp. Cea care dă contur viguros stărilor rezultate din circumstanța declanșată, este excelenta Rodica Murgu, autentică primă-balerină, posedind nu numai o tehnică de avansată, dar și capacitatea de a majora valențele dansului cu sensuri profunde. Sensibilitatea nuanțată a Rodicăi Murgu, modul în care augmentează mișcarea cu bine alese mijloace actoricești, asigură consistența primei părți a spectacolului. Fiindcă ansamblul are o pondere considerabilă în economia artistică a reprezentății, subliniem disponibilitățile lui de a evolua constant sincronizat și cu elan tinerețesc, sensibil apropiat de stacheta desenului coregrafic. Dintre biletii se cuvine să remarcăm doi tineri: pe promițătorul Iliu Filbu pentru muzicalitatea lui și pe Constantin Gădea, interpret cu o personalitate marcantă.

Partiturile solistice sînt tîlmăcite de dansatori cu năme de rezonanță ai baletului din Timișoara. În această ordine de idei, îl vedem, într-o foarte bună formă, pe Ioan Cârba — solist cu o tehnică șlefuită, partener de încredere. Apoi pe nu mai puțin tehnica Alina Iliu și — într-o scurtă, dar percutantă secvență — pe Françoise Valkay.

Partea a doua a spectacolului, intitulată **Dansul vieții și al bucuriei**, accentează și mai mult intenția coregrafică — rezizor de a risipi haloul mitic din jurul baletului, de a scoate în evidență în conștientă cu ideea reprezentării semnificației originare a acestuia — factura antropocentrică a dansului. Spre deosebire de partea întâi, partea a doua pare în centrul obiectivului coregrafic al unei game de stări, prin care trece un cuplu, de la beatitudine, prin situația-limită, până la regăsirea echilibrului inițial. Muzica lui Jean-Michel Jarre oferă aici imaginației lui Valkay o generoasă pistă de desfășurare. Coregrafia fructifică optim șansa desfășurării în spațiu și supraunghi de planuri corespondente sau contrapunctate servesc drept fundal evoluției celor doi protagoniști. Decorul foarte lapidar al lui Dumitru Popescu favorizează prin excelență desfășurările de anvergură, în general, fondul desenului coregrafic — care este o nouă „lectură” a corpului uman — în spectacol.

În mod vizibil, partea a doua este superioară celei dintîi; Valkay simte acut esența muzicii spațiale a lui Jarre. Forța exact, potența acesteia de a rezulta un semnificativ coregrafic de mare efect, cu posibile ecouri în universul de sentimente și idei al omului contemporan.

Aurora Caloiaru și Florin Brîndușă sînt întru totul la înălțimea coregrafiei. Aurora Caloiaru este genul de balerină, pentru care orice dificultate tehnică este învingibilă. Pentru plastică și muzicală, ea izbuteste să imprime mișcărilor combustie dramatică, tumultuoasă în planul sentimentului. În ceea ce privește pe Florin Brîndușă (am remarcat în perioada clujeană și l-am urmărit cu interes real în roluri mari la Baletul Fântâna, cuprind fiind, nădădindu-l, rebul titlular din Mandarin miraculos), este cât se poate de evident că face parte din categoria dansatorilor de mare clasă. Posedînd date fizice de excepție, Brîndușă le valorifică prin filtrul fin al culturii miscării. În **Dans, dans, dans** i se datorază câteva momente de mare frumusețe, cum ar fi acela al nuntii, sau cel al dezmetecării după catastrofă. În tot ceea ce face dovedește maximă exigență, sugestivitate și har.

AL. COVACI

FILM

Viața particulară

— Te interesează chiar așa mult timpul liber? Tatăl încearcă să-și disimuleze cu calm, mult calm aparent, îndelung exersat, iritare.

— Da, răspunde Igor, destins. Pentru Igor viața înseamnă trăire, dragoste, cărți, muzică.

— Și munca, învățătura? Se miră tatăl ca în fața unei catastrofe.

— Da, și învățătura, spune Igor. Iar munca mă va ajuta să am din ce trăi.

Tot sistemul de viață al tatălui e dat peste cap. Unde sînt ambiția, abnegația, devotivitatea, dăruirea de sine, sacrificiul? Toate noțiunile în numele cărora tatăl a renunțat la viața lui personală, particulară, în favoarea vieții publice.

El este directorul unei mari întreprinderi. Cînd este sfătuit să se pensioneze — nu mai este nimic. Ceea ce înseamnă, de fapt, că nu îți poți înșela viața: pînă aici — viața publică, de aici încolo — viața particulară. Că, de fapt, la adăpostul unor noțiuni mărețe, tatăl-director și-a mascat incapacitatea de a trăi, incapacitatea de a iubi.

Sigur, aparent, el este victima devotamentului. Și-a dedicat toată viața muncii. Alături de o soție pe care el a împins-o să se „realizeze”. Care soție? A doua, fîrtește. Dulcea soție care nu s-a sfiit să împartă — cu ani în urmă — tatăl (pliant) cu bărbatul (insurat, cu un copil) prin camerele unor prieteni pe care, pe urmă, i-a uitat rapid. Și care soție, acum, și-a uitat și soțul.

— Să spunem adevărul, trebuie să-i învățăm pe copii să spună adevărul, spune tatăl.

— Nu te amăgi, tată, îi spune adevărul Marina, fiica din prima căsătorie, noi doi în asta ne asemănăm. Nu iubim pe nimeni.

Ce rămîne din viața „particulară” a fostului director? O suită răvășită de încercări de adaptare la viață. La viața celorlalți pe care i-a uitat, i-a părăsit, nu i-a iubit. Și viața, viața care nu poate fi împărțită, se retrage din fața lui și el mai poate culege doar ici-colo vite o familiaritate, un pahar de vin la fosta secretară, amintirea risului la circ, o beție cu un fost salariat pe care el l-a concediat cu ani în urmă.

Se dovedește că îi trebuie mult mai mult devotament și abnegație pentru această cenușăreașă, numită „viață particulară”. Că pentru a o gusta e nevoie să știi, să poți să te dăruie celorlalți — adică exact contrariul egoismului drapat în haina de paradă — și el nu știa, iar acum, cînd știe, nu poate; drept care, după o scurtă ezitare (în clima în care își lega șireturile) se ridică pentru a reîncepe viața lui — viața ambiției sociale.

NICOLAE CRISTACHE

ESEU

Hedonismul lecturii

Amatorul de simburii (Editura Dacia, 1933, colecția „Discobolul”) este cartea unui hedonist al lecturii. De la sumar, care poartă fără nici un complex din capodoperă în capodoperă. — începînd cu **Oedip** al lui Sofocle și sfîșind cu **Mesteșorul Manole** al lui Blaga — și pînă

la stilul participativ, exaltat cu măsură, am zice, uzînd uneori în mod direct de convențiile jurnalului de lectură scris la persoana întâi (ca în esul despre Thomas Mann, de pildă), recentul volum al lui Ștefan Iureș respiră confortul acordului dintre scop, mijloace și realizare. Lipsit de preambului explicative și de prudente declarații de intenții, **Amatorul de simburii** ne lasă totuși să presupunem ideea că nu se vrea altceva decît o suită de **lecțiuni comentate**, care fie că demontează și refac mecanismele capodoperei, ca în **Disecția unui balon de săpun — Structura fantasticului în „Peripețiile Aliciei în Tara Minunilor”**, de Lewis Carroll, fie că recitesc, din alt unghi, sensurile acreditate în timp ale operei, ca în cele șaisprezece comentarii pe marginea unor celebre opere dramatice, cuprinse sub titlul **Lumea într-o replică** sau în esul **Culorile timpului pe Muntele vrăjit**.

Formula comentariului critic al lui Ștefan Iureș începe destul de bine în aria noțiunilor de **identificare și explicare**. El identifică de la bun început tipul de fantastic din **Peripețiile Aliciei**, prin simpla întuire a coincidenței de viziune dintre Lewis Carroll și Dali, de pildă. Identifică apoi cele patru elemente ale structurii fantastice — visul, jocul, umorul și absurdul (aberația) — mai mult descriind decît revelînd mecanismele lor de funcționare. Identifică sursele unora din simpaticele aberații ce pot fi întîlnite la tot pasul în Wonderland, prilej de etalare a unor observații de remarcabilă acuitate și finețe (asa, de pildă, faptul că Alice își vede schimbate la tot pasul dimensiunile corporale este explicat prin pendularea între graba copilului de a crește, impulsul de a deveni egal sau superior celor mari și instinctul de a prelungi stadiul copilăriei). Identifică apropierea, filiații — posibile, previzibile (Swift, Jarry, Joyce) sau inedite (Caragiale).

A doua secțiune — **Lumea într-o replică** — este, întii de toate, o admirabilă antologie de replici nu atât celebre, cit demne de a intra pe portile celebrității. Un instinct sigur în a descoperi amănunțat revelator în substanța complexă, arborescentă a operei. Mai puțin sigur, mai puțin revelator rămîne însă comentariul pornind de la aceste replici. În general, structura scurtelelor esouri din acest cartof răspunde termenului de **explicitare** a faptului dramatic, care urmărește îndepărtate textura faptică, structura și configurația personajelor, relațiile între ele, desfășurarea intinției, motivațiile gesturilor. Farmecul indiscutibil al scriiturii — de o remarcabilă claritate a frazelor, de o mare expresivitate a epitetului — atenuează de cele mai multe ori impresia de răminere la suprafața textului, de re-lectură de plăcere a unor pagini antologice.

Înceind volumul, **Culorile timpului pe Muntele vrăjit** — invitație la o **lectură din Thomas Mann în pinacoteca** este, fără îndoială, cel de-al doilea pilon de rezistență al lui, alături de primul eseu, prin care **Amatorul de simburii** dobîndește echilibrul și armonia, conturînd profilul unui rafinat degustător de literatură. În ciuda tonului pe alocuri excesiv de colorat emoțional, ne aflăm în fața unui comentariu din perspectiva esenței lor unice, în fața unui „regal” al autorului confundat în plăcerea lecturii. Intenția polemică — în sensul căutării de noi „piste” de interpretare — de a face o **lectură a cărții** lui Thomas Mann, **Muntele vrăjit**, prin sugestia extrase din domeniul picturii, e cuceritoare. Din păcate

însă, Ștefan Iureș preferă să rămină la simpla sesizare a corispondențelor. Sînt aduși în discuție, la sugestiile textului, Holbein cel tinăr, Magritte, Tuculescu, Toulouse-Lautrec, Scurat, Goya, Van Dyck, Mondrian, fără să se ajungă însă la o **interpretare propriu-zisă** a romanului, coerentă, de sine stătătoare. Aceasta nu anulează însă subtilitatea unor pasaje.

Cartea lui Ștefan Iureș este o **plăcută surpriză** din partea unui autor angajat pînă acum mai degrabă în cîmpul creației literare decît într-acela al reflecției ei critice. O carte care demonstrează și promite, care explică și întregeste, care nu agrează în nici un fel opera, bucurîndu-se de întîlnirea cu ea. Cartea unui hedonist al lecturii.

TANIA RADU

PLASTICA

Lieduri in sticla

Irina Aszalos, galeria Galatea, mai-ianie. Reținerile pe care le-am avut pînă acum, cînd intram într-o expoziție de design, sau, cum i se spune mai nou, de forme industriale-ambientale, s-au spulberat ca prin minune în clipa în care am pășit pragul expoziției Irinei Aszalos. Mai exact spus, arareori am trăit, în preajma unor obiecte (a se citi exponate) sentimentul foarte acut că am văzut cîndva, cine știe cînd și unde acele fragile și delicate și, totuși, puternice recipiente de sticlă. Incitai, am revenit în expoziția Irinei Aszalos pentru a constata că, la urma-urmelor după îndelungi căutări, artista a optat pentru un design care, beneficiînd de șansele unor evaluate tehnologii de prelucrare a sticlei, reface, atît ca formă, cît și cromatic, o întregă lume pe care ochiul nostru a întîlnit-o într-un detaliu sau în chiar prim planul unor pinze semnate de marii sau micii maeștri ai timpului perpetuu. A nu se înțelege că Irina Aszalos s-a rezumat la a reproduce forma și culoarea unor flacoane, vase, recipiente sau tot felul de alte obiecte aparținînd unor școlii flamande. O astfel de intenție, menținută numai la acest nivel, ar fi anulat, din capul locului, reușita de ansamblu a întregii expoziții, reușită care se manifestă prin interpretarea plastică a volumelor, prin fuziile cromatice incluse formelor. Revenind la prima frază a acestor rînduri, reținerile noastre în fața unor expoziții de design erau provocate de supraplicitatea tehnologică și abandonarea, ne-alegeri, chiar și a funcționalității, tendințe care duc, inevitabil, spre tot felul de nădădări și înspre o circumspecție generală față de actul însuși al creației în acest afit de disputat domeniu al designului. În căutările sale, descoperind relația afectivă ce se poate (și trebuie să se poată) stabili între om și obiect, între formă și semnificație, între concret și sugesție, Irina Aszalos a oculit cancanelei unei supertehnici de tip industrial, sau, dacă vrei, a interpretat și a valorificat, prin tehnologiile actuale, șansa de expresie a unor obiecte de factură aparent manufacturieră. Din această permanentă și alentă controlată interacțiune dintre nou, ca operație tehnică în sine, și vechi, ca expresie plastică, a rezultat **liedul de sticlă** pe care l-am ascultat, cu emoție și incitare, în sala Galatea.

VICTOR NIȚA

CAP LIMPEDU

● În timp ce în holurile de la Grădina Icoanei a Teatrului Bulandra se repetă „la masă” un spectacol pe versurile de dragoste ale lui Marin Sorescu, sus, pe scenă își corectează pașii Miriam Răducanu care pregătește un spectacol de miscare și de coregrafie ce se vrea un spectacol de terapie în grup, un spectacol de emoție și de... respirație. În culisele acestei scene am revăzut-o cu bucurie pe Mariana Mihut revenită după un lung repaos vocal total impus de otorinolaringologi ● Ion Besoiu a avut probleme grele în acest anotimp la teatrul pe care-l conduce: Ștefan Bănică e bolnav în urma unui atac de cord, Petrică Lupu și-a fracturat un picior, Tora Vasilescu a fost internată de urgență în spital, Octavian Cotescu a trăit cîteva bătăi de inimă extra-vażante într-una din zilele trecute și s-a aflat

pînă ieri la Fundeni „amenințînd” că își va relua activitatea pe scenă abia în toamnă. Prin urmare, teatrul rămîne în acest final de stagiune fără **Tartuffe** și **Cabala bigofilor**, fără **Furina**, fără **Anecdote provinciale**, fără **Mobilă și durere**, fără... Am spus greșit „final de stagiune” pentru că, practic, stagiunea continuă în teatrele bucureștene atît pe scenă cît și în grădinile care au scene în aer liber ● Probleme are și Florian Pittis (dar nu de sănătate, în această privință are sănătatea unui alergător de cursă lungă... cu tutun și cu noapți albe), ci de culise, din pricina spectacolelor sale maratone de pe scena de la Grădina Icoanei. Sînt spectatori — și cînd spun spectatori rog să fii bine înțeles că e vorba de spectatori — care nu vîd cu ochi buni... și nu aud cu urechi bune un spectacol în dialog deschis și

spontan cu publicul. Îi dorim lui Florian Pittis, în continuare, succes cu spectacolele sale de poezie și muzică urmărite de săli pline și cu respirația tăiată de emoție ● La Teatrul Național am asistat la o repetiție generală cu **Harap Alb**, adaptare pentru scenă scrisă de unul dintre interpreții principali al spectacolului, Radu Itcus, fost actor, o perioadă, la Teatrul Național din Cluj-Napoca unde nu a fost pretuit cum se cuvine. Amintim că Radu Itcus a debutat în teatru în regia unui mare pedagog, Alexandru Fintii, în spectacolul **Idiotul**, dramaturgie după Dostoievski. **Harap Alb** are atmosfera unei feerie moderne, are culoare, parfum și ritm, e plin de metafore și de umor. Se anunță prin urmare ca un spectacol de referință. Deocamdată se repetă în condiții de premieră în absența unuia dintre

interpreți: Radu Gheorghe, plecat într-un turneu de muzică și pantomimă în Suedia. Așteptăm cu nerăbdare însă premiera cu **Harap Alb** și pentru că de la **Fata din Andros** și **În așteptarea lui Godot** regizorul Grigore Gonta nu a mai făcut dovada marilor sale calități și ambiții ● Alexandru Dabija repetă la Teatrul de Comedie **Doi tineri din Verona** de Shakespeare. Logica sa impecabilă, inteligența și fantezia sa sînt de bun augur pentru destinele acestui spectacol. Și toate acestea într-un teatru care l-a convins pe Gheorghe Harag de la Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca, unul dintre cei mai mari regizori de teatru din țară, să pună în scenă cu actorii „din spațiile postei” **Procesul** lui Suhowo Cobilin, devenit spectacol de referință al vieții noastre teatrale contemporane. Amintim că Alexandru

Dabija este regizor al Teatrului tineretului din Piatra Neamț și că se află la cel de al doilea spectacol pus în scenă, în Capitală ● La opera din București se anunță o mare voce de tenor cum nu s-a mai descoperit în ultimii cincisprezece ani. Este vorba de Florin Georgescu, un tinăr în vîrstă de 25 de ani, absolvent al Conservatorului din București, cu o voce de calitate, fără probleme în toate registrele, cu un fizic agreabil pe scenă și cu aplomb. Deocamdată a debutat în **Rigoletto**, operă destul de grea pentru faza de cristalizare a glasului său. E necesar să fie îndrumat cu grijă, în roluri de mică dificultate la început, pentru a nu ne trezi cu încă un glas de anvergură fracturat înainte de vreme. În real progres, în spectaculos progres se află și fostul campion de tir, fostul student al In-

stitutului de teatru și fostul cîntăreț al operei Marcel Roșca, posesorul unei voci de bas cu profunde rezonanțe și cu un joc de scenă modern. Marcel Roșca a intrat treptat în marea reper-toriu și cu seriozitatea sa „riscă” să devină unul din marii noștri cîntăreți de operă ● Tot la operă se repetă, în aceste zile, cu orchestra, baletul lui Mihail Jora, **Demozela Măriuța** care va fi dirijat de Lucian Anca și pus în scenă de Vasile Marcu. Partitura extrem de grea care trebuie descifrată cu mîgălă și răbdare desigur pînă la premieră este scurtă: 29 iunie! **Demozela Măriuța** ar fi, în sfîrșit, cea dintii premieră veritabilă a acestei stagiuni pentru că opera Carmen nu poate fi considerată decît o reluare cu îmbunătățiri.

● Dacă trupelor de acrobati cît și dresorilor, mulți dintre ei veniți din

TEATRU

Doă premiere la Teatrul Giulești

Arta de a conversa, pe scenă

Este un lucru bine știut că nici o carte de mare succes nu poate fi transpusă în film sau pe scenă fără a pierde ceva din tensiunea narațiunii. Din acest motiv am purces cu legitimă curiozitate spre Sala Majestic a Teatrului Giulești, unde zilele trecute a avut loc premiera oficială a piesei **Arta conversației**. Temeritatea adaptării romanului scris de **Ileana Vulpescu** și-au asumat-o autoarea și **George Bănică**, actor cunoscut, care de-a lungul vremii și-a încercat puterile atât în dramaturgie, cât și în montări regizorale. Fără îndoială, faima romanului va chema spre casa de bilete un public numeros, care, fără tăgădă, va fi tentat să judece spectacolul după imaginea cărții.

Privind, deci, ultima premieră a Giuleștiului din acest punct de vedere s-ar putea afirma că o parte din frumusețea textului și a personajelor a fost pierdută pe drum. Dar noi căutăm să ne detașăm pe cât posibil de buchea cărții și să vedem spectacolul așa cum ne-a fost prezentat acum câteva zile.

Atât cartea cât și piesa **Arta conversației** sunt foarte darnice cu partiturile sexului slab și foarte parcimonioase cu partiturile bărbatilor. Dacă am fi tentați să dăm crezare romanului și piesei, nouă, bărbatilor, nu ne mai rămâne decât să regretăm că sîntem bărbați. Noi putem fi de acord cu rolul îngrat care ne este afectat, dar am fi bucurosi dacă acest adevăr, în piesă, ar ieși la iveală în urma unui dialog deopotrivă de scilicitor pentru ambele părți. Din păcate, replicile scârpătoare aparțin femeilor. Din acest motiv credem că ar fi fost interesant de văzut acest spectacol sub bagheta regizorală a unei femei. Regizorul **Eugen Tudoran**, lăsându-se prins de jocul propus de autori, a gândit un spectacol oarecum trenant și, după părerea noastră, cu o distribuție mai puțin inspirată.

Rolul principal a fost încredințat foarte talentatei **Dorina Lazăr**, care din start nu dispune de date fizice cerute de personaj și care probabil, i-au îngreunat apropierea eroinei, identificarea cu aceasta. Simziana Hangan este o femeie inteligentă, cultă, tenace, răzbatătoare, cere a traversa vicisitudinile hărăzite de viață, găsiindu-și totdeauna un echilibru stabil. Din păcate, **Dorina Lazăr** nu a reușit să emane aceste calități și trăiri, să se confunde cu ele, de unde impresia că mimează forța interioară, stăpînirea de sine, slăbind astfel personalitatea eroinei. În final, din motivele arătate mai sus, Simziana Hangan pare a accepta căsătoria ca un act de resemnare și nu de voință și deliberare. Din-

tre celelalte roluri feminine consemnăm cu vădită bucurie numele lui **Adriana Trandafir**, intrată de curind în trupa giuleșteană. Această foarte tinăra actriță „aprinde becul” cînd apare pe scenă. Dispunind de o mare sensibilitate, de o plasticitate aparte și de o deosebită știință de a trimite vorba în sală, **Adriana Trandafir** se anunță ca un autentic talent. Trebuie ferită de vulgarizări și, mai ales, de șablonizare.

După părerea noastră **Florin Zamfirescu**, dar mai ales **George Bănică** au apariții scenice stingace, neconvingătoare. Finalul spectacolului este ratat și din cauza personajului interpretat de **George Bănică**: nici o clipă nu ne convinge că tot ce rosteste este spus din inimă, cu patimă și dragoste. Singurul interpret care a înțeles exact rolul este **Vasile Ichim**, un actor mai vechi al trupei giuleștene, specializat în roluri episodice, de fiecare dată convingător și la locul lui, justificînd și în **Arta conversației** ritmul interior al personajului interpretat.

Eugen Ungureanu are farmec scenic, mai ales în prima parte. Din păcate, la ora înarilor adevăruri, atunci cînd se cerea un plus de ardere interioară, intererul lui **Alexandru Bujor** coboară stacheta. Deocamdată atît

DAN BIRLADEANU

O posibilă radiografie a terorismului

Ceea ce și-a propus, în calitate de regizor, actorul **Mihail Stan**, prin cea mai recentă premieră a Teatrului Giulești (un triptic intitulat **Incidentul** și alcătuit din trei piese într-un act, **Incidentul**, de **Ezio d'Erico**, **Asasini de ocazie**, de **Aldo Nicolaj**, și **Carol**, de **Slavomir Mrozek**), poate fi considerat drept una din cele o mie de posibile radiografii ale flagelului numit terorism. Astfel, în prima piesă, **Tinărul** (foarte bine interpretat, ca ritm și neliniște, de **Mihail Verbițchi**, student la I.A.T.C.), după banala dar tragică altercație cu **Bătrînul** (din a cărui fișă caracteriologică **Traian Dăncăeanu** a extras atît notele unei nostalgice poezii, cît și problematica unei generații trecute prin două războaie mondiale, aducînd rolul la dimensiunile unei adevărate creații), poate deveni, așa cum va sugera, pe mai departe, întregul spectacol, un viitor posibil terorist. Această posibilă devenire este asigurată, ca să zicem așa, de inconștiența cu care cel de-al treilea personaj, **Fata** (interpretată bine, cu intuiție și nerv, de **Ana Trofin**) acoperă retragerea (a se citi fuga) unui om care a comis o crimă, fie ea și prin imprudență. Ajuns undeva, într-un bar, **Tinărul** va urmări o piesă, televizată care, mai în glumă, mai în serios, atrage atenția asupra a ceea ce vrea să însemne terorismul în viața de toate zilele a unor oameni obișnuiți. Vom aprecia, firește, ideea regizorului și actorului **Mihail Stan** care, apelînd la imaginile filmate, cu acuratețe și talent, de **Ivor Birădeanu**, a prezentat acest al doilea moment, **Asasini de ocazie**, în două ipos-

taze, ca spectacol de teatru propriu-zis, dar și ca emisiune tv. Numai că, din punctul nostru de vedere, ritmul, în această parte a spectacolului, scade. A nu se înțelege că aducem vreo acuză interpretelor (**Maria Pătrașcu**, **Ileana Cernat** și **Mugur Arvunescu** — un trio care s-a remarcat printr-o abilitate decupare psihologică) sau cineastului, sau regizorului, intrucît spectatorul are nevoie, fără doar și poate, de un moment de respiro, de înțelegere a faptului că, în chiar lumea care l-a declanșat, terorismul, desi a comis atitea și atitea crime, este încă privit ca un fel de joacă. Sigur că da, o joacă gravă, pe-alocuri foarte periculoasă, dar, la urma-urmelor, o joacă. Ajuns la acest punct al radiografiei, spectacolul conceput de **Mihail Stan** intră în linie dreaptă prin cel de-al treilea moment, **Carol**, prefațat de o secvență de legătură: doi teroristi încearcă să-l răcoleze pe **Tinărul** care a urmărit, la televizor, **Asasini de ocazie**. Deci, cel mai important argument, privind dezbaterea asupra terorismului propusă de **Mihail Stan**, va fi conținut în **Carol**, piesă care, ca generozitate a textului, ca ritm, dar mai ales pentru felul în care pune degetul pe rană, se joacă cu cărțile pe față, ca să spunem așa. Cele trei personaje, **Oculistul** (**Nicolai Ivănescu**), **Tinărul** (**Constantin Coicoaru**) și **Bătrînul** (**Mircea N. Crețu**), din nou un trio care se impune printr-o unitate și, în același timp, diferențiere a mijloacelor de expresie, vor ilustra, pe de o parte, teama, pînă la nebulie, dar și pînă la lasitate, față de terorismul (a se citi neozarismul) care bîntuie lumea capitalistă contemporană, și, pe de altă parte, agresivitatea politico-socială a acestui veritabil flagel, remarcabil sintetizat în următoarea replică a unuia dintre eroi, **Tinărul**, de departe cel mai important personaj al întregului spec-

tacol: „Nu toți oamenii au nevoie de aer. Numai cei puternici. Aerul acesta trebuie cucerit. Pune mina pe armă. Uită-te atent în jurul tău și ai să descoperi întotdeauna un dușman care-ți fură aerul cerînd libertate, egalitate și alte povești de astea. Îndeasă-i pumnul în gură. Calcă-l în picioare, dar lasă-l atît aer, încît să știe că depinde de tine”.

Acesta este, cu adevărat, vrea parcă să spună regizorul **Incidentului**, actorul **Mihail Stan**, terorismul. Sau, cel puțin, aceasta este una din cele o mie de posibile radiografii ale sale... Cu alta cuvinte, un reușit și necesar, care se impune prin acuratețea mijloacelor de expresie, spectacol eminent politic, o dezbateră asupra unui acut fenomen contemporan care, în condițiile de criză ale lumii capitaliste, se manifestă cu o violență din ce în ce mai accentuată.

VICTOR NIȚA

Argument

Tristul destin al spectacolelor de... neuitat

Ce rămîne dintr-un spectacol? De cele mai multe ori amintirea. Orice spectacol e un contract cu efemerul. Orice spectacol e compus dintr-o avalanșă de momente unice, irepetabile, imposibil de reprodus decît printr-o trădare suavă a emoției princeps. Ce a rămas din **Troilus și Cresida** la Teatrul de Comedie, din **Regele Lear** la Teatrul Național, din **Nepotul lui Rameau** la Teatrul Bulandra, de pildă? Nimic altceva decît reverberații. Cine vrea astăzi să revadă aceste spectacole trebuie să se mulțumească doar cu amintirile altora, cu reproducerea unor marfuri sau cu unele comentarii din presă. Trist destin au operele de artă ale actorilor, regizorilor și scenografilor! Ei sînt supuși, aproape inevitabil, uitării. Pentru că operele lor nu se pot admira peste timp în galerii de artă și pentru că trăiesc printre oglinzile deformate și deformatoare ale altora. Nu facem parte din categoria acelor care trimit la albume și la reproduceri în loc să trimită la muzeu și la pinacotecă. Nu facem parte dintre aceia care preferă discul și înregistrarea în locul orelor de concert la Atheneu, în locul emoției vii a unei serii unice de muzică preclasică. Nu facem recomandarea de a urmări un spectacol de teatru pe micul ecran sau pe marele ecran cîtă vreme spectacolul se joacă încă la teatru. Dar sînt spectacole de referință care trebuie conservate cum sînt conservate monumentele de artă sau vestigiile trecutului. De ce să nu profităm de marile invenții ale secolului douăzeci și să imprimăm pe peliculă spectacolele reprezentative ale timpului nostru, ca să depunem mărturie în fața generațiilor care vin că am creat momente unice și de referință în arta spectacolului, nu numai la nivel național ci la nivel mondial? Ne gîndim că la această oră, în țară, se joacă spectacole care merită să fie înregistrate și păstrate într-o filmotecă a televiziunii, sau a Studioului „Sahia” ca document necesar care se constituie într-un anume punct de vedere asupra unor capodopere ale dramaturgiei universale. Și nu numai ale dramaturgiei. Pe cine trebuie să tragem la răspundere pentru această gravă eroare de decizie sau pentru această gravă și năucitoare neglijență? Ce se va întimpla oare cu spectacole ca **Tartuffe** și **Cabaia bigoților** la Teatrul Bulandra, cu **Richard al III-lea** la Teatrul Mic, cu **Generoasa** fundație la Teatrul Național, cu **Procesul** la Teatrul de Comedie, cu **Karamazovii** la Teatrul Nottara, cu **Woyzeck** la Teatrul Giulești și din nou cu **Serisoarea pierdută** sau **Răceala** la Teatrul Bulandra, cu **Ordinatorul** sau **A cincea lebădă** la Teatrul Giulești, cu **A treia teapă** la Teatrul Național? Vor avea oare aceste spectacole același destin cu **D'ale carnavalului** în viziunea lui **Lucian Pintilie**, cu **Leonce și Lena** în viziunea lui **Liviu Ciulei**, cu **Danton** în viziunea lui **Horea Popescu** sau cu **Hamlet** al lui **Dinu Cernescu**, spectacole ieșite din repertoriu în cel mai trist anonim?

La operă se joacă **Hamlet** de mulți ani, **Hamlet**-ul lui **Pascal Bentoiu** este una din capodoperele muzicii universale contemporane, în orice caz una din operele reprezentative pentru muzica acestui sfîrșit de secol douăzeci. Rar se întimplă ca într-un spectacol de asemenea profunzime ca acela imaginat prin muzică de **Pascal Bentoiu** după versurile lui **Shakespeare**, să prindă contur scenic de asemenea valoare ca în regia lui **George Teodorescu** la Opera din București. Și totuși, marele public nu frecventează acest spectacol. La ultima reprezentație în sală se aflau aproximativ patruzeci de melomani. Trist destin de care se face vinovat atît serviciul de organizare a spectacolelor de la operă gît și presa care nu a reușit să atragă atenția în mod înțelept asupra valorii acestui spectacol. Pe de altă parte însă, e posibil ca pînă la această oră să nu existe nici o înregistrare pe disc a operii **Hamlet** cu distribuția actuală de la București? E posibil să nu fi fost filmat acest spectacol și impus pe plan mondial?

Sînt oameni de teatru, sînt actori, sînt regizori, scenografi, cîntăreți care dispar (într-un fel sau altul), dar al căror aport, la un moment dat, la arta spectacolului în România, este imposibil de trecut cu vederea, este imposibil de uitat. Cum vom putea face dovada peste timp că am avut mari actori, mari regizori, mari cîntăreți și mari scenografi dacă nu păstrăm spectacolele lor pentru fondul principal de sentimente și de cultură al generațiilor care vin după noi?

Cînd oamenii aplaudă minute în șir la sfîrșitul unui spectacol, dincolo de emoția și de entuziasmul prilejuit de actul interpretării și al creației se gîhcește și regretul că nu pot păstra clipa aceea unică, irepetabilă a ceea ce au văzut și simțit. În fiecare cascadă de aplauze există și un sentiment de tristețe și de disperare în fața timpului care trece și duce cu sine clipele frumoase ale existenței noastre. De ce să nu păstrăm aceste clipe minunate dacă ne stă în putere și în destin?

ADRIAN DOHOTARU

CAP LIMPEDE

capitalele unor țări vecine și prietene, nu li se poate reproșa nimic — efortul și dăruirea acestora fiind cunoscute și recunoscute de toată lumea — nu același lucru se poate spune despre umorul prezentat de către comicii circului în spectacolul „**Incredibil dar adevărat**”. **Siminică**, vestitul clovn, este, de ce să n-o spunem, un cap de afiș și copilul îl așteaptă să apară cu suflul la gură. Numai că în acest spectacol **Siminică** nu mai este cel pe care îl cunoaștem. Aflăm, cu mare tristețe, chiar de la început, că unul alt comic i s-a îmbolnăvit nevasta, chipurile de somnambulism. **Siminică** nu crede și-l invită pe prietenul său la o țuică la „doi plămîni”. Dar cînd să părăsească scena apare somnambula. Cu minile întinse îl îndepărtează pe cel care-i este soț și se îndreaptă spre **Siminică**. Întîi îi la portofelul și dispăre. Apoi, se reîntoarce și îi

ia „Costumul de friptură”. Dar tinăra îmbrăcată într-o sumară cămașuță de noapte nu se mulțumește numai cu atît: îi scoate lui **Siminică** și bretelele și îi ia și pantalonii. **Siminică** rămîne în niște superbe izmenețe care au, lateral, garofițe roșii. Și lumea ride sau plînge, nu ne-am dat prea bine seama, în timp ce soțul îi aduce lui **Siminică** la cunoștință că a doua zi îl va restituți ceea ce i-a fost luat — fiindcă dacă, acum, tinăra soție este deranjată cu un singur cuvînt, ea moare. Dar, culmea, femeia apare din nou. De data aceasta îl ia chiar pe **Siminică**. Soțul este înștiințat că **Siminică** îl va da înapoi soția a doua zi. În altă scenetă, înțelegem noi, tot pentru copii, **Siminică** trebuie să ascundă o rață. În disperare de cauză o introduce (unde credeți?) în pantalonul de unde își scoate ciocul din cînd în cînd. Și distracția ține cîteva

minute... Cam acesta-i genul de glume care se practică în ultimul spectacol la circul bucureștean. Băncuțele vulgare, de gang, care, fără nici un fel de exagerare, nu fac nici un serviciu umorului fără să mai vorbim de educația copiilor. Băletul este și el sub orice critică. În locul unor balerine profesioniste au apărut niște fetițe, în tot felul de costume, care se mișcă și ele cum pot prin fața spectatorilor. Foarte slabă și prezentarea. Cei doi prezentatori fac improvizații fără haz, gust și fără pricepere. Așa că, pînă una alta, „incredibil dar adevărat”, ultimul spectacol de la circul bucureștean nu mai este al copiilor... Dar nici al celor mari.

● Mi-a fost dat să văd în casa unui prieten două ciudate afișe. Erau scrise pe un fel de hîrtie, dar nu era hîrtie, sau pe un fel de pinză, asemănătoare mătăsii, dar nu era

nici pinză, nici mătase. Era un fel de material plastic. Cu o lățime de aproximativ 20 de centimetri și cu o înălțime de aproximativ 65—70 de centimetri, respectivele afișe aveau, la capete, două bețoșoare cărora li se spunea baghete. Afișele erau, în fapt, un fel de ziceri. Mai exact spus, cu litere oarecum atrăgătoare, prin grafia lor, respectivele afișe afirmau că „Trebuie să fii soni ca să dai atîția bani pe un Sony” și, de-acestă dată apelînd la o limbă străină, „Le temps fait passer l'amour, l'amour fait passer le temps”. Cumpărate de la Galeriele Fondului plastic de pe Bulevardul Magheru, aceste formidabile afișe, după părerea noastră stupide, au costat, fiecare în parte, 150 de lei. „Le-am cumpărat, mi-a zis prietenul, pe care-l știam totuși om subțire, pentru că erau... ultimele”. În ceea ce ne privește, sperăm să fi fost, într-ade-

văr, ultimele. ● În Piața Unirii, pe o suprafață de jumătate de hectar, cîteva tone de ceramică. Frumoașă, utilă. Dar, la numai cîteva metri de-acestă veritabilă comoară, cîteva tarabe care vind serpi de plastic, brățări din același material, dar în culori tipătoare, scheleți (!), portofele cu portrete de sportivi și artiste (!) etc. Dar oare nu sîntem noi, cei care tot scriem și ne împotrivim acestui comerț aprobat de cine știe cine, naivi și ridicoli aidoma umoristilor care, acum 10 ani, n-aveau alte personaje de criticat decît frizerii, icra-liștii, itebistii etc.?

● Locuitorii orașului Zalău așteptau, cu nerăbdare și cu biletele cumpărate din timp în buzunar, spectacolul Ansamblului folcloric „Mezeșul”, programat pentru 31 mai.

Firește, în primul rînd pentru reîntîlnirea cu artiștii acestei faimoase formații, dar și pentru ispititoarea listă a invitațiilor — actori ai teatrelor din Capitală. Capul de afiș — **Marin Moraru**, lată însă că în locul lui, spectatorii au fost intiminați cu un afiș politic, din care aflăm că **Marin Moraru** nu va fi prezent la această întîlnire din motive „de ordin profesional” (oare spectacolul cu pricina să nu fi fost un „motiv de ordin profesional” suficient de puternic?). Mai aflăm și că, la cerere, dezamăgiților li se restituie contravaloarea biletelor. Maramureșenii sînt însă oameni „țapeni” și nu se... dezamăgesc cu una cu două: nimeni n-a restituit biletele! Vajnică lecție de pedagogie artistică și de fair play! Așa-i, stimată (și, cum se vede, îndrăgite) **Marin Moraru**?

Rubrică realizată de **ADRIAN DOHOTARU**, **SORIN POSTOLACHE** și **TANIA RADU**

SĂ FIE PACE ÎN LUME!

În fața statuii lui Iancu,
cîntecele istoriei

Înainte de a părăsi Tg. Mureș n-am putut să nu trecem pe la statuia lui Avram Iancu. Nu am mers din obligație, ci fiindcă așa ne-a dictat conștiința. Oriunde am fi în țară vom cinsti memoria eroilor neamului, memoria lui Avram Iancu, martir universal, cu atât mai mult în locurile unde prin inspirația conducerii partidului și prin grija oamenilor figura lui este reprezentată ecvestru. Și în parcul din centrul municipiului Tg. Mureș, Avram Iancu se află la loc de cinste.

În fața statuii, înconjuțați de mii de oameni de toate vîrstele, și români și maghiari, am cîntat cîntecele din vremea lui Iancu și închinată lui, cîntecele vremii noastre. Dragostea mureșenilor pentru cîntecele de țară, față de istorie, ne-a înfiorat pînă la lacrimi. Idealul lui Avram Iancu este un ideal pentru care merită să lupti, merită să trăiești. „Trăiască în lumina acestui ideal / Români și maghiarii întregului Ardeal“. Așa cîntam la poalele Muntelui Iancu, împreună cu miile de oameni aflați în jurul statuii.

De la statuie pînă la hotel unde eram cazați, tinerii ne-au condus strigînd „Trăiască, trăiască, trăiască, să trăiască / Ardealul, Moldova și Țara Românească“. Două ore care au cutremurat Mureșul atît de drag nouă, Mureșul fraternității și armoniei.

Păcat că nici o măturie filmată nu rămîne despre aceste scene unice și irepetabile.

DUCU BERTZI

Sab cerul liber, un spectacol comparabil cu unul realizat sub orice cupolă europeană

Localitatea : Toplița, data 8 iunie 1983, în aer liber, orele 16.

Durata : 6 ore.

Număr de spectatori : 6 000.

Noutăți : La Toplița a cîntat Carmen Antal, o tînă solistă de muzică populară deosebit de înzestrată, cu timbrul vocii cald, plăcut, catifelat.

Atmosfera : Și la propriu și la figurat reze la început, apoi — electrizantă. O manifestare exemplară în toate datele ei.

Calitatea spectacolului : Notabilă în primul, exemplară în al doilea.

Aportul organizatorilor : Primarul Teodor Bendris a fost și de data asta la înălțime. El înțelege să lupte nemijlocit pe baricadele actului cultural și educațional, nu să stea în expectativă și să dea sfaturi din culise, cum din păcate se mai întîmplă. Chiar dacă nu au o sală de cultură pe măsură, cupola cerului liber a devenit la Toplița o sală cu cea mai fină acustică, înconjurată cu munți și păduri. Iar publicul, cu brațele ridicate spre cer, cîntînd frenetic.

Oraș al Călimanilor, Toplița este așezat într-un cadru natural deosebit de pitoresc, nepetrecut.

Profesorul Ilie Șandru, redactor la ziarul „Informația Harghitei“, salută în termeni cit se poate de măgulitori cenaclul și pe conducătorul său. Promisiunea din iarna anului curent, iată, a fost onorată prompt și competent. El ne spune că în noaptea de 6 spre 7 iunie a.c. a nins în munții mărginași, iar la Toplița mercurul termometrului a coborît la 0 grade Celsius. A brumat puternic; iar livezile și grădinile au fost afectate, roadele dijmuite. Sub spectrul unui frig celuior și al unei apatii a debutat însuși cenaclul nostru. Ca, apoi, atmosfera să se încălzească la „înfrăsoșu“. De reținut că Toplița este și o zonă de interferență folclorică — se simte asta inclusiv în folclor ! Urbea leagă nord-estul Ardealului cu Bucovina. Adrian Păunescu a găsit cu

cale să afirme că dangătul istoric al clopotului de la Putna n-avea cum să răzbuibue și să reverbereze pînă-n Transilvania, decît trecînd prin Toplița ! Străgînică interferență. Adevătată metaforă. În acest sens vorbind, desigur, cîntecele de sorginte populară („Cîntec de oameni“, interpretat de Vali Sterian, Cîntecele maramureșene în interpretarea lui Ștefan Hrușcă și Ducu Bertzi, „Căciula“ cu Vali Gere, ca și „Foaie verde spic de piine“ și „Balada Iancului“ în excelența interpretare a localnicei Antal Carmen) au găsit toplițenii pregătiți, cum se spune, ca la ei acasă. La cîntecele patriotice și de nuanță istorică, reacția era de asemeni de așteptat : una promptă, exactă, tulburătoare. Aș vrea să adaug că inclusiv muzica tînă, muzica rock, hard rock, blues-ul s-au bucurat de o reală și competentă primire în rîndul toplițenilor.

Adrian Ilie cu „Aceasta-i întrebarea“ a realizat cea mai bună prestație a sa. Formația „Voltaj“ a fost realmente în mare formă. Alex. Zărnescu, omul cit un munte, ne-a întrebât și avertizat, totodată, în câteva limbi de circulație : „Viața noastră unde e ? / Viața noastră ce-ai făcut cu ea ?!“ Tînărul maghiar Majay Gyözö cînta cu însuflețire tinerească „Iubesc, am curaj și mă tem“. Ionel Văduva a excelat la orgă. Ion Dumitrescu din formația IRIS ne dovedește că este un baterist de excepție. Trupa de umor „Mesaj“ (Șerban Chiosan, Popescu Lache, Ștefan Richard) ne-a bine dispus pe parcursul întregii serii. Și după.

Cînd i-am văzut pe cei 6 000 de toplițeni cîntînd cu drag și cu pasiune, ca în marile centre urbane, unde predomină elevii și studenții, mi-am zis că alegerea Topliței ca punct de popas și punct nodal și de cultură este mai mult decît justificată. Vorbește, prin glasul lui Adrian Păunescu, despre unitatea națională și sensul major al unității noastre naționale. Temeinicește un dram de conștiință vibrîndă. Lucrează spre folosul omului și al omului din om. Plămădește și promovează arta și cultura și valoarea. Solidarizează oamenii, energiile lor, în folosul înalt al binelui, păcii, frăției, etern umanului și frumosului universal. Succint, foarte succint, cam acesta este rostul și rodul Cenaclului Flacăra.

Totul a devenit fascinant abia după victoria României asupra Suediei

Localitatea : Piatra Neamț, data 9 iunie 1983, stadionul Ceahlăul, orele 16.

Număr de spectatori : 15 000.

Durata spectacolului : 7 ore și 7 minute.

Noutăți : La Piatra Neamț a cîntat „poeme răzlețe“ Ioana Proca, iar Rodica Ștefănescu Ciapă, din Iași, o fetiță de 5 ani și 4 luni, a recitat impecabil „Luceafărul“ lui Mihai Eminescu.

Atmosfera : Dominată de o căldură persistentă în prima parte. După o pauză binevenită, pentru vizionarea meciului România — Suedia (menționăm că s-au montat aparate TV inclusiv pe stadion), atmosfera devine fascinantă. Se cîntă și se recită pentru victorie. Este primul stadion din țară unde s-a cîntat și s-a aplaudat frenetic victoria tricolorilor noștri împotriva cochepierilor lui Strömberg la Stockholm.

Calitatea spectacolului : Modestă în primul, excelentă în al doilea. De reținut că s-au susținut alte două spectacole ad-hoc, unul la un liceu din municipiu, iar al doilea în fața hotelului unde au fost găzduiți membrii cenaclului. S-a adunat atîta lume la un loc, încît membrii cenaclului s-au văzut nevoiți să se despartă de cei din Piatra Neamț, cum se spune, cîntînd.

Aportul organizatorilor : De la bun la foarte bun. Fără probleme deosebite. Atît factorii de resort de la nivelul municipiului Piatra Neamț, cit și cei de la nivelul județului Neamț s-au implicat cu folos în crearea unor condiții corespunzătoare pentru o bună prestație a cenaclului nostru. Mulțumim pe această cale conducerii organizației de partid a județului Neamț, tovarășei prim-secretar Maria

Gheorghe, un om cu deosebite calități care s-a ocupat cu energie și tandrețe de organizarea cenaclului, oferindu-i un cadru ideal de manifestare. Toată recunoștința noastră organizatorilor uteciști, tuturor aceluia care s-au preocupat de buna reușită organizatorică a spectacolelor desfășurate pe teritoriul județului Neamț.

9 iunie 1983. Orele 16. Stadionul Ceahlăul. După un frig năprasnic la Toplița, iată-ne pe o vreme de caniculă la Piatra Neamț. Dealțiinteri, căldura și-a pus amprenta și asupra primului spectacol. Se cîntă pentru „speranța pozitivă“ a României în meciul cu Suedia și parcă publicul ieșise din amorțeală. Dintre trei variante de spectacol se optează pentru cea mai generoasă. La orele 19 și 15 minute se intrerupe spectacolul, pentru a fi reluat la orele 22 și 15 minute. Adrian Păunescu e întrebât ce pronostic dă pentru meci. El răspunde : România bate astăzi seară Suedia. Unii rid în hohote. Și într-adevăr, la Piatra Neamț totul a devenit fascinant abia după victoria clară (unii zic tactică, eu l-aș zice de talent pentru că unde există talent poate exista și tactică, reciproca e nulă) a românilor asupra suedezilor lui Strömberg. Din cele mai apropiate și din cele mai depărtate cartiere ale orașului (Dăr-mănești, Mărăței I, II, III, Dacia, Făgetului, Precista, totuși, ce nume neinspirate ale unora dintre cartiere), tinerii s-au înapoiat la spectacol și nu oricum. Cu părinți și rude, cu tot alaiul ! Stadionul număra peste 15 000 de suflete. Victoria de la Stockholm a dinamitat spiritele. Se spun cuvinte despre valori și cu deosebire despre valorile tinere. Astăzi România înseamnă mult în fotbalul european și nu datorită unei conjuncturi.

În interpretarea lui Mihail Stan, „Mistretul cu colți de argint“, de Ștefan Aug. Doinas, cap de serie al baladei culte românești, dă manifestării subiect de meditație. La miezul nopții, cu luminile stinse, se recită „Rugă pentru părinți“, de Adrian Păunescu. Ard în noapte doar luminile ochilor și ici, colo, cite-o făclie. De la dragostea de părinți începe totul, inclusiv dragostea de neam și de țară.

Din nou istoria „contactează“ cu prezentul. Sint 159 de ani de la nașterea lui Avram Iancu, acest erou între eroi ai poporului nostru și martir universal. În conștiința neamului el nu a trecut în neființă, ci doar a plecat puțin : „Domnilor, vorbiți înainte, eu mă duc în munți să fac revoluție“... Un alt medalion al seriei a fost semnat de Gil Ioniță care, avînd treburi familiale urgente, a și părăsit spectacolul. Între timp, propune la „Congresul mondial al firii“ un tulburător mesaj : „Să ne iubim“. Pentru că iubirea ne face mai tandri și mai buni. Mai umani. Căci bine spunea Marin Preda. „Unde dragoste nu e, nimic nu e...“

Alte prezențe notabile ale seriei. Ioana Proca recită citeva „poeme răzlețe“. Rodica Ștefănescu Ciapă, o fetiță de 5 ani și 4 luni, recită impecabil „Luceafărul“ lui Eminescu, așa cum nu știu citi absolvenți de liceu știu s-o facă la ora asta. Ea recită și franțuzește și dansează șlagăre ale vremii. Ce mai, un drac de fată !

Așadar, emisiunea radiofonică de joi seara „Valori ale muzicii tinere“ a fost ascultată nu pe unde, ci pe viu ! Cu un privilegiu nebănuit ! Emisiunea a durat mai bine de 7 ore ! Deci, trei emisiuni radiofonice puse cap la cap : date prin tele-radio-simpatie pentru cei din Piatra Neamț.

Roman, așa cum a fost

Localitatea : Roman, data 10 iunie 1983, Stadionul municipal, orele 19.

Număr de spectatori : 15 000

Durata spectacolului : 6 ore și 5 minute.

Noutăți : Debutează în cenaclu tinerii româșcani Luminița Nădejde, Iacoviță Daniela, Emil Mărtinaș, Zaicu Iuliana, Norel Maghiuc, Iulian Teslaru, Valentin Murariu. Așadar, mulți oameni de talent la Roman.

Atmosfera : Deplorabilă la debutul spectacolului. Lumea se încălzește și, treptat-treptat, spectacolul intră pe făgașul său normal. Devine remarcabil.

Calitatea spectacolului : De la medie la bună. Cu momente excepționale. Cercul innourat și plumburiu, ploaia care amenința să se dezlănțuie — și care chiar s-a dezlănțuit, — în fine, ploaia mărunță, rece și persistentă au drămuț valoarea spectacolului. Totuși oamenii au invins prin forța lor interioară !

Aportul organizatorilor : Foarte bun.

Ne îndreptăm cu autocarul spre Roman și urma să coborim tot mai mult în sudul țării. Pe traseul celor citorva mii de km

am văzut oamenii trebăluind la muncile cimpului. Am văzut oameni la prășitul porumbului (indeoște femei); am văzut bărbați la adunatul finului din prima coasă; am văzut mătăhăloasele de combine imbuind din lanurile de orz. Grea și aspră munca de țaran, dar eu nu vă spun un lucru nou acum. Pe moment m-a încercat un sentiment de jenă : în ce lucrează din greu, iar noi tăifășuim. Să fie așa? După o săptămîna cheiată de turneu mi-am dat seama că de mult greșeam. În cenaclu se munceste 10-14 ore pe zi. Se doarme puțin. Dar, oare, artistul nu adună și el, cumva, „finul“ de dinlăuntrul oamenilor ?! Așa am înțeles poezia „Actorul“, în rostirea lui Adrian Păunescu. Dacă simți din cînd în cînd o rupere de sine, un fel de instrăinare, nu e întîmplător. În fond, cit de iubit sau cit de urit este artistul? Munca artistului adevărat nu este cu nimic mai ușoară ca munca țaranului ori a muncitorului.

La Roman, ca și în alte părți, ploaia avea să ne însoțească în finalul acesta de turneu. S-au și ivit mari probleme. Cu stațiile de amplificare. Cu instalațiile electrice. Cu instrumentele de percuție. Pe strunele chitarei electrice, în loc să „zbucescască“ sonori melodioase, țîșneau scînteie electrice și curent de 220 V. În atari condițiuni, este și normal că greul spectacolului l-au „tras“ formațiile și instrumentiștii, cit și echipa tehnică. Româșcanii, în schimb, au rămas locuți. Trupele IRIS, VOLTAJ, PRO MUSICA, FLAPO, precum și Compania de sunet a lui Vali Sterian au dus căruța greului acestui spectacol, dacă mă pot exprima

ghiță, Zaharia Nica). De asemenea, a făcut senzație grupul local „Akropolis” (compus din tinerii greci Carcalis Ianis, Alexander Machedon, precum și Tudor Gabriel).

Atmosfera: Dintre cele mai incinse din câte mi-a fost dat să văd vreodată pe un stadion (inclusiv la meciuri). Deși afară ploua, cum se spune, ca-n lirica lui Bacovia, publicul gălățean a participat prob și competent la receptarea muzicii tinere și a poeziei, ba chiar s-a implicat serios în spectacol, cîntînd fulminant de la un capăt la altul al său. A devenit un receptacol, dar și un emițător fidel. Repertoriul cenaclului este cunoscut exact la Galați și asta face participarea publicului activă. Dinamică. Exactă. Un public de nota 100, ce mai, chiar dacă notele se dau numai pînă la 10, cu stelute. (În privința stelutelelor, să le acordăm gălățenilor de 70 ori cîte 7, deoarece le merită din plin.)

Calitatea spectacolului: De la excelent în sus. Nu găsește comparații pe măsură. Aportul organizatorilor: Întru totul excepțional. Mulțumim pe această cale organizatorilor. Mulțumim factorilor de ordine.

Se cuvine să aducem, neîntîrziat, mulțumirile noastre fierbinți organelor de partid județene și municipale, pentru felul vădit și emoționant în care s-au implicat în sprijinul nemijlocit al manifestării de la Galați. Felicitări, Galați! Incontestabil, devenit campion absolut al Cenaclului Flacăra pe toată perioada de la înființarea sa și pînă azi cînd, iată, curînd își va sărbători 10 ani de filantropie!

După ce devenise campion de primăvară al Cenaclului Flacăra — Galațiul nu numai că și-a păstrat „trofeul”, dar l-a sporit în carate. Carate ale calității, duratei, intimității. Drept să spun n-am mai văzut niciodată așa ceva. Este 30 000 de oameni au participat pentru prima oară în viața lor, parcă la chiar nunta vieții lor! Nunta care a fost întru totul superbă. Care a fost întru totul de referință. Manifestarea de la Galați nici nu are termeni de comparație. În acest sens, cu atît mai mult regretăm absența televiziunii, care, deși și-a anunțat prezența, a binevoit să și-o amine! Actorul Mihail Stan, om umblat în lume, a spus la un moment dat: „Am colindat Europa și lumea în lung și-n lat. Ceea ce s-a întîmplat la Galați, nu are seamăn. A fost un spectacol grandios, cum n-am văzut nicăieri în lume”, a conchis Mihail Stan.

Iar pentru ca paharul bunelor să fie plin ochi, la Galați, în noaptea de 11 iunie s-au „produs”, în cenaclu, cîțiva tineri gălățeni deosebit de înzestrați. Grupul „Adelaida” a mai cîntat în Cenaclu Flacăra. De asemenea, cu umor de bună calitate a fost prezent și Marian Corjos. Au debutat însă sub cele mai ferice auspicii și cu o notă maximă, grupul „Akropolis”, format din tinerii greci Ianis Carcalis, Alexandru Machedon precum și Tudor Gabriel. Grup excepțional. Ei își fac intrarea definitivă în Cenaclu Flacăra cu cîteva cîntece grecești. Spectacolul creștea nu oricum, ci de la excepțional în sus! Uimitor cum gălățenii cunosteau aproape integral repertoriul cenaclului. La Galați se află cel mai bun public al său. Niciodată însă, pe stadionul din Galați n-a fost o astfel de mare vibrînd de oameni! Multimea care se afla în cîntare și într-o armonioasă legănare era desprînsă, parcă, dintr-o pinză de Van Gogh. O parte a cerului lumii s-a coborît la Galați. Televiziunea a pierdut un mare și inegalabil spectacol.

În mare formă și în mare vervă, cu verbul său incandescent, incendiar, poetul Adrian Păunescu a „hipnotizat”, pur și simplu, mulțimea. A creat cîteva momente de excepție asupra cărora vom stăruî. Primul a fost privitor la folclor și la rosturile sale în lumea contemporană. Nevoia de ritual a poporului nostru ține de însăși structura poporului

nostru, de tradiția sănătoasă a sa. Un alt moment înalt, distinct, a fost acordat Domnului nostru peste limbă și grai, Mai Marele EMINESCU MIHAIL. De la Eminescu s-a trecut la arta greacă (Eminescu însuși era familiarizat ca nimeni altul în vremea sa cu arta antichității și cu literatura acesteia). Asupra artei grecești a stăruit îndelung. Un cîntec grecesc a provocat tot cerul și cerul se îngina cu acesta și plîngea tocmai de aia, din cîntec, adică.

Toți diriguitorii culturii noastre ar trebui invitați la Galați, într-un schimb folositor de experiență. Publicul adecvat „fenomenului Flacăra” abia aici se poate „detecta” în toată plenitudinea și frumusețea sa. În toată măreția sa. Aici, la Galați, pe malul Dunării. Acești oameni au dat, realmente, tot ce au putut. Acești oameni au fost inițiați cu cîntecul, dar și cu perspectiva. Lupta lor pentru mai binele țării și al lor personal înseamnă o luptă cu rost, cu ideal. Căci nici o luptă adevărată nu se poate da fără un ideal anume.

A fost o seară de excepție pentru gălățeni, pentru noi însine. Spectacolul cu numărul 1000 (nu pronosticăm, dar bănuim) credem că se va desfășura tot la Galați! Gălățenii o merită cu prisosință. Poate că atunci se va deplasa, în sfîrșit, și televiziunea la fața locului. Să ne trăiești Galați! Bravo, Galați! Campion fără drept de apel. Oraș-resedință al Cenaclului Flacăra. Oraș-embematic al manifestărilor Flacăra.

Deci, pe curînd, sau rămas bun, sau la adio, București?...

Localitatea: București, 12 iunie 1983, Arenele Romane, orele 19.

Durată: 6 ore și 15 minute.

Număr de spectatori: 5 000.

Noutăți: Salutăm în mod deosebit prezența lui Mircea Lucescu, antrenorul echipei naționale de fotbal a României, în mijlocul membrilor componenți ai Cenaclului Flacăra și al publicului bucureștean. El nu a uitat că Flacăra și Cenaclu Flacăra au crezut în el și la neceaz. De asemenea, un invitat de onoare al serii a fost mult prețuitul Nicolae Florei, prim solist al Operei Române din București.

Atmosfera spectacolului: Deploabilă și chiar suburbană (prin fluierăturile și fogașiala unor) — asta în prima parte. Spectacolul avea să se încheie, totuși, într-o notă de sus pe portativul preferințelor și al momentelor excelente realizate în găzduitoarele arene construite în stil roman.

Calitatea spectacolului: Medioeră. Au existat însă și „oaze” de spectacol de mare clasă. Un astfel de moment a „provocat” Nicolae Florei, cîntînd „Iancule mare. / Iancule tare. / Cu noi să fii”. Cîntecele de neam și de țară au electrizat realmente tinerimea bucureșteană, prezentă. (Cam eterogenă, ce-i drept e drept.)

Aportul organizatorilor: Bun. Nu s-au lăsat probleme deosebite. O aparență familiaritate între membrii componenți ai unor formații și unii tineri din „arenă” au procurat rupeți de ritm în spectacol și atmosferă fluctuantă. În astfel de condițiuni, este și greu de anticipat cînd anume își va mai desfășura Cenaclu Flacăra un nou spectacol la București. Adrian Păunescu spunea că niciodată.

DORIN SĂLAJAN

Ati citit cronicile cu numerele: 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991.

Programul cenaclului Flacăra

Cenaclu Flacăra se pregătește de un nou turneu. Acesta urmează să înceapă luni, 20 iunie, în județul Sibiu, în care membrii cenaclului vor susține manifestări timp de o săptămînă. De luni, 27 iunie, pînă luni, 4 iulie, cenaclu va răspunde solicitărilor primite din partea iubitorilor de muzică și poezie din județele Timiș, Arad, Alba și Brașov.

Orice alte propuneri vor putea fi luate în considerație în funcție de posibilitățile concrete ale cenaclului.

Toate spectacolele de seară vor începe la ora 19.

GALA 1000 ÎN DATE SINTETICE

— Gala 1000 s-a desfășurat între 11 aprilie și 12 iunie, turneul cuprinzînd 91 de manifestări, de la 901 la 991. Deci mai sînt 9 spectacole pînă la cifra 1000.

— Numărul spectatorilor prezenți la manifestările noastre în această perioadă a fost de 481 200. După acest turneu, numărul spectatorilor cenaclului pe parcursul celor aproape 10 ani de existență se ridică la 2 836 200!

— În cele 63 de zile, numărul orelor de spectacol s-a ridicat la 365 de ore și 12 minute, ceea ce înseamnă o medie de 5 ore și 47 de minute pe zi și 4 ore pentru fiecare manifestare.

— Cel mai lung spectacol din acest turneu și din ultimii ani, cel de la Buzău: 8 ore și 45 de minute.

— Cel mai scurt spectacol: 40 de minute la Slobozia, în 26 mai, în prezența a 8 000 de spectatori, pe furtună.

— Cel mai bun spectacol: cel de la Galați din 11 iunie, desfășurat timp de 8 ore și 25 de minute, din care peste 6 ore pe ploaie. Galațiul, campion de primăvară datorită spectacolului din 25 mai, tînde să devină și campion de vară.

— Recordul de audiență, tot la Galați, tot în 11 iunie, 30 000 de spectatori. Galațiul deține și recordul de participare de-a lungul întregului turneu cu 55 000 de spectatori în 2 zile, urmat de Craiova cu 43 000 în 4 zile și Iași 40 000 în 4 zile.

— Cel mai cald, mai intim spectacol, la Satu-Mare.

— Cele mai grele 48 de ore, între 10 iunie, orele 19, la Roman, și 12 iunie, orele 19, la București: 15 ore de spectacol, 450 de km străbătuți.

— Cea mai lungă zi, 17 mai, la Iași, cu 12 ore și 40 de minute de spectacol.

— Record de debuturi, 72, din care reținem grupul gălățean „Adelaida”, Grupul clujean constituit din Anca Ranga și Loredana Romănu, Rodica Ciapă Ștefănescu, grupul „Acropolis” din Galați.

— Au revenit în cenaclu: Vali Sterian și Compania de sunet, Voltaj, Ion și Gelu Chiriac, Nicolae Florei.

— Spectacolele au avut loc în 20 de județe, în 46 de localități. Drumurile cenaclului au trecut însă pe teritoriul a 33 de județe, însumînd 6 000 km.

— Membrii cenaclului au prezentat publicului 8 cîntece noi: Nu te mai gîndi (Bob Dylan) și „Pe cine și cîte cărăci” (Ducu Bertzi) interpretate de Ducu Bertzi, „Veniți cu noi” și „A mai trecut o zi” (Flapo), „Curcubeul” și „Poarta de foc” (Pro Musica) „Concluzii” cu Vali Sterian, „Vis” (Voltaj). Trupele rock ale cenaclului au fost deci mai productive decît interpreții de muzică folk.

— În spectacolele acestui turneu s-au cîntat și recitat versuri de: Mihai Eminescu, W. Shakespeare, S. Esenin, Evgheni Evtusenko, Jozsef Attila, Meliusz Jozsef, Jtschak Katsenelson, George Bacovia, Lucian Blaga, George Cosbuc, Ion Minulescu, Alecu Mateevici, Nicolae Labiș, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Alexandru Andrișoiu, Nichita Stănescu, Dumitru Popescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Romulus Vulpescu, Virgil Carianopol, Gheorghe Pituș, Constanța Buzea, Mircea Micu, Ioan Alexandru, Ioana Proca, Dan Verona, Ion Nicolescu, Doina Sălăjan, Paul Tutungiu, George Damian, Ion Gheorghe Pricop, Marian Odangiu, Gheorghe Azap, Adrian Păunescu.

— Componența maximală a cenaclului în această perioadă: Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru, Gil Ioniță, Ducu Bertzi, Mihaela Popescu, Valeriu Penișoară, Arpad Domokos, Tatiana Filipoiu, Magdalena Finna, Sorina Feher (Ecoul), Eugen Baboi și Marius Bațu (Poesis), Costas Caracostas, Majay Gyözo, Nicolae Cenani, Vali Gere, Constantin Dragomir, grupul Iris (Florin Ochescu, Ion Olteanu, Mihai Popescu, Ion Dumitrescu, Sanda Lăcătușu), grupul Voltaj (Adrian Ilie, Gabi Nacu, Doru Borobeică, Nicolae Dinescu și Cristian Minculescu), grupul Pro Musica (Ilie Stepan, Grigore Bujor Hariga, Dietrich Krauser și Vasile Dolga), grupul Flapo condus de Alexandru Zărnescu și în componența Ionuț Văduva, Jerry Schwartz și Romeo Beianu, Camelia Genoveanu, Valeriu Sterian și Compania de sunet cu: Florin Porumb, Mihai Teleagă, Iulian Constantinescu, grupul satiric Mesaj (Lucian Popescu, Serban Chiosan, Ștefan Richard, Dan Coveanu, Mircea Năstase), actorul Mihail Stan, grupul gălățean „Adelaida”, Andrei Păunescu, Octavian Bud, Emilian Onciu, Traian Păcuraru, Cătălin Condurache, Anca Ranga și Loredana Romănu, Lucian Peța, Gheorghe Cotruș și Grigore Prodan, Rodica Ciapă Ștefănescu, Nicolae Florei, Ion și Gelu Chiriac, Mircea Botan.

UCU BERTZI

și. Eroii serii au fost Ion Dumitrescu, Ionel Văduva, Adrian Ilie, Ilie Stepan, Grigore Bujor Hariga, Dietrich Krauser, Vasile Dolga și alții. Un gest de mulțumire, din acest dreptunghi de pagină dactilografată, se cuvine și echipei tehnice formate din Costel Ionescu, Cristian Lemie ș.a.

De asemenea, au fost și cîteva momente-bele de serie. Cînd s-a cîntat la orgă „Senata lumii”, stadionul întreg s-a transformat în templu. S-a căutat și s-a dat șansa păcii, prin cîntec! Să fie durabilă! Stadionul se transformase, metaforic vorînd, într-o pasăre cu două aripi uriașe. Iată, s-a făcut ora 2 din noapte. Oamenii se risipesc pe la casele lor. Popasul ostru a fost scurt la Roman. Miine, în anul prinziului, vom pleca spre Galațiul mult așteptat. Kilometri și kilometri și este 5 ore de drum istovitor.

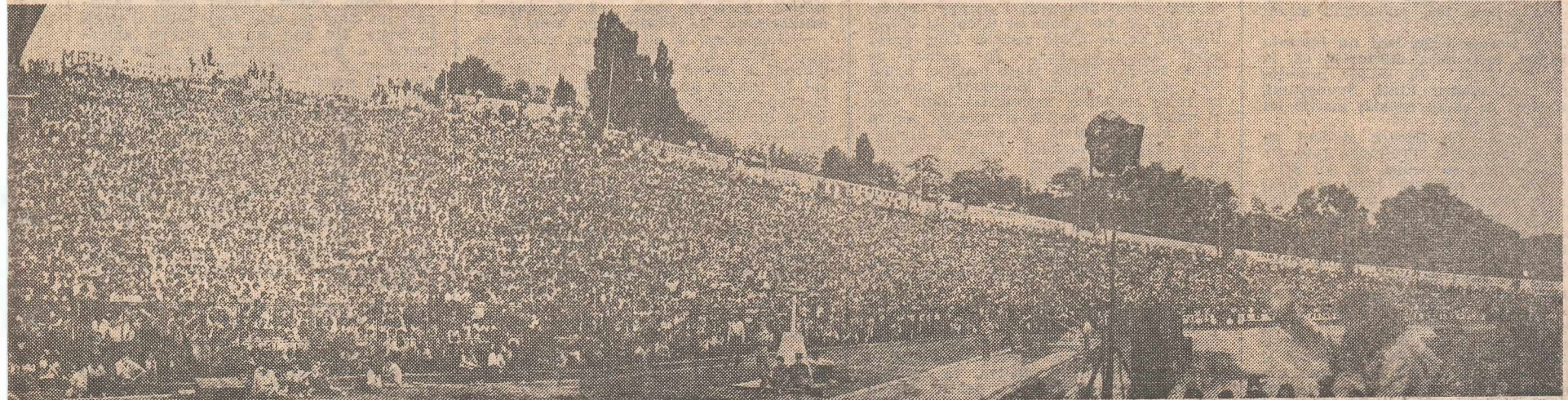
Galațiul — campion absolut al Cenaclului Flacăra

Localitatea: Galați, 11 iunie 1983, Stadionul municipal, orele 19.

Durată spectacolului: 8 ore și 25 de minute, adică, incredibil dar adevărat, 15 minute!

Număr de spectatori: Record. 30 000.

Noutăți: La Galați au făcut o bună impresie în cenaclu tinerii gălățeni Marian Corjos (umor de bună calitate), grupul folk „Adelaida” (Carmelia Gheor-

Alteceva și-ar mai putea dori Măria-Sa, Cultura?!

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

MARIA BANUȘ:

(Urmare din pag. 13)

mită revărsare a vieții, să aibă antenele sensibile la mișcarea cîmății sociale și politice, foarte năvălitoare, așa cum se știe. Nici Europa, nici România nu erau în acel moment niște grădini liniștite, în care să poți, ca și acum, să-ți cauți patimile personale la nesățuit, fascismul, amenințările care plauzau asupra țării, asupra fiecărei țări, războiul m-au smuls din universul fierbinte și ei, dar altfel fierbinte, al poeziei adolescentine.

— Cînd vă privec fotografiile din acei ani imi uau seama că ați fost foarte frumoasă. Așa erati?

— Eu nu mă socoteam frumoasă. Dimpotrivă, aveam tot soiul de complexe.

— De superioritate?

— O, nu, dimpotrivă, de inferioritate.

— De ce?

— N-aș vrea să răspund la această întrebare. Poate că acești factori care par negativi au și aspectul lor pozitiv, au latura de compensare a nemulțumirii, pentru că nu mă refer numai la fizic. Erau stări de complexare, de nemulțumire legate de mine, de ambianța în care trăiam. Asta ducea la nevoia compensării și sublimării în artă. Artă se naște și din insatisfacții, mai ales din insatisfacții. Acestea, trecute prin filtrul spiritului, pot duce la revoltă. Marele ei DA se naște dintr-un NU fundamental. N-aș vrea să fiu înțeleasă greșit. În NU-ul acesta, al copilăriei, al adolescenței există și sentimentul afirmativ, marele DA al extazului de a fi. Și cred că, de-a lungul vieții, creația se naște tocmai din dialectica aceasta a lui DA și NU, a fenomenelor de aderență la ceea ce iubim, sau ne subjugă și de respingere a ceea ce vrem să dispară din viața noastră sau din cea socială.

— Ați trăit sub amenințare, „sub camuflaj”. Cum se poate rezista la presiunea istoriei?

— Se poate rezista în multe feluri. Ar însemna să spun prea multe truisme deodată. În momentul de față și avînd bruma de experiență pe care o am, aș spune că artistul se cuvine, s-ar cuveni în modul cel mai eficace, să reziste prin arta sa. Nu din egoism, nu din lașitate, ci dintr-o conștiință înaltă și adecvată la menirea și la posibilitățile artei, literaturii, de a răspunde presiunilor istorice. Interesează însă mai puțin cum am rezistat eu și în ce măsură am ținut seama de aceste considerații, care sînt ale vîrstei mele de azi.

— Să înțeleg că vă descoperiți vreo vinovăție?

— Iubite George Arion, să terminăm cu verdictele vinovat-nevinovat. Am participat sau am asistat mai departe la prea multe procese de acest soi, care desconsiderau specificul artei și specificul psihologiei creatorului de artă, pentru că se ne mai îngăduim azi să spunem despre cutare că ar fi fost vinovat pentru că nu s-ar fi sincronizat cu ceea ce li se părea unora că erau comandamentele momentului. Libertate creației!

— Într-adevăr, se pot povesti și întâmplări amuzante, așa cum făceau tinerii nobili din DECAMERONUL, în timp ce ciurma făcea ravagii printre semenii lor. Dar arta poate adopta și o atitudine contrară, poate să nu-și întoarcă fața de la fenomenele care îi amenință pe oameni.

— Fiecare avem un destin și istoria literară va fi cea care va spune în ultimă sau penultimă instanță al cui destin a fost mai fericit pentru valoarea înfăptuirilor lui artistice și al cui destin a plătit un tribut prea greu frământărilor epocii sale și presiunilor uriașe care s-au abătut asupra lui.

— Ce v-a deranjat cel mai mult din tot ce s-a înfăptuit împotriva omului în anii pe care i-ați trăit?

— Umilirea omului.

— Mi-ați răspuns instantaneu.

— Am spus-o spontan. A fost primul cuvînt care mi-a venit pe buze. Secolul nostru a excelat cu un atroce rafinament în a chinuși umanitatea sub diverse forme, începînd de la schingiurile fizice, pînă la cea umilire la care m-am referit înainte. Am putea întocmi nesfîrșite liste de cazne fizice, psihice și morale la care bietul om sub vremi a fost supus în vremurile pe care le-a trăit.

— Din vina dumneavoastră a suferit vreodată cineva?

— Eu sper că nu. Dacă imi pot face niște reproșuri — și mi le fac — e că multe lucruri nu le-am înțeles în profunzime. Le-am înțeles și interpretat greșit sub presiunea unor influențe și spălări ale creierului care se făceau zi de zi și în proporții de masă în rîndul artiștilor. Sau imi reproșez că nu m-am bătut întotdeauna de ajuns pentru restabilirea adevăratelor valori atunci cînd orizontul meu spiritual începuse să se clarifice, să iasă din ceturile prin care trecuse mai ales la începutul „obsedantului deceniu”. Dar imi permit să-ți pun și eu o întrebare: ai dumneata conștiință de vreo fantă de-a mea care ar fi putut să ducă la răul cuiva?

— Nu.

— M-am ferit întotdeauna să fac rău

vreunui coleg de-al meu și, în măsura în care m-am priceput, am încercat prin diverse articole să ajut la promovarea unor scriitori despre care credeam că merită atenția cititorilor în mai mare măsură. E clar totuși, bine știut că nu poți să trăiești, fără a imprăștiia în jurul tău și bucurii și suferințe.

— Încă din tinerețe ați năzuit la o nouă lume. Cum s-a realizat contactul cu ea?

— Au fost mai multe etape ale acestui impact. În primul rînd, imediat după 23 August 1944, a fost un moment de romantism revoluționar, în care impactul a fost mai puțin dureros și mai degrabă euforic, exultant, eliberarea de sub fascism și de sub dictatura antonesciană, mari reforme, proiecte, visuri, așteptări. După ea a urmat o perioadă mai complexă, în care, paralel cu realizări importante, au avut loc, așa cum prea bine se știe, multe deformări de la ceea ce credeam noi, cei care fuseserăm de stînga și comuniști încă din tinerețe, că va fi societatea socialistă. Au avut loc cunoscutele evenimente, în cursul cărora s-au pierdut fără sens mulți oameni. Și asta nu în toți unii cîociori revoluționare, care, cît de cît, să le fi putut justifica. Perioadă deci în care impactul la care te refereai a fost dureros, trăirile incilcite. Ceea ce nu înseamnă că eu personal cunoșteam și înțelegeam foarte bine tot ceea ce se petrecea în jurul meu. Multora din aceste valuri tulburi, negre, care ajungeau pînă la mine, căutam să le dau o explicație printr-o fals înțeleasă noțiune, aceea a necesității istorice, revoluționare. Ei bine, nu erau necesare. Azi, din fericire, aceste evenimente sînt de domeniul trecutului.

— V-ați făurit destinul exact așa cum ați vrut?

— Sigur că nu trăim între pure esențe și că nimic nu este simplu, univoc, nu are o cauză unică. Sînt snopi de cauze, cel mai mărunț act al nostru este efectul a multiple cauze. Cu atît mai mult cînd luăm în considerare ansamblul, ceea ce de la o anumită vîrstă se cheamă destin. Între aceste multiple cauze cred că un rol mare îl joacă și propria noastră ființă, ca să nu spun vorba pretentioasă: personalitate. Și dacă destinul meu este către amurgul lui, un destin discret, de umbră, de refugiu, de reculegere — iarăși pentru a nu rostii vorba necorespunzătoare intru totul de „lăsare în umbră” — acest sfîrșit de destin mi se datorează în bună parte mie însămi.

— Să înțeleg că nu vă mai interesează ce se petrece cu semenii dumneavoastră?

ȘTEFAN BĂNICĂ:

(Urmare din pag. 13)

Pintilie, Valeriu Grama... Vă mărturisesc ceva: Pintilie, pe vremea liceului, era în afara problemelor de teatru. Atracția lui se numea literatură. În liceu am făcut un Rică Venturiano, mai mult din joacă decît din pasiune. Nimeni dintre noi nu avea microbul teatrului.

— Oare am auzit bine? Chiar și Pintilie era dezinteresat de fascinația Thaliei?

— Aflați de la Ștefan Bănică, colegul lui, că asta-i realitatea. De multe ori, în singurătatea mea, stau și mă gîndesc: oare cînd i-a apărut lui Pintilie pasiunea și cum și-a descoperit talentul pentru teatru? Vă rog să rețineți că atunci cînd am părăsit trupa giuleșteană pentru a veni la Bulandra, unul dintre motive se numea Lucian Pintilie.

— Ajungem noi la Giulești imediat. Dar spuneți-mi mai înțiu cum ați ajuns la institut?

— Cînd se apropia bacalaureatul, au început, în familie, frământările. Tata zicea să mă fac avocat, admirînd la mine logoreea și aplombul în discuție. Mama, care urmărea toate emisiunile de radio unde eram prezent, nu conținea să se laude în toată mahalaua cu fiul ei, zicea, deci, să mă fac actor. Mai susținea biata mama mea că, de vreme ce eram distribuit alături de mari nume, înseamnă că am talent. Eu, sîracul de mine, spuneam două-trei replici și mama mă și vedea, cel puțin, de valoarea lui Birlie. Destinul meu în teatru se numește Radu Beligan. Parcă a fost ieri: am imprimat ceva la radio. La plecare, Beligan m-a poftit în mașină fără să șoptească ceva. Am coborît direct la secretariatul institutului unde, peremptoriu, i-a zis secretarei: „Inserie-l”. Am rămas perplex și am zis: nu, Beligan, tăcut, m-a luat de mîna, m-a condus spre una din clasele goale, și, așa, din senin, mi-a tras două palme. Apoi, ca și cum nu s-ar fi întimplat nimic, mi-a ordonat: Acum mergi de te-nscrie. Știu eu de ce. Am intrat din primul foc, devenind elevul marelui Finți.

— Zilele trecute l-am luat un interviu lui Rauțchi, care mi-a mărturisit că, la institut, a existat un singur profesor adevărat: Alexandru Finți. Spuneți-mi, ca fost elev, în ce-au constatat marile lui calități de profesor?

— Se apropia de fiecare student cu răbdare și înțelegere. Pretindea tuturor după posibilități, se ocupa de noi diferențiat, de așa manieră încît în final toți să fim aduși la același numitor. Cînd ne urmărea evoluțiile participa alături de noi și se bucura deopotrivă. De la el am deprins etalonul meseriei pe care îl voi respecta toată viața: măsură și fixare. A fost un mare meșter.

— După mine sînteți un actor complet. Faceți comedie, cîntați, dansați, și ați avut succes, în urmă cu ani, chiar și în dramă. Vă țin minte în VICTIMELE DATORIEI, alături de Gina Patrichi și Virgii Ogașanu. Această pluralitate v-a conferit statut de vedetă, numele lui Bănică fiind pînă acum cîțiva ani succes sigur de casă. Ce mai, steaua Bănică

strălucea puternic în constelația actoricească. De cîțiva ani, am impresia că un con de umbră încearcă să vă-nvaluiască. Care e starea vedetei în această situație?

— Proastă. Nu uitați că de 7 ani, la Bulandra, n-am avut nici o premieră. Colac peste pupăză, filmul mă colește, iar la revistă, nu fortuit, am renunțat.

— Să luăm situațiile pe rînd: ați plecat de la Giulești, cu toate că acolo ați cunoscut un mare triumf, aveți publicul lui Bănică, piese montate pentru Bănică, aplauze pentru Bănică. Iată, prima piesă pe care o jucați după ce v-ați însănătoșit se numește „ESCU”, deci tot cu trupa din Giulești vă faceți reîntrirea pe marea arenă a teatrului bucureștean. Spuneți-mi cu mină pe inimă: oare n-ați greșit părăsind trupa giuleșteană?

— Plecarea mea n-a fost întimplătoare, ci deliberată. Atunci, la Bulandra, erau două nume celebre: Ciulei și Pintilie. Și vreau să văd actorul care ar refuza să joace sub o asemenea firmă.

— Cum de n-ați făcut filme?

— Am jucat două-trei roluri și atita tot.

— Foarte puțin.

— Parerea mea sînceră este că în cinematografie se petrec lucruri înfiorătoare: prea multe bisericuțe, prea multe sublerane, prea mare dezinteres pentru artă. Cine știe să străbătă subteranele poate ajunge pe generic. Cine nu, nu. Apoi, mai cred că regizorii nu prea vin pe la teatru, de unde și autoinstruirea. De, ei au pîinea și cuțitul. Nu am nimic cu neprofesioniștii, dar doresc să nu se uite că actorul este actor cu meserie cu titlu. Prea mult amatorism în unele producții cinematografice.

— La televiziune de ce nu apăreți?

— Mă întreb și eu: a fost o vreme cînd eram foarte solicitat. Se pare că interesul pentru mine a scăzut. Ce mi se oferă nu mă interesează. Eu înțeleg să cînt, dar într-un cuplet de bună calitate. Dacă numai aș cînta, înseamnă că m-aș contrazice. Muzica ușoară își are profesioniștii ei. Să-și facă meseria!

— De ce nu mai jucați revistă, de ce nu mai faceți comedie?

— Pentru că atit una cît și cealaltă nu se mai scriu. Sînt genuri majore, amice, care cer să fie scrise cu talent și curaj. Umorul nu se poate cartela. Cine crede acest lucru se înșală. În materie de umor avem o foarte mare tradiție. Acum sînt încercări timide. Societatea noastră, ca orice societate, antrenează după sine și bune și rele. Satira și umorul, pentru a fi crezute, trebuie să atace și problemele majore, Chelnerli, frizerii și bișnițarii nu mai prezintă nici un interes pentru un textier care se respectă. Dacă nu avem texte de bună calitate, eu zic să ne întoarcem la trecut. După mine, marele Mușatescu poate ține așigul cîteva stagiuni. Dar mai sînt și alții. Nu trebuie eu să vi-i amintesc. Dați-mi o „revistă de altădată” și merg singur să cer un rol.

— De-a lungul anilor au apărut foarte multe cupluri, care erau apreciate de marele public. Aproape toate s-au destrămat. Este o mai veche frîmțare a mea, care, probabil, cîndva, va prinde contur. Am o întrebare pentru Ștefan Bănică: de ce nu mai face cuplu cu Stela Popescu?

— Ne-am înțilnit acum 14 ani la tele-

vizione și vreau să cred că am făcut un lucru foarte bun. Remarca dumneavoastră este foarte judicioasă. Din păcate, cuplurile de succes nu prea rezistă vremii. După cum se știe, pentru a fi alcătuit, un cuplu are niște legi ale lui (una din ele cere ca partenerii să fie de valoare apropiată). Și acum începe greul: actor mare, personalitate mare, pretenții pe măsură, capricii asjiderea. Ce mai, două săbii nu pot încăpea într-o singură teacă. Și, cum este firesc, totul începe de la un fapt minor. Așa a fost și cu noi. Să încerc să reconstitui faptele...

— Vă întreprub: nu intră în practica revistei noastre asemenea indiscreții; ceea ce dorește să vă sublinieze este că un cuplu ca al dumneavoastră este foarte greu de refăcut, pentru că au un alt cit și celălalt erau deopotrivă ridicători și trăgători. Iată, Stela Popescu, și-a refăcut cuplul împreună cu Arșinel, care, așa cum am mai scris, nu este un simplu cavalier servent, ci un partener egal. Dumneavoastră, deocamdată, ați rămas Ștefan Bănică. Dacă-aș fi regizor și v-aș ruga să jucați alături de Stela Popescu m-ați refuza?

— Doamne ferește! Stela e o mare artistă, o artistă infailibilă, alături de care e o plăcere să joci. Dar nu sînt pentru refacerea cuplului.

— Dacă înțeleg bine, această hotărîre nu a fost luată vizavi de Stela Popescu. Dar pentru că amîndoi slujii teatrul românesc și pentru că acesta să cîștige, aș fi tentat să vă propun niște nume de actori și de actrițe cu care, poate, v-ar suride să faceți un cuplu. În felul acesta, există perspectiva de a avea două cupluri valoroase.

— Vai de mine! Dacă n-aș ști cine sînteți, v-aș bănuși de amatorism! Nu vedeți că stagiunea de vară a teatrului de revistă a fost deschisă cu două vechituri? De unde atitea texte? Da, Doamne, cuplete pentru Stela și partenerul ei, și eu, Ștefan Bănică, mă voi declara fericit. Am hotărît să rămîn cu spectatorii mei, pe care am datorria să-i recîștig.

— Nu vreau să vă necăjesc; dar dacă aș pleca de la dumneavoastră fără întrebarea următoare, m-ar muștra conștiința: dacă vă spun că vă pindește manierismul, vă supărați pe mine?

— Nicidecum. Și eu imi dau seama de acest lucru, dar vinovatul trebuie căutat dincolo de scenă, acolo unde stă regizorul. Și trebuie să repet, ceea ce spuneam la-nceput, că în primul rînd pentru Ciulei și Pintilie am venit la Bulandra. Manierismele, automatismele, regizorul trebuie să îi le corecteze, căci un mare regizor, pe lingă idei devastatoare, trebuie să aibă și un ochi neiertător. Acei actori care au avut șansa să lucreze sub bagheta unor mari regizori, sînt niște oameni fericiti. Nu pot uita pe Peter Brook, care după ce-a văzut un spectacol al lui Pintilie a ingenunchat, i-a sărutat cu evlavie mina, declarînd că este fericit să cunoască și să vadă un spectacol făcut de un fantastic artist.

— Noua generație de regizori nu vă spune nimic?

— Terminarea institutului nu poate fi egală cu aruncarea absolventului în groapa cu lei. În meseria de regizor este nevoie de ucenicie. Din păcate, lipsa uceniciei se simte. Să vă dau un exemplu: înainte de-a mă-mbolnăvi s-a

— Nicidecum. Dovadă că am sesizat că există o anumită îndepărtare între oameni. Nu e vorba de răceală — ar însemna să se deformeze adevărul. Îndepărtare — iată cuvîntul. Ce tristețe!

— Cum v-ați dat seama de acest lucru?

— De-atîtea ori am constatat — la cunoscuți sau chiar la necunoscuți — gesturi de căldură, spontane — dar ele sînt rare. Și nu oamenii sînt de vină. Iată, un fapt care vorbește multe: s-a dus genul epistolar. Oamenii nu-și mai scriu. Cînd își scriu, își scriu scurt, convențional, informațional. Sînt colesitiți de probleme care apasă pe fiecare. Rămîne loc puțin pentru celălalt. Și totuși, ca o floare miraculoasă care răsare într-un pustiu, trăiește floarea prieteniei. Dar mai chircită, mai puțin învoalță, pentru că o udăm mai rar la rădăcină. Lucrul acesta se reflectă mai tare în viața literară. De multe ori, există și frumoasa prietenie adevărată, dar multe dintre asemenea prietenii sînt afectate sau născute din nevoia de a simți alături cotul celuilalt în cîmul literar, transformat în cîmp de bătălie. Ceea ce, în fond, nu are nimic comun cu adevărată prietenie. Sigur, să fim realisti, în spiritul moralistilor francezi: chiar și în cea mai pură prietenie, există un interes reciproc. Dar de altă natură. Dă-mi voie să-ți spun că întrebările dumitale m-au surprins. Nu pot să soun dacă plăcut sau nu, dar m-au surprins.

— De ce?

— Credeam că o să mă-ntrebi despre literatură, despre felul în care scriu, despre preferințele literare, despre felul în care văd literatura noastră de azi...

— Chiar. Cum o vedeți?

— De o mare vitalitate. Fără orgoliu patriotard trebuie spus că este la cel mai bun nivel pe plan mondial. Din păcate, vai, grațiile limbilor... Și nu numai asta, ci și prozile greșeli în materie de propagandă literară în străinătate.

— Sînteți fericită, Maria Banuș?

— Știu că există țigani fericiti, de cînd am văzut filmul Iugoslav, dar, în afara acestui film, n-am mai avut ocazia să întîlnesc oameni de acest fel. Dacă există asemenea excepții, nu mă primumar printre ele. Fericirea este ca și starea de poezie: o străfulgerare, la cel mai înalt voltaj, de o durată extrem de scurtă. Vine pe negîndite și se duce. Nu cred că se poate vorbi de fericire ca stare permanentă. Ar fi potrivnic condiției umane. S-ar transforma în cele din urmă în perfectă imbecilitate. Omul știe că moare: cum poate fi fericit?

— Să înțeleg că nu vă mai interesează ce se petrece cu semenii dumneavoastră?

făcut distribuția la un spectacol de Bulgakov. Era, într-adevăr, o distribuție gîndită cu talent. Din diferite motive, regizorul nu a mai pus în scenă piesa și-a fost chemat în locul său un tînăr absolvent, care din purism a anulat vechea distribuție, „elaborînd” una nouă. Cînd am văzut cum a fost gîndită noua distribuție, am cerut să fiu scos din rol. La anii mei nu-mi pot permite orice. Prea mult diletanțism, care, din păcate, se resimte și în emisiunile de televiziune. Cer să mi se respecte meseria și vocația.

— Cînd vorbiți de actorii de altădată, le ziceți meșteri și nu maeștri.

— Mesterul este cel ce a învățat o meserie, dar poate învăța și pe alții. Or, actoria este în primul rînd meserie. Așa am auzit că li se spunea pe vremuri, așa le zic și eu azi.

— Dintre toți „monștrii sacri” de altădată, vă puteți opri la un singur nume?

— Toma Caragiu. Marele actor, inegalabilul om, bunul meu prieten. Un asemenea talent se naste o dată pe secol. În plus, era de o inegalabilă modestie. De pe vremea doamnei Bulandra, în teatru exista o lege nescriasă: în turneu, vedeta doarme singură. El bine, din clipa cînd ne-am cunoscut. Tomiță niciodată n-a dormit singur. Am împărțit împreună totul, și la bine, și la rău.

— Actorul profesionist ține sala în mîna. Știe exact pe ce rețică se ride. S-a întimplat vreodată lui Ștefan Bănică să nu primească aplauze atunci cînd le-aștepta?

— Mai începe vorba? Joci un spectacol de 200 de ori, totul merge perfect. Iar a 201-a oră se întimplă ceva: sala nu răspunde. Nu poate fi stare mai înfiorătoare ca aceasta. Nu dormi noaptea, cauți să afli greșala. În mod normal, la următorul spectacol, totul trebuie să intre în ritmul așteptărilor. De data aceasta emoțiile sînt mai puternice decît la premieră.

— Cei ce scriu umor sînt indeobște oameni trîști. Cei care răspundesc veselia de pe scenă au totdeauna zîmbetul pe buze. Deci, vă cer să istorisiți o întîmplare nostimă.

— Jucam „Escu”, aveam drept „partener” un cîine pe care Jorj Voicu îl ținea în brațe. Nu știu din ce motive „interpretul” a fost schimbat. S-a adus altul, am repetat, totul era bine. Seara — spectacol. În scenă — eu, Jorj Voicu și Astra Dan. Totul parea perfect. Dar cînd încep să dau replica, pechinezul începe să latre de mama focului. Disperat, mă apropi de Voicu și-i șoptesc: lasă-l pe mine! Și-l arunc în culise. Al dracului, animalul se-ntoarce în scenă, dar știți cum, exact la granița dintre noi și culise, și pune-te pe lătrat! Disperare! Cei din culise nu-l puteau ajunge fără a fi văzuți de sală, cu toate că-l tentau cu tot felul de bunătăți. Iar noi nu puteam continua. Din situație comică, devenise tragicomică!

— Este cazul să plec. Aveți nevoie de odihnă. Ce rol vă doriți?

— Din dragoste pentru marele Tomiță, aș dori să-nccer marea lui creație din Opera de trei palate: Mackie Sîgul. Dacă s-ar adeveri dorința mea, în fiecare seară, înainte de a intra în scenă, să aprinde o luminare drept mărturie a admirației și dragostei pe care i le port.

Un mare artist al timpului nostru:

GHEORGHE ZAMFIR

Deținător a 38 de discuri de aur și platină — așadar unul dintre recordmanii internaționali ai vânzării de discuri (aproape 50 de milioane de discuri cumpărate pe piața mondială!) — Gheorghe Zamfir își continuă strălucita suită de turnee peste hotare cucerind, în ovațiile a mii și mii de spectatori, o faimă de necontestat, a lui, a naiului fermecat, dar mai ales a României, a cîntecului românesc autentic, a spiritului pătrunzător, rafinat și senin al acestui popor.

„Cel mai modest lucru din cite se poate spune este că Zamfir cîntă ca un zeu. (L'Aurore — Franța); „Tehnica desăvîrșită a acestui virtuoz surprinde și impresionează. Gheorghe Zamfir e o formă a bucuriei!“ (Best — Franța); „Gheorghe Zamfir: cel mai mare virtuoz al naiului din lume.“ (L'Humanité — Franța); „Zamfir înseamnă o eternă descoperire a unor lumi nebănuite!“ (La Suisse — Elveția); „...el te aruncă într-un extaz la

limita beatitudinii, și asta fără nici un efort, fără ca măcar să-ți dai seama. El te face rînd pe rînd să visezi, să dansezi, să iubești și să plîngi.“ (France Soir — Franța). Sint cuvintele cronicarilor străini, încercînd să reflecte ceva din entuziasmul pe care mîiestria celebrului elev al regretatului Fănică Luca îl stîrnește la fiecare apariție în public. Muzica lui Zamfir vibrează înfinit pentru a traduce cit mai fidel, cit mai aproape de mîgna autenticității un a-nume tip de sensibilitate artistică — cel românesc, o gamă amplă de emoții și sentimente, ce îngemănează duioșia sfîntă a cîntecului de leagăn și ecoul sfîsietor al bocetului, vitalitatea victorioasă a horei și melopeea încărcată de trăire a doinei românești.

Perfecțiunea abilităților sale instrumentale, alături de un temperament artistic cu totul ieșit din comun, fac ca numele lui Gheorghe Zamfir să devină pentru mulți sinonim cu folclorul ro-

mănesc, cu valoarea lui artistică vie. Numeroase case de discuri de prestigiu își dispută de ani de zile colaborarea artistului român. Recent, casa de discuri Philips a editat o nouă serie de înregistrări cu Gheorghe Zamfir, cuprinzînd atît piese de mare succes din repertoriul de concert, cit și compoziții originale, discuri care se bucură deja de un mare succes.

Naiul lui Zamfir, atît de prețuit de către publicul român cit și dincolo de hotarele țării, tinde să devină tot mai mult o orgă a sufletului românesc, din sunetele căreia răzbate mesajul de iubire și frumusețe al unui popor întreg. Ceea ce urmează încearcă să fie o schiță de portret, la realizarea căreia și-au dat concursul, cu amabilitate, citiva reputați artiști și oameni de cultură. Ceea ce urmează este un semn de prețuire față de un bun neprețuit: talentul.

TANIA RADU ■

ION VOICU :

„Zamfir este una din marile valori artistice ale țării noastre care ne reprezintă de ani și ani, cu mare succes, pe scenele lumii. Pentru rîne, a fost o reală bucurie să văd în străinătate afișele concertelor lui. Am citit cronicile spectacolelor lui și m-am bucurat de superlativul meritat cu care este apreciat. Zamfir nu este un simplu rapsod. El este un muzician în adevăratul sens al cuvîntului, cu studii muzicale serioase. Foarte curînd vom fi alături în același concert, în S.U.A., în octombrie al acestui an, cîntînd eu în partea I, iar el în partea a II-a, amîndoi în compania orchestrei din Baltimore, dirijată de Sergiu Comissiona. Așadar, trei prezențe românești pe

Zamfir și este, fără îndoială, pentru mine, un prilej de bucurie.

Principala calitate interpretativă a lui Zamfir aș spune că este extraordinara lui capacitate de a „acapară“ publicul. Apoi, o remarcabilă știință în a-și alege repertoriul, alăturînd piese de virtuozitate pieselor clasice (Bach, Mozart)“.

HARI BRAUNER :

„Simțînd că acest vechi instrument, căruia oamenii din vechime îi atribuiu puteri magice, deține o seamă de valori potențiale, încă neobservate, Zamfir îi modifică întreaga tehnică; el extinde registrul naiului adăugîndu-i citeva tuburi. Astfel, naiul lui Zamfir numără acum treizeci de tuburi, ajungînd la admirabile efecte sonore, neauzite încă pînă la el.

A realiza ceea ce Gheorghe Zamfir a realizat presupune multă inventivitate, dar dincolo de orice, darul calităților artistice. Iată ceea ce îl plasează pe Zamfir printre cei mai mari artiști ai lumii contemporane“.

CELLA DELAVRANCEA :

„Gheorghe Zamfir posedă simțul vastității, punctînd în spațiu forma unei emoții care va dura în timp și îl ajută la echilibrarea fanteziei ca să exprime esențialul în desfășurarea ei. El dezghioacă misterul unei fluidități sonore și o modelează în expresie. Astfel izbuteste o sinteză a stilului în amalgamul ritmurilor populare. (...) Puritatea artei lui Gheorghe Zamfir se naște din absolutul perfecției sale tehnice, cum și din intensitatea talentului creator. Ca și Chopin, el tălmăcește — prin sonoritățile sale — spiritul unor idei. Sim-

GHEORGHE ZAMFIR

s-a născut în 1941, la Găești, într-o familie de viticultori ● Intre 1948—1955, urmează cursurile școlii elementare din orașul natal ● Din 1955, devine elev al Școlii secundare de muzică nr. 1 din București, la clasa de nai a celebrului Fănică Luca ● În 1959 obține prima distincție din cariera sa : Medalia de aur la Festivalul Național al artiștilor amatori ● În perioada 1961—1966 este student al Conservatorului „Ciprian Porumbescu“, absolvînd și clasa de compoziție ● În 1964—primul premiu internațional — premiul I la Festivalul studentesc de folclor de la Levadia (Grecia), urmat, în 1968, de o altă importantă distincție — Orfeul de aur — la Festivalul internațional al tineretului și studenților de la Sofia. Acest trofeu marchează de fapt începutul carierei concertistice internaționale a lui Gheorghe Zamfir ● În 1973, susține un concert la Organizația Națunilor Unite, bucurîndu-se de un succes deosebit și de aprecierea entuziastă a lui Kurt Waldheim ● În prezent, deținător a 38 de discuri de aur și platină, vedetă a peste 4000 de concerte susținute pe aproape toate marile scene ale lumii.

De curînd, pe adresa locului său de muncă, redacția revistei „Flacăra“, poetul Adrian Păunescu a primit o lungă scrisoare din partea marelui artist care este naiul Gheorghe Zamfir. Rînduri emoționante în care, dincolo de amănuntele privind noile succese pe care le-a obținut între timp pe scenele lumii, concertele și înregistrările care i-au adus noi lauri internaționali (pînă azi, 38 de discuri de aur și platină), dincolo de gîndurile și frămîntările omului și artistului Gheorghe Zamfir, răzbate ca o duioasă notă stoarsă din naiul său, dorul de țară.

Răspunsul poetului Adrian Păunescu este poezia pe care o publicăm mai jos.

Scrisoare către Gheorghe Zamfir

Cînd fragede frunze își urcă spre mină
Și verdele verii reintră-n delir,
Un nai se ridică-n pădurea română,
Hai, vino și cîntă-ne, Gheorghe Zamfir !

Aici este binele, unde e greul,
Aici sint ai tăi, în mirifici Găești,
Aici, peste noapte, în somn, Atheneul
Intreabă clădiri dimprejur unde ești.

Primit-am scrisoarea ta tulbure, frate,
Ce-i scrisă cu roșu, sub umărul sting,
Hai, vino și cîntă, de tot și de toate,
Că-n nai ochii neamului nostru mai plîng.

Prin țevi infernale de-o sfîntă tandrețe
Plătîm universul să cînte cu noi
Și-ncet și pămîntul începe să-nvețe
Cu tine, un drum către Pan, înapoi.

Uitînd de urzeli, vino Gheorghe și cîntă,
Și calcă invidii și orișice rău,
Că țara e una, că țara e sfîntă
Și vino și cîntă poporului tău.

Desigur, acasă la noi nu e răul,
Desigur, acasă la noi e și greul,
Purifică-n lacrima mamei naiul
Să cînte iubirea și dorul mereu.

Mi-ai scris că îți-e dor să te-ntorci către vară,
Acasă la tine să cînti liniștit,
Pădurea valahă începe să-ți ceară
Impozit pe naiul ce i l-ai răpit.

Să cînti pentru-ai tăi și-e acum datorie
La care atîtea dovezi pot să-nșir,
Pădurea română îți murmură ție :
Hai vino și cîntă-ne, Gheorghe Zamfir.

ADRIAN PĂUNESCU ■

15 iunie 1983

mul combinațiilor, diversitatea cîntului, ritmul cu putere telurică, toate suscită puterea evocării unui peisaj și a unei stări sufletești, cu o uluitoare rapiditate. Gheorghe Zamfir, fermecător vrăjitor al instrumentului pe care îl innobilează prin arta sa captivantă, astăzi este cunoscut în lumea întreagă“.

VALERIU RĂPEANU :

„L-am văzut și l-am auzit pe Gheorghe Zamfir în sala Ateneului Român, printre oameni mai tineri, mult mai tineri decît mine, aparținînd unor generații pe care nu credeam că naiul și cîntul le-ar mai putea insufla asemenea stări de emoții și de vibrații frenetice. Îi credeam prea mult conectați la chitara electrică, la tot ceea ce vremurile au interpus între suflet și sunet amplificîndu-l pînă dincolo de limitele normale, transformîndu-l uneori chiar în contrariul lui.

I-am văzut numele pe afișele marilor capitale și orașe ale lumii anunțîndu-i prezența în săli de concert devenite lăcașuri-simbol ale muzicii eterne venînd într-o succesiune de nume fără de care arta interpretativă a secolului nostru n-ar putea fi concepută.

I-am văzut chipul și numele pe discurile din aceleasi mari capitale și orașe, rînduite în locurile rezervate celor aleși, celor pe care iubitorii muzicii adevărate îi caută cu precădere deoarece pentru ei Gheorghe Zamfir este mai mult decît un interpret ce-ți produce desfătări de o clipă.

Ce-i face pe toți acești oameni, care dacă au venit la început, să zicem, din curiozitate pentru a auzi cum sună un instrument străvechi, despre care cei mai mulți nici nu știau că astăzi mai există, să plece cu discul în singurătatea casei sale și să metamorfozeze bucuria clipei în permanentă spirituală, să înscrie o clipă de satisfacție pe orbita duratei sufleteste.

Și toate aceste întrebări m-au urmărit cu cit succesul lui Gheorghe Zamfir nu a fost unul de natură efemeră, nu a avut scînteierea jerbei strălucitoare ca apoi să se topească în neantul uitării. S-a impus dintr-o dată și rezonanța numelui său s-a propagat cu luteala sunetului și a cuprins oameni și spații în proporție geometrică. Și el cu instrumentul acesta venit din lumea mitologică, el, cu cîntecele izvorite dintr-o lume ce se topește în legendă, și-a anexat rînd pe rînd instrumentele cele mai savante și cele mai sofisticate și a cucerit mijloacele de difuziune cele mai moderne.

Cum se explică deci tot acest drum de glorie al artistului ce pare că se află printre noi de cînd lumea și care de-abia a trecut pragul celor patruzeci de ani, dacă nu printr-o deplină confundare, printr-o adevărată contopire dintre om și cîntec, dintre interpret și instrument, încît au format una și aceeași realitate care este Gheorghe Zamfir ?“.

aceeași scenă. Sperăm să fie un concert de succes. Va fi pentru prima oară cînd cînt pe aceeași scenă cu Gheorghe

A doua carte cu prieteni

Iarba și viforul

Lucru nesfânt cu acest Ion Gheorghe. Și va spun asta în săptămâna când se deschide târgul Drăgaica din altarul de lut încheat de arșiță, zăpezi și povești nebune al Buzăului. Oraș din zodia răchitei, spălat cu brîndușă de sub munte, cu talpa casei pe mărăgăritarele ouate de Cloșca cu puși de aur de la Pietroasle (dacă bei mult vin din Dealul Popii, vezi lumea de-a-ndoa-sele), Buzăul stă în chipul vieții românești, plin de toate fructele verii și ale toamnei, adică de bunăvestirea ființei, privegheat de Fata Morgana și de fințințele cu cumpănă ale Bărăganului, de păduri de frasin, bățut de vîntul din întorsuri de Transilvanie, călcăt de funia drumurilor de la Moldova și zgîlțit de vestea că niște corăbii de pe Dunăre au pornit-o, acum în iunie, de-a latul cîmpiei, lunecînd prin grîu, bind aerul din care se va ivi mătasea porumbului, ca să-și moaie visele în fulcă galbenă și catargele în cuvinte vechi și secară Brincoveancă din riul fecund numit Ion Gheorghe.

...Hocus
pocus —
balalaică,
coadă de ursoaică —
mîncător de săbii în Drăgaică...
Dă-te-aproape neamule,
Spirache și Geangule,

să vezi oia țeapănă
care stă și deapănă,
omul beldie,
să te dea-n comedie;
babamoși făcînd ciorap
cu picioarele la cap;
Ursul-vulpea la gherghet
convorbînd cu Kiselef,
cămiloțul și cămila
stînd la masă cu Atila,
calaboul bind tutun
cu Nerone cel nebun...
...Ala,
bala,
taică,
maică —
multă lume la Drăgaică...

Ion Gheorghe e. în poezia românească, pline din făina Negru-vodă, simbur verde din jungherul Văcăreștilor, piatră rară din mitra zeilor rustici, tristețea strivită de răul victorios, orgoliul muntelui în care s-a privit Decebal și mai mult decît toate apărătorul cauzelor pierdute, al țărănilor dezrădăcinați. Vine iarba. Noimele, Zoosophia, Megalitică, Zicere la zicere, Elegii politice sint, ca limbă românească, mori de șindrilă și de tîmiiie în care se sfințesc sfințele zile de Paști, iau naștere lacuri cu lebede, doarme Zalmoxe, răsar din miluri fosforescente mitologii și divinități, semînțele dau frați gemeni, se zămîlesc miresmele caprifoiului, și ciclurile cărnurilor goale și ale lăstarului de viță de vie, tremură de minie zeita sudorii, magii merg pe cîmp și respiră spice, se oprisc în cite-o colibă și citesc cărți de lemn, iar ploile, iarba și zinele spun descîntece: de frămîntat pinea, de casă nouă, de nașterea călușarului, de boală necunoscută, de urcat spre fiacără înaltă

din noaptea celui mai frumos vis de vară:

Te-am luat, nuca nucului, și pe tine
migdala;
și-am zis: ridicăți-vă chipuri ale
Unui Dionys
din admîrire, din boală —
și-ați piuit ca puul de pasăre-n matca
intîiului vis
cînd strînge țărancă ouăle-n poală;
și pe tine te-am luat, simbure, și pe
tine, nuca alunului,
cînd vi s-au limpezit mieji cum
limpește luna cerul pustiilor,
cum luminează piatra alaunului
apele de vopseluri ale boiangiilor:
și-acum vă strîg, semințelor, și pe voi,
miejilor, —
să vă puneți cămașa de mire,
să-nhămați cerbii la sanie, să fiți gata
cînd auziți ruperea vrăjilor,
și multa boncăluială a sloiurilor pe riul
în admîrire...

Bărăganul din jurul Buzăului e țărîna titanică. Usucă gura cînd nădușala griului fierbe plumburi spre Brăila. Atunci, din rachiuri morbide, se naște un Urmuz. Sumburu și patetic și batjocoritor, el imploră desperarea în ajutorul Timpului modern. Sau rotește un schit cu glume seci și paradoxuri schilave. Mărturisesc că nu-l iubesc și nu-l înțeleg. Ion Gheorghe însă îl așază între călăreții de aramă.

...Respirînd ca nebunu
din propria-i voință
ia marele Unu
ființă
(Revistă ce nu se mai există)
dar în coșciugul său
doarme băiatul Urmuz,
Dim. Dimitrescu Buzău
genial și mofluz...

Dinspre dealurile ca un trecut molcom ce inundă Buzăul cu poame a răsarit steaua tragică a lui Vasile Voiculescu. Ion Gheorghe i-a împrumutat durerile, mai puțin tăcerea. Fiindcă s-a născut în valul agresiv și ostil ce-l încearcă Bărăganul, sub inflexiunile vîntului, de-a sălta prin rupturi către izbînda lumii, versul lui seamănă adesea cu cearta dintre frați. E gata mereu să te izbească cu sapa în moalele capului. Țară de asfințiri vărățice și de pepeni în același timp.

...face Sucevița
cu peniță;
și cu pana
mănăstirea Tismana —
pe Argeș mai jos
lot lucru frumos...

Ion Gheorghe e un poet, masiv și, uneori, incredibil de puternic. De-o vitalitate așezată solemn, irită și stîrnește gîlceavă. Incomod ca om și suspicios, agonisește vrăjmășie și dușmani; ca poet e un scenariu de basm prin care cocosul roșu strigă chihlimbar negru și deschide poarta revoltei. Cineva care se străduiește mult să-și confecționeze o imagine de victimă l-a acuzat de plagiat. El a zîmbit și a trecut mai departe. Pentru că, în Bărăgan născute, e grîu din

...solul Mircea cel Bătrîn,
Griul fără erobă liniștit —
Tine mult cître furtună,
Se scutură foarte puțin
Pe cîmpia mierlei —
Căci păsările cerului
Cu-ce să se hrănescă?..."

FĂNUȘ NEAGU

„Planta Vorel” așteaptă să existe cu adevărat

Au trecut mai multe luni de cînd anunțam în coloanele revistei o foarte frumoasă intenție a forurilor de conducere din județul Neamț, legată de apropiata înființare a primului centru de microproducție farmaceutică pe bază de plante medicinale din țara noastră. Încheind, atunci, suita de articole dedicate acestui subiect, găsiserăm chiar un citat pe măsura lucrurilor aflate în discuție, citat extras dintr-un volum omagial, editat în 1935, cînd se împlineau 110 ani de la înființarea Farmaciei Vorel din Piatra Neamț. Așadar, acest citat fiind acum mai actual decît oricînd, ne permitem să-l reluăm: „Avem leacuri minunate în grădini și pe dealurile țării. Să nu le strivim cu piciorul! Ci să le adunăm, cel puțin pentru noi deocamdată, și să nu uităm că avem de unde aduna plante de leac, ca să le putem vinde și altor țări. Trebuie dar să înțelegem că e păcat să aruncăm în fiecare an peste hotare atîta bănet pentru medicamente. E de datoria noastră să avem grijă ca banul să rămînă în țară, iar mulțimea muncitoare de la noi să mai albă încă un mijloc de câștig.” Nici că se poate un „program” mai realist decît acesta!

Am revenit nu demult la Piatra Neamț, gîndindu-ne să reluăm tema de acolo de unde o lăsesem. Între timp, să nu uităm, dosarul „Vorel” pe care-l ținem în duplicat cu materiale documentare s-a umplut cu scrisori, primite de la oameni aflați în toate colțurile țării, care s-au interesat, au cerut adrese și medicamente din plante ori pur și simplu și-au adus aminte de vremurile în care scriau la Piatra Neamț și se trezeau în scurt timp cu un colet acasă, conținînd exact leacurile de care aveau nevoie. Zice, spre exemplu, Ioan Ande din Făget, jud. Timiș: „...este vorba de renumitul și de mare famă Laborator Vorel — Piatra Neamț, ale cărui medicamente și preparate au ajuns în toată țara, și cred că și peste hotare în anii dinaintea celui de-al doilea război mondial și pe timpul războiului au alinat multe suferințe și dureri ale oamenilor de la sate care nu aveau posibilități să ajungă la un medic sau spital. Fiind născut în satul Rosia Nouă, jud. Arad, de aici nu era posibil să ajungem la doctorii la spital, iar în martie 1944, fiind lăsat la viață din armată și lucrînd la polizor, mi-a intrat un span de oțel în lumina ochiului drept, iar a doua zi n-am mai putut suferi nici lumina soarelui, așa mă durea de rău. Acolo în sat era un om care a lucrat vreo 6-7 ani la spitalul din Arad ca sanitar și cînd s-a întors acasă a început să trateze cu preparatele Vorel. M-am dus și eu cu ochiul infectat, mi-a pus un fel de picături în ochi și m-am făcut bine”.

Dar nu numai noi, ci și doctorul Costache Andone, președintele filialei U.S.S.M. Neamț, ori Ovidiu Bojor, renumitul specialist al plantelor medicinale, ca și grupul farmaciștilor care formează nucleul noului „Vorel”, la Piatra Neamț, au primit între timp sute de scrisori care demonstrează încă o dată interesul cu care e privită la noi, în special în ultima vreme, terapia naturală, cea a plantelor medicinale în primul rînd. Din păcate, așa cum vom vedea mai departe, aceste scrisori au rămas deocamdată fără răspuns. Dr. Victor Caisân, director adjunct al Direcției sanitare a județului Neamț: „Avansăm încă greu. Subliniez că avem tot sprijinul organelor județene de decizie, al Comitetului județean de partid în primul rînd, însă există o mulțime de lucruri care au în nici de noi, nici de

factorii de decizie amintiți. În primul rînd, este vorba de procurarea utilajelor necesare. Ni s-au promis o serie de utilaje specifice, pe care urma să le primim prin transfer de la Centrala medicamentelor — București. O parte au sosit, le-am reparat, însă mașina de comprimat excentrică, foarte necesară, nu ne-a fost încă trimisă. Încercăm în momentul de față să echipăm laboratorul mai cu seamă prin autoutilare, fiindcă Ministerul de Finanțe nu a dat încă avizul de finanțare a unității, iar fără el nici consiliul popular județean nu a putut elibera decizia de înființare. Așadar, există deocamdată numai în hîrtii, ca să spunem așa, iar aceste hîrtii se cam plimbă de colo, colo. Noi ne-am propus începerea microproducției pentru trimestrul IV al anului curent.”

Un pas în plus: s-a obținut acordul de la O.S.I.M. pentru înregistrarea mărcii „PLANTA-VOREL”. S-a luat desigur în considerație necesitatea păstrării unui nume intrat de multă vreme în tradiție, cunoscut chiar în străinătate, iar „prefixul” Planta sugerează desigur materia primă din care vor fi alcătuite viitoarele preparate. Din discuția avută cu doctorul farmacist Isidor Grosu, șeful laboratorului, am aflat că s-au făcut demersuri pentru înregistrarea la același O.S.I.M. a unor rețete proprii, cum ar fi „Plavolax” (comprimate pentru constipație accentuată, profilaxia intestinului leneș, tulburări ale vezicii biliare, alte tulburări digestive), „Plavotens” (pentru combaterea tensiunii arteriale) și „Plavobil” (pentru afecțiuni hepatice, cele ale colecistului în special). De asemenea, cu sprijinul lui Ovidiu Bojor, ale cărui preocupări sint

reflectate chiar în această pagină, nu mai puțin de 11 dintre formulele puse la punct de renumitul specialist ar putea intra în fabricație la Piatra Neamț. Între ele, aviz amatorilor, și mult așteptatul „Normoponderol” pentru slăbire, preparat exclusiv din plante.

Între clădire abia eliberată de vechii chiriași (unități economice care ocupau exact sediul vechiului „Vorel”), primul centru românesc de microproducție pe bază de plante medicinale începe greu să prindă viață. Sint încă multe de făcut acolo, de la curățenie și igienizare pînă la instalarea utilajelor și instruirea personalului, mai sint deci încă mulți pași de făcut pentru punerea pe picioare a acestei unități sanitare de un profil cu totul aparte. „Din păcate, ne mai spunea doctorul Caisân, nu reușim să punem pe picioare linia de extracție. În lipsa unor vase speciale, tip marmotă de bucătărie să spunem, cu pereții dubli, nu găsim nicăieri să luăm prin transfer asemenea vase, iar bani nu avem deocamdată să cumpărăm de la întreprinderea din București care le confecționează. Poate ne ajutăți dumneavoastră, publicînd dorința noastră, astfel încît vreo unitate care ne le folosește să le transfere la noi.”

Așadar, „Planta-Vorel” din Piatra Neamț nu a luat încă practic ființă, în ciuda multor bune intenții care înconjoară sus-numita unitate. Se cere deci mai multă inițiativă și o mai grabnică ascultare a tuturor doleanțelor oamenilor de bine din județul Neamț, a căror inițiativă nu vom înceta niciodată să o lăudăm. Promitem, desigur, să revenim.

DUMITRU GRAUR

O speranță pentru rețetele Bojor

Cu trusa sa conținînd flacoane cu probe — tablete, drajeuri, comprimate, tincturi, unguente — adică medicamente, dr. farmacist Ovidiu Bojor bate din poartă în poartă de mai multă vreme (pentru a găsi un fabricant!), ajungînd un veritabil personaj legendar și paradoxal. Legendar, pentru că, așa cum a mai scris de numeroase ori revista noastră, cu toate strădanile, nu-și poate vedea materializată, în folosul nostru, al oamenilor, munca sa de-o viață, medicamentele pe bază de extracte și pulberi de plante din flora spontană a țării, pe care o cunoaște ca nimeni altul. (Să reamintim că este autorul monumentalei lucrări de cartografiere și descriere a florei spontane medicinale a României, pe baza unei metodologii proprii, originale, ce l-a impus pe plan internațional.) Paradoxal, deoarece i se refuză, de doi ani, de către conducerea Ministerului Sănătății, avizul pentru a continua și finaliza o lucrare începută de cîțiva ani — solicitat fiind ca expert UNESCO în domeniul și în urma unui concurs cu specialiști renumiți din numeroase țări ale lumii — privind cartarea plantelor tîmăduitoare și inițierea, în colaborare cu România, a unei micro-industrii de medicamente pe baza acestora într-o țară asiatică în curs de dezvoltare, pe motivul că, să mai facă ceva și pentru țară, pe motivul că este nevoie de capacitatea și competența și priceperea sa aici, acasă.

Ar fi bucuros să i se solicite capacitatea, competența, experiența! Pînă acum însă, nici unul dintre cele vreo 30 de rețete, formule și medicamente create în

ultimii 10-15 ani, și brevetate de către OSIM, iar cele mai multe testate și confirmate în clinică, deci pe om, deci pe bolnavi, cu rezultate dintre cele mai bune, nu sint preluate în producția vreunei dintre multiplele noastre întreprinderi farmaceutice. (Singurul pas înainte sint doar... promisiunile pentru cîteva dintre ele).

Dar, cu tenacitatea proprie omului de știință, cu țărnia de caracter și întelegerea dobîndite prin educație, din copilărie, de la un tată, cărturar ardelen de viață veche, cu speranța dreptății în sine, dr. Ovidiu Bojor chiar dacă se apropie de pensie, se luptă cu ițele birocraticii, nu poate renunța la munca sa, pentru noi, oamenii, compatrioții săi. Nu-i trebuie nimic în schimb, n-a primit nici un ban pentru gîndirea celor peste 30 de medicamente și nici nu solicită, nu alcarcă după recompense.

De curînd, a găsit, iată, deschisă o poartă. Deschisă larg și generos de către Combinatul apicol din București, grație unor oameni nu numai receptivi la nou, nu numai încrezători (prin însăși profesia lor) în medicamentele pe bază de produse naturale, ci posedînd o firească responsabilitate civică și spirit superioare, străine meschinăriei, invidiei și micimii rutinei. Unul dintre acești profesioniști se numește farmacist Vasilica Cioca, sefa atelierului de produse cosmetice și concentrate alimentare, ea însăși cercetătoare de două decenii în domeniul apiculturii, a unor produse pe bază de miere, polen, propolis... Acest combinat, această secție a preluat — deocamdată — două

dintre rețetele Bojor pentru a le introduce în producția industrială: Hepatoapimelul și Nicotinstopul. Primul, așa cum am mai scris, destinat bolnavilor de ficat, tratamentului hepatitelor cronice, insuficiențelor hepatice, cirozelor și, fiind perfect competitiv, ba chiar superior unor produse de sinteză, pe care azi le importăm, de tip Essentiale sau Endonal s.a. Pe lîngă extractele de principii activi din plante specifice (rostopasca și sunătoare), conține păstură de polen (obținută prin metodele originale ale Combinatului apicol), propolis, apilarnii, lăptșor de matcă... — constituenți apiterapici de cea mai înaltă valoare biologică, regenerativă. Numai polenul, ne spune farmacista Cioca, are aproape tot complexul de vitamină B (1, 2, 6), plus acid pantotenic, ca și toți aminoacizii esențiali cu efect deosebit hepatoprotector. Deci, numai polenul singur are valoarea unuia dintre medicamentele de sinteză recunoscut, ce se prescriu în asemenea grave maladii ale ficatului. Nicotinstopul pentru cei care doresc să se lase de fumat și să se dezintoxice de acest drog atît de nociv conține, de asemenea, pe lîngă numeroase plante aromatice și propolis cu efectul său recunoscut ca puternic dezinfectant și nu numai atît.

Combinatul apicol a preluat cele două brevete ale dr. Ovidiu Bojor, și-a asumat responsabilitatea unor investiții pentru instalările necesare comprimării și fabricării produselor. Farmacista Cioca efectuează probe peste probe, deocamdată pe unde poate, pentru a aduce tehnologia la regimul optim, capabilă să dea un produs de cea mai înaltă puritate, calitate și conservabilitate, adică să răspundă exigențelor firești ale unui medicament de valoare, și, cu toate aceste eforturi, perspectivele de a ajunge cît mai repede în beneficiul bolnavului nu sint apropiate. A și apărut un cerc vicios, generat tot de absurda birocrație care, în loc să coreleze lucrurile, le dezbină și le îndepărtează. Combinatul apicol are produsele apiterapice și bunăvoința, nu și plante medicinale. Industria farmaceutică, singura ce posedă instalații pentru obținerea extractelor de principii activi din plante, nu are nici ea buruienile respective. (Și, fie vorba între noi, nici bunăvoință, altfel ar fi preluat ea fabricarea medicamentelor Bojor). Pentru o producție industrială este nevoie de cantități mari. Proprietarul plantelor este Plafarul care nu se angajează să le asigure. Iarși un impas. Și cită valută ar scuti țara, producerea Hepatoapimelului, nemaimportînd medicamente de sinteză în scopurile terapeutice, amintite și cită valută ar putea aduce, putînd fi propus, la concurență absolută cu orice alt produs, la export. Cum farmacista Cioca este optimistă, sperînd în urma demersurilor pe care le întreprinde conducerea combinatului, că situația privind materia primă se va rezolva, știe în schimb că în fața medicamentului finit va apărea iarși o barieră. Un alt paradox. Cum va ajunge în farmacia? Dacă e medicament, combinatul n-are voie să-l comercializeze prin magazinele sale (trebuie să se recurgă la disimulata formulă „un aliment, veritabil medicament”, deși sint în mod clar tablete medicamentoase!). Dacă e socotit aliment — altfel, Combinatul n-are voie să le producă?! — Centrofarmul nu le comandă, ce să caute în farmacia, alimente?! Deci nu au acces, nu pătrund în rețeaua farmaceutică! Concluzia e una singură: medicina naturistă, despre care se vorbește atît de mult azi, și care este redescoperită și reconsiderată modern, are nevoie nu de vorbe, ci de toate condițiile pentru a fi valorificată.

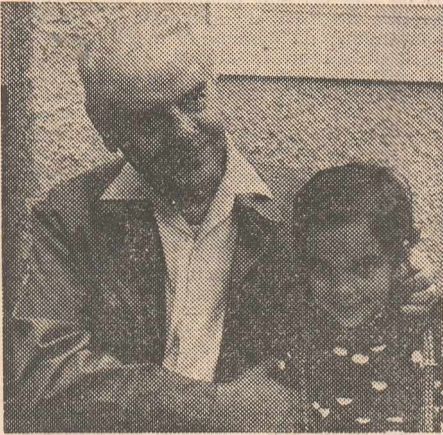
CICI IORDACHE-ADAM

Din nou despre cazurile doctorului Iulică Voinea

Apelul unui om în suferință

— Vă rog să vă prezentați cititorilor noștri.

— Sint Teodorescu Alexandru din Brașov, Calea Poenii nr. 23, născut în 1915. Am fost multă vreme contabil șef adjunct la întreprinderea I.C.I.M., de unde am ieșit la pensie în 1975. Ceea ce mă aduce însă la dumneavoastră este legătura pe care o aveți cu doctorul arădean Iulică Voinea.

— Sinteți un om bolnav ?

— Din nefericire, da. O atestă de altfel documentele pe care le-am adus cu mine, pe care vă rog să le consultați. Cum vedeți, sub semnătura și parafa medicilor, diagnosticul este indubitabil : cancer !

— Așa este. Vă rog însă pe dumneavoastră să ne povestiți cum v-ați luptat până acum cu boala de care suferiți.

— În octombrie 1981 am fost internat la Clinica de urologie din Tg. Mureș și operat de adenom de prostată. În urma biopsiei efectuate mi s-a pus diagnosticul de „kariochineză prostatică nediferențiată”. I s-a comunicat soției mele că a fost înlăturat numai adenomul, iar situația este destul de gravă, întrucât celulele au mare capacitate de malignizare. Ca tratament am făcut în spital o serie de injecții cu Stilbostat și am continuat acasă cu Estradurin, până în luna mai 1982.

— Ce s-a întâmplat atunci ?

— Am fost din nou internat, de data aceasta la Spitalul dermatologic din Brașov. Dar ar trebui mai întâi să vă spun că imediat după operația efectuată la Tg. Mureș mi-a apărut o infecție urinară cu proteus rezistent la toate antibioticele testate. De asemenea, la circa o lună după operație mi-au apărut multipli noduli vinei pe toracele anterior, pe gât, față, nas, ochi, și un osteom frontal. Mi s-a făcut examenul histopatologic (buletin nr. 22 935, din 11 mai 1982) la Spitalul Colentina, din București, doctorul Trifu confirmând metastaza tumorală nediferențiată (celule mici). În urma examenului de specialitate efectuat la Spitalul oncologic Brașov, i s-a comunicat soției mele că maladia este o formă rar întâlnită, că are o evoluție foarte rapidă și că nu beneficiază de nici un tratament, fiind deja în stadiul IV. Se pune problema chemării fiului meu, care locuiește departe de mine. Practic, nu mi se dădeau mai mult de câteva luni de trăit.

— Și ce s-a întâmplat ?

— După cum vă aduceți aminte, sint sigur, la sfârșitul lunii mai 1982, mai exact în 21 mai, a apărut în „Flacăra” primul articol despre doctorul arădean Iulică Voinea. Intrucit nu mi s-a putut prescrie nici un fel de tratament din cele clasice, m-am hotărât să apelez la doctorul Voinea. Am obținut medicamentele în ziua de 30 mai, iar la 1 iunie am început tratamentul. Am urmat acest tratament până la începutul lunii februarie 1983, cu întrerupere în lunile iulie și august, 1982, ca urmare a interdicției impuse doctorului Voinea de a mai da medicamente până la concluzia finală a testărilor. Din februarie, anul acesta, n-am mai putut continua tratamentul din cauza aceleiași interdicții.

— Nu v-a fost teamă să urmați un tratament al cărui autor este doar un medic veterinar ?

— Nu aveam de ales. V-am spus că în cazul meu boala nu beneficiază de nici un tratament clasic.

— Și cum s-au petrecut lucrurile în continuare ?

— La scurt timp după începerea tratamentului au apărut bubă acoperite cu o crustă foarte neagră, de sub care se elimina o substanță viscoasă. Cele mai multe au apărut pe gât, sub axila dreaptă, în regiunea inghinală dreaptă și regiunea învecinată, de unde s-a eliminat o substanță purioasă, în foarte mare cantitate. După căderea cojilor, rănilor se vindeau cu ușurință în 8-10 zile. Apoi, cam prin luna iulie, mi-au apărut în gât anumite fenomene îngrijorătoare, ca usturimi puternice, tuse seacă, răgușeală

du-mă unor medici specialiști ORL de la Policlinica județeană și Spitalul ORL Erașov, mi s-a comunicat că sint formațiuni tumorale de aceeași natură cu cele de pe față și corp și că nu beneficiaz de nici un tratament. Cu timpul, fără să fac nici un tratament în afara celui al doctorului Voinea, fenomenele din gât au dispărut complet. De asemenea, osteomul frontal, care era foarte proeminent, s-a aplatizat aproape total. În ceea ce privește infecția urinară cu proteus, începând din luna noiembrie 1981, până în iunie 1982, când am început tratamentul dr. Voinea, cele șase probe de urocultură au indicat infecția nemodificată, proteusul fiind rezistent la toate cele 13 antibiotice testate, neputându-mi-se institui nici un tratament. La 50 de zile de la începerea tratamentului dr. Voinea, la noua urocultură s-a constatat că infecția devine sensibilă la două antibiotice, intermediar sensibilă la unul și rezistentă la alte 9. Cum tratamentul a continuat, am repetat și urocultura în noiembrie 1982 și martie 1983. De data aceasta, ambele probe au ieșit sterile, infecția urinară fiind eliminată.

— Nu ne-ați spus cum v-ați simțit în timpul acestui tratament. Bunăoară, de asemenea, cum vă simțiți în momentul de față.

— Încă înainte de operația de prostată, în noiembrie 1981, aveam accentuate stări de slăbiciune fizică și deprimare psihică, inapetență, putere de concentrare intelectuală foarte redusă, întrucit nu-mi permiteam nici cea mai ușoară activitate intelectuală. Nu mă mai atrăgea nici o activitate și nu participam la viața din jurul meu, stînd mai tot timpul culcat în pat. E drept, nu aveam nici un fel de dureri. Lucrurile, apoi, au început să se amelioreze din zi în zi. În prezent, la un an de zile după începerea tratamentului dr. Voinea, pe care însă nu l-am putut face în mod continuu, din cauza interdicțiilor impuse dînsului, starea mea generală este

foarte bună din punct de vedere fizic, psihic și intelectual. Am poftă de mincare, pot depune intensă activitate intelectuală fără să mă resimt, am început să am o activitate fizică, bineînțeles corespunzătoare atît maladiei mele neoplazice, cît și mai vechilor mele afecțiuni cardiace și hepatice...

— Bun, vă văd de altfel că aveți o oarecare detașare cu care vorbiți despre propria dumneavoastră boală ! Dar poate că între timp ați folosit și alte procedee în vederea ameliorării ei. Așa e ? Spuneți sincer !

— Nu ! Pe cuvînt de onoare. Vreau chiar să subliniez că de la descoperirea bolii canceroase, noiembrie 1981, nu am făcut nici un fel de tratament clasic, adică raze sau chimioterapie, ori vreun tratament neclasic, în afara celui al doctorului Voinea. Sper că aveți încredere în cuvîntul unui om de 68 de ani !

— Vă rog să mă scuzați. De fapt, n-am vrut decît să vă provoc ! Însă nu ne-ați spus pînă acum de ce ați venit la noi. De ce, tovarășe Teodorescu ?

— În primul rînd trebuie să vă spun că nu mă consider încă o persoană vindecată. E drept, mă simt incomparabil față de acum un an de zile, iar doctorii nu-mi dădeau de trăit mai mult de 6 luni. Am observat că tot dumneavoastră ați luat inițiativa de a alcătui o cauzistică a tratamentului dr. Voinea, pe care desigur ar trebui să o urmărească alții, factorii de decizie și de specialitate. Însă eu nu mă pot considera un caz rezolvat, ci doar un bolnav mult ameliorat, care are nevoie să continue tratamentul. Din păcate, acest lucru este ferm interzis în momentul de față. Așadar scopul vizitei mele este de a susține necesitatea de continuare a tratamentului bolnavilor care, fiind în curs de tratare, au fost nevoiți să întrerupă medicația din cauza interdicției impuse doctorului de autoritățile medicale.

Declarația de mai jos i-a fost făcută redactorului nostru în urmă cu un an de zile. Miercuri, înainte ca revista să intre în tipografie, am căutat-o din nou pe Lucia Bogatu. Se afla la muncă și, prinsă de treburi, n-a avut timp să ne spună decît : „Mă simt foarte bine, îmi mențin declarația !”

Un cadru medical a verificat pe propria piele

Mă numesc Lucia Bogatu. Am 35 de ani, sint asistentă de laborator la Centrul sanitar anti-epidemic din Arad. Sint căsătorită, soțul meu fiind medic stomatolog. Am doi copii. Povestea mea pare la început foarte simplă. M-am născut cu un nerv pigmentar localizat în regiunea temporală stîngă. Era de mărimea unei monede de 25 de bani. M-am hotărît să-l cicatrizez. Deci, repet, din inițiativa mea am dorit să nu mai am acea pată. Din punct de vedere estetic. În anul 1971 l-am consultat pe profesorul Anghelescu de la clinica de dermatologie din Timișoara. I-am spus că sint soție de medic și mamă a doi copii. De ce i-am spus toate acestea ? Fiindcă am dorit de la bun început să știu dacă există vreun risc. Profesorul mi-a spus că așa ceva este floare la ureche și m-a asigurat că nu există nici un pericol. De asemenea l-am informat pe profesor că respectiva pată nu m-a supărat niciodată și că o cicatrizez doar din motive estetice. Chiar în ziua respectivă, pata a fost cauterizată. Din respectivul moment a început marea mea tragedie. Repet, sint cadru medical. De ce repet acest lucru ? Fiindcă de atunci am citit o întreagă literatură de specialitate din care în mare și cu ajutorul soțului meu, am înțeles cîte ceva din ea. Un lucru se desprinde clar ca lumina zilei. În toate cărțile de specialitate și chiar în cărțile profesorului Anghelescu, nicăieri nu se indică și nu se recomandă cauterizarea petelor cum am avut eu.

Deci, să revin. După părerea mea și asta o susțin cit trăiesc din momentul respectiv am devenit un cobal de experiență. După două săptămîni negul a reapărut. De aceeași mărime și cu aceeași intensitate în culoare. M-am reintors la Timișoara. Fără nici un fel de explicații, după ce m-a văzut pro-

fesorul mi-a cauterizat din nou pata. După a doua intervenție, după o bună perioadă de timp, a apărut așa ca un bob de piper. Începusem să și slăbesc vînd cu ochii. Doctorul Ilea de la Arad îmi propune să mă operez. Îl ascult și trec la cuțit. După opt zile de la operație, la analiză, mi se confirmă că am melanom malign. Urmează o a doua operație electroexcizie (pentru lărgirea zonei de siguranță). După a doua operație, arătam îngrozitor. Mi s-a făcut și operație plastică. Slăbisem. Ajunsesem ca o scobitoare. Atunci, în acele momente, am auzit de doctorul Voinea. M-am dus la el. Mi-a dat o soluție și o alifie. Am început s-o administrez exact cum mi-a spus și cum, de altfel, s-a scris și în revistă. Deci nu mai are rost să repet. După opt zile mi-a apărut pe gît, în jurul operației, o erupție. După cîteva zile s-a uscat, să spun așa, și a căzut. În urma lor au rămas niște urme ce și cînd aș fi avut vîrsat de vînt. Mi-a revenit poftă de mincare. După operație eram palidă. La scurt timp, mi-a revenit și culoarea normală a pielii. Am început să mă îngrăș și să fiu ca înainte. Colegii mei și mulți specialiști care m-au văzut și după operație și după tratamentul doctorului Voinea mi-au spus că el n-a făcut altceva decît să-mi producă o dermită, adică o arsură a pielii. Atunci, ca o experiență, am continuat tratamentul numai cu alifia o dădeam pe o altă parte a corpului. Ce s-a întîmplat ? Nu mi-au apărut acele coji care au apărut în jurul operației. Deci, se deduce clar că medicamentul și-a făcut efectul exact acolo unde era localizat cancerul. Ce spune soțul meu care, repet, e medic totuși ? Că numai doctorul Voinea m-a scăpat din ghearele morții. Sint fericită, acum muncesc și îmi cresc în liniște cei doi copii. (Lucia Bogatu)

— S-a mai discutat în revista noastră despre asta, precizîndu-se că la condu-

cerea Ministerului Sănătății s-a luat hotărîrea de a se intrerupe activitatea medicului veterinar Iulică Voinea, pînă în momentul în care experimentările preclinice își vor spune cuvîntul. Cei care au luat această măsură au socotit-o necesară, în conformitate cu legislația noastră medicală.

— Tot ce se poate, însă timpul trece și n-am aflat nimic nou. Dealtfel, în iunie anul trecut m-am adresat și eu ministrului cu o scrisoare, cerînd sprijinul pentru continuarea tratamentului. De acolo, sub semnătura dr. Radu Ozun mi s-a comunicat că „pînă la terminarea cercetărilor în vederea stabilirii efectelor anticanceroase, dar mai ales a gradului de nocivitate pe care l-ar avea eventual preparatul dr. Voinea asupra organismului uman, vă recomandăm să vă adresați în continuare medicilor specialiști din unitățile sanitare, care, în raport cu stadiul și evoluția bolii, au datoria să aplice cele mai adecvate tratamente anticanceroase recunoscute pe plan mondial”. Problema tocmai asta era, că nu aveam cui să mă adresez, boala mea neavînd remediul clasic cunoscut. Totodată am fost asigurată că în termen de 30 de zile voi fi informat asupra rezultatelor cercetărilor efectuate de Academia de Științe Medicale, prin institutele sale de specialitate. Cum vedeți, a trecut un an, răspuns n-am primit, însă dacă m-aș fi conformat recomandărilor, după pronosticul chiar al medicilor specialiști acum n-aș mai fi existat....

— Nici noi n-am putut fi de acord cu atitudinea pasivă, dacă nu chiar dezinteresată a unor cadre medicale în problema tratamentului dr. Voinea, pe care l-am susținut — așa cum l-am susținut și pe alți medici creatori de drumuri noi — tocmai pentru că pentru el vorbeau în special faptele, rezultatele obținute pe bolnavi incurabili. Dar nici nu ruțem să cerem ca tratamentul doctorului arădean să fie autorizat fără un control rit mai minuțios, bazat pe cercetare științifică adecvată, care să-i stabilească eventualul grad de nocivitate.

— Vreau să vă întreb un lucru : cu cît credeți că poate fi mai nociv preparatul doctorului Voinea decît tutunul, care este pretutindeni în rețeaua comercială ? În orice caz, pînă la ora actuală, iar eu sint un exemplu viu, nu s-a constatat că medicamentul ar avea vreo nocivitate, ci din contră, efecte pozitive cu rezultate uneori spectaculoase !

— Mă rog, și ce propuneți ?

— Vedeti dumneavoastră, un bolnav canceros gîndește cu totul altfel decît un om sănătos, trebuie să fiți de acord cu asta. Și se gîndește mai ales la viața lui. Se știe că un bolnav care are o cît de mică șansă de vindecare și refuză să beneficieze de ea, comite un act de sinucidere. Și atunci de ce să împiedice cineva pe un bolnav, considerat incurabil, să beneficieze de singura șansă în care el crede ! Viața oricărui om este inedită și ireparabilă, îmi pare că un doctor a spus asta, și a spus-o bine ! Atunci, nu-i păcat să nu arătăm cît mai multă griă de ea, acordîndu-i orice șansă posibilă ? Așa cum, în cazuri disperate, medicul chirurg are dreptul să solicite acordul bolnavului sau al familiei printr-o declarație scrisă, că își asumă riscurile intervenției, tot așa ni se poate cere și nouă, celor care nu mai avem altceva de pierdut decît viața, o declarație scrisă în fața autorităților medicale, cum că acceptăm riscurile tratamentului dr. Voinea — în cazul în care s-ar considera că există un asemenea risc. În fond, care este, în esență, scopul medicinei ? Lupta împotriva morții și înlăturarea suferinței, sau măcar diminuarea ei. Pînă și speranța poate duce la usurarea suferinței ! De aceea consider că trebuie acționat de urgență pentru ridicarea acestei interdicții și salvarea, dacă este cazul, și a unei singure vieți de om. În ceea ce mă privește, mă ofer voluntar pentru experimentarea clinică, drept subiect de studiu și cercetare, o cercetare care s-ar putea efectua în paralel cu experimentele pe animale. Desigur, ar trebui create condiții necesare, atît de laborator, cît și de spitalizare, la București, sau la Arad, sub conducerea și răspunderea doctorului Voinea.

— Interesant, am notat. Rămîne doar ca factorii care pot lua asemenea importante decizii să vă audă apelul. Mai aveți ceva de spus ?

— Aș vrea să închei cu un citat pe care l-am găsit în volumul „Medic-Societate-Răspundere”, de Radu Ozun (vedeți, din nou Radu Ozun !) și Emil Poenaru : „Moartea evitabilă dar neevitată, fie chiar și a unui individ, constituie, pentru orice medic demn de acest nume, o dramă pe care nu și-ar ferta-o niciodată (Gilbert Dreifus)”.

— Vă mulțumesc și vă urez, multă, multă sănătate !

Pe iarba verde de acasă e bine să crească și vite, nu numai amintiri

Fazanii nu trag la căruță

La 73 de ani și cunoscut în comuna Brebeni pentru faptul că în viața lui cuvântul l-a fost cuvânt. Gheorghe Crăciun spune că nu este adevărat ce se mai zice uneori și ce cred unii, cum că țărani atît ar aștepta, să le vină copiii de la oraș pentru ca el să le încarce portbagajele mașinilor și asta cît se poate de des. El are trei copii, doi băieți și o fată, cișiteiței au case la Slatina, la cițiva kilometri, și toți au mașini; cînd vin să-l vadă pe el și pe nevastă-sa, Lica, nu s-ar putea spune că pleacă de fiecare dată cu mina goală dar nici că în urma unor astfel de întîlniri își umplu cămășile. Căci Gheorghe Crăciun, în afară de o vacă, 2 porci și niște păsări, nu are altceva în bătaură. Zice: „Sintem obișnuți cu animalele și ne căzim să le ținem cît s-o putea”. Că fără vite grăile țăranelor sînt mai puține, tot el o spune dar nu trebuie să înțelegem de aici că el, chiar dacă în ultima vreme îl cam apasă o boală de inimă, ar vrea să rămînă cu bătaura cașci pustie și să nu mai aibă nici o grijă. Altfel n-ar spune despre izlazul comunal că „au venit mulți să se uite la el să-l are, dar norocul a fost că este folosit și ca aerodrom pentru avioanele astea care stropesc de sus”.

Alt țaran din Brebeni, Constantin Petre, are 61 de ani și crește o vacă, un vitel, un cal, 2 porci, 2 oi, 3 miei. Și niște păsări, bineînțeles. Din acest avut își îngăduie să contracteze o parte la fondul de stat, după principii care se vede că-i este foarte limpede în minte: „Dacă se poate, zice el, sigur că dăm”. În acest an a putut să dea un vitel, un porc, 4 kilograme de lînă și 350 litri de lapte. În legătură cu faptul că l-ar fi făcut plăcere, ca să zicem așa, să poată da mai mult, adică să și ciștige mai mult, el aduce vorba, ca și Gheorghe Crăciun, tot despre izlaz. Nu în primul rînd despre cele 320 de hectare, cît măsura odată izlazul co-

munel, ci despre cele 116 hectare cît măsoară astăzi. Cum izlazul acesta e împărțit în mai multe „truouri”, Constantin Petre nu vorbește decît despre locul unde-și duce chiar el vitele la păscut. Locul i se pare buniceal. Iar folosirea unei laturi a lui de către aviația utilitară poate că a adus un dram de noroc, fiindcă izlazul n-a mai fost arat, dar a adus și cîteva necazuri. După ce plouă și acolo unde ele aterizează sau decolează se face noroi, avioanele se suta alături și coboară și urcă de pe izlazul bine înterbat. Iar în locurile unde sînt încărcate avioanele pămîntul rămîne ars pînă la urmă de îngrășăminte chimice și insecticide. Cîteva vite care au păscut pe-acolo au murit intoxicate. Dacă e să vorbim drept, spune și Daniel Vasilescu, secretar al Consiliului popular, atunci din cele 116 hectare de izlaz doar vreo 70 sînt bune, restul sînt niște foste terenuri neproductive, care sînt neproductive, de fapt, și astăzi.

În acest an țărani din Brebeni au încheiat, printre altele, contracte pentru 100 de taurasi, 365 hectolitri de lapte și 2 000 kilograme de lînă, iar nădejdea că se vor ține de cuvînt stă, cît stă, în izlazul care este cum este, dar și în alte cîteva posibilități: parele și cocenii de la C.A.P. și finul pe care-l cosec de pe cele 30 hectare plantate cu nucii. Cele aproape 2 000 de oi din gospodăriile țăranelor sînt adunate zilnic în cîteva circule și cițiva localnici ca Tudor Vidu, Petre Strinoiu, Constantin Nica sau Ilie Iacob, pe care nu i-a ajuns fiiala de-a se numi ciobani, le duc la păscut prin pădurile Teișu, Oboga, Călugăreasca. Încă o pădure, numită Jidu, aflăm că a fost închisă pășunatului, de mai mulți ani, pe motivul, probabil îndreptățit, că oile ar sparge ouăle fazanilor. Cu toate că atunci cînd vine vremea campaniilor agricole nu fazanii trag la căruță ci tot caii, despre locurile de pe unde cei 60 de cai mai rup și ei cîte o gură de iarba nu-și fac grijă, de bună seamă, decît cei care chiar îi înhamă la căruță. Acesta fiind, se zice, un obicei mai nou la Brebeni, unde oamenii n-au prea fîntut cai ci mai mult bot de muncă. Cînd izlazul era de 320 de hectare comuna avea 870 perechi de boi și era vestită, ca și comuna alăturată, Coțeană, pentru animalele pe care le dădea la export prin Orca. Cele 700 de vaci aduceau și ele bani buni în mina țărani-

lor din Brebeni, căci dacă ar fi fost altfel conducerea comunei n-ar încerca în acest an, după cum ne încredințează vicepreședintele Consiliului popular, Petre Trică, să mărească numărul celor 210 vaci cu lapte, cîte există astăzi, cu încă vreo sută. Planul, pentru anii următori, prevede ca în comună să existe, în medie, cîte o vacă la două familii și țînd seama de situația de-acum, care arată că există o vacă la 5 familii sau la 20 de locuitori, se înțelege că planul despre care vorbim țîntește către o faptă plină de ambiție.

DUMITRU ELIADE

Cu folos pentru toate părțile beligerante

Pînă în anul de grație 1979, comuna Cornetu din județul Giurgiu nu a avut izlaz comunal. Avusesse demult, altădată, cum au avut dealtfel toate satele românești, însă vitele oamenilor, cum este lesne de înțeles, nu se puteau hrăni încălzindu-se cu o amintire. Și faptul s-a răsfîrțit dureros în efectivele animalelor din Cornetu și Buda. Împreună, cele două localități abia mai puteau să adune vreo 180—200 vite. Încît, vicepreședintele Consiliului popular comunal, Viorel Ungureanu, este în drept să considere anul 1979 și un an de grație și un an de cotitură în zootehnia comunei. De atunci, efectivele animalelor din Cornetu și Buda au sporit cu peste 50 la sută, apropiindu-se de 300 capete și izlazul comunal le asigură cam 65—70 la sută din necesitățile de furaje. De atunci, au început să-și consolideze renumele și Gheorghe C. Mihai, Gheorghe Georgescu sau Ion C. Ion, cițiva dintre crescătorii de animale prin contribuția cărora comuna Cornetu își asigură o participare onorabilă la fondul centralizat al statului de carne și lapte. De atunci, firește, au sporit și grijile de toată ziua ale

MIHAI PELIN

Nu știam mai nimic, pînă alaltăieri, despre puterea de rezistență a miturilor în timpul economic. Și totuși miturile supraviețuiesc. Iată: marea proprietate acționat în România nu numai ca realitate crîncenă, strivitoare pentru țărani, dar și ca mit. Ne vom ocupa și de mitul acestui tip de proprietate, un mit tiranic.

Constituirea marii proprietăți funciare — boierescă, minăstirească — este rezultatul unui îndelung proces istoric, coborînd cu mult înapoi secolului al XVII-lea (epoca Brâncoveanului), proces ciștigat de latifundiar în dauna țărănimii aservite și a țărănimii libere. Pămîntul e dat o dată pentru todeauna, nu se lungeste și nu se lătește, ca aluatul, marelui proprietar — boierul, clerul, statul — a trebuit să exproprieze, ca să-și extindă proprietatea, să spolieze și să acapareze, singurele mijloace prin care se întrefine și se extinde o proprietate mare.

Antrenarea țărilor Române în piața europeană a grînelor, după pacea de la Adrianopol, a dat un nou impuls și o nouă rațiune de a fi marii proprietăți. Atunci s-a născut de fapt și mitul ei, în expresie modernă. Cultura cerealelor, foarte solicitată, trebuie extinsă nu numai din ambiția îmbogățirii ci și a dezvoltării țărilor de la Dunărea-de-Jos pe un drum nou — drumul modernizării. Bălcescu, în *Question économique des Principautés Danubiennes*, examinează pe larg problema, cu toate argumentele din epocă, pentru a mai insista. Era clar că nu mica proprietate, țărănească sau mosnenască, putea face față cererii de grîne, ci numai marea proprietate, capabilă să producă mult și în chio centralizată. Încercările capitalismului românesc cunosc la noi o dezvoltare paradoxală. Economia banului nu sură structurile economice vechi, ci, dimpotrivă, le consolidează și chiar le supraîncălzește, cum avea să dovedească Dobrogeanu-Gherea, în „Neofobăgia” sa. Marea proprietate leze în ciștig, ea își impune și legislația, cea mai atroce din istoria țărilor Române, Regulamentul Organic.

E curios cum pașoptiștii, care au ars în piață publică odiosul document, n-au reușit să distrugă și edițiile lui, cea muntenească și cea moldovenească, astfel încît, pînă în urmă cu vreo douăzeci de ani, această chartă, scrisă în buchii chirilice, se găsea de vânzare în anticariate, la un preț de nimic. Pretul i-l cunoaștem abia azi, cînd pe acest temel — și nu numai acesta! — putem judeca rolul nefast al marii proprietăți în Țările Române.

A fost o instituție a risipei, a risipei de suprafețe agricole și a risipei de viață, adică de muncă țărănească. Marelui agricultor nu dispunea de alt inventar tehnic decît inventarul rudimentar țărănesc — plugul, sapa, grapa și secera, plus forța de muncă, bărbății, bătrînii, boii,

Valoarea lucrului mărunț (3)

Un mit perimat: MOȘIA

copiii, femelle, toate fiind ale țăranelor. Ca să seceri mai mult, trebuia să semeni mai mult, adică să ari mai mult în suprafață — nu în adîncime, decît să supra-solicite țărani să-i le zile, să-l obligi la cît mai multe zile-muncă pe an. Metoda extensivă asupra suprafețelor și asupra timpului uman s-a parafat atunci, pentru veacuri.

Desigur, privite de azi, zilele-muncă prestate de țaran la boier sub forma de clacă, pe toată durata secolului trecut, par un fleac — 15, 20, 30 sau ceva mai mult de o lună! — ceea ce înseamnă că țărani dispune de restul zilelor, mai mult de 300 într-un an, un timp, am zice, al epocii de aur. Cum, numai pentru 30 de zile, prestate pe pămîntul marelui proprietar, s-au făcut răscoale? Da, dar acestea erau tocmai zilele de virf, care hotărâu recolta — și a țăraniului, și a boierului. Și le însușea pe toate boierul. Cum adică, pentru zeciuiala din produse, veneau țărani la domnie, cu rogojină aprinsă în cap? Desigur, zeciuială, dar dintr-o producție precară, care abia putea nutri o singură familie, și după ce se prestaseră și zilele de clacă prevăzute în învoiele. Învoiele agricole prevedeau zile de prestație și munci — munci care sporreau numărul inițial prevăzut de zile. Învoiele au reprezentat o calamitate, par azi un act de barbarie leșit dintr-o imaginație faraonică. Posed, în copii, un vraf de asemenea acte, din epoca Unirii și a anului 1877. Unul provine din comuna Cucurani, pe care avea proprietate și familia lui Eminescu. M-am îngrozit citindu-l, cu gîndul că ar fi fost subscris, pe postul de arendaș, de bătrînul Eminovici, tatăl marelui Mihai. Dar nu, îl subsemna alt arendaș, unul Mochi Fiser, care avea vaste arende în toată Moldova, de la Boțoșani, pînă la Milcov. Conform unui asemenea act de învoială, o familie de țărani nu-și putea plăti datorile într-o viață, urma a le lăsa urmașilor, peste generații, sau a le plăti în „lumea de dincolo”. Zilele de prestație depășeau orice calendar: zece mii de zile de-ar fi avut anul și tot n-ar fi ajuns pentru muncile prestate la arendaș sau la boier. Cînd și recitînd acest act mi-am spus că n-are alt echivalent în sălbăticiile sau în barbarie, decît în raporturile financiare internaționale din lumea de azi, cînd țările mici și mijlocii sînt strivite de marelui capital prin împrumuturi și dobinzi inimaginabile.

Această agricultură a marii proprietăți,

care a aservit țărănimia și a lichidat mica proprietate țărănească, nu diferă în fond de agricultura colonială, instaurată de albi în toate lumile noi, inclusiv prin practicarea monoculturii. Am avut și noi, se poate spune, o agricultură de tip colonial, care avea la un cap latifundia și la celălalt sărăcia absolută. Aceeași agricultură, dotată cu aceeași tehnică și cu aceleași mijloace de execuție juridică se practică pe moșii de statului. Statul n-a fost mai omenos, la noi, Statul, el însuși, era un mare latifundiar, care menținea, ba uneori și intensifica, extorcarea atroce a țăranelor, de unde, în replică, lipsa de încredere în stat, teama sau spaima țăranelor față de orice inițiativă a puterii constituite. De la stat, odinioară, omologat cu marelui proprietar, nu putea veni nimic bun. Ce-a rezultat din aceasta? Sleirea unei clase, dezinteresul pentru cultivarea pămîntului, sărăcia. Satul vechi al cîmpiei arăta ca într-o pinză cutremurătoare a lui Andreescu: o casă singuratică și ruinată, nu gard, nu grădină, un gol imens în jur, care strivește ființa. Grigorescu, care n-a iubit asemenea imagini, s-a mutat cu sevălețul la deal. Îl acuzăm, din această pricină, în chio nedrept, de idilism. Greșim profund: lumea dealului la Grigorescu, relevă o altă sociologie rurală și o altă lume, lumea moștenitorilor sau a răzesilor lui Sadoveanu.

Că raporturile țăranelor cu marile stăpîni de pămînt — boierime și stat — au fost întotdeauna explozive, se știe. Că războaiele de clasă ale țărănimii și procesele pentru pămînt ale țărănimii libere au transgresat secolele, se știe de asemenea. Cel puțin de la revoluția lui Tudor Incoace, „chestiunea țărănească” a devenit somativă, iar „exproprierea expropriatorilor” a stat perpetuu la ordinea zilei, ca piatră unghiulară în redresarea națională, contraparte la chestiunea independentei. Nu poți avea o țară liberă, s-a spus, cu un popor neliber.

Opoziția, căpătînd întotdeauna forma unei violente contrareacții, este iarăși cunoscută și aceasta n-a putut fi înfrîntă decît tot violent, întîi prin improprietățile lui Cuza, apoi prin celelalte două improprietăți, care s-au rezemat pe violență, inclusiv cea din 1921, care s-a decis de fapt cu trei ani înainte, în condiții de război, sub presiunea țăranelor-soldați.

Dar la rezistența împotriva reformelor agrare s-a adăugat — azi se vede limpe-

vicepreședintelui Viorel Ungureanu, căruia îi revine și responsabilitatea întrefinerii izlazului comunal, și zbaterea într-o gospodărire avuției de furaje a satelor amintite.

Cele 20 ha de izlaz din Cornetu, adunîndu-se cu cele 5 ha din Buda, mai spornice, fiind așezate în lunca Argeșului, fac 25 ha. Socoteala aceasta este foarte simplă și abia dincolo de ea se complică lucrurile. Fiind cît este, terenul nu se folosește la pășunat, ci se dă în parte, la coasă, prioritatea avînd, cum și este de așteptat, gospodarii care au contractat animale cu statul. Măsurile îndatoririlor și drepturilor, din acest punct de vedere, poate nu se cîntăresc chiar ca la farmacia, însă cert este că toată lumea e mulțumită și izlazul comunal din Cornetu conținea printre cele mai îngrijite și echitabile gospodării din județul Giurgiu. La timpul potrivit, paștile au fost reinsămînțate cu trifoi și alte ierbururi perene. Ori de cîte ori sînt probleme, tehnicianul Dumitru Popescu, un specialist al acestei indeletniciri, dă oamenilor o mină prețioasă de ajutor. În august, cînd o parte din paști vor fi din nou reinsămînțate, izlazul Cornetului va împlini un anume ciclu de folosință și atunci se vor putea socoti mai pe larg și avantajele lui. Pînă una alta, se poate spune că în 1979 s-au contractat aici numai 27 animale. În 1981, numărul contractelor a sporit la 80. În 1983 sînt mari perspective să se ridice la 160, dublîndu-se. Cum am mai spus, au sporit substanțial și numărul vitelor din gospodăriile individuale ale oamenilor. Dar revirimentul zootehniei unui meleag — crede Viorel Ungureanu — nu este o realitate pe care s-o lăsam să se împotmolească în fel și fel de hîrtii care se rătăcesc și se pierd prin fel și fel de sertare. Încît, toată documentația pentru sporierea izlazului din Cornetu cu încă 15 ha stă în muștele sale. El s-a zbatut și el a umblat după toate aprobările necesare, neslăbind nici o clipă presiunea într-o rezolvare a acestei probleme vitale pentru întreaga obște. E adevărat, avînd argumente tari, nici medicile din calea sa nu au fost deosebit de mari și nici nu a trebuit să bată la uși închise. Primăria stăpînește pămînt care s-a închiriat cooperativei agricole de producție. Cele 15 ha dorite, de folosit în viitor numai pentru pășunat, din întinderea acestui pămînt se vor trage. Cu folos pentru toată lumea, sau, cum ar zice Gheorghe C. Mihai, cu folos pentru toate părțile beligerante. Dincolo de glumă, crescătorii de animale din Cornetu chiar au purtat o luptă ca toate luptele pentru a-și scoate izlazul de sub influența ravagiilor secetelor.

de — și mitul marii proprietăți. Marelui proprietar a reacționat și „teoretic”, justificîndu-și proprietatea nu numai pe temeiul moștenirii sau al dreptului divin, ci printr-o „inaltă” rațiune economică și patriotică: numai marea proprietate, s-a spus, poate garanta forța statului, care altfel s-ar pulveriza în fărîme. Marelui dușman al statului l-ar reprezenta deci mica proprietate, cu agricultura ei parcelară. Orice defalcare a marii proprietăți în mici proprietăți, s-a mai spus, va conduce imediat la prăbusirea producției agricole și la slăbirea statului. Profetie confirmată pretutindeni, în țările slab dezvoltate, unde, după aplicarea unor reforme agrare, mai mult sau mai puțin radicale, producțiile agricole s-au prăbusit într-adevăr. Nu s-a luat în seamă faptul că această mică proprietate funciară, nou apărută, moștenind același inventar rudimentar, nu era în nici un fel asigurată, ba mai mult, era împinsă deliberat în „libertatea rului”. S-a consolidat în schimb mitul: stat = mare proprietate.

O experiență cu totul diferită a făcut continentul nord-american, angajat pe calea unei dezvoltări libere, de tip capitalist, la care s-a opus, violent, Sudul sclavagist cu marea lui proprietate funciară. S-au opus de fapt — geografic, istoric și social — două lumi: latifundia și ferma. A biruit ferma. Războiul de Secesiune a consacrat victoria și a impus eficiența unui alt model. Agricultură americană din Iowa de azi nu folosește suprafețe mai mari de cincizeci de hectare, utilizează cel mai mic procent în brate de muncă și bate toate recordurile în materie de producție agricolă. În condiții ingrate, mica Olandă a cîștigat războiul polderelor, luptînd numai cu natura. Aici nu s-au opus alte prejudecăți. Pămîntul sărat și sărac al polderelor, smuls mării, cu miinile țăranelor, s-a dovedit mai fertil decît cernoziomul de la sudul continentului, și spunem, unde o economie agrară înapoiată, întemelață pe raporturi barbare, se opunea fertilității fiindcă se opunea omului. Vizitînd Olanda, Sadoveanu era ulmit. Și Sadoveanu întorcea un ochi tristist către realitățile de acasă, către Gheorghe Roșu din Boroaia, țaran rupt în coate, sărac și analfabet, într-o țară feeric de frumoasă și de bogată. El și alții erau în drept să se întrebă: cînd vor intra și țărani în ra? Nu pe lumea cealaltă ci în lumea în care trăim.

Doză modelul ne stăteau pe atunci în față: modelul dezvoltării capitaliste și modelul socialist. Cel de-al treilea model, deja experimentat — moșia — reprezenta un drum închis: stagnarea.

PAUL ANGHEL

■ În legătură cu scrisoarea colectivului de oameni ai muncii de la oficiul PTRR Hudești, Botoșani, Direcția județeană de poșta și telecomunicații ne trimite o documentată scrisoare, din care cităm: „După terminarea cercetărilor, dirigintele Constantin Ciubotaru a fost sancționat cu retrogradare în categorie pe timp de trei luni pentru neregulile reținute în sarcina sa și a fost atenționat că la prima abatere i se va desfășura contractul de muncă.”

■ Toma Chisăroiu din Rimnicu Vilcea și-a exprimat nemulțumirea că nu primește bilet de tratament într-o stațiune balneară. Direcția sanitară Vilcea ne informează că sursă de apă caldă a fost chemat la Comisia de recuperare a spitalului județean și internat la clinica din Călimănești. Era chiar așa greu!

■ Ca urmare a sesizării unui grup de muncitori de la Cooperativa Arta croitorilor din Bacău, s-a întreprins de către UCECOM o cercetare amănunțită. Între altele (sintem informați de UCECOM) „se confirmă că în activitatea șefului de brigadă Elena Chislinger au existat deficiențe, cum ar fi întocmirea incorectă a evidențelor primare, raportarea eronată a producției executate de cooperatori. Inginerul Maria Dragomir nu a dovedit întotdeauna înțelegere pentru personalul muncitor din acest colectiv. Drept urmare, tovarășa Chislinger și inginerul Maria Dragomir au fost înlocuite.”

■ Mă numesc Maria Alexandrescu, Calea Griviței nr. 142, scara A, ap. 33, București. Sunt văduvă pensionară și fiecare leu contează pentru mine. Antena colectivă de la scara A este stricată din noiembrie 1981 și nu a fost reparată nici până în prezent. Cu toate acestea am fost pusă să plătesc — și am plătit — costul reparației colective în martie și aprilie 1983. Suma nu a fost mare, dar pentru mine era, iar antena — de un an — tot nu funcționează.

■ Mă numesc Cristina Ciobăță, Intrarea Inotătorilor nr. 5, bloc 10, sc. 1, ap. 64, sector 3, București. Sunt o femeie în vîrstă. În 1976 am primit apartamentul în care locuiesc și azi prezintă fenomene de condens și igrasie, din cauza cărora am făcut nenumerate viroze respiratorii, care s-au adăugat bolii mele de inimă. Am făcut nenumerate sesizări către ICRAL Vitan, dar din cauza lucrărilor de mintă al condensului a apărut iar și iar, tot mai rău. Toți vin, se uită la pereți și dau din umeri. Ei pleacă, igrasia rămîne. Datul din umeri este o chestiune de competență.

■ „În numele a sute de călători din Valea Bistrei rugăm Regionala C.F.R. Timișoara să ia de urgență măsuri pentru construirea unui peron la halta C.F.R. Caransebeș Cazarmă. Vechiul peron nu mai corespunde, distanța până la prima treaptă a vagonului fiind de 80-90 cm, iar urcarea și coborîrea făcîndu-se foarte greu, mai ales de către bătrîni, femei și copii”. Ioan Simeria, pensionar, com. Ghimbav nr. 373, Caraș-Severin.

■ „Sint Simion Cristea, str. Dristor nr. 231, bl. 8, sc. B, sector 3, București. Avem mari necazuri cu liniștea în timpul nopții. La parterul blocului se găsește complexul alimentar A 17 (ICL Alimentara sector 3). Aprovizionarea cu lapte și iaurt, normal, se face noaptea, între miezul nopții și 3 dimineața. Vin cu mașinile și descarcă sau ridică ambalajele, cu motorul în funcțiune, chiar sub geamurile apartamentelor.

■ „Probabil că organele de resort ale Regionalei C.F.R. Constanța nu cunosc modul în care trenul 8531 Slobozia Veche — Călărași este literalmente luat cu asalt de sute de călători — muncitori pe platforma industrială Călărași, elevi navești, călători ocazionali. Cele 4-5 vagoane sînt cu totul insuficiente, iar călătoria decurge în condiții ce pot oricînd genera accidente (oamenii merg pe scări, pe anexe locomotivelor etc.). Sugerez să se analizeze posibilitatea reintroducerii în circulație a trenului 8593, care circula în prezent doar cu aviz special”. (Marin Adrian, Combinatul siderurgic Călărași)

■ „Apariția în revistă a articolului «Variatoare elastohidrodinamice de turaj» ne-a bucurat. Articolul a avut un efect concretizat în interesul manifestat de Direcția tehnică din Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică în vederea echipării unor mașini-unelte cu asemenea variatoare. Și fiiala ICECHIM Timișoara se declară

interesată în producerea unor uleiuri speciale de tracțiune elastohidrodinamice”. Prof. dr. ing. E.N. Diaconescu, Institutul de învățămînt superior Suceava.

■ Mă numesc Claudiu Șocander, bd. Eroilor nr. 47, Timișoara. Nu avem... apă rece. Un exemplu: în luna ianuarie aproximativ jumătate din zile a lipsit apa rece. Vom plăti doar 50 la sută? Nu cred”. (N.R. Nici noi nu credem că apa rece este mai greu de procurat decît cea caldă.)

■ Sabina Ciocanu din Pitești ne-a cerut sprijin pentru menținerea sa în activitate la spitalul județean ca spălătoareasă. Direcția sanitară județeană l'îtești ne informează: „Considerînd activitatea desfășurată de tovarășa Ciocanu și greutățile sale s-a hotărît reincadrarea pe un post de infirmieră la secția neurologie a spitalului județean.”

■ Constantin Colceag str. Cezar Bolliac nr. 91, Corabia, roagă ca „milor de cetățeni ce trebuie să circule pină la Bechet să li se pună la dispoziție un autobuz de către autogara Corabia, pentru a putea ajunge la Bechet. La Corabia și Bechet funcționează multe întreprinderi ai căror muncitori — deci și sarcinile lor de muncă — nu ar avea decît de cîștigat dacă s-ar da curs acestei cereri.”

■ Cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Mogoșoaia, sector agricol Ilfov, răspunde la articolul „Controlarea care nu se deminte nci în timpul liber” („Flacăra” nr. 20). „Este adevărat că în ziua de duminică 15 mai au existat unele defecțiuni la agregatele frigorifice și s-au luat măsuri ca, pină la remedierea acestora, carnea pentru mititei să fie pusă în cașoale introduse în butoaie cu gheață. Totodată, s-au verificat și reparat agregatele frigorifice. Vînzătorul de la punctul de desfacere menționat în articol a fost înlocuit.”

■ „Asociația locatarilor bloc 43, str. Paharnicului nr. 11, sector 1, București, mulțumeste revistei „Flacăra” pentru sprijin și aduce la cunoștință că după apariția sesizării noastre Grupul de întreprinderi de gospodărie comunală ne-a comunicat că pentru 1983 calculul energiei termice se eșalonează în procente aplicate la suprafața de radiație totală a blocului, astfel: ianuarie, februarie, martie, și decembrie 8 la sută, aprilie-noiembrie 6 la sută, iar pentru prepararea apei calde menajere se va aplica baremul de 0,08 Geal persoană-lună, cote total diferite de cele în vigoare înalte. Cu începere din luna aprilie s-a reglementat și furnizarea apei calde menajere”. (N.R. Am citat răspunsul cu gîndul că poate interesa și alți cititori.)

■ „Începînd cu 1 aprilie 1982 s-a constituit taxa poștală de distribuire la domiciliu a abonamentelor la publicațiile cotidiene și periodice. Începînd cu acea dată s-a încetățenit în municipiul Cluj-Napoca și obiceiul de a se difuza presa centrală cu o zi întîrziere. Ne-am obișnuit, dar se pare că sintem pregătiți sistematic pentru o nouă metodă: ziarele sînt aduse la domiciliu cite două la două zile. Dacă presa sosește după-amiaza, de ce nu este distribuită în aceeași zi?” Dan Viorel, str. Dimboviței nr. 71, Cluj-Napoca.

■ „Am fost anunțată că blocul A3 din Tirgoviște, zona centrală, va fi lipsit de apă caldă de la sfîrșitul lunii martie pină la 1 noiembrie. În aceeași situație se află și alte blocuri racordate la aceeași centrală. Dar apa caldă se livrează normal! Nu înțelegem de ce este nevoie chiar de atîtea luni de intrerupere. Și vara apa caldă este necesară. În blocurile acestea locuiesc și copii mici, bătrîni, femei gravide, bolnavi”. Semnează cinci familii din blocul A3. (N.R. Desigur, nu cunoaștem nici noi cauza, dar chiar presupunînd că din punct de vedere tehnic nu există o altă soluție — deși termenul ni se pare exagerat de lung — de ce oamenii nu li s-a explicat clar situația?)

■ Cu privire la scrisoarea tovarășului Constantin Achimescu str. Constantin Mănescu nr. 1, București, Procuratura Generală ne informează că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sint întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru rejudecare. În același fel a fost rezolvată, de către același for, cerea tovarășului Ștefan Dumitrescu, str. Alexandru Moruzi nr. 30, București.

■ Domnica Bulgea din Valea Mare Pravăț, Argeș, fostă

infirmieră la Spitalul teritorial Cimpulung Muscel, cerea să se reanalizeze desfacerea contractului de muncă. Consiliul orașenesc al sindicatelor, Cimpulung, Argeș, ne răspunde că începînd cu data de 20 aprilie 1983 tovarășa Bulgea a fost încadrată temporar tot la spitalul Cimpulung, iar începînd cu data de 1 iulie s-a stabilit, împreună cu factorii de răspundere, că să fie încadrată definitiv în locul unei alte tovarășe care se va pensiona.”

■ Asociația de locatari nr. 13, Birlad, sub semnătura tovarășei administratoare Teodora Minăită, ne scrie: „Avem un locatar cu familie pe nume Constantin Lefter, care ocupă un apartament cu trei camere în proprietate personală, pe str. Șterian Dumbravă nr. 53. În momentul de față are un debit la asociația noastră de 11 013,90 lei, bani ce nu-i putem recupera. Nici nu putem sta de vorbă cu debitorul deoarece nu te primește. Am trimis adrese, am ridicat problema la sediute, dar în zadar. Toți notează și alt rezultat nimic. Rugăm să interveniți la organele în drept deoarece de la Lefter s-au molipsit și alții”. (N.R. Dacă ar fi să facem un joc de cuvinte, am spune că Lefter a rămas nu debitorul, ci creditorul. Chiar să nu existe soluție?)

■ În legătură cu nota apărută pe această pagină privind „masacrarea unor copaci” din Fălticeni, semnată de elevii ai Liceului „Nicu Gane”, asociațiile locatarilor nr. 2 și nr. 4 din zona afectate ne trimit o lungă scrisoare din care extragem: „Nici tei de altădată și nici plopii nu au existat pe toată lungimea străzii, ci numai pe o porțiune, fiind plantați în 1957-1958 (exceptînd plopii din fața liceului agricol care, datînd din 1920, erau mult mai bătrîni). Unele acțiuni de modernizare impuneau înlăturarea plopiilor. De ce elevii nu s-au adresat diriginților de clasă, care, dacă nu erau în măsură să dea un răspuns pe loc, s-ar fi putut adresa consiliului popular orașenesc, și ar fi fost lămurii și elevii liceului? Acum urmează ca tinerii să ude și să protejeze teii, trandafirii și florile recent plantate.” (N.R. În adevăr, important nu este cine și de ce a scris ci să crească florile și teii, spre fala Fălticeniului.)

■ Maria Dima, pensionară, Calea Griviței nr. 13, București, s-a plîns de factorul poștal care îi remite (mai bine-zis nu îi remite) pensia. Direcția de poșta a municipiului București ne înștiințează: „Pentru a se evita nemulțumirea petiționarei s-a dispus ca pensia să-i fie achitată la domiciliu de către un factor curier.”

■ Virginia Bizadea din Pitești a reclamat furtul unui libret CEC de la domiciliu de către Elena Dobrin, care a scos de la CEC 5 000 lei, însușindu-i. Inspectoratul județean Argeș al Ministerului de Interne ne comunică: „Au fost efectuate cercetări și s-a stabilit că faptele relatate se confirmă. S-a început urmărirea penală împotriva Elenei Dobrin pentru infracțiunea de furt, fals, uz de fals, și înșelăciune în dauna avutului obștesc, cauză care se află pe rol la Judecătoria Pitești. Sursala CEC comunică, la rîndul ei, că suma de 5 000 lei va fi achitată petiționarei după soluționarea definitivă a cauzei de către judecătoria.”

■ Ca urmare a cererii tovarășei Ana Fîlöp din Corunca, Mureș, Procuratura județeană Mureș ne informează că „în urma intervenției organelor de procuratură, soțul petentel, cu numele de Fîlöp Ferencz, a fost trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunii de abandon de familie, reținîndu-se că se susține cu rea-credință de la plata pensiei”. Petenta a fost îndrumată de organele de procuratură să facă o cerere pentru efectuarea unei opriri pe veniturile soțului.

■ Mariana Năstase din Dărmănești, Dimbovița, a solicitat sprijin pentru a fi încadrată la o unitate din Vrancea în vederea apropierii de soț. Consiliul popular al județului Vrancea ne informează că s-au făcut formele necesare pentru ca M.N. să fie încadrată prin transfer ca subinginer la Oficiul pentru gospodărirea apelor, Vrancea.”

■ Intrucit Mircea Bobirică din Constanța nu a informat, conform legii, ICRAL Constanța despre modificările intervenite în componența familiei și în veniturile realizate, i s-a majorat automat chiria cu 100 la sută începînd cu 1 octombrie 1982, conform normativelor în vigoare. Depunînd ulterioare acțiunile, s-a actualizat contractul

de închiriere — ne înștiințează ICRAL Constanța. „Față de chiria actualizată s-a încasat în plus de la locatar o anumită sumă pentru lichidarea căreia invităm pe tov. Bobirică Mircea la sediul ICRAL din Mangalia. Regretăm că d-sa nu s-a adresat direct centrului de administrare sau la ICRAL Constanța pentru clarificarea mai operativă a cazului.” (N.R. Regretul este și al nostru.)

■ Referitor la scrisoarea lui Ilie Geică din str. Grigore Morra, nr. 15, sector 1, București, prin care solicita atribuirea unei locuințe. Consiliul popular al sectorului 1 comunică: „I s-a aprobat tovarășului Geică atribuirea apartamentului 14 din vila 7, str. Someșul Rece nr. 4, sector 1.”

■ De la Consiliul popular al județului Brașov: „Ca urmare a cererii lui Gheorghe Gavrilă și Mariana Popa, s-a aprobat de către forurile în drept tovarășului Gavrilă stabilirea domiciliului în municipiul Brașov. Cit privește propunerea întreprinderii «Tractorul» ca tovarășei Mariana Popa să-i fie aprobată stabilirea domiciliului în municipiul, cerea va fi supusă discuției la prima ședință a Comisiei județene pentru aplicarea Decretului nr. 68/1976.”

■ Consiliul popular al municipiului Constanța ne informează: „Analizîndu-se situația locativă a familiei Popescu din str. Daciel 29 i s-a repartizat prin IMPPF apartamentul nr. 33, compus din două camere și dependințe, din blocul L2, pe str. Oborului.”

■ De la Spitalul Militar Central: „Pacientul Mihai Stana, Calea Aurel Vlaicu, Arad, a fost programat pentru consult la tov. dr. Gabriela Folt, care îl va prezenta tovarășului profesor Mircea Olteanu. De asemenea, Marin Cîrșas, Calea Bucureștilor, Craiova, poate veni pentru consult la tovarășul dr. Ion Băncu Ion, care îl va prezenta tovarășului profesor Olteanu”. (N.R. Mulțumim și noi distinșilor medici oftalmologi de la Spitalul Militar Central pentru înțelegerea arătată.)

■ Mai mulți locuitori din comuna Crevedia, satul Dirza, județul Dimbovița ne scriu că în halta Dirza, halta care servește circa 1000 de naveștiști dintre care foarte mulți elevi, nu există amenajate persoane ceea ce face extrem de dificilă urcarea și coborîrea din trenuri. Nu o dată din această pricină s-au produs și accidente. Cererea sâtenilor de a se aproba construirea acestor persoane ni se pare justificată.

■ Procuratura Generală ne informează că verificîndu-se cele semnalate în articolul „Cercetarea din fotoliu — sau cum ajunge un om precum o minigiuță de ping pong” publicat în numărul din 18 aprilie a.c. al revistei noastre, s-a constatat că sesizarea este întemeiată, motiv pentru care a fost declarat recurs extraordinar. Recursul a fost înaintat spre soluționare Tribunalului Suprem.

■ Asociația locatarilor blocului 117 din București, str. Răsăritului nr. 6, sector 6, încearcă de mai multe luni să determine o serie de familii să-și plătească întretinerea. Restanțele acestora au ajuns la sume variînd între 1000 și 4 600 de lei. Situația creată îl afectează și pe locatarii corecți deoarece asociația trebuie să plătească în permanență penalizări pentru sumele neachitate. Intervenția fermă a organelor în drept pentru revenirea lucrurilor pe făgașul lor normal se impune de urgență.

■ „Vă rugăm să interveniți să se redeschidă clubul căminului cultural din localitate, club care de cîțiva ani stă închis.” (Un grup de tineri din comuna Cristian, județul Brașov) Oare la cine se află „cheia” acestui club?

■ Consiliul popular al județului Prahova ne informează că doleanța formulată de Cazacu Constanța a fost soluționată favorabil, fiica acestuia, Cazacu Mihaela primînd transferul pe un post de lucrătoare în comerț, așa cum a solicitat.

■ Dorînd să cumpere un pachet de țigări „B.T.” de la tîntungeria aflată în magazinul „Autoservire” din cartierul Plevna, Buicuc Radu din Dorohoi, județul Botoșani, a aflat cu surprindere de la vînzătoare că aceste țigări se vînd numai împreună cu două pachete de „Litoral”. Corespondentul nos-

tru întreabă dacă este permisă condiționarea vînzării unor produse de cumpărarea altora. Nu, nu este permisă.

■ Marian Gheorghe din București, str. Nehoiași nr. 40, sectorul 5, ne scrie că de peste 5 ani în fața curții sale curge continuu o gură de apă. Deși în urma sesizărilor repetate s-au perindat pe la locul cu pricina mai multe echipe de reparații, situația nu a fost remediată. Cine oprește risipa de apă?

■ „În ziua de 1 aprilie a.c. am primit cele 900 kg. de lemne pe care le plătisem la depozitul nr. 601. Dar din păcate — ne scrie în continuare Ionescu Constantin din București, str. Gala Galaction nr. 21, sector 1 — erau mai mult buturugile enorme care nu pot fi folosite în sobe obișnuite”. S-a chinut, a cioplit bietul om din ele cum s-a priceput dar tot au rămas 18 bucăți totalizînd aproape 250 kg. Sesizînd situația, cei de la depozitul Giulești au venit și au luat buturugile urmînd să-l aducă lemnele tăiate. Au trecut nu zile, ci luni și nici o veste despre lemnele sale. Îi invităm pe responsabilii depozitului Giulești să termine cu gluma. Au trecut 2 luni de la 1 aprilie.

■ Procuratura Generală analizînd memoriul pe care ni l-a adresat Matei Petre din București, str. Emil Racoviță nr. 22, bl. R23, a constatat că cele susținute sint întemeiate și în consecință a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ Întreprinderea de Construcții Montaj a județului Sibiu ne răspunde că sesizarea adresată revistei noastre de Iancu Ana din Sibiu este înșușă și în consecință s-a dat dispoziție Șantierului 4, care a executat lucrarea, să remedieze deficiențele, creîndu-se astfel condiții normale de locuit în apartamentul reclamantei. Era și timpul.

■ Emanuel Varga din Cluj-Napoca, str. Patru nr. 7, ne scrie în numele unui grup de copii din cartier, propunînd să se construiască un platou-patinar pentru patine cu roțile. În felul acesta ar putea și ei să folosească patinele pe care le-au cumpărat din comerț.

■ Comitetul orașenesc U.T.C. Tirgu Frumos ne-a trimis o interesantă scrisoare despre cercul de istorie, arheologie și etnografie, al liceului industrial din localitate, care aniversază 15 ani de frumoasă și bogată activitate. Rodele muncii elevilor acestui cerc, de sub conducerea prof. Mihai Constantin, s-au concretizat într-un muzeu cuprînzînd astăzi peste 2 000 de exponate precum și în numeroase comunicări științifice.

■ În urmă cu cîteva luni, Consiliul popular al sectorului 6 a hotărît decongestionarea traficului cu mașini de mare tonaj de pe Calea Giulești prin includerea în circulație a străzilor Anton Pann și Răsadniței, hotărîre care permitea de asemenea o scurtare substanțială a drumului acestora către marginea cartierului Giulești. La puțin timp după aceea la capătul străzilor amintite a apărut însă semnul de interzis. Cetățenii din Calea Giulești nr. 450-500 ne întreabă cum o măsură utilă a putut fi anulată cu atîta ușurință.

■ Singurul autobuz care făcea legătura între comunele Panticu și Recea Cristur și orașul Dej din județul Cluj a fost suspendat. Locuitorii acestor comune care au probleme de rezolvat în Dej sint obligați acum să parcurgă pe jos 3 pină la 10 km. Poate ar fi mai normal să fie suspendate alte curse acolo unde există posibilitatea deplasării și cu trenul. (Blăjan Virgil din Dej, str. Fr. Engels nr. 18, bl. A, sc. A, Ap. 10). Propunerea ni se pare demnă de reținut.

■ De la Uniunea Județeană a Cooperativelor Meșteșugărești Suceava primim următorul răspuns: „Din verificările efectuate s-a constatat că lotul din Fălticeni al cooperativei Constructorul-Suceava a încasat în plus de la Pavăl Ion suma de 2076 lei renerentînd contravaloarea pentru 24 mc zidărie. Pentul a fost invitat să se prezinte la casieria lotului din Fălticeni pentru a primi suma de 2 076 lei.

Pagină realizată de N. LIONEL

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Pornind de la o palmă...

„Cel care au primit o mie de palme nu-și aduc aminte. O singură palmă rămâne un eveniment care nu se uită”, scrie Georges Duhamel într-una din nulele sale dedicate problemelor de educație a copiilor, fixând în numai două rânduri o concluzie puternică și stabilă pe care nici un alt argument nu o poate clinti ori nega. Și, mai înainte de a conchide, povestește cum unul dintre prietenii săi, „care a avut parte în viață de cel mai devotat, mai iubitor și mai bun dintre părinți, nu uită niciodată să spună, de câte ori vorbește despre el: „Mi-a tras o palmă, într-o dimineață, a doua zi de Paști; aveam 10 ani”. Douăzeci de ani de îngrijiri și de iubire se șterg ca o prieliste tulbur, în mijlocul căreia stăruie, limpede și neîndurătoare, amintirea unei singure palme.”

Această succintă relatare spune totul despre implicațiile morale ale unei „corecții” mai mult sau mai puțin brutale, implicății care se pot, lesne, strămuta din planul familial în cel social. În școală, de pildă. Fiind într-un tot de acord cu punctul de vedere al scriitorului francez, vestejm atât cea unică palmă care nu se uită, cât șiopotul celor 1000. Prin urmare, încercând să scriem despre cele întâmplate la Liceul „Timpuri Noi”, din Capitală, ne postăm în reduta intransigenței față de violență, fie ea fizică sau verbală.

Așadar, într-una din zilele acestei luni, un grup de elevi de la liceul amintit invadează culoarele redacției, dorind să-și exprime nemulțumirea față de comportamentul dur al unui profesor. Și unul singur, dacă ar fi venit, ar fi produs o emoție lesne de înțeles, atât pentru inițiativa de a lua pe cont propriu o astfel de acțiune, cât și pentru jignirea suferită. Un grup însă pune pe oricine pe gânduri. Sigur, mentalitatea de grup este cu mult diferită, în colectiv totul pare mai ușor, timiditatea unora se transformă în curaj absolut, oștinile tind să se generalizeze până la identificare, așa încât, ascultându-l numai pe unul singur poți fi sigur

că și ceilalți vor afirma, poate chiar cu aceleași cuvinte, adevărul celuilalt. De aceea, dar și din alte rațiuni, copiii au fost invitați într-o sală unde și-au scris declarațiile (este expresia cea mai fidelă, deoarece fiecare își dădea numele, spunea în ce clasă învață și relatează cele știute sau suportate). Citindu-le apoi am constatat că prezintă tocmai caracteristica de care ne temeam mai înainte: par aproape identice. Oricum, toate ținesc persoana aceluiași profesor, care este și director de studii. El este, după cele scrise de elevi ai claselor a IX, cel care-l bate nemilos și pentru orice. Relatările nu se opresc însă aici: ele se referă și la evenimentele pe care copiii nu au cum să le cunoască și — credem noi — nici dreptul de a le comenta. De pildă, modul în care s-a desfășurat o adunare generală a organizației de partid din școală, cîte voturi a avut un profesor, cîte un altul. (Cei care ne-au vizitat au vârste variind între 15 și 16 ani și nu fac parte din organizația de partid.) Mai aflăm și că anume modificări s-au efectuat în cataloage! Cînd și de către cine. Nu ne permitem să invocăm propriile noastre rețineri, unorii de forță unor tabuuri, privind catalogul clasei, la care nici unul din generația noastră nu a avut vreo dată acces. Timpurile s-au mai schimbat. La fel mentalitățile. Se merge înainte și nu înapoi deși nu de la modul de a privi (fetiza sau nu) un catalog începe acest marș și nici aici nu se sfârșește. Oricum, chiar astăzi, într-un învățămînt care-și propune tot mai mult dimensiunile democrației, un catalog nu poate fi o condiție personală a fiecărui elev. Și o chestiune de cronologie: cei care ne-au scris, au venit la acest liceu în luna septembrie a anului trecut. Alegerile organelor de conducere din școală se produsese în luna februarie! Deci cu multe luni de zile mai devreme.

E suficient atît pentru a se trage o concluzie: cineva i-a instruit pe acești copii. Cine? Și cu ce drept? Cu unul pedagogic? Moral? Personal? Vindictiv? Explicăția nu trebuie căutată cine știe pe unde. E simplă: elevii au venit însoțiti de trei persoane mature: două profesoare de la clasele respective și un bărbat. Necunoscut. Și profesorele au scris cîte o declarație cuprinzînd, mai mult, probleme de ordin personal: persecuții, sancțiuni nemeritate etc.

Aceasta ni se pare a fi cheia problemei de care ne-am propus să ne ocupăm: au dreptul profesorii să organizeze o asemenea acțiune? Adică, pot ei mobiliza un grup de elevi, pentru a-l duce la o reacție sau oriunde altundeva, știind că o fac pentru a reclama un coleg de cancelarie? De ce alte mijloace „educative” s-au folosit cele două profesoare pînă a

ajunge la această măsură ce ni se pare „extremă”? Aflăm că astfel de declarații au mai fost date și la publicațiile ministerului de resort. Procedu identic, deci concertat. Pastrîndu-ne ideea inițială despre gravitatea unei singure palme, meritată sau nu, credem că discuția de fond, în cazul nostru, este cu totul alta: a celor două profesoare.

Am mers la liceul din Calea Ducești. Mai fusesem cu 2-3 ani în urmă. Ca și atunci, simțeam legitimați la poartă. Normal! Intram în lumea citorva sute de copii, care trebuie ocrotită. (În școală au fost găsite cuțite și alte arme albe, obiecte care nu-și au locul aici și pe care, tocmai din această cauză nu le mai consemnăm.) Am purtat discuții cu profesorii invocați, în calitate de martori, în cîteva declarații. Nimeni n-a confirmat cele pretinse de copil. Profesorul respectiv nu vine în stare de ebrietate la școală, nu a fost văzut bătînd pe cineva, nu a avut comportări indecente față de elevi. Aceste adevăruri ne apar foarte clare. Este evocată o recentă emisiune T.V. care nu și-a atins deloc scopul propus și care, după cit se pare, a „inspirat” pe unii elevi ori pe cei care l-au organizat, făcîndu-i să scrie că „au fost amenințați cu miliția”. Nimic nu a fost omis, pentru atingerea scopului propus! Dar care este acel scop? Evidentă apare numai dorința ca directorul de studii să fie schimbat. „Schimbat” este o foarte palidă imagine, pentru că un profesor care bate, mai ales „la singe” nu-și are locul printre dascăli.

La liceu, am întrebat conducerea ca și pe alți profesori, dacă au vreo idee în legătură cu cine a putut organiza reclamația colectivă. Întrebare jenantă, recunoaștem, dar inevitabilă (în ceea ce ne privește am păstrat, și o vom face și în continuare, discreția totală asupra numerelor copiilor cit și al profesorilor). Părerile au fost unanime: ni s-a indicat numele unei profesoare suplinoare, avînd aceeași specialitate cu a directorului de studii. Nu are rost să notăm și motivațiile acestor opinii. Am solicitat un teanc de cataloage (ce savaore pentru un fost elev, chiar și după foarte mulți ani, să poată cerceta chiar și „oficial” acest document atît de misterios!). Printre ele și cel al clasei unde respectiva profesoară este dirigintă. Ce-am constatat? Că totalul absențelor nemotivate reprezintă recordul absolut pe liceu: aproape 6 mil în două trimestre! În raportul dirigintei, apar cam de zece ori mai puține. Întrebare: care este platforma morală a unui astfel de dascăl, lipsit de autoritate ca și de capacitatea de a disciplina propria lui clasă de a încerca denigrarea unui coleg cu state de serviciu incomparabil mai bune decît ale sale? Elevi care au acumulat 127 de absențe nemotivate într-un

trimestru au la purtare nota 9! Alții, cu un număr egal sau mai mic, au primit doar 7 ori chiar 6! Am notat chiar și un 10 la purtare alături de 72 de absențe nemotivate! Sigur, frecvența nu poate fi singurul criteriu, însă rămîne poate cel mai important. Profesorii ne-au spus că s-a căzut de acord ca notele la purtare să fie condiționate mai ales de regularitatea prezenței la cursuri. Ceea ce, la clasa respectivă, nu se vede.

Am lăsat pentru final încă un eveniment nedezvăluit: persoana care îi însoțise pe elevi la redacție este una și aceeași cu cea care pătrunsesse în liceu ceva mai înainte, introdus acolo de exact profesora bunăvîntă de organizarea demersului colectiv al unor elevi. Abordîndu-l telefonic, respectivul cetățean, topograf de profesie, mărturisește că are în liceu o nepoată, că este nemulțumit de director și că a comis o singură greșală: aceea de a-i îndemna pe elevi să facă declarații! Este revoltat de faptul că s-a apelat la organele de miliție pentru a fi identificat (deoarece refuzase să se legitimeze), dar zice că n-o cunoaște pe profesora care l-a introdus în școală (fapt dezmințit de participarea sa la o excursie organizată de exact aceeași profesoară!).

Liceul „Timpuri Noi” este o unitate de învățămînt dificilă. Și din cauza numărului mare de elevi (aproape 1000), cit și pentru faptul că-și recrutează școlarii prin redistribuirea celor cu note foarte slabe (majoritatea cu 2 și 3, mai puțini cu 4) obținute la examenele de treaptă de la alte școli. Liceul este însă bine dotat și sprijinit cum se cuvine de reputata întreprindere bucureșteană. Are săli de clasă, laboratoare și ateliere din care nu lipsește nimic din ceea ce poate concura la o bună pregătire profesională și generală a elevilor. Dar rămîne o unitate grea. Gesturi ca cele întreprinse de cele două profesoare, acțiuni ca cele ale „unchilului” grijului nu fac nimic altceva decît să sporească dificultățile pe care profesorii numai împreună și numai foarte solidari le pot depăși. Și întrucît, în afara redacției noastre, au mai fost sesizate și alte foruri, supunem, la rîndul nostru, atenției Inspectoratului școlar al C.P.M.B., cit și Ministerului Educației și Învățămîntului atitudinea celor două profesoare atît în legătură cu cele întimplite cit și cu cele... neîntimplite. O dată pentru todeauna, cei care n-au făcut-o pînă acum, trebuie să înțeleagă că școala este făcută pentru a educa și pregăti noile generații și că un scop atît de înalt și important pentru țară trebuie să excludă orice manifestare de vanitate desartă, orice element care ar putea zdruncina autoritatea elevilor în dascălii lor, însăși unitatea deplină a acestora.

EMANUEL VALERIU**La ce vîrstă „se uzează inima“?**

Femeia din fața mea îmi amintește de bătrîna din „Neînțelegerea” lui Camus. Mai exact de o replică prin care bătrîna își motivează la un moment dat frîgul interior: „Și inima se uzează, domnule meu”. Îmi aduce aminte de această replică pentru că Victoria Sincu n-ar putea, cu siguranță, s-o rostească. În ciuda celor 94 de ani, afecțiunile ei nu s-au uzat. Dovadă că n-a venit la redacție să se plîngă. Nu învinuiește. Își cere parcă scuze pentru că bătrînețea ei a devenit o problemă. Dar se teme. Dacă nepoata ei o azvîrle afară, ce se va face? După ce murmură întrebarea, tace. Nu, n-a venit să se lamenteze. Pur și simplu ar dori, dacă se poate, pentru a evita azilul, să se curme neînțelegerea. Neînțelegerea? Tresar. Din nou îmi amintesc de replica bătrînei din piesa lui Camus. Și mă uit la femeia din fața mea. E îmbrăcată în negru și are, întipărită pe față, o durere uscată. Stă pe un scaun tinîndu-și la îndemîna cirja de care se ajută cînd merge.

Ce a făcut-o, așadar, pe această bătrîna de 94 de ani să vină la noi tocmai din colțul celălalt al Bucureștiului? A avut pînă nu de mult o casă. O căsuța bătrînească aflată pe strada Pictor Ștefan Dumitrescu. A renunțat la această căsuță, vinzînd-o, la insistențele nepotei ei, Constanța Șulț și a soțului acesteia, Romulus Șulț. Cînd Victoria Sincu s-a hotărît, în sfîrșit, soții Șulț au venit și i-au luat puținele lucruri pe care le mai avea. Așa a ajuns Victoria Sincu într-un apartament de două camere pe bulevardul Ion Șulea. După cîteva luni, în octombrie 1980, familia Șulț a primit un apartament nou. De patru camere. Erau acum o familie compusă din cinci persoane: soții Șulț, cei doi băieți ai lor și bătrîna Sincu. Dar la numai doi ani de la această mutare, atitudinea nepotei față de matusa sa s-a schimbat radical. În cele din urmă, familia Șulț a hotărît că Victoria Sincu trebuie să părăsească locuința. De ce?

Ca să-mi răspund la această întrebare, mă duc a doua zi în strada Sergent Pene Dumitru la numărul 1. Aici, la etajul 5 al blocului J 52, locuiește familia Șulț.

Sun la ușa apartamentului 88. La apelul meu răspund prompt doi cîini. Apoi cîinii se liniștesc și se deschide ușa. Mă prezintă și o cunoșc pe nepoata Victoriei Sincu, Constanța Șulț. Îi explic scopul vizitei mele, care stîrnește, constat, un val de proteste și lamentări.

— Nu știu ce să mă fac cu bătrîna asta. Ne reclamă peste tot, spunînd în dreapta și în stînga numai minciuni. N-aveți decît să le credeți.

Decamdată, nu cred nimic. Vreau numai să mă lămuresc. Dar, recunosc, mă intrigă vehemența cu care e acuzată bătrîna.

— Lasă numai mizerie în urma ei. E insuportabilă și e un pericol permanent pentru casă. Neștiind să umble la aragaz, era să dea foc la casă. Nu știe nici măcar să incuie și să descuie ușa de la intrare. Ce mai, trebuie să plece de aici. Am vorbit noi cu cineva și vom rezolva foarte curînd această problemă.

Cine este acel „cineva” și care va fi rezolvarea n-am reușit să aflăm.

— Unde se găsește acum matusa dumneavoastră? întreb.

— La o vecină.

Cobor la etajul 4, unde locuiește Niculina Dragoș, vecina care o găzduiește în timpul zilei pe Victoria Sincu. Iar aici, aflăm o cu totul altă față a lucrurilor. Bătrîna de 94 de ani e sculată în fiecare dimineață la ora 5 sau 6 și scoasă din casă, cînd pleacă familia Șulț. Stă în picioare pe scări, sorîzînd în cirja de care nu se desparte, și așteaptă să se trezească cineva în apartamentul familiei Dragoș. Se jenează să bată la ușa, să deranjeze. Cite un vecin cumsecade care se trezește mai devreme îl oferă un scaun ca să nu mai stea în picioare. Aici, în apartamentul înțelegătorilor soții Dragoș își gătește Victoria Sincu. Și face acest lucru singură. Deci, știe să folosească aragazul! Atunci de ce, oare, nepoata n-o lasă pe matusa ei să-și încălzească nici un ceai? Tot aici se și spală bătrîna. E un exemplu de curățenie, precizează Niculina Dragoș, adăugînd că ei, soții Dragoș, au deplină încredere în „tanti Victoria”, au lăsat-o nu o dată în casă numai cu fetița lor cea mică și nu s-a întimplat nimic.

De la vicepreședinta asociației de locatari, Elena Tăchiciu, aflăm amănunte pe care la început ezită să le notez. Și totuși, trebuie.

— Bătrîna a fost și bătută de soțul Șulț. Stau mărturie trei certificate medicale eliberate de Institutul medicolegal.

Mă cutremur. Să bati o femeie de 94 de ani? Și de ce? Numai pentru a o sili să plece?

În strada Pictor Ștefan Dumitrescu la numărul 54, am stat de vorbă și cu Constanța Soirea, cel care a cumpărat casa Victoriei Sincu după ce a stat mulți ani cu chiria la ea.

— Soții Șulț — îmi spune el — veneau s-o viziteze de cîte ori aveau nevoie de bani, punînd-o să-și vindă unele lucruri pentru asta. Pe vremea aceea îi spuneau „Mami”.

Iată, deci, că „uzura inimii”, uzura sentimentelor, nu se produce neapărat în funcție de vîrstă. La 94 de ani, Victoria Sincu și-a păstrat un sentiment pe care nepoata ei l-a pierdut, se pare, cel puțin față de matusa pe care a ținut cu tot dinadinsul s-o aducă în spațiul său locativ, la început, pentru ca apoi... N-a fost decît o stratagemă pentru a obține repartiția unui apartament de patru camere? Constanța Șulț ne-a declarat că oricum, cu sau fără bătrîna, ei ar fi avut dreptul la un asemenea apartament. Nu, tovarășă Șulț, n-ai fi avut dreptul! Ne-am interesat la ICRA-ul de care aparțineți și ni s-a spus că numai avînd-o

în întreținere și pe Victoria Sincu ați putut obține acest apartament de patru camere. Atunci, cu ce drept o scoateți pe această bătrîna în fiecare dimineață pe scări? Cu ce drept o scoateți din casa care e și a ei? Și — nu pot să nu vă întreb asta — cum s-a ajuns la cele trei certificate care confirmă că bătrîna a fost bătută? Ce nu înțelege Victoria Sincu de a fost nevoie și de asemenea „argumente”? Că rolul ei s-a încheiat? Lăsam pe cel în drept să găsească o soluție sigură pentru a apăra liniștea acestei femei de 94 de ani a cărei imagine mi-e greu s-o uit. Stătea pe un scaun, în apartamentul soților Dragoș, cu cirja alături. Și tăcea. Își cerea parcă scuze că bătrînețea ei a devenit o problemă.

ALEXANDRU ȘERBAN**Amnezia**

Ajuns la 59 de ani și nemaivînd încotro, Gheorghe V. Dan din Luchienil Dimboviței trebuie să iasă la pensie. Și pentru Gheorghe V. Dan pensia nu e un liman așteptat, ci un liman pe care a fost aruncat. L-au lovit mai multe necazuri deodată și, asemeni unui soldat incolțit, bătrînu-l ridicat steagul alb. Va fi o pace durabilă? Va fi numai armistițiul? La aceste întrebări viitorul va oferi un răspuns, fără doar și poate. Însă cert este că, decamdată, împotriva lui Gheorghe V. Dan lucrează nenorociri mari și mirșav conjugate: o anemie craniană, o hernie de disc, o tensiune insuficientă și un ulcer duodenal. Parcă este prea mult pentru un singur om, nu-i așa?

În cazul lui Gheorghe V. Dan, medicii și-au spus cuvîntul, certificatele lor nu sînt grevate de nici o indoială. Însă dincolo de cuvîntul medicilor, o sumă de oameni ce-și antrenează mușchii bătînd fel de fel de hirtii cu ștampele, au crezut de cuviință că patru ani din trecutul de muncă istovitoare a lui Gheorghe V. Dan nu ar fi tocmai limpezi. Și este vorba tocmai despre patru ani muncii la o întreprindere depășită de vremuri, numită Sovrompetrol. Încît, iesînd de-a bușilea dintr-o balastieră (îinînd de Energoconstrucția, Gheorghe V. Dan a fost pornit spre o arhivă rătăcită pe cine mai știe unde. În sfîrșit, a aflat de la un inginer că arhiva aceea ar fi la Săpata, în Argeș, și a pornit spre Săpata.

L-am întilnit într-un personal care adună în zorii zilei o liotă de nave-

țiști din Titu, Gălești și Golești. Pînă la Pitești a avut timp să-mi povestească toate necazurile. Dar cînd am coborît la Pitești, pe neașteptate, s-a întimplat ceva cu totul și cu totul neobișnuit pentru un om sănătos. Bătrînu-l Gheorghe V. Dan, împleticîndu-i-se memoria, nu își mai amintea ce căuta la Pitești, de ce a plecat în zorii zilei la drum și încotro trebuia s-o apuce. Îl luase în primire, perfidă, anemia craniană amintită mai sus.

Cu răbdare, i-am repovestit tot ceea ce el însuși îmi povestise, cu numai o jumătate de oră în urmă. I-am vorbit despre pensie, despre arhiva Sovrompetrolului și despre Săpata. În sfîrșit, și-a reamintit totul. Dar m-a rugat, totodată, să-l însoțesc pînă la autogară. Știa că oricînd îl poate incolțea amnezia iar. I-am cumpărat bilet și am stăruit împreună în autogară, pînă la sosirea autobuzului de Săpata. Pe peron, Gheorghe V. Dan a avut timp să le povestească viitorilor săi tovarășii de drum istoria pensiei sale și a hirtiiilor în căutarea cărora pornise din zori. Și am fost înlistit. Pînă la Săpata putea să uite. Avea cine să-l coboare din autobuz și să-i reamintescă misiunea. Însă dincolo de Săpata, în calea lui Gheorghe V. Dan, nu mai izbuteam să întrevăd decît ceață, valuri compacte de ceață.

În timp ce alții, voinși, își antrenează mușchii bătînd fel de fel de hirtii cu ștampele.

MIHAI PELIN

Recent am însoțit un grup de specialiști și de ziariști străini specializați în turism într-o vizită de documentare în țara organizată de Ministerul Turismului cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la apariția revistei „Vacances en Roumanie”. Majoritatea oaspeților au în spatele lor o activitate profesională în turism de peste 20 de ani, ceea ce le-a permis ca în acest răstimp să facă de mai multe ori înconjurul globului. Printre ei, consilierul președintelui Italiei în probleme de turism, producători de programe de radio și televiziune cu subiect turistic, oameni de litere. Tocmai datorită personalității și profesionalității lor, am socotit mai potrivit ca să nu ne acărăm discuțiile pe aspecte generale, „politicoase” și în fond neangajante („Aveți o țară minunată... Mulțumim gazdelor... Impresii de neuitat...”), ci pe idei și opinii.

În lumea de azi, bătăuță de crize de tot soiul, și lumea turismului internațional devine tot mai aspră și competitivă. Nici nu mai e nevoie să insistăm, în acest context, asupra însemnătății economice — și nu numai economice — a dezvoltării largi a turismului pentru țara noastră, dezvoltare pe care imensul efort financiar al statului în ultimii ani o face posibilă.

„Succesul în turism aparține celui care dă mereu ceva nou”

Doctorul SERGIO PISCITELLO este de mulți ani consilier prezidențial la Palatul Quirinal în probleme de turism și, în același timp, șeful departamentului economic al Prezidenției Italiei; totodată, colaborează regulat la două prestigioase publicații de turism: „FTC Italia” și „Viaggiando”. El ne spune:

„Turismul reprezintă principala industrie a țării atât prin numărul de oameni care lucrează în această sferă, cât și prin venitul anual produs: 11 miliarde de lire, acoperind întregul deficit petrolier al țării. Or, lesne de înțeles însemnătatea și amploarea acestui deficit într-o țară atât de industrializată ca Italia, dar atât de săracă în resurse petroliere proprii. Și o altă precizare: cu cele 1.200.000 camere în 42.000 hoteluri, Italia se situează pe locul al doilea în turismul mondial, după S.U.A. În acest context apare limpede preocuparea statornică pentru turism a dr.-ului Piscitello, de care este strins legată însăși activitatea sa la Quirinal. „Am lucrat sub cinci președinți de republică; aștept al șaselea și voi scrie o carte, Viața mea la Quirinal. În sfârșit, nu este lipsit de interes să amintim că distinsul oaspete este decorat cu ordinul „Tudor Vladimirescu”. Să reve-

„Ați depus un efort excepțional și rezultatele sînt evidente.

Și în turism există mode, dar turismul modern presupune nu acceptarea ei pasivă; tot timpul trebuie să inventezi, să oferi ceva nou.

România apare avantajată sub acest aspect întrucât posedă un admirabil rezervor de natură, poate unic în Europa: delta. Eu consider că marea șansă turistică a României va fi delta, mai ales contând pe faptul că în prezent se intensifică în Vest mișcarea ecologistă, de reînnoire a faună și flora spre natură. S-ar putea chiar organiza un turism „scump” în deltă, cu condiția indispensabilă de a largi promovarea internațională, publicitatea.

O altă mare șansă turistică a țării dv. cred că o constituie turismul medical. Nu am în vedere atât cura balneară, nămolul, apele termale (ele rămân, incontestabil, puncte de atracție, dar nu uitați că ape termale, nămol, fizio și electroterapie au și alții), ci tratamentele medicale unice, în genul Gerovital, Ulcosilvanii, Pell Amar și altele, care însă reclamă o propagandă activă în străinătate, o informație medicală cuprinzătoare.”

M.E. SCHWITTER, scriitor și jurnalist olandez specializat în probleme de turism, a colaborat la organul socialist „Het Vrije Volk” și a fost timp îndelungat șeful Departamentului de presă al Televiziunii olandeze:

„Să vorbim despre România, pe care o cunosc și o iubesc, deoarece ca simplu turist am vizitat-o de mai multe ori. Niciieri în Europa nu am văzut ceva asemănător cu mănăstirile din Bucovina sau un folclor atât de original ca în Maramureș. Peștera Urșilor de la Chișcău, Bihor, pe care deunăzi am vizitat-o pentru prima oară, cu grupul nostru de ziariști, mi-a lăsat o impresie de nesters, nu am mai văzut ceva asemănător.

Am vorbit în România cu destui olandezi, întâmplător am întâlnit acum câteva zile un grup la Băile Felix, și s-au declarat satisfăcuți de sejurul în România și mai ales de tratamentul balnear și medical.”

Unul din cele mai vechi și mai influente ziare suedeze, „Stockholms Tidningen”, a fost reprezentat de LENA BLOMQUIST. În consens cu ceilalți interlocutori, și d-sa consideră că una din marile șanse ale turismului românesc în anii ce vin o va reprezenta delta. „Hoteluri, scare, plaje se găsesc în multe locuri, ceea ce desigur nu înseamnă că ele nu ar prezenta interes și pentru turiștii suedezi în România. Delta, cel puțin pentru mine, este însă unică. M-a vrăjit.”

Cel mai răspândit cotidian belgian de limbă franceză, „Ce Soir”, a trimis în România pe doamna GILBERTE ROSSOMME, de 20 de ani specializată în turism și autoare a celui mai detaliat ghid al Belgiei (ed. Hachette).

„Niciieri nu am întâlnit tratamente medicale oferite turiștilor belgieni la prețuri atât de accesibile ca în România. Evident, și delta constituie un unicat turistic. Sînt sigură că Ministerul Turismului, autoritățile competente vor veghea ca intensificarea previzibilă a turismului să nu ducă la degradarea

treptată a acestui neprețuit monument al naturii, așa cum s-a întâmplat aiurea cu monumente și opere de artă făurite de mina omului. În deltă, mai presus de toate, vorba poetului, «să nu uităm trandafirii...», deși aici ar trebui să spunem: nuferi...”

Benidorm, în apropiere de Alicante, pe coasta răsăriteană a Spaniei. Doar șapte kilometri de plajă și dealuri înverzite, 30.000 locuitori și 2.500.000 turiști pe an — un adevărat miracol. L-am rugat pe don MIGUEL ALBERTO MARTINEZ MONGE, scriitor, producător de programe de turism la radioteleviziunea spaniolă, locuitor și propagandist infocat al Benidormului, să ne explice căror factori se datorează această vertiginosă ascensiune turistică.

„Hotărâtoare au fost microclimatul natural reconfortant și facilitățile adecvate de transport (o autostradă și un aeroport internațional în apropiere), dar și o intensă campanie promoțională, care cel mai adesea se ascunde în spatele așa-ziselor minuni în turism. Trebuie însă subliniat că Benidorm nu este nici pe departe un loc unde vizitatorul străin poate „cumpăra” doar soare și un pat pentru dormit. În ziua de azi poți atrage milioane de vizitatori (care, fiind în vacanță, dispun de tot timpul liber) dacă, alături de virtuțile naturale și terapeutice ale stațiunii respective, li se oferă manifestări sportive și culturale, divertismente variate și mereu reînnoite, o infrastructură potrivită. Un singur exemplu: de-a lungul celor șapte kilometri de plajă ai Benidormului funcționează 62 discoteci, cea mai recent înființată costînd 7.000.000 dolari și asigurînd, grație unui calculator electronic, 36.000 combinații de lumini. Bineînțeles, nimeni nu pretinde că fără a investi dolari în discoteci ultrasofisticate nu se poate practica un turism modern, totul depinde de posibilități, însă trebuie reținut: atenție la divertismente, turistul cheltuiește nu numai bani, ci și timp liber!

Și în România, s-au făcut progrese notabile pe această linie în ultima vreme, le-am putut constata cu prilejul a patru vizite consecutive.

de breaslă — și unele căi de impulsioneare mai puternică a turismului românesc peste hotare. Evident, nu am cerut și nu am primit „lecții” de la oaspeții, nimeni nu ne-a bătut părințește pe umăr („să vă învățăm noi...”), dar citeva idei le-am desprins implicit, din convorbiri.

România turistică nu este suficient cunoscută peste hotare. Este aceasta o deficiență și a ziarelor străine înseși, dar și a organelor noastre de turism. Faptul, de pildă, că la oficiul de turism din Amsterdam nimeni, nici măcar o secretară, nu vorbește curent olandeza nu poate contribui la cunoașterea României în acea țară. În Austria, popularizarea turistică e foarte slabă. În presa franceză apar din când în când anunțuri turistice despre România, dar se pare că uneori conțin conotații prea multe idei: și Gerovital, și Mamaia, și mănăstirile, și munții, și Bucureștiul, deși unii experți cred că în publicitatea modernă primul și cel mai important pas îl reprezintă sloganul scurt, percutant, întâlnit prețutindeni, chiar și în metro.

Turistul cheltuiește nu numai bani, ci și timp liber — această idee a revenit deseori și în convorbirile noastre. Desigur, idealul ar fi ca anumite manifestări, de pildă unele întreceri sportive pe litoral, să fie de la bun început gândite și prin adresa turistică, în măsura posibilului să se organizeze curse ciclistice și motocros, gale de box etc. Dar chiar cînd manifestări sportive sau culturale de înalt nivel există și prezintă interes potențial și pentru turiștii străini, ele nu sînt totdeauna popularizate cum se cuvine în rîndurile acestora. Astfel, în marile hoteluri, chiar și în cele bucureștene, mai lipsește afișe sau înștiințări în limbi străine cu informații relevante despre spectacolele curente de operă și balet (care pot fi urmărite cu ușurință și de turiștii necunoscători ai limbii române), informații cu caracter gastronomic, și ele mult prețuite de turiști, ei nefiind îndrumați spre anumite restaurante în funcție de specific și de gusturile lor. Cineva ne spunea că formidabila bucătărie de la „Hanul lui Manuc” a trebuit s-o descopere singur, nu i-a recomandat-o nimeni.

De foarte mare perspectivă, mai ales în actuala conjunctură economică mondială, este așa-numitul turism tematic, care vizează grupări cu interese oarecum mai restrînse, mai specializate, dar dispunînd de resurse financiare mai stabile. La Toulouse, bunăoară, ființează de mai mulți ani o Asociație a prietenilor lui Verdi și anual membrii ei, destul de numeroși, întreprind o călătorie la Verona. Ei fac, dacă vreți, turism muzical. Multe țări vest și est-europene organizează la răstimpuri regulate prestigioase festivaluri muzicale care, dincolo de latura artistică, vizează și pe cea turistică. În martie anul acesta, doar din Franța au participat la un asemenea festival organizat într-o capitală europeană trei mii de turiști. O țară ca România, atât de diversă și de bogată în tradiții istorice și culturale, în folclor etc., oferă o largă gamă de posibilități pentru ceea ce am putea numi turism specializat. Firește, pentru cei ce-l practică (și includem aici și pe oamenii de afaceri, ingineri, medici etc., pentru care turismul tinde să devină colaterală activităților lor profesionale, participării la congrese etc.) se impune ca serviciile turistice

să se păstreze la un nivel foarte înalt. Nu ar mai trebui să existe, măcar în hotelurile de lux și categoria I, nici măcar o singură cameră cu instalații sanitare defecte, oglinzi uzate, plăci de ceramică desprinse, suporturi neorizontale pentru obiecte de toaletă, prosoape de calitate mai slabă. Toate acestea, dacă vreți, sînt fleacuri; trebuie însă reverențiată camera cu cameră, aceasta este regula jocului.

Toate aceste probleme sînt cunoscute, se găsesc în atenția Ministerului Turismului și unele se află în curs de rezolvare. Le-am menționat doar pentru a reaminti caracterul tot mai competitiv al turismului internațional azi. Or, în această competiție cu importanță miză economică, țara noastră, în opinia unanimă a interlocutorilor noștri, detine avantaje de prim ordin. Să argumentăm cu o ultimă opinie în acest sens.

„O lecție de conservare a naturii”

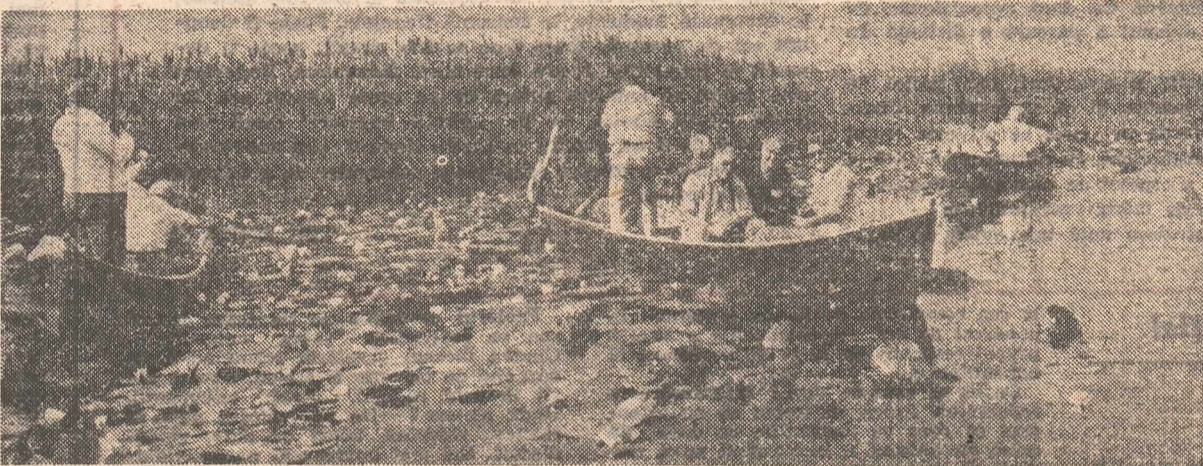
Domnul PIERRE PONS, președintele Asociației franceze a jurnaliștilor și scriitorilor de turism A.F.J.E.T., apreciat gazetar în probleme de turism și economie industrială, ne declară:

„România ne-a dat și dă celor din vest o mare lecție de conservare a naturii. La ce mă refer? În Alpii francezi, bunăoară, s-au tăiat acum cîțiva ani, în mod neștiințific, pe întinderi mari arbori pentru a se deschide pîrtii de schi moderne pentru turiști. Pîrtiile s-au amenajat după toate regulile artei, dar pe alocuri n-a mai căzut sau nu s-a fixat suficientă zăpadă, fiindcă defrierea nerezonabilă a avut implicații ecologice. Și locul co-lăriei mele, Delta Ronului (o!, minunații flamingo roz!), a avut de suferit de pe urma amplasării unui anumit tip de industrie. Glumind, aș putea spune că din fericele această industrie fiind acum în criză poluează mai puțin. Și apoi, ce frumoasă era coasta Languedocului pînă cînd o industrializare rapidă, fără a fi consultați biologii (nimeni nu poate obiecta împotriva industrializării în sine), a afectat echilibrul natural, iar unele păsări călătoare au început să evite zona. Nu le-a drept brădată afirmația că atunci cînd păsările încep să ocolească un loc, nu trece mult și turiștii le vor imita.

În România am rămas incintat de păduricele de pe litoral și mai cu seamă de magnifica deltă, împărțite nealterată a Naturii. Dealtfel, mai în toate locurile pe care le-am vizitat în aceste zile — grație bunăvoinței gazdelor, aceste locuri au fost numeroase și judicioase alese pentru a ne da o imagine de ansamblu a României turistice — am constatat că procesul de industrializare nu a schimbat, ca în alte țări, ciclul natural, nu a urzît-o. În România vacanțele au o scară umană.”

LIONEL NIȚESCU

O mare șansă a turismului românesc

Vacanțe la scară umană

O „piață” de mare perspectivă: liber-profesioniștii

Implicațiile crizei economice în occident asupra turismului internațional ne-au fost relevate de doamna ALIX STEILBERGER, expertă veterană în turism, redactoare la una din cele mai influente reviste vest-germane adresate cercurilor de afaceri, „Übersee Rundschau” („Overseas Review”) din Hamburg și la „Arzt+auto” (Medicină și Automobilism) din Frankfurt. „Nu este întâmplător faptul că aceste reviste care se adresează oamenilor mai înstăriți — arată d-na Steilberger — consacră în prezent aproape o jumătate din spațiul lor, destul de întins dealtfel, turismului internațional. Liber-profesioniștii, medicii, inginerii, oamenii de afaceri mari și mici (nu am nicidecum în vedere doar o mină de bogătași), unele categorii de funcționari de stat și particulari, dispunînd de venituri mai constante și evident mai importante decît cele ale muncitorilor, oferă la ora actuală poate cea mai interesantă piață turistică, și ea este în plină dezvoltare. Deși și aceste pături au fost lovite de criză, ele preferă să renunțe pentru moment să cumpere automobile, mobilă scumpă, bijuterii etc., dar continuă să facă excursii în străinătate — între altele pentru a participa la congresele internaționale. Este și aceasta o șansă pe care turismul românesc nu trebuie s-o piardă. În acest context capătă mare importanță serviciile de cea mai înaltă calitate, avînd în vedere că sînt vizate categorii de oameni prin definiție pretențioși.

Impulsionearea turismului se bazează, la dv. nu numai pe atracțiile naturii, ci și pe inteligența naturală a românului. Citeva exemple dispare în acest sens: am apreciat tratamentele cu Pell Amar, show-ul de la clubul de noapte „Athénée Palace”, hotelul „Flora” de la București, de nivel mondial.”

Un alt gazetar străin veteran, HERBERT IAROS, de peste 35 de ani șeful departamentului economic al agenției de presă austriacă „Austria Presse Agentur”, ne relevă „cele trei mari avantaje pe care le oferă România turistică: frumusețile naturale comparabile sau pe alocuri superioare celor pe care le-am admirat în zecile de țări spre care m-au dus călătoriile; posibilitatea unor vacanțe combinate munte-mare; cure balneare și tratamente medicale unice. Întîmplător, acum câteva zile m-am întâlnit cu compatrioții din Linz la Băile Felix și ei s-au declarat perfect mulțumiți de sejurul lor aci, de prețurile moderate și, lucrul cel mai important, de rezultatul tratamentelor, pe care, dealtfel, nu pentru prima oară le urmează.”

După cum remarcam la începutul articolului, în discuțiile cu gazetarii de turism străini ne-am străduit nu numai să înregistrăm declarații, ci să descifrăm — prin prisma bogatei experiențe a colegilor

Lumea în care trăim**Pirați clasici și... bugetari**

Iunie 1983. În arhipelagul malayezian un cargou purtând pavilion liberian a fost atacat și jefuit de persoane neidentificate.

Deși bizară, știrea — mărturisește Organizația Maritimă Internațională — nu mai surprinde. În ultimii ani, pirateria în largul mărilor la proporții tot mai îngrijorătoare. Evident, au dispărut navele cu pinze, tehnica abordajului, duelurile spectaculoase ale piraților secolelor trecute. Modernii pirați ai zilelor noastre dispun de vedete rapide, mitraliere grele și rachete, de instalații ultramoderne de radar.

A rămas același, ca și acum două sute de ani, doar obiectul pirateriei — jaful!

Potrivit unui raport publicat recent, la Londra, de Organizația Maritimă Mondială, de la 1 ianuarie 1981 și până în mai 1983 au fost atacate și jefuite aproape 200 de nave comerciale. Pentru a stăvilii acțiunile pirateriei care provoacă numeroase victime și mari pagube, recent, la Geneva, Comitetul internațional împotriva pirateriei a cerut trimiterea de unități navale de luptă internaționale.

Am mai citit, recent, despre pirați și într-o revistă vest-germană. De data aceasta relatarea se referea la un „pirat” al aerului. Magazinul vest-german „Elan” prezenta avionul „Tornado” asemănându-l nici mai mult, nici mai puțin decât cu un... pirat al aerului.

Dacă stai și te gîndesti, comparația nici nu este prea departe de adevăr. Calitățile tehnice și de luptă ale aparatului pot determina pe oricine să-l considere într-adevăr ca un aparat „pirat” printre celelalte tipuri de avioane. Pentru că „Tornado” este un avion polivalent, bun pentru toate capriciile meteorologice, cu geometrie variabilă, aparataj electronic sofisticat care-l permite să se strecoare chiar și în cea mai densă ceață, aproape la nivelul solului, printre cele mai înguste văi și chiar printre case, este greu detectabil de radare și dispune de armament divers și, mai ales, nuclear.

Militarii, scria revista amintită, se pot felicita și pentru raza de acțiune a aparatului: în timpul unei încercări de zbor, un aparat „Tornado” a decolat din Anglia, a survolat toată Europa occidentală, a înconjurat insula Cipru, a fotografiat navele militare existente într-o anumită zonă a Mediteranei (tot atât de bine putea să le și atace!) și s-a reîntors pe aerodromul de plecare. Cu două aprovizionări de carburant făcute în zbor, avionul a parcurs o distanță de peste 6 000 km!

Sigur, cu asemenea calități și recorduri, nici prețul de fabricație nu putea fi mai prejos. Și ca să confirme, „Tornado” a bătut toate recordurile în ceea ce privește costul unui aparat de zbor de această clasă. Pe durata proiectării și fabricării, prețul avionului a crescut de zece ori, atingând în final aproape 108 milioane de mărci vest-germane.

Inițial se prevăzuse construirea unui mic avion de vină-

toare, la un preț rezonabil. Militarii au apreciat această intenție ca insuficientă și mult prea modestă. Observațiile și pretențiile lor asupra proiectului au determinat ca în final concernul „Messerschmitt-Bölkow-Blöhm”, în colaborare cu „British Aircraft” și „Aitalia”, să construiască un avion polivalent cu rază mare de zbor și cu calități superioare. 108 milioane de mărci vest-germane pentru un singur avion!

Suma, bineînțeles, nu e de ici, de colo. Și ca să ne convingă, revista vest-germană „Elan” remarcă — printre altele — că din această sumă s-ar putea construi 5 spitale, 8 școli pentru o mie de elevi fiecare, 50 de grădinițe de copii și 150 de terenuri de joacă.

Și ca proporția cheltuielilor să fie cât mai convingătoare, revista amintește că, în conformitate cu planurile guvernamentale, până în anul 1987 Bundeswehr-ul va fi înzestrat cu 324 de astfel de avioane.

Sînt interesante și pline de semnificație și celelalte calcule ale revistei: „Să reducem această cifră (este vorba de cele 324 avioane prevăzute a înzestra forțele aeriene ale R.F.G.) cu două avioane și să investim banii astfel economisiți în transporturile publice (ale R.F.G.): vom avea 4 000 locuri de muncă. Să reducem cifra respectivă cu încă șase avioane și școlile (vest-germane) vor dispune de atîția profesori cît să se poată asigura două lecții de cultură fizică pe săptămînă. Cît privește prețul a 146 „Tornado” acesta ar ajunge pentru a da de lucru tuturor celor 300 000 cadre didactice aflate în stare de șomaj (în R.F.G.)”.

O singură întrebare ar mai fi de pus: de unde s-au procurat miliardele de mărci necesare pentru producerea respectivelor avioane de luptă?

Apelăm tot la textul publicat de „Elan”. „S-a recurs la un procedeu verificat. Sub pretextul „echilibrării” bugetului au fost reduse alocațiile a numeroase familii și bursele studenților și s-au luat diverse măsuri de „economisire” în domeniul social”.

Deci, dacă luăm în considerare cele două știri, pirații n-au dispărut. Unii acționează într-o manieră oarecum clasică, în largul mărilor, pentru a jefui. La fel ca și strămoșii lor de acum câteva secole. Și-au perfecționat doar „arsenalul” — sînt mai rapizi, mai periculoși.

Celalți „piraiți” sînt de altă natură. Ei nu atacă indivizi nici pe mare, nici în aer. Ei atentează la bugetele statelor, le devorează fondurile, le consumă finanțele. Poate fi denumit act de piraterie (cum face revista citată), poate fi denumit și într-altfel. N-are importanță denumirea. Important este faptul că oamenii suferă de pe urma acestui act. De aceea pirații clasici, ca și „piraiții bugetari” (mult mai numeroși decât cei evocați în aceste rînduri) sînt anacronisme într-un timp marcat prin voința popoarelor de a dobîndi liniștea și pacea.

AL. PINTEA

Spectacolul informației**„Dar mine?”**

Louis Guery, cercetător în ale formării și perfecționării ziaristilor, pleacă de la faptul că ne separă atît de puțin de anul 2000, linia aceea trasă pe cer la care ne uităm cu stupeoare cum se apropie, cum tot vine. Și se întreabă în consecință — cu privire la ce ne așteaptă, ce ni se poate întîmpla, cum vom evolua în spațiile profesiei în această atît de scurtă acum postată aflată sub ochii noștri. Trei elemente, susține domnia-sa, pot fi și trebuie luate în seamă, dacă ștăm și ne gîndim bine. porniți la drum fiind și doritori a ști încotro să privim.

Evoluția tehnicii pare a fi factorul me-teo cel mai vizibil și n-avem motive să nu cădem de acord. Sînt țări unde în decurs de numai două decenii, ultimele, s-au produs mutații înspăimîntătoare în tehnica imprimării, mai angoasante decât tot ce se reușise în cele cinci veacuri ce ne despart de venerabilul și atît de des citatul Gutenberg. Așa de exemplu, ca să luăm unul, în patru secole și jumătate, viteza de compoziție a sărit de la 800 de semne pe oră la 18 000 de semne; este distanța de la compunerea manuală

la cea comandată de banda perforată. În douăzeci de ani, fotocompoziția a împins pragul respectiv de la 10 000 de semne la opt milioane.

Ce ne-ar aștepta, deci? Informatizarea redacțiilor. Adică va trebui să ne așteptăm ca ceea ce instituțiile cu dare de mină au început a face: să-și pună ziaristii să-și lase deoparte creionul, mașina de scris chiar, și să-și compună articolele pe terminalul unui sistem informațional; iar secretarii de redacție, uitînd de paginile liniate și divizate în cvadrante și de creionul gros cît degetul, să treacă să croiască dispunerea de coloane, titluri, fotografii — pe ecrane speciale.

Se deschide aici o paranteză și nu este rău s-o luăm în seamă. Această logodnă brutală între ziaristică și tehnică, adunată în perimetrul restrîns al muncii de gazetă, impune redefinirea funcțiilor, delimitarea șanțului ce desparte tehnicianul de omul de condei. Oricum, să ne așteptăm, avertismentul este mai vechi, ca ziaristul să trebuiască să demonstreze aptitudinile ce n-au fost cerute predecesorilor săi. Să nu se uite de sus spre Casa Științei colegii din Calea Dorobanți: nu doar pe terenul de joc al presei scrise sînt așteptate pomenitele deplasări de accent; miniaturizarea are șansa să măture din scenă rapid profesii azi dispărute, obținînd în schimb meseria combinată, fabricînd operatorul-sunetist-luminist strîns într-un tot.

care afectează chiar și pe acei tineri ce încă nu și-au terminat studiile. „Studiem pentru a ocupa posturi care nu există”, a afirmat Nicolette Steggerda în vîrstă de 23 de ani.

Interviurile luate recent în Marea Britanie, Islanda, Franța, R.F.G. și Olanda sugerează că creșterea șomajului în Europa occidentală a dat naștere unei noi generații sub 25 de ani care se simte tot mai neputincioasă să controleze sau chiar să exercite vreo influență asupra viitorului ei.

„New York Times” continuă: „Resentimentul îndelung exorimat de tinerii britanici începe să se infiltreze și pe continent. Titlul unui cîntec punk, „Fără viitor”, poate fi văzut acum mizgălit pe pereții de cărămidă ai fabricilor închise din Belgia și Franța”.

Recentele cercetări făcute demonstrează că dezbateră tot mai amplă din ultimii ani privind desfășurarea în Europa a rachetelor cu rază medie de acțiune a NATO și posibilitatea izbucnirii unui război nuclear au înnegurat încrederea în viitor a tinerilor din Europa.

Un viitor care se află sever apăsător de obsesia războiului, a unui cataclism nuclear premeditat sau izbucnit din greșeală. Dealtfel pe această temă „International Herald Tribune” notează:

„Ar putea începe un război nuclear numai printr-un accident? Supoziția generală este că un război nuclear ar pu-

Factorul economic ne va trage înapoi sau va reprezenta șansa catapultării. Cîndva făceam gazetăria rezumînd-o la carnetul de buzunar și creion. Apoi a sărit în ochi radioul. Apoi televizorul. Unde sîntem? Ne împiedicăm deja în teletext, videotex, bănci de date, videodiscuri. Cel mai impresurat pare cotidianul, așa cum îl știm azi. I s-a prezis o șansă de supraviețuire: să se transforme în pinionul central avînd în juru-i numeroase și eficiente roți; devenind întreprindere multimedia, cu periodice specializate, cu stație de radio, cu rețea telematică sau de televiziune prin cablu, cu departamente de producție de casete și videocasete.

Competența intră în arenă la niște cote vizibile modificate. Nu că cineva ar fi interzis pină acum să nu tratăm, în gazetarie vorbind, noțiunea în cauză drept o arătare extraterestră. Dar rolul sintezei este de așteptat să devină hotărîtor în asigurarea credibilității scrisului nostru. Ziaristul de viitor pare a fi invitat deci să țină în aceeași mină două bile pre-dispuse la cădere în lipsa simțului acut al echilibrului la purtători, acestuia pre-tinzîndu-i-se a fi un „generalist” în interiorul unei largi specializări.

Pe fratele nostru alb, gazetarul, îl pîndesc la colț zile grele...

NEAGU UDROIU

Viitorul de scrum

Spleenul a ieșit din saloane pe stradă, s-a dilatat și s-a inversat ca un bulgăre de zăpadă plecat la vale și a început să măture ziua de mine cu ce mai avea ea promișor. „Generațiile de prisos” se succed una după cealaltă, angoasa se dezvoltă, o stare de dilemă amară macină discuțiile despre viitor, despre viitorul care ar trebui să fie normal la vîrstă cînd se intră în viață.

Statutul social — economic și moral — al tinerii generații din Occident constituie o temă frecvent abordată de sociologi care au putut remarca, fără eforturi deosebite, dimensiunea dramatică a alienării unor mase largi de tineri obligați să-și privească viitorul din unghiul exclusiv al dezamăgirii.

Nu întîmplător titlul unui recent articol publicat de „New York Times” este „O generație fără speranță”. O generație care își vede periclitată nu numai ziua de mine, ci viitorul în perspectivă îndelungată. Dar să cităm: „În timp ce ziua plotoasă dispăre în inserare, tinere femei se adună la Centrul pentru tineret din centrul Amsterdamului. Ele se numără printre cei 250 000 de tineri șomeri sub 25 de ani din Olanda, ceea ce reprezintă 40% din populația fără de lucru a țării. Centrul este bîntuit de o furtună de furie

Lecția arhivelor

În Marea Britanie există o lege a secretelor de stat care dă voie să se publice documente ale guvernului respectiv la trecerea a trei decenii de la adoptarea lor. Firește, în anumite cazuri, secretul ce înconjoară unele decizii, anumite evenimente sau declarații nu poate fi dezvăluit nici chiar după 30 de ani. Cînd, în ultima zi a anului trecut, s-au dat publicității câteva interesante lucruri privind 1952, lumea, în general, n-a fost surprinsă, evenimentul fiind previzibil. Ce afla însă, abia acum, opinia publică ar fi interesant de știut pentru că, uneori, istoria nu e cea cunoscută.

Astfel, acum trei decenii, în plin februarie, mai mulți cercetători științifici englezi erau „vinați” de militarii argentinieni pe una dintre insulele arhipelagului Malvinelor numită Bebe Bay, pe cînd încercau să debarcheze. Aflînd vestea și gîndindu-se la eventualele urmări ale situației, Sir Winston Churchill (premier la ora respectivă) „sugerează că ar fi oportun să se trimită, în condiții de total secret, o companie britanică de infanterie”. Ideea nu s-a putut realiza intrucît, determinată să testeze reacția adversă la o atare acțiune, ambasada britanică de la Buenos Aires a conchis cu relativă rapiditate că argentinienii „nu au în vedere nici o acțiune ofensivă” în insulele amintite. Am reprodus aceste amănunte cu gîndul la războiul Malvinelor din primăvara și începutul verii lui 1982 dar mai ales la proaspăta inițiativă de a repopula cu animale și cu ajutorul unei corăbii ce amintește de legenda Arcă a lui Noe, o parte din ceea ce războiul respectiv a distrus pe îndepărtatul arhipelag — și mai ales la secretele ce, probabil peste decenii, vor fi dezvăluite și pe marginea acestei infruntări.

Revenim însă la arhivele respective și constatăm că tot Sir Winston Churchill s-a opus și folosirii napalmului de către forțele americane și ale Commonwealth-ului în războiul Coreei, în timp ce guvernul și șefii de Stat Major ai armatei britanice decideau să se închidă ochii „Nu iubesc deloc aceste bombe cu napalm! Comitem o mare eroare aprobînd această armă deosebit de crudă, care atinge populația civilă. Nu-mi voi asuma nici o parte din răspundere. A utiliza napalmul într-o încestă tă bătălie la sol sau în larg pentru a sprijini trupele — e un lucru, dar a tortura mase de oameni neînarmați este un alt lucru, total diferit. Personal, cred că napalmul nu trebuie utilizat, așa cum fac trupele americane”. Dacă distanțarea post-mortem a lui Churchill nu mai poate schimba lucrurile, ea modifică, poate, unele supoziții sau imagini. În schimb, după ce Winston Churchill nu mai era premier, în Downing Street la nr. 10 din Londra mulțindu-se Anthony Eden, aflăm că guvernul respectiv ceruse, încă din 1952, comandanților armatei să pregătească o eventuală intervenție în Suez „pentru a proteja bunurile, și persoanele britanice”. Se avea în vedere „menținerea unui nivel înalt de pregătire” în vederea unei agresiuni armate iar guvernul Canadian, Noii Zeelande Australiei și Africii de Sud fuseseră deja avertizate de precauțiile militare ale Marii Britanii. Mai mult decât atît, mass-media află acum că Eden mai „sugerase un schimb confidențial de opinii între puterile maritime asupra posibilității de a se cere garanții Egiptului” privind libertatea de navigație în Canalul de Suez. Să mai notăm că din unele documente reies marile divergențe de vederi între Londra și Paris în ce privește Orientul Mijlociu, atitudinea celor de la Elysee față de Siria, de pildă, fiind considerată „exasperantă”.

De ce lecția arhivelor? Pentru că, deși nu mai pot modifica evoluția istorică, asemenea dezvălurii o luminează din cu totul alt unghi, imaginea modificîndu-se uneori substanțial, din mers.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză.

(După FÜR DICH — R.D.G.)

RADU BUDEANU

Anecdote

Pentru marele public, Dumitru Vasi Șoimăneanu este un nume aproape necunoscut. În ceea ce ne privește, îl știm ca pe un om cu... idei. Una dintre idei, de exemplu, a fost aceea de a copia și a comenta cele mai importante inscripții de pe monumentele răspândite în lungul și latul țării. A rezultat o lucrare de proporții, aproximativ 5000 de pagini, dar, în împrejurări nefericite, lucrarea i-a fost sustrasă. Dumitru Vasi Șoimăneanu, după 15 ani de muncă, a luat-o de la capăt. Intre timp, însă, i-a venit o altă idee, aceea de a alcătui o antologie a anecdotelor aflate în circulație. A adunat, timp de 10 ani, peste 10000 de anecdote pe care le-a grupat, potrivit tematicii, în 35 de capitole. Propunându-vă, de acum încolo, lectura citorva din aceste anecdote, nu facem nimic altceva decât să aducem încă un argument privitor la extraordinara înzestrare a poporului nostru în ceea ce privește înțelepciunea, vorba de duh și, nu în ultimul rând, umorul.

Mirel se ceartă cu soția :

— Cheltuiesti bani prea repede, dragă!

— Nu, scumpe, tu îi aduci prea încet!

— Fii atentă că-ți dau două palme!

— Tu, zgircitul ?!

— Cassius Clay l-a bătut pe Armstrong în fața a 10000 de oameni!

— Și n-a sărit nimeni să-i despărță?

— Dragostea mea, murmură soțul devenit tată pentru prima oară. Când mă gândesc că toate suferințele prin care ai trecut sînt din cauza mea...

— Nu, nu, draguțule, nu...

— Nu înțeleg cum o fată se poate mărita cu un bărbat pe care îl cunoaște numai de 14 zile.

— Iar eu nu înțeleg cum se poate cineva mărita cu un bărbat pe care îl cunoaște mult.

— Cred, dragul meu, că ar fi timpul s-o măriți am pe Lizica noastră.

— Las-o în pace. Să mai aștepte, pină o găsi un băiat ca lumea.

— Da' ce, eu am așteptat?

Aforisme

Publicăm începînd cu acest număr aforismele profesorului V. Ghița, un împătimit al spiritului, un mare iubitor al formulei lapidare și memorabile.

„MELCUL MERGE MAI REPEDE DECIT TANCUL, DACĂ PUI LA SOCOTEALĂ ȘI FINALUL”

A. PAUNESCU

De la Neanderthal începe perfecționăm totul. Mai ales războaiele.

Ne va mai trebui în curînd o planetă. Pentru depozitele de armament.

Cînd ia proporții mondiale, birfa devine război rece.

Un glonț costă cam cît o carte. Și are același destinatar : capul.

În problema dezarmării nu este nici o clipă de pierdut. Spun oamenii politici de cîteva decenii.

Moșăim pe o planetă gravidă de trotil.

Dacă omul descoperea mai înții structura atomului, nu mai avea timp să izvidească roata.

A. MERET

S-a demonstrat că o cerere pusă în feava tunului ajunge mult mai repede la destinație.

Ce vom face deci cu atîtea arme? Se va aduce probabil argumentul : dacă tot le-am făcut...

Planeta noastră : un imens balon propus în boiduri.

Cele mai teribile seisme (în încă de butoanele minții noastre).

S-au alertat stetoscoapele : planeta are amețeli.

Violența nu poate fi decît bastardul pasivității.

Începînd cu prima biță și pină la ultima rachetă am scris pe ele clar, apăsat : apărare.

Sîntem prima generație care poate usca toată sudoarea celorlalte.

Din știință, fizica atomică a devenit politică.

Fioroasele animale sălbatice nu au stîrnit pină acum nici o conflagrație mondială. Iar șansele le sînt din ce în ce mai mărunte.

Luna se străduiește să lămurească Pămîntul cu scenografia ei este la modă.

Nici o muzică nu ar fi mai divină decît recviemul înarmării și al poluării.

Și, înarmîndu-ne strasnic, putem ajunge pe o altă planetă. Fiecare cu meteoritul lui.

Au început să dospească stocurile de încălzirea ale planetelor.

Se pare că forța a renunțat complet la cota ei de violență.

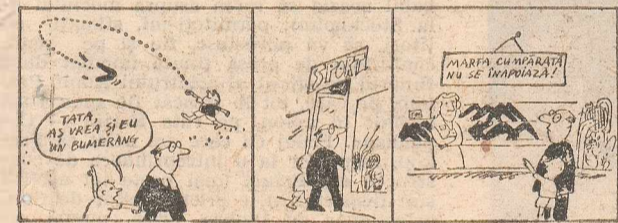
Statuile conducătorilor de oști : niște corabii pe tîlăv de sînge.

După unii urmează ultiarea ; după alții — potopul.

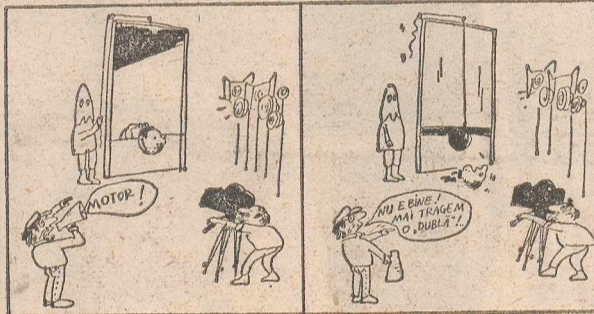
Doă căi ar putea conduce la pacea generală și permanentă :

— satisfacerea tuturor dorințelor

— să nu mai avem ce împărți.

MIHAI STĂNESCU

VICTOR BEDA

Tonica șoselei

Transferul de răspundere

Cînd în circulația anilor 1890-1900 a apărut mașina, reacțiile au fost extrem de diferite : indignare, admirație, curiozitate, indiferență, teamă, uimire, mirare, pesimism. După ce oamenii s-au obișnuit cu autovehiculul și el a început să se profileze, și-au dat seama că, în ciuda numărului încă mic de vehicule care merg singure, trebuie făcut ceva mai mult pentru a pune ordine în relația care anunța o deteriorare dintre acestea și pietoni. Primele încercări de reglementare a chestiunii, ce în zilele noastre a devenit una din problemele cheie ale civilizației rutiere, relația vehicul-pieton, au fost stingace, chiar puerile. Lectura unora din ele stîrnește zîmbete. În același timp, indeamnă, însă, la reflecție. De ce? Pentru că din miezul lor răzbat rațiune, prevedere, bun simț, care stau la temelia normelor moderne de circulație și de conduită preventivă. Regulamentul „Rulașului și circulației pe căi publice din România”, din decembrie 1906, adresîndu-se piloților „monștrilor” cu patru roți abia apăruiți, îi previne asupra vitezei de circulație în felul următor : „Iuțala mersului automobilelor și motocicletelor va fi moderată după gradul de circulație al șoselei și nu va trece înăuntrul satorilor nici într-un caz de 15 km pe oră ; în cazuri de imbulzeală, iuțala va fi foarte redusă”. Într-un alt articol, normele sus-amintite, avînd în vedere probabil și efectul apariției „hidoaselor” automobile asupra celorlalți participanți la circulație puțin obișnuiți cu asemenea „arățări”, atrage atenția încă o dată asupra domoliții vitezei. „Conducătorii automobilelor, motocicletelor, velocipedelor, locomotivelor rutiere și a oricărui vehicul tras mecanic, sînt dator să modera mersul sau a opri chiar imediat în loc, cînd apropiindu-se de un vehicul înhamat sau călăreț, cali acestora

s-ar opri sau arată că sînt gata a se speria”. Nu sînt uitați nici pietonii, nu sînt omise nici măsurile ce trebuie luate de conducătorii vehiculelor pentru a nu se ajunge la coliziuni. Astfel, același regulament apreciază : „Persoanele care merg pe jos nu trebuie să meargă în calea vehiculelor și a animalelor conduse, ele trebuie să meargă pe acostament, așa ca circulația în mijloc se fie liberă ; la rîndul lor, conducătorii vehiculelor și ai animalelor sînt dator să de semnale căătorilor pedestri că se apropie de ei, spre a nu sta în calea lor ; semnalele vor fi date sau cu apărute sonore sau cu strigăte puternice”. După nici 50 de ani, lucrurile în circulație s-au schimbat radical. Locul romanticilor mașini — trăsuri, a căror performanțe de viteză oscilau în jur de 30 km pe oră, l-au luat milioanele de mașini ultramoderne, care ascund sub capote herghelii întregi de cai putere. Locul drumurilor cu hîrtoape l-au luat autostrăzile moderne, iar pe cel al velocipedelor, care băgau spaima în gîștele de pe drum, motocicletele ultrasofisticate, care uneori costă cît două autoturisme mai modeste. Viața a impus treptat reglementări din ce în ce mai precise, pentru a face înțiuială în traficul de circulație citat mai sus avea vreo 20-30 de articole, legile moderne în materie au nevoie de tomuri întregi. Dar nu numărul articolelor este esențial, cu toate că și asta spune mult. Ce a fost, și este și acum pe deplin valabil în circulație? Spiritul preventiv, bunul simț, conduita prudentă în trafic, politetea, respectul pentru partenerul de trafic, seriozitatea, răspunderea cetățenească. Deși, în trecut, frînele nu atingeau nici pe departe performanțele celor de azi, reușeau totuși să oprească în cîteva metri o „mașină” care circula cu 30 km pe oră. Azi, dacă „mergi” cu 100 pe oră, îți trebuie zeci de metri pentru a strîni moderna mașină, la al că-și volan te afli. Raportată la potențialele pericole ale străzii, care în circulația modernă s-au înzecit, s-au insutit, doza de răspundere trebuie să crească și ea. Nu numai a celor de la volan — e drept, în primul rînd a lor — ci și a tuturor celor ce participă la trafic. Greșala unui om, a unui pieton care se strecura beat printre birje e una, și alta este aceea a unui trecător aflat

în stare babilică, care face slalom printre sutele de autovehicule ce umplu astăzi străzile. După cum, una era fapta birjarului de-acum un șecol care, bine „făcut”, ținea hățurile cailor, și alta e aceea a pilotului unui modern autoturism care conduce după ce a consumat cîteva sute de grame de țarie. Să nu uităm faptul, deloc lipsit de însemnătate, că și la primele reglementări ale circulației trăsucilor, vehiculelor cu tracțiune animală, datînd de prin anul 1800, se pedepsea drastic conducerea acestor vehicule în stare de ebrietate. În contextul „alcoolismului rutier”, imi stărue în minte răspunsul unui șofer amator, dat judecătoarei care îl întrebese dacă realizează pericolul potențial pe care l-a creat pe șosea, conducînd în stare de ebrietate autoturismul, cu viteză de aproape 120 km la oră. (Celui în cauză i se stabilise o imbibație alcoolică de 1,9‰). „Păi, tovarășe judecătoare, eu atunce conduc mai sigur, cînd sînt puțin cu chef. Mîinile și picioarele mi-s ca un automat ! Cit despre viteză, așa cum opresc mașina de bine la 60 pe oră, așa la o adică, o strunesc și la 120”. Că atenția scade cu atît la sută, că reflexele nu mai răspund prompt la comenzi, că acuitatea vizuală se reduce și ea, astea, pentru adepții lui Bachus, sînt teorii goale. „Cum? Să-mi scadă atenția? Ba dimpotrivă, susține unu, cînd sînt băut nici n-aveți idee ce bine observ mișcările de la distanță, și-i ocolesc. Asta înseamnă că mi se diminuează vederea și atenția?” Cînd cineva e călcat din vîna lui de mașină, auzi : „Ceasurău, așa a fost să fie”. Atunci cînd un șofer a comis din crasă imorudentă un accident, se mai zice : „Ghinionu-i ghinion, ce să-i faci !” Bețivul la volan, prins asupra faptului, e și el compătimit : „Auzi dom-le, să nu știe el să se ferească. Să-l prînză tocmăi acu, înainte de concediu”. Siguranța rutieră se bazează pe suma răspunderilor fiecărui participant la trafic. Cel mai periculos se situații se creează — așa cum spune un mare specialist în circulație — cînd în trafic are loc transferul de răspundere ; cu alte cuvinte, cînd în loc să fie prudent și pentru altul, șoferul și pietonul se bazează pe prudența celuilalt.

Fosta șalangeră învinge

Deși prezentă în echipa U.R.S.S.-ului la Olimpiada de șah de la Lucerna, Nana Alexandria nu a asistat la tragerea la sorți a perechilor pentru meciurile candidaților, fiind de cîteva zile bolnavă. Tatiana Lemačko se afla în dreapta mea și era foarte nemulțumită că nu putea recepționa comentariile făcute de președintele F.I.D.E. prin aparatele de traducere, deoarece de această dată lipsea lungimea de undă care i-ar fi convenit cel mai mult : cea conținînd limba rusă. Odată cunoscut numele adversarei, Tania a început să dea semne de nervozitate, să fumeze mult și să nu mai aibă răbdare să aștepte să se sfîrșească reuniunea Congresului F.I.D.E. Trei zile mai tîrziu, printr-un gest plin de necugetare, Lemačko a rămas echinibronțională a Bulgariei, stabilindu-se la Zürich.

Demersurile pentru desemnarea locului de desfășurare a meciului au fost anevoioase. Lemačko nu a mai acceptat (cum făcuse în celelalte două edii ale campionatului mondial de șah la care a participat) propunerea federației sovietice de a juca pe terenul adversarei, ci a solicitat (conform regulamentului internațional) o țară neutră.

Spania s-a oferit să fie țara gazdă a tuturor meciurilor candidaților asigurînd condiții excepționale. Este pentru prima oară în istoria șahului cînd o singură țară își depune candidatura, permițîndu-și să suporte chiar cheltuieli duble pentru a reuși toate vedetele șahului mondial. Dorința Spaniei nu a fost realizată deoarece Federația sovietică nu a acceptat să cedeze unui alt public meciul de atracție mondială dintre Kasparov și Beliavski. Astfel Spania a organizat doar în ultimă instanță, la Alicante, meciurile : Alexandria — Lemačko și Ribli — Torre în perioada 3-27 aprilie 1983.

Înainte de începerea meciului cu Alexandria, Lemačko a cerut Clubului de șah din Zürich o primă de start considerabilă pentru a participa și a câștiga meciul. Nu a primit suma cerută.

Meciul debutează nescontat. Tatiana Lemačko învinge cu piesele albe pe favorita, Nana Alexandria (11.13 oct. 1949) începea meciul prin intrangere poate pentru prima dată în cei 16 ani de cînd joacă meciurile candidaților. În 1975 a susținut primul meci pentru titlul mondial de șah și a pierdut în fața campioanei mondiale de atunci, Nona Gaprindasvili. În cel de al doilea meci pentru supremația mondială a înfruntat-o pe tinăra campioană mondială Maia Ciburdanidze, în ultima ediție, și, deși nu a pierdut acest meci (scor final : 8-8), Nana a trebuit să reia lupta din semifinale, în timp ce Maia și-a păstrat titlul, conform regulamentului. Poate că ar trebui să se modifice acest aspect al regulamentului după cum ceruse și Fischer cu ani în urmă. Campionul mondial trebuie să fie învingătorul din meci și nu egalul șalangerului !

Partida a doua : Alexandria egalează scorul. Partida a treia : Alexandria pierde conducerea. Partida a patra : întreruptă, victorie Alexandria. Time out Lemačko.

Tatiana Lemačko (n.16 martie 1948) a plecat de la bun început cu ideea luptei pentru victoria finală, care se și întrezărea după felul cum s-a mobilizat în prima partidă, dar a fost readusă la realitate prin evoluția scorului. Lemačko, jucătoare tenace, și-a apărut cu multă bărbăție șansele în fața unei adversare bine pregătite și cu multă experiență competițională. În anul 1970, cînd Nana câștiga Cupa campioanelor europene, Tania se legitima pentru prima oară la un club de șah în Moscova. Era studentă a Institutului de educație fizică și, deși avea un fizic de aruncătoare de greutate, iar în adolescență cochetase cu șacheta, Tania a urmat secția de șah. Institutul din Moscova a fost primul institut de educație fizică din lume care a pregătit studenții cu specialitatea șah ! Lemačko a fost de mai multe ori campioana Bulgariei (fiind căsătorită în Bulgaria cu un fost coleg de facultate), iar publicului sahist din România s-a făcut cunoscută prin câștigarea turneeelor de la Oradea (1974), Băile Herculare (1980) și Timișoara (1982).

După partida a opta scorul era de 5-3 pentru Alexandria ultima partidă fiind remiză. Partida a nouă : Lemačko forțează și câștigă. Partida a zecea : la scorul de 5-4 Alexandria nu mai putea pierde meciul (decît în prelungiri eventual) și mai avea nevoie cu piesele albe de o remiză pentru victoria finală. După o luptă complicată cu șanse de ambele părți s-a consemnat egalitatea. Scor de meci : 5,5-4,5.

Nana Alexandria se califică în semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial de șah înfrîndu-o pe Ira Levitina.

MARGARETA MUREȘAN

Desigur, sînt multe de spus pe marginea unui meci de fotbal cum a fost cel dintre Suedia și România. Unele s-au și spus, presa cotidiană făcîndu-și datoria. Bănuind că ele vî sunt cunoscute, am să încerc, pe cît posibil, să nu le repet, căutînd totuși să vă explic, cu avantajul martorului ocular, cum a fost la Stockholm, unde reprezentativa României a obținut una din cele mai prețioase izbînzii din istoria ei. În mod justificat, echivalată cu acel 2-1 cu Cehoslovacia de la Guadalajara.

Aș merge chiar mai departe, afirmînd că partida cu Suedia va rămîne de referință deopotrivă prin scor cit, mai ales, prin momentul și maniera în care s-a realizat succesul. Din toate punctele de vedere, momentul era dificil. Noi pierduserăm la București cu Cehoslovacia și păream leșii din cursa calificării. Suedezii, dimpotrivă. Bătuseră Italia (cu ajutorul neprecupțit al arbitrilor Eschwiler) și, instalați pe locul 1 în grupa preliminară, se pregăteau, în drum spre Paris, de-o simplă formalitate: meciul cu România. Afîșe mari, înfățișîndu-l pe „Laban” Arnesson, împînzeau orașul Premiilor Nobel și pe ele scria, sub zîmbetul încrezător al antrenorului, un singur cuvînt: victorie. „Svenska Dagbladet”, ziarul cu cel mai abundent tiraj, decretase: „vom juca golf cu românii!” Asta a fost lucrul care m-a șocat cel mai tare la Stockholm, după ce voi fi constatat că mașinile circulă, în plină zi, cu pozțiile aprinse (așa s-a hotărît în urmă cu vreo 10 ani, cînd Suedia a trecut la circulația pe dreapta, și așa a rămas): faptul că suedezii nu luau în calcul nici o altă variantă în afara victoriei! Invitați de „Expressen” să facă pronosticuri, 17 din cei 18 jucători suedezi indicau victoria lor, Strömberg fiind cel mai sigur pe el: 5-0! Cu toate acestea, federația gazdă n-a stat cu mîinile în sîn, ci a declanșat, ajutată și de presă, un adevărat război psihologic. Imediat după sosire, tricolorii au fost lăsați să aștepte 40 de minute în fața aeroportului „Arlanda”, însuși secretarul general al lui „Svenska Fotbollsförbundet”, Robert Hernadi, neputînd preciza ce se întîmplă cu autobuzul?! Cînd fotbalistii noștri au cerut, conform uzanțelor, să facă un scurt antrenament pe gazonul stadionului „Rasunda”, li s-a răspuns sec că nu se poate?! S-au invocat, în sprijinul refuzului, tot felul de argumente fistiche, suedezii pîrînd să fi uitat că, la București, înaintea partidei din toamnă, s-au antrenat în voie pe „23 August”. Și asta încă n-a fost tot. La hotelul „Promma” (situat, e adevărat, în apropierea stadionului), jucătorilor români li s-au oferit, ca din întîmplare, camere spre șosea, aceștia putînd admira în voie traficul intens, cu zgomotul de rigoare al frinelor impuse de o „pădure” de semafoare.

Ziarele suedeze, mai puțin televiziunea, care a fost rezervată, au atins însă culmea ridicolului, făcînd eforturi disperate spre a-l convinge pe cititori că „românii folosesc atît mijloace permise, cît și nepermise. Ei izbesc pe la spate, trag de tricou, lovesc provocator...” etc. etc, vorbele acestea apărînd în „Svenska Dagbladet”. N-a fost totuși, în acest sens, un articol, ci s-a pornit o campanie furibundă, menită să-i incite pe spectatori. Ceea ce s-a și întîmplat, arbitrul Prokop fiind silit să interzică meciul din cauza unei grenade fumigene aruncate pe gazon, de pe urma căreia federația s-a ales cu o amendă de 10 mii de franci. Iată, spre edificare, ce părere avea portarul Thomas Ravelli despre viitorii lui adversari: „aceștia joacă un fotbal îngrozitor. Ar fi o mare pierdere dacă România ar ajunge la europene”?! Iar Goran Havik, de la „Svenska”, li îninea lsonul, afirmînd că „naționala României n-are nici un fel de merit real. Ea e foarte puternică pe teren propriu, dar proastă în deplasare”?! Bîntuiau raportările la meciul din 1935, 7-1 pentru suedezi la Stockholm, și multe întrebări legate de o astfel de întîlnire se reduceau la una singură: la ce diferență de goluri vor cîștiga Corneliusson și ceilalți?! În ajunul partidei, mi-a căzut în mînă un ziar de seară, zice-se cel mai influent, „Expressen”, pe care mi-a fost dat să-l deschid, mai mult din curiozitate, la intrarea în „Skansen” (un fel de Muzeul satului suedez). Pe două pagini am descoperit 6 desene uriașe (retineți, desene, nu fotografii!) înfățișînd fiecare cite o pereche de fotbalisti, unul dintre ei atacînd violent, de preferință pe la spate, iar celălalt cîzînd, la propriu și la figurat, victimă acestei agresivități. Nu mi-a fost greu să mă lămuresc: primul era român, celălalt suedez!! Publicul (vor fi, pe „Rasunda”, joi seară, 31.474 de plătitori, între care și supercampionul Björn Borg, supporter al oaspetilor, sosit special pentru meci de la Monte Carlo) era „pregătit” cum se cuvine! Legat de asta, menționez că, la venirea echipei noastre, la aeroport, Mircea Lucescu a fost luat în primire de cîțiva ziaristi, unul dintre ei reproșîndu-i (pe ce bază?!): „jocul dur al tricolorilor”. Pus în fața socoteții cartonașelor galbene, noi 7 pînă la meciul de joi, suedezi 3, Lucescu n-a rămas dator. Eu, a replicat, nu mă ocup de mărunțuri, drept pentru care n-am numărat cartonașele galbene. O fi cum ziceți, dar fotbalul se joacă pe goluri, nu pe cartonașe! Dixit.

O victorie a tacticii

Meciul în sine îl știți, sînt convins. L-ați văzut cu toții și, firește, v-ați bucurat. Spre deosebire de alte țări, cele două imnuri au fost cîntate, la Stockholm, de un artist al Operei, „Trei culori” chiar în limba română. De asemenea, pe parcursul partidei,

Cum a fost la Stockholm

Sus: Cămătaru s-a descotorosit de „garda” suedeză și, peste cîteva secunde, mingea șutată de el va scutura plasa porții lui Ravelli. Prin acest gol, echipa României a intrat în „cartile” calificării. Jos: în autocarul care i-a așteptat pe tricolorii la Otopeni, Lucescu, Lung și Augustin (surprinzător de fotoreporterul Ion Predoșanu) par mai degrabă preocupați decît joviali. Știu ei ce știu: bătălia pentru Paris e departe de a se fi încheiat!

schimbările de jucători au fost anunțate și în limba oaspetilor. O altă curiozitate: ceasul de pe tabla de marcaj mergea invers decît la noi, de la 45 către 0, arătînd nu cît s-a consumat dintr-o repriză, ci cît a mai rămas de jucat. Ospitalitatea gazdelor (între ghilimele fie zis) s-a manifestat și față de cei cîțiva ziaristi români prezenți pe „Rasunda”: ne-au fost repartizate, la masa presei, locurile cele mai proaste! Singurele (din 150) fără pupitre, ca să putem scrie nestingheriți pe genunchi, plasate la curcugiu și, colac peste pupuză, în dreptul unui stîlp care ne împiedica să vedem una din porți! Să fi fost „cazul Strömberg” de vină?!

De ce spuneam, la începutul acestor rînduri, că victoria de la Stockholm e prețioasă mai ales prin maniera în care a fost obținută? Pentru că, deși supuși unui stress puternic, băieții noștri au jucat mai bine, mai inteligent și mai ambițios decît redutabili lor adversari, obținînd o izbîndă limpede, pe care nimeni n-a pus-o la îndoială. Pînă și presa locală a fost silită să plece capul. Ea a mai găsit cîteva săgeți („sabotajul fotbalului” etc.), dar s-a întors, obligată de realitatea din teren, la sentimente mai bune. Mostre: „Echipa României ne-a fost superioară în partida de joi seară. Pînă în minutul 90, spectatorii au așteptat o minune, dar ea n-a venit și nici nu putea veni, de vreme ce echipa României a prestat un joc deosebit de eficient pentru ea. De voie, de nevoie, publicul a trebuit să-i admire pe români. Aceștia au impresionat prin tactica și tehnica lor” („Dagens Nyheter”); „Duș rece pe Rasunda” (titlu), „Românii au știut să-și joace foarte bine șansa și iată-i acum în fruntea grupei a V-a” („Svenska”). Cronicarul ultimului ziar, Sune Silven, parea să aibă muștrări de conștiință, punînd chiar degetul pe rană și întrebîndu-se: „nu cumva am devenit victima propriilor calomnii la adresa echipei române”? Iată și un citat din „Aftonbladet”: „Românii s-au dovedit cu adevărat foarte puternici, mult mai puternici decît italienii, pe care noi i-am dominat copios și i-am învins fără probleme”.

Cum a fost posibilă această victorie?

Ea s-a obținut, e limpede, pe teren, dar a fost pregătită temeinic, minuțios, la cabine. Mircea Lucescu și secundul său, Mircea Rădulescu, au studiat în detaliu jocul suedezielor, trîgînd cele mai nimerite concluzii. S-a apelat la benzi video (în preția meciului, la „Bromma”, tricolorii au revăzut, pentru a cita oară, filmul partidei Suedia - Italia), iar Lucescu, după ce l-a dădăcit pe fiecare jucător în parte, a stabilit: păstrăm cît mai mult mingea în apărare, spre a-i determina pe suedezi să iasă din dispozitiv. Dacă o vor face, vom folosi pasa lungă, căutînd să creăm măcar egalitate numerică în atac. Nu vă cer decît 5-6 acțiuni ofensive percutante într-o repriză. Surprînși, dar și imboldiți de un public nerăbdător, vehement (Lung a fost bombardat cu mingi de golf!) și setos de victorie, suedezi au căzut în capcană. Vă rog să vă amintiți faza golului: balonul s-a plimbat pe linia noastră de fund, Nilsson, Corneliusson și chiar Strömberg s-au repezit, Ștefănescu a sesizat „pasul înainte” al gazdelor, a trimis o pasă de 50 de metri, fundașul Fredriksson, presat de Balaci, a respins cu capul la Cămătaru care, avînd culoar liber, a pătruns în careu și, cu sînge rece, l-a executat pe guralivul Ravelli, marcînd. Era minutul 29, suedezi dominaseră teritorial pînă atunci (raportul de cornere le va fi, pînă la sfîrșit, net favorabil, 9-0), dar cea mai mare ocazie de gol a reprizei aparținuse lui Rednic: șut în bară după o fază „lucrată” de Țicleanu pe dreapta. Dealtfel, cu excepția „bombei” lui Dahlqvist (respinsă în corner de Lung, minutul 65) și a fazei din minutele 75-76 (cînd Lung a blocat de două ori cu piciorul), suedezi n-au reușit să amenințe poarta oaspetilor. Lung a apărut magistrat. Fundașii laterali, îndeobște Rednic (poate la cel mai bun meci al său în națională), n-au greșit deloc, iar Iorgulescu și Andone (înspirație de ultim moment a lui Lucescu, care a ezitat între Andone și Augustin) i-au păzit cu strînicie pe Sandberg (Nilsson) și, respectiv, Corneliusson, cîștigînd net jocul ca de șah al „perechilor”. Dacă, după meci, „Svenska” a ajuns să scrie, de-acum cu

respect, că „apărarea română a fost foarte fermă, mereu la momentul și la locul potrivit”, Corneliusson a mers și mai departe, lamentîndu-se: „nu știu dac-am avut mîinga 20 de secunde”! Organizat, calm, dezinvolt, stăpîn pe toate situațiile, s-a dovedit Ștefănescu. El a dirijat cu dibăcie linia de fund mai ales în fazele fixe, multe din ele primejicioase. În primul rînd, la cornere, executate de suedezi foarte periculoși (cu Hysen reluînd, pe spate, de la colțul scurt, cu masivul Dahlqvist „mascîndu-l” pe Lung), dar rămase fără rezultat. Cei 3 mijlocași, Țicleanu, Bělöni și Klein, au funcționat ca niște pistoane, „închizînd” în apărare și zvîcnînd, de cîte ori a fost cazul, în atac. Ei au alergat imens și cu folos, după cum mult au muncit și cele două virfuri, Balaci și Cămătaru. De data asta mult împins, ca un virf de lance (ceea ce sugeram după meciul cu Cehoslovacia), Balaci și-a jucat de minune rolul de „cal troian”, suportînd un marcaj riguros și reușînd, grație abilității sale, să fixeze doi apărători adversi, creînd spații pentru impetuosul Cămătaru. Acesta, mai des decît Balaci, a luat parte și la faza de apărare, dovedindu-se unul dintre cei mai buni jucători de pe teren, alături de Lung, Ștefănescu și Rednic. Să mai adaug că, lovit violent cu crampoanele pe partea superioară a label piciorului sting, încă la jumătatea reprizei secunde, Costică Ștefănescu a strîns din dinți, rămînd în teren pînă la fluierul final.

Un meci, așadar, pregătit temeinic și tot așa condus de pe margine. Săptămîna petrecută la Kirn, în R. F. Germania, a însemnat un cîștig, mai ales din punct de vedere al stării de spirit. Lucescu a dovedit, o dată în plus, că e capabil (pe lingă altele) să transforme 11 jucători într-o echipă, cu care să meargă oriunde, pe orice stadion, la victorie. Deși marcat de criticile ce i s-au adus după 0-1 cu Cehoslovacia (cele mai multe exagerate și nedrepte), el a avut tăria de caracter de a nu renunța la jucătorii Corvinului. A procedat, iată, inteligent, dispensîndu-se doar de Gabor, desemne temporar, căci jucătorii ca Gabor, e o vorbă care nu-mi aparține, ci am auzit-o de la observatorul U.E.F.A. al meciului de trecută, vest-germanul Egitius Bra... nu se îndepărtează, ci se cresc. Orice s-ar zice, Corvinul ultimilor ani, în parte creația lui Lucescu și a actualului vicepreședinte al F.R.F., Mircea Pascu, a reezentat și reprezintă un centru de nădejde al fotbalului românesc și începutul unei tradiții, bazată pe muncă și disciplină, nu-i departe.

Înainte de a încheia (voi mai avea probabil ocazia să revin asupra meciului de la Stockholm), permiteți-mi, stimați cititori, să vă povestesc, fie și pe scurt, conferința de presă ținută imediat după fluierul de sfîrșit al arbitrilor Adolf Prokop, pe care, tot în treacăt fie spus, i-am întîlnit în avion, pe ruta Berlin - Copenhaga. Prilej cu care am aflat că Prokop, inspector la o întreprindere de construcții din Erfurt (mai peste tot arbitrii sint inspectori!), e orice, iubitor de flori, colecționar de timbre, orice, numai arbitru de casă nu! Pînă la un punct, roșcovanul Prokop s-a ținut de cuvînt, în sensul că nu s-a făcut de basm, dar tot a oferit gazdelor, îndeobște în prima repriză, un 5-10 la sută. Față de Eschwiler (care, vorba lui Mircea Rădulescu, i-a furat pe italieni în meciul cu Suedia mai rău decît ne-a furat Ponnet de noi, cu Cehoslovacia), Prokop a fost, așa, un inger.

Vae victis

Și-acum, conferința de presă. Lucescu a fost, ca de obicei, dezinvolt și, în mod special, fericit. Dacă se aștepta să cîștige? Da. Meciul egal nu l-ar fi ajutat. Cine va ocupa locul 1 în grupă? Ar vrea, firește, ca victoria finală să aparțină României, dar mai e pînă atunci. Teapăn, trist, și-a făcut apariția, într-un tirziu, și Lars Arnesson, zis „Laban”. Monolog: n-am pasat bine, n-am putut să ne impunem, n-am avut acțiuni în adîncime, n-am... n-am... Dar românii? întrebăm. România a fost bună, nimic de zis. Credeți că ea a jucat brutal, mister Arnesson? Atmosfera se încinge, antrenorul suedez pîrînd că nu pricepe tilcul întrebării. Repet. Nu, răspunde, arbitrul n-a permis jocul brutal. Ocazia e unică, așa că insist: cine va cîștiga grupa? Sec: Suedia. E limpede. „Laban” joacă tare, dar următoarea întrebare vine de la sine: pe ce vă bazați, mister Arnesson, cînd ați firmați că Suedia va merge la europene? Toți cei 50-60 de ziaristi tac, așteptînd vorbele lui Arnesson. Pentru că, găsește soluția din mers, Suedia are cea mai bună echipă din grupă. Rumoare, zîmbete ironice și chiar fluierături, căci Suedia, toată lumea pare să judece așa, a pierdut ambele meciuri în România! Parcă îmbătrînit cu 20 de ani în 90 de minute, „Laban” se scoală și iese. Plecăm și noi. Afîșele de pe străzi înfățișîndu-l pe antrenor sint de-acum jupuite, sfîșiate. Arnesson e cînd numai ochi, cînd numai zîmbet. Și totuși, ciudat, nu mi-e milă. Știți povestea, fiecare pasare...

Așa a fost, fără să mai lungesc vorba, la Stockholm, unde tricolorii și-au adju-decat o victorie deosebit de valoroasă. Ca scor, ca moment, ca manieră. La obținerea ei au avut merite, pe lingă cei citați, și conducătorii delegației, Nicolae Stan, vicepreședinte al C.N.E.F.S., și Mircea Pascu, vicepreședinte al federației, care au dovedit, în toate împrejurările, tact și discernămint. Pentru că, repet, izbînda din Suedia a fost a tehnicii și a tacticii, dar mai ales a fost a stării de spirit.

Tuturor, sincere felicitări!

ROMÂNIA văzută de:

M.E. SCHWITTER:
„Puține hoteluri europene rivalizează cu „Flora” din București”

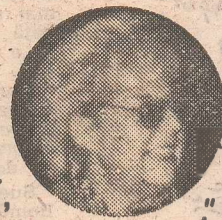
MIGUEL MONGE:
„Progrese notabile privind trecerea timpului liber”

LENA BLOMQUIST:
„Delta este unică, m-a vrăjit”

SERGIO PISCITELLO:
„O mare șansă turistică a României: turismul medical”

HERBERT IAROS:
„Trei mari avantaje ale României turistice”

ALIX STEILBERGER:
„Am apreciat tratamentele cu Pell Amar”

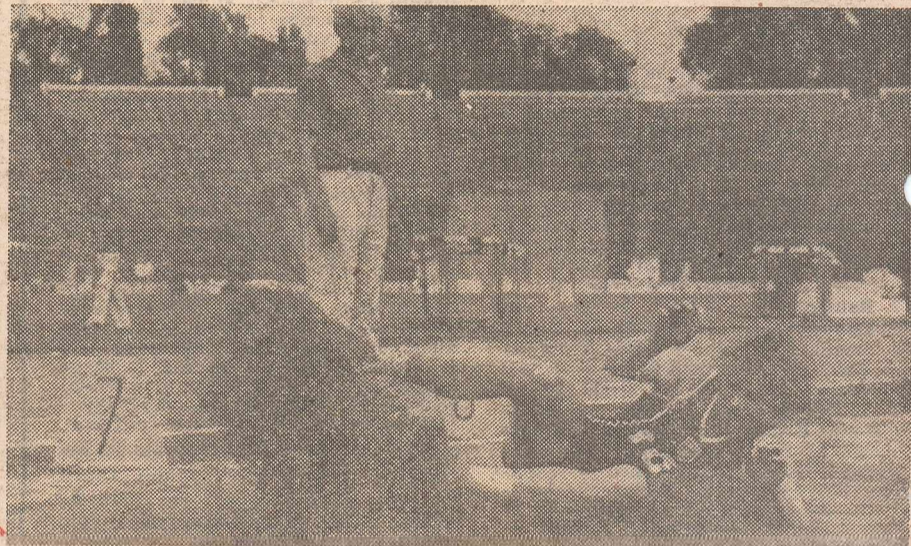
PIERRE PONS:
„În țara dvs. industrializarea nu a urjit natura”

SUEDIA - ROMÂNIA 0-1

O victorie care readuce fotbalul nostru in prim-planul luptei pentru calificarea la europene

— citiți în pagina 30, relatarea trimisului nostru special la Stockholm, Ovidiu Ioanițoia —

ANIȘOARA CUȘMIR, o mare campioană

Pași cosmici

Omagiu
campioanei mondiale
ANIȘOARA CUȘMIR

Copilărească trudă și umană
De-a depăși Trecutul, pas cu pas:
Parcurgem Infinitul ce-a rămas,
C-o sete de record — în salt, în goană!

Cu pașii selenari, plutind, mă las
Sedus de-un zbor, ca Armstrong, în
hirjoană,

Ori zbor prin pusta australiană,
De-un cros de canguri săltăreți atras!

La ce, de-acum, ca Om, să mă mai mir
De saltul Anei, de-un record —
Cușmir?!

Simbolică zeiță, selenară —
Divin atlet care prin cosmos zboară!

Recordul Tău cel cosmic — în
lungime —

E „saltul nostru” —
SALTUL UNANIM e!

TUDOR GEORGE

Fotografii de M HUDEC

București, Piața Scîntei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Ișantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan, Cornel Nistorescu — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66); secția cultură-învățămînt (N. Grigore Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Niță, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57); secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban — 21 30); Audiențe — 25 58; secția știință, urganțe, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoia — 21 28, Liviu Timbus — 25 66, Oprea Georgescu, Constantin Balacciu, Constantin Dragomir — 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor — 14 53, Dan Bîlădeanu — 21 23, Mircea Popp — 25 69, 20 72, Vasile Mănecan — 25 28); secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 13; redactor șef adjuncț — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei” Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU